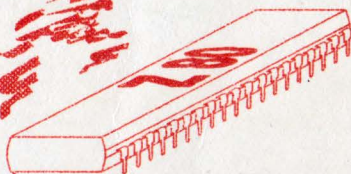
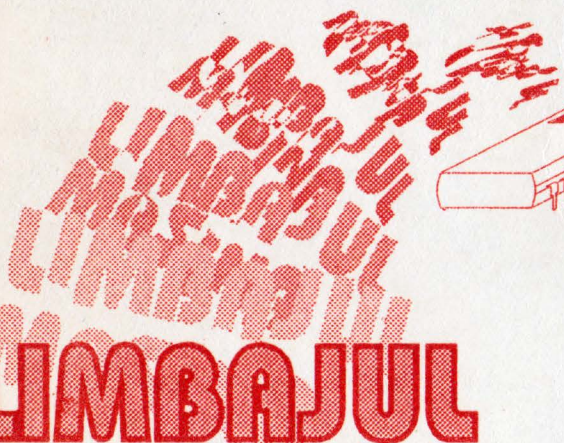

SERIA INFORMATICA

**Mircea Mihail
POPOVICI**

LIMBAJUL MASINA

**al calculatoarelor
ZX SPECTRUM, HC,
TIM-S, COBRA, CIP,
JET, ...**

EDITURA APH

Bucuresti 1993

SERIA INFORMATICA

Mircea - Mihail
Popovici

LIMBAJUL MASINA

al calculatoarelor
ZX SPECTRUM,
HC 90, TIM-S, COBRA,
CIP, JET ...

EDITURA APH

BUCURESTI 1993

Această lucrare inițializează cititorul în cunoașterea și aplicarea limbajului mașină al microprocesorului Z80 și este ilustrată prin circa 150 de rutine pe care le poate folosi în propriile sale programe.

În *capitolul 1* sînt prezentate sistemele de numerație (zecimal, binar și hexazecimal), structura de bază a unui microprocesor (magistralele de date și adrese, registre și fanioane) și asamblorul GENS3M21 (directive de asamblare, comenzile editorului, algoritmul de lucru).

Capitolul 2 este consacrat celor 13 seturi de instrucțiuni ale microprocesorului Z80; pentru fiecare set sînt prezentate mnemonicele și operațiile realizate, precum și fanioanele afectate.

Capitolul 3 ilustrează prin aplicații modul de folosire a instrucțiunilor în operații de bază (încărcare în memorie, operații aritmetice, influențarea unui bit și transferurile de blocuri din memorie).

Capitolul 4 este consacrat instrucțiunilor pentru cicluri, testări, rotații, și deplasări pe care le ilustrează prin 17 rutine utilizabile în programe proprii.

Capitolul 5 familiarizează cititorul cu modul de folosire a instrucțiunilor ce manipulează culori, sunete, și scrierea textelor; capitolul este ilustrat cu 35 de rutine.

Capitolul 6 tratează tastatura și afișajul oferind soluții pentru scanarea claviaturii, realizarea pauzelor și efecte coloristice sau de scriere prin intermediul a 10 rutine.

Capitolul 7 se referă la animație și întreruperi, prezentînd rutinele afișării, modul de elaborare a unui joc și tehnica de programare a întreruperilor.

Capitolul 8 oferă cititorului 50 de rutine care pot fi folosite în programe proprii; ele realizează sunete diverse, efecte vizuale și audiovizuale interesante precum și modalități diverse de scriere.

Capitolul 9 prezintă în detaliu dezamblorul MONS3M21, ilustrat cu 5 rutine utile programatorilor.

© Copyright 1993 Editura APH—SRL
str. Cap. Preda nr. 12, sect. 5, 76437 București 69,
tel. 780.20.30, 780.93.97, 780.74.77

Tehnoredactare, coperta R. M. Hristev

Bun de tipar 1.3.1993 Apărut 1993

Format 59x84/16 Coli de tipar 21.5

Tiparul executat la Tipografia Garell Poligraphics SRL

1. NOȚIUNI INTRODUCATIVE

1.1. PRELIMINARI

• Microprocesorul Z80 a fost astfel proiectat încît să accepte semnale electrice notate cu:

1 dacă există semnal

0 dacă nu există semnal

și pe această bază să execute diferite operații comandate prin instrucțiuni. O instrucțiune arată, de pildă, în felul următor:

00111100

și reprezintă o instrucțiune în limbaj mașină (sau cod mașină). Deci

LIMBAJUL MAȘINĂ REPREZINTĂ O SERIE DE COMENZI PE CARE MICROPROCESORUL LE POATE ÎNTELEGE ȘI CARE SÎNT EXPRIMATE ÎN FORMĂ BINARĂ (0 ȘI 1).

Se observă că o astfel de instrucțiune este total diferită de cele cu care sîntem familiarizați la folosirea limbajului BASIC (de ex.: LET A = RND * 7). Evident că apare întrebarea "de ce este necesar limbajul mașină?".

Răspunsul este următorul: limbajul mașină are o serie de avantaje dintre care mai importante sînt următoarele:

- **execuție mai rapidă a programelor**, ceea ce este primordial pentru multe programe cum ar fi programele de gestiune, de calcule științifice sau programele de divertisment (jocuri);

- **utilizarea mai eficientă a memoriei;**

- **programe mai scurte în memorie**, ceea ce este un criteriu de comparare a programelor cu performanțe egale.

Toate aceste avantaje sînt rezultatul direct al programării într-un

limbaj pe care microprocesorul poate să-l înțeleagă fără a-l traduce mai întâi. După cum se știe, când se lucrează în limbajul BASIC, programul monitor rezident în ROM operează după cum urmează:

- citește fiecare linie de instrucțiuni a programului;
- o traducere în limbaj mașină;
- execută fiecare instrucțiune a liniei respective;
- stochează rezultatele (dacă se cere).

Se apreciază că un calculator consuma aproape 99% din timp pentru a traduce termenii din BASIC și să descompună operațiile complexe în operații exprimate în sistemul de numerație binar și numai 1% pentru a le executa. Este evident că acest proces trebuie grăbit, ceea ce realizează limbajul mașină.

Principalele dezavantaje ale limbajului mașină sint:

- abstractizarea și rigiditate, deoarece lucrul implică o amplasare precisă a instrucțiunilor în programe;
  - blocarea (crahul) sistemului la erorile de sintaxă.
- Limbajul mașină este, indubitabil, greu de înțeles și de urmărit. De pildă instrucțiunea:

00100011

va fi înțeleasă numai de programatorii cu experiență. Prin urmare este necesar un limbaj intermediar care să permită înțelegerea lui de către om, dar nu și de calculator. Acesta este limbajul de asamblare care folosește abrevieri (mnemonice) pentru fiecare din aceste numere. De exemplu, instrucțiunea prezentată în limbajul mașină mai sus se scrie în limbaj de asamblare sub forma:

INC HL

unde **INC** este abrevierea de la **INCREASE** (**INC**rementează), iar **HL** este numele unui registru dublu. Pentru fiecare instrucțiune din limbajul de asamblare există o instrucțiune identică în limbajul mașină, cele două limbaje fiind echivalente. Rezultă că

LIMBAJUL DE ASAMBLARE ESTE FORMAT DIN REPREZENTAREA ABREVIATĂ A INSTRUCȚIUNILOR LIMBAJULUI MAȘINĂ (CODUL MAȘINĂ).

- Limbajul de asamblare poate fi convertit direct în limbaj mașină printr-un program numit asambler (ASSEMBLER) scris de programator sau de firme specializate în producere de software. Din ultima categorie

se recomandă asamblorul GENS3M21 care va fi prezentat în această lucrare. Prin urmare:

PROGRAMUL ASAMBLOR TRADUCE INSTRUCȚIUNILE DIN
LIMBAJUL DE ASAMBLARE (UȘOR DE FOLOSIT DE PROGRAMATOR)
ÎN LIMBAJ MAȘINĂ (ÎNȚELES DE MICROPROCESOR).

Din cele prezentate anterior rezultă că este necesară studierea prealabilă a sistemelor de numerație, a modului cum este organizat microprocesorul și cum se folosește programul asamblor GENS3M21.

1.2. SISTEME DE NUMERAȚIE

Sistemele de numerație care vor fi examinate sînt sistemul zecimal, sistemul binar și sistemul hexazecimal. Toate aceste sisteme sînt **poziționale** adică poziția (rangul) unei cifre în număr conferă acestei cifre o anumită valoare.

Un sistem de numerație se scrie astfel:

$$C_p b^p + C_{p-1} b^{p-1} + C_{p-2} b^{p-2} + \dots + C_0 b^0 + C_{-1} b^{-1} + C_{-2} b^{-2} + \dots \quad (1)$$

unde: C sînt coeficienți reprezentați de cifrele sistemului;

p este poziția cifrei în număr;

$b \geq 1$ este baza sistemului de numerație și este determinată de numărul de cifre al sistemului ($b=10$ la sistemul zecimal, $b=2$ la sistemul binar și $b=16$ la sistemul hexazecimal).

1.2.1. Sistemul zecimal

Cifrele folosite în sistemul zecimal ($b=10$) sînt următoarele:

0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.

1.2.1.1. Reprezentarea numerelor întregi fără semn

Relația (1) scrisă pentru baza $b=10$ și în cazul numerelor fără semn capătă forma care urmează:

$$C_p 10^p + C_{p-1} 10^{p-1} + C_{p-2} 10^{p-2} + \dots + C_0 10^0 \quad (2)$$

Valoarea numărului este data de suma valorilor indicate de fiecare

cifră.

Exemplu: numărul zecimal: 3532
 poziția (p) 3210
 mod de scriere $3 \cdot 10^3 + 5 \cdot 10^2 + 3 \cdot 10^1 + 2 \cdot 10^0 =$
 $= 3000 + 500 + 300 + 2 = 3532$

1.2.1.2. Operații aritmetice

Se descriu numai operațiile de adunare și scădere. Astfel:

a) La adunarea a două numere zecimale apare noțiunea de **transport** în cazul în care adunînd cifrele aflate la o anumită poziție în cele două numere, rezultatul depășește cifra cea mai mare a sistemului (adică 9). În acest caz se va considera un transport de o unitate de pe poziția următoare spre stînga. În exemplele care urmează se indică transportul printr-o săgeată orientată spre stînga ($\leftarrow$):

$$\begin{array}{r} 1\ 3\ 7\ 2\ + \\ 6\ 7\ 9\ 4 \\ \hline 8\ 1\ 6\ 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4\ 3\ 2\ + \\ 8\ 4\ 7\ 9\ 9 \\ \hline 8\ 5\ 2\ 3\ 1 \end{array}$$

$\leftarrow \leftarrow$

$\leftarrow \leftarrow \leftarrow$

b) La scăderea a două numere zecimale apare împrumutul unei unități de la poziția anterioară, care în exemplele care urmează va fi indicat printr-o săgeată către dreapta ($\rightarrow$):

$$\begin{array}{r} \rightarrow \\ 7\ 0\ 7\ 7\ - \\ 6\ 7\ 9\ 4 \\ \hline 2\ 8\ 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \rightarrow \rightarrow \rightarrow \\ 1\ 7\ 0\ 0\ 0\ 1\ - \\ 2\ 3\ 4 \\ \hline 1\ 6\ 9\ 7\ 6\ 7 \end{array}$$

Regulile de efectuare a operațiilor sînt aceleasi în orice sistem de numeratie.

1.2.2. Sistemul binar

1.2.2.1. Caracterizare

Calculatorul nu înțelege, nu stochează și nu execută operații decît asupra informațiilor care au două stări logice posibile: 0 sau 1, fals sau adevărat. Rezultă că sistemul binar este sistemul de numeratie cel mai

potrivit pentru tratarea informațiilor deoarece el folosește cifrele

0 și 1

La rîndul său, sistemul binar stă la baza sistemului hexazecimal foarte util pentru reprezentarea octeților din memoria calculatorului.

În cele ce urmează se vor folosi următorii termeni:

- bit pentru a desemna o cifră binară (0 sau 1);
- nibble (cuartet) pentru 4 biți;
- octet (byte) pentru 8 biți (sau cuvînt).

Relația generală (1) scrisă pentru baza $b=2$ și în cazul numerelor întregi și fără semn devine:

$$C_p 2^p + C_{p-1} 2^{p-1} + C_{p-2} 2^{p-2} + \dots + C_0 2^0$$

sau, pentru cazul unui octet:

$$C_7 2^7 + C_6 2^6 + C_5 2^5 + C_4 2^4 + C_3 2^3 + C_2 2^2 + C_1 2^1 + C_0 2^0$$

unde:

2 ⁷	2 ⁶	2 ⁵	2 ⁴	2 ³	2 ²	2 ¹	2 ⁰
128	64	32	16	8	4	2	1

Exemplu: numărul binar 1 0 0 1 1 0 0 1
 poziția (p) 7 6 5 4 3 2 1 0
 mod de scriere $1 \cdot 2^7 + 0 + 0 + 1 \cdot 2^4 + 1 \cdot 2^3 + 0 + 0 + 1 \cdot 2^0 =$
 $= 128 + 16 + 8 + 1 = 153$

adică: $10011001_2 = 153_{10}$

Acest număr poate fi pus într-un **octet** care este *dimensiunea celulei de memorie* la calculatoarele compatibile ZX-SPECTRUM;

Bitul nr. 7 6 5 4 3 2 1 0 ← poziția

1	0	0	1	1	0	0	1
---	---	---	---	---	---	---	---

128 64 32 16 8 4 2 1 ← puterile 2⁰ la 2⁷

Numărul maxim într-un octet va fi:

1	1	1	1	1	1	1	1
---	---	---	---	---	---	---	---

128 64 32 16 8 4 2 1

adică $128 + 64 + 32 + 16 + 8 + 4 + 2 + 1 = 255$

Conversia numerelor întregi pozitive din sistemul de numerație zecimal în cel binar se face împărțind numărul dat la baza 2. Rezultatul conversiei este reprezentat de numărul format din ultimul cît și resturile citite în ordine inversă.

Exemplu: $47_{10} = ?_2$

Rezultatul conversiunii este reprezentat de numărul format din ultimul cîț și resturile citite în ordinea inversă.

Exemplu: $1937_{10} = ?_{16}$

$$1937 : 16 = 121 + \underline{1}$$

$$121 : 16 = \underline{7} + \underline{9}$$

Rezultă: $1937_{10} = 791_{16}$

În tabelul 1.1 se prezintă o serie de conversii utile.

Tabelul 1.1

Zecimal	Binar	Hexa- zecimal	Zecimal	Binar	Hexa- zecimal
0	0	0	15	1111	F
1	1	1	16	10000	10
2	10	2	32	100000	20
3	11	3	64	1000000	40
4	100	4	128	10000000	80
5	101	5	256	100000000	100
6	110	6	512	1000000000	200
7	111	7	1024	10000000000	400
8	1000	8	2048	100000000000	800
9	1001	9	4096	1000000000000	1000
10	1010	A	8192	10000000000000	2000
11	1011	B	16384	2^{14}	4000
12	1100	C	32768	2^{15}	8000
13	1101	D	65535	$2^{16}-1$	FFFF
14	1110	E			

Din examinarea tabelului se constată următoarele:

- un *cuartet* (4 biți) necesită o cifră hexazecimală;
- un *octet* (8 biți) necesită două cifre hexazecimale;
- un *număr* pe 16 biți necesită 4 cifre hexazecimale

Prin urmare sistemul de numerație hexazecimal este mai concis.

$$\text{Ex.1: } \underbrace{1001}_9 \underbrace{1001}_9_2 = 99_{16} = 9 \cdot 16^1 + 9 \cdot 16^0 = 144 + 9 = 153_{10}$$

$$\text{Ex.2: } \underbrace{0100}_4 \underbrace{0000}_0 \underbrace{0000}_0 \underbrace{0000}_0_2 = 4000_{16} = 4 \cdot 16^3 = 16384_{10}$$

$$\text{Ex.3: } \underbrace{1011}_B \underbrace{0000}_0 \underbrace{0101}_5 \underbrace{1111}_F_2 = B05F_{16} = 11 \cdot 16^3 + 0 + 5 \cdot 16^1 + 5 + 5 \cdot 16^0 = 45151_{10}$$

1.2.4. Notația zecimal codificat binar

În unele cazuri este preferabil să se efectueze calculele folosind numere zecimale, fără a fi transformate în binar sau hexazecimal. Astfel, cifrele hexazecimale necesită o ajustare (corectare) pentru a se elimina valorile de la A=10 la F=15. Dacă aceste simboluri apar, **se adaugă cifra 6** și rezultă o valoare ajustată. De pildă numărul hexazecimal C (care este egal cu 12 în sistemul de numerație zecimal) adunat cu 6 face 18 zecimal. Acest mod de reprezentare se numește **zecimal codificat binar (BCD)**. Microprocesorul Z80 realizează ajustarea cu instrucțiunea

DAA

(ajustarea zecimală a registrului acumulator), care adună cifra 6 la grupurile de 4 biți care depășesc cifra 9.

1.2.5. Notăția pozitivă și negativă

Prin convenție, bitul numărului 7 (notat b7) reprezintă semnul numărului și anume:

- când are valoarea 0 numărul este pozitiv
- când are valoarea 1 numărul este negativ.

Poziția	7	6	5	4	3	2	1	0	7	6	5	4	3	2	1	0
	0								1							

Pentru a transforma un număr pozitiv într-un negativ trebuie inversati toți bitii numărului binar (operație numită **complementare**) și apoi se adaugă 1 (operație numită **complement față de 2**).

Exemplu:	0	0	0	0	0	1	0	1	(este +5)
	1	1	1	1	1	0	1	0	(inversat)
	1	1	1	1	1	0	1	1	(+1 și este -5)
	0	0	0	0	0	1	0	0	(inversat)
	1	1	1	1	1	0	1	1	(+1 și este +5)

Cel mai mare număr care poate fi păstrat într-o locație de memorie folosind convenția de semne indicată (0 pe bitul b7) este

7	6	5	4	3	2	1	0
0	1	1	1	1	1	1	1

$$128 \quad 64 \quad 32 \quad 16 \quad 8 \quad 4 \quad 2 \quad 1 \quad \text{sau} \\ 64+32+16+8+4+2+1 = 127_{10}$$

iar cel mai mic număr negativ (cu 1 pe bitul b7) are valoarea

7	6	5	4	3	2	1	0
1	0	0	0	0	0	0	0

$$128 \quad 64 \quad 32 \quad 16 \quad 8 \quad 4 \quad 2 \quad 1 \quad \text{sau} = -128_{10}$$

Deci o celulă de memorie (o locație) poate stoca numere între -128 și $+127$.

Microprocesorul Z80 are două instrucțiuni care pot fi folosite pentru aceste operații și anume:

CPL care complementează registrul acumulator;

NEG care face negativ conținutul registrului acumulator prin complementare și adunarea cifrei 1, într-o singură operație.

În mod analog se poate demonstra că două celule de memorie pot conține un număr între -32768 și $+32767$.

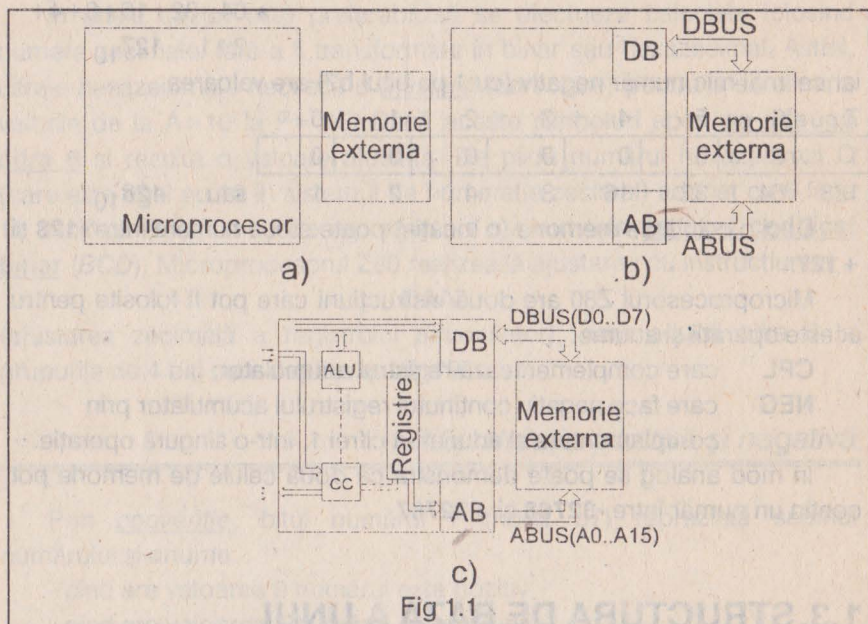
1.3. STRUCTURA DE BAZĂ A UNUI MICROPROCESOR

1.3.1. Generalități

- Microprocesorul reprezintă unitatea centrală de calculator (CPU - Central Processing Unit), încorporată într-o capsulă de circuit integrat. El citește instrucțiunile unui program aflat într-un bloc de memorie externă, le decodifică și apoi execută comenzile indicate în codul instrucțiunii lor (fig.1.1.a).
- Pentru a citi din blocul de memorie externă codul instrucțiunii de executat, microprocesorul trebuie să genereze o adresă pe care o va pune la dispoziția memoriei pînă cînd va apare data cerută din celula de memorie selectată pe baza acestei adrese. Pentru ca pe durata întregii

operații de citire microprocesorul să mențină starea liniilor de adrese, el trebuie să aibă un registru tampon de adrese AB (Address Buffer).

Informația codificată citită din memoria externă se va depune temporar într-un registru denumit registru tampon de date DB (Data Buffer). Acesta este un registru bidirecțional de 8 biți care delimitează interiorul microprocesorului de exterior.

Linile electrice pe care se va genera cuvântul binar de adresă poartă denumirea de magistrala de adrese ABUS (Address Bus), iar liniile electrice dedicate datelor citite/scrise în memorie formează magistrala de date DBUS (Data Bus) - fig.1.1.b.

- Se poate întâmpla instrucțiunea citită din memoria externă și depusă temporar în registrul de date DB să aibă următoarea semnificație (4): "citește conținutul locației de memorie a cărei adresă este cu 4 mai mare decât adresa curentă din registrul de date AB, adaugă la aceasta valoarea 5 și rescrie rezultatul în aceeași locație de memorie". Pentru a efectua această cerință, microprocesorul are nevoie de o unitate aritmetică care, în aritmetica binară, descrie operațiile folosind funcții logice. Din acest

motiv numele utilizat este unitate aritmetică și logică ALU (Arithmetic Logic Unit). Evident că pentru a executa cererile formulate în comanda anterior menționată microprocesorul trebuie să mai dispună și de o unitate de comandă CC (Comand Circuit), a cărei activitate este pilotată de un semnal de ceas cu frecvența de ordinul megahertzilor (la Z80A frecvența $\nu = 3,5$ MHz).

Comenzile de execuție pe care microprocesorul le dă sînt transmise prin semnale electrice numite semnale de comandă, iar semnalele prin care culege informații cu privire la starea componentelor din sistemul calculatorului poartă denumirea de semnale de stare.

• În ipoteza că următoarea instrucțiune va utiliza rezultatul instrucțiunii precedente pentru a efectua o nouă operație aritmetică, atunci valoarea calculată trebuie citită din nou din memorie. Accesul suplimentar la memorie se economisește dacă microprocesorul va folosi cîteva elemente de memorare temporară a datelor sau adreselor de memorie, numite registre și care se clasifică în registre speciale și registre de uz general (fig.1.1.c).

Ele pot fi asemuite cu niște căsuțe (sau sertare) în care se păstrează numere cuprinse între 0 și 255 (fig.1.2.)

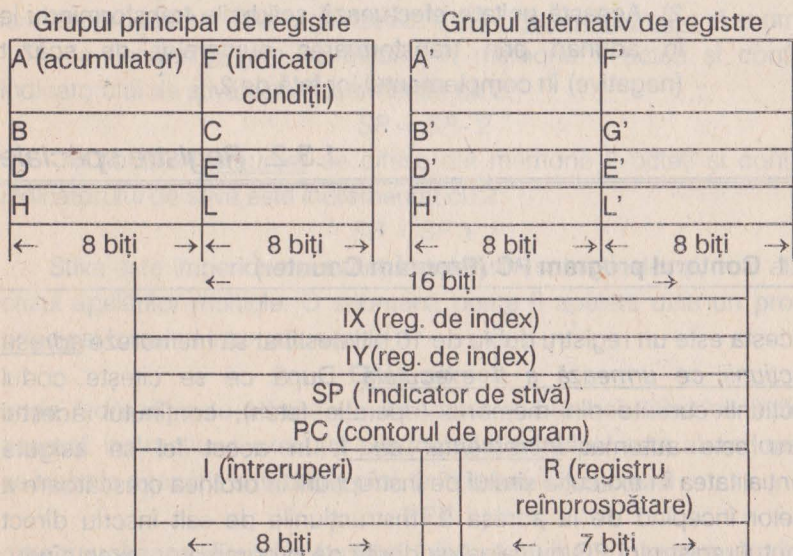

Fig 1.2

- Observatii:** 1) Magistrala de date DBUS are 8 linii (notate D0 la D7) care pornesc din registrul tampon de date DB al microprocesorului și au rolul de a asigura transferul de date între microprocesor, memorie și dispozitivele de intrare/ieșire (I/E). Această magistrală este bidirecțională deoarece intră date când se efectuează o citire din memorie sau dispozitivele de I/E și ies date la efectuarea unei scrieri. Cel mai puțin semnificativ bit al octeților circulă pe linia D0.
- 2) Magistrala de adrese ABUS are 16 linii (notate A0 la A15) cu originea în registrul tampon de adrese AB al microprocesorului; ea este unidirecțională deoarece adresele ies din microprocesor pentru a fi transmise la circuitele de memorie și dispozitivele de I/E. Linia A0 conține bitul cel mai puțin semnificativ al adreselor.
- 3) Unitatea aritmetică și logică ALU poate să execute numai două operații aritmetice: adunarea și scăderea a două numere binare de câte 8 biți. Operațiile logice acționează de asemenea pe cuvinte de câte 8 biți cum sînt: și, sau, sau exclusiv, comparație și complementare (față de 1 și 2). Această unitate efectuează scăderile transformîndu-le în adunări prin transformarea numerelor de scăzut (negative) în complementul lor față de 2.

1.3.2. Registre speciale

1.3.2.1. Contorul program PC (Program Counter)

Acesta este un registru dublu de 16 biți destinat să memoreze adresa instrucțiunii ce urmează a fi executată. După ce se citește codul instrucțiunii curente din memorie (operația fetch), conținutul acestui registru este automat încrimentat cu 1. În acest fel se asigură secvențialitatea în execuția șirului de instrucțiuni în ordinea crescătoare a adreselor începînd de la adresa 0. Instrucțiunile de salt înscriu direct conținutul registrului PC cu valoarea dorită de programator, executîndu-

se programe a căror adresă de start diferă de 0 sau ramificații în programe în funcție de rezultatul unor calcule sau a unor evenimente detectabile prin program (salturi condiționate). Memoria adresabilă direct are $2^{16} = 65536$ locații de memorie distincte între 0 și 65535 (în hexazecimal între 0000 și FFFF).

1.3.2.2. Indicatorul de stivă SP (Stack Pointer)

Este un registru dublu cu lungimea de 16 biți care poate adresa întregul spațiu de memorie de la 0 la 65535. Pentru înțelegerea rolului său se menționează că în cursul execuției unui program apare frecvent necesitatea de a elibera unul sau mai multe registre cu scopul ca în ele să se înmagazineze temporar date noi. Informația precedentă din aceste registre este salvată într-o zonă de memorie din RAM numită **stivă**, în care legea care guvernează mișcarea datelor se numește *LIFO* (Last In First Out), adică "*Ultimul intrat este primul care pleacă*". Se observă ușor că dacă există un registru de adresă care automat incrementează/decrementează la operațiile de scriere și citire in/din memorie, atunci el poate controla toate operațiile de salvare/restaurare în stivă. Un asemenea registru de adresare a stivei este indicatorul de stivă SP care, la microprocesorul Z80, organizează o *stivă descrescătoare* și anume:

- la fiecare salvare se înscriu în memorie 2 octeți și conținutul indicatorului de stivă este decrementat cu 2:

$$SP = SP - 2$$

- la fiecare restaurare se citesc din memorie 2 octeți și conținutul indicatorului de stivă este incrementat cu 2:

$$SP = SP + 2$$

Stiva este imperios necesară la apelarea subrutinelor și, mai ales, în cazul apelărilor multiple. O subrutină poate fi apelată dintr-un program principal folosind instrucțiunea

CALL adresă

unde "adresă" este adresa de început a subrutinei. Când se întâlnește această instrucțiune execuția programului principal este abandonată și se trece la execuția subrutinei pînă la împlinirea instrucțiunii

RET

care marchează sfîrșitul subrutinei, cînd se revine în programul principal

la instrucțiunea imediat următoare instrucțiunii **CALL**. Odată cu executarea instrucțiunii **CALL**, adresa instrucțiunii următoare din programul principal este salvată în vârful stivei, iar la execuția instrucțiunii **RET** această valoare este citită din vârful stivei și încărcată în contorul program PC pentru a se relua firul întrerupt.

Se menționează că folosirea acestui registru trebuie făcută cu multă atenție întrucât orice eroare de programare poate conduce la crah-ul programului.

1.3.2.3. Registrul acumulator A (Acumulator)

Este un registru de 8 biți care, pe lângă memorarea unui octet, este **implicat în toate operațiile aritmetice și logice** deoarece unul din cei doi parametri asupra cărora se efectuează operațiile se află obligatoriu în acumulator, iar rezultatul operației se înscrie tot în acumulator.

1.3.2.4. Registrul indicatorilor de condiție F (Flag-fanion)

Conform numelui său, acest registru de 8 biți are rolul de a semnala, fiecare bit al său având semnificația lui iar starea unui bit (dată prin cifra 0 sau 1) indicând satisfacerea/nesatisfacerea unor condiții date.

b7	b6	b5	b4	b3	b2	b1	b0
S	Z	-	H	-	P/V	N	C

Din acest motiv flagurile constituie indicatori de condiție și ei furnizează programatorului și unității de comandă CC a microprocesorului, informații privind natura rezultatului unei operații aritmetice sau logice efectuate. Din starea biților dedicați ai registrului F se poate afla dacă rezultatul operației efectuate este zero sau nu, dacă el este un număr pozitiv sau negativ etc. Semnificația biților este următoarea:

a) **Flagul S** (*Sign-semn*), care apare pe poziția cea mai semnificativă (bitul 7 notat b7), memorează semnul cu următoarea convenție:

$S=0$ dacă numărul este pozitiv

$S=1$ dacă numărul este negativ.

Starea flagului S se testează de programator de regulă prin două instrucțiuni de salt condiționat care permit ramificarea programului în

funcție de starea indicatorului de semn și anume:

JP P, nn (jump if plus-salt dacă pozitiv), care efectuează saltul la adresa nn dacă $S = 0$

JP M, nn (jump if minus-salt dacă negativ), care efectuează saltul la adresa nn dacă $S = 1$

b) **Flagul Z (Zero)** apare pe poziția bitului 6 (notat b6) și poate avea

- valoarea 1 dacă rezultatul operației aritmetice/logice este zero;

- valoarea 0 dacă rezultatul operației aritmetice/logice este nenul.

Acest flag se testează de programator prin instrucțiunile de salt condiționat:

JP NZ,nn (jump if not zero-salt dacă diferit de zero) - efectuează saltul la adresa nn dacă $Z = 0$;

JP Z, nn (jump if zero-salt dacă zero) efectuează saltul la adresa nn dacă $Z = 1$

Flagul Z este folosit și de circuitul de comandă CC al microprocesorului la execuția instrucțiunilor repetitive prin:

- instrucțiunile de comparație **CPDR** (Compare decrement repeat-compară decrementează repetă) și **CPIR** (Compare increment repeat-compară incrementează repeta), caz în care instrucțiunea care compară conținutul acumulatorului A cu celule de memorie aflate la adrese descrescătoare/crescătoare se termină dacă $Z = 1$, adică în cazul egalității numerelor comparate;

- instrucțiunile de transfer de blocuri de date la periferice **INDR**, **INIR** și **OTDR**, **OTIR** se termină de asemenea când $Z = 1$ (conținutul registrului B devine zero).

c) **Flagul H (Half carry transport la jumătate)**, care apare pe poziția bitului 4 (notat b4), reprezintă transportul produs în cursul unei operații aritmetice de la bitul 3 spre bitul 4 al acumulatorului, respectiv împrumutul de la bitul 4. Indicatorul este folosit și de instrucțiunea de ajustare zecimală **DAA** pentru a corecta rezultatul unei operații de adunare sau scădere în notația zecimal codificat binar **BCD**.

H	ADD	SUBTRACT
1	Există transport de la bitul 3 la bitul 4	Există împrumut de la bitul 4
0	Nu există transport	Nu există împrumut

d) **Flagul P/V (Parity/Overflow - paritate/depășire)**, care apare pe

poziția bitului 2 (notat b_2), indică pe de o parte paritatea numărului din acumulator sau depășirea de domeniu, iar pe de altă parte este un detector al registrului dublu BC (dacă conținutul registrului dublu BC=0 atunci $P/V=0$), ceea ce este o condiție de terminare a repetițiilor, iar dacă BC=0 atunci $P/V=1$).

Cînd flagul P/V indică paritatea el are valorile $P/V=0$ dacă totalul cifrelor din acumulatorul A este un număr impar și respectiv $P/V=1$ cînd acesto total este un număr par.

Atunci cînd flagul indică depășirea domeniului $[-128, +127]$ are valorile $P/V=1$ dacă a existat depășire, respectiv $P/V=0$ dacă nu a existat depășire.

Testarea flagului P/V se face cu instrucțiunile de salt condiționat:

JP PO, nn (jump if parity odd) - se execută salt la adresa nn dacă $P/V=0$

JP PE, nn (jump if parity even) - se execută salt la adresa nn dacă $P/V=1$

Se precizează că indiferent de faptul că P/V indică paritatea sau depășirea, mnemonica lui face referire la paritate; aceasta reprezintă o dificultate în programare, deoarece programatorul trebuie să știe ce anume indică flagul P/V în momentul cînd folosește una din instrucțiunile de salt condiționat.

e) **Flagul N** (Nibble), care apare pe poziția bitului 1 (notat b_1), memorează tipul ultimei operații aritmetice efectuate și anume:

$N=1$ dacă operația a fost adunare;

$N=0$ dacă operația a fost scădere.

Nu se poate testa valoarea acestui indicator.

f) **Flagul C_i** (Carry - transport), care apare pe poziția cea mai puțin semnificativă (bitul 0 notat b_0), este afectat de operațiile aritmetice/logice și de clasa operațiilor de rotire/deplasare octet. Acest flag are înscrisă valoarea 1 ori de cîte ori apare un transport de la cifra cea mai semnificativă în sus (cazul unei adunări în aritmetica fără semn pentru numere între 0 și 255 cînd rezultă un număr mai mare ca 255). La scădere $C_i=1$ dacă scăzătorul este mai mare decît descăzutul. Flagul poate fi testat prin instrucțiunile de salt condiționat

JP NC, nn (jump if not carry) - salt la adresa nn dacă $C_i=0$

JP C, nn (jump if carry) - salt la adresa nn dacă $C_i=1$

Spre deosebire de ceilalți indicatori, flagul C_j poate fi modificat cu instrucțiunile:

SCF (*Set Carry Flag*) care cauzează $C_j = 1$

CCF (*Complement Carry Flag*) care cauzează complementarea conținutului C_j .

De asemenea, ca și celelalte flaguri testabile prin instrucțiuni de salt condiționat, flagul C_j poate dirija apeluri și reveniri condiționate din subrutine folosind instrucțiunile **CALL NC, nn**; **CALL C, nn**; **RET NC**; **RET C**.

Observatie: biții 3 și 5 (notați b3 și respectiv b5) ai registrului F sînt lipsiți de semnificație conținutul lor variind imprezibil în timpul funcționării microprocesorului.

1.3.2.5. Registul vectorilor de întreruperi I (Interrupt register)

Este un registru cu lungimea de 8 biți care servește în modul de întreruperi 2 (notat IM2) la dirijarea (identificarea) sursei de cerere a întreruperilor. Prin întrerupere se înțelege fenomenul la apariția căruia microprocesorul abandonează programul în curs de rulare la cererea unui eveniment extern, deserveste evenimentul extern executînd un program dedicat special, după care se reîntoarce la programul abandonat reluînd execuția din locul unde fusese suspendată. Programatorul accede registru I prin intermediul acumulatorului A folosind instrucțiunile:

LD I,A - înscrie o valoare în registru I;

LD A,I - citește valoarea conținută în registru I.

Observatii: 1) În blocul funcțional al circuitului de comanda CC apar:

- a) Bistabilii de validare/inhibare a sistemului de întreruperi IFF1 și IFF2. Dacă IFF1 și IFF2 au valoarea 1 atunci sistemul de întreruperi este validat și microprocesorul acceptă cererile de întrerupere, iar dacă au valoarea 0 sistemul de întreruperi este inhibat. În acest fel bistabilul IFF1 semnalează starea de validare/inhibare a întreruperilor, iar IFF2 stochează temporar valoarea lui IFF1 pe timpul tratării întreruperii nemascabile. Poziționarea celor doi bistabili pe 1 sau pe

0 se face cu instrucțiunile **EI**, respectiv **DI**.

b) Bistabilii în mod de întrerupere IMFa și IMFb care codifică unul din cele trei moduri de lucru în întreruperi care se face cu instrucțiunile **IM0**, **IM1** și **IM2**.

2) Microprocesorul Z80 acceptă două semnale de întrerupere:

- întrerupere nemascabilă (NMI), când Z80 răspunde într-un singur mod;
- întrerupere mascabilă (INT), când Z80 are trei moduri de tratare.

• Întrerupere nemascabilă este prioritară față de cea mascabilă. La punerea sub tensiune a calculatorului bistabilii *IFF1* și *IFF2* sînt forțați pe 0 ceea ce este echivalent cu invalidarea întreruperilor și în această stare microprocesorul nu acceptă întreruperi mascabile. Întreruperile sînt validate prin poziționarea bistabililor *IFF1* și *IFF2* pe 1 folosind instrucțiunea **EI**, iar, orice altă întrerupere va fi servită numai după execuția instrucțiunii care urmează după **EI**. Evident că atunci când microprocesorul acceptă o întrerupere *IFF1* și *IFF2* sînt aduși pe 0 pentru a inhiba acceptarea altor întreruperi pînă la o nouă instrucțiune **EI**. La execuția unor instrucțiuni **LD A,I** sau **LD A,R** starea lui *IFF2* este transmisă în flagul de paritate *P/V* permițîndu-se testarea sau memorarea ei și, implicit, refacerea prin program a valorii inițiale a bistabilului *IFF1* cu instrucțiunea **RETN**. Se menționează că întreruperea nemascabilă nu poate fi invalidată prin program.

• Microprocesorul Z80 poate fi programat pentru a răspunde la întreruperile nemascabile într-unul din modurile 0,1 sau 2 care sînt memorate cu ajutorul bistabililor IMFa și IMFb:

IMFa	IMFb	
0	0	Modul de întrerupere 0
0	1	Neutilizat
1	0	Modul de întrerupere 1
1	1	Modul de întrerupere 2

a) În modul 0 dispozitivul periferic care întrerupe plasează pe magistrala de date DBUS în ciclul de tratare a întreruperii orice instrucțiune, ideea fiind deci că instrucțiunea următoare este furnizată de dispozitivul care întrerupe. În general, această instrucțiune este o

instrucțiune restart (care realizează apeluri la subrutine plasate la 8 locații fixe din "pagina zero" din ROM). La inițializarea, microprocesorul intră automat în modul 0.

b) *Modul 1* este similar cu modul de răspuns la întreruperile nemascabile, diferența principală fiind execuția restartului la locația

0038₁₆

în loc de 0066₁₆

c) *Modul 2* este modul cel mai puternic de răspuns al microprocesorului care, cu un singur octet furnizat de dispozitivul care întrerupe, se execută un apel indirect la orice locație de memorie. În prealabil programatorul trebuie să aibă scrisă o tabelă cu adresele de început ale fiecărei rutine de serviciu care poate fi localizată în orice zonă de memorie RAM. La acceptarea întreruperii, microprocesorul formează un pointer de 16 biți cu ajutorul căruia ia din tabelă de adrese valoarea adresei rutinei de serviciu corespunzătoare dispozitivului care întrerupe. Cei mai semnificativi biți ai pointerului sînt dați de conținutul registrului I încărcat anticipat. Cei mai puțin semnificativi 8 biți sînt generați de periferic, cu mențiunea că ultimul bit trebuind să fie 0, sînt necesari de fapt numai 7 biți, fapt care determină ca adresele de început ale rutinelor de serviciu să fie plasate în tabelă întotdeauna la adrese pare.

1.3.2.6. Registrul de reîmprospătare a memoriei dinamice R (Refresh)

Acesta este un registru cu lungimea de 7 biți care asigură reîmprospătarea memoriilor RAM dinamice printr-o numărătoare ciclică de la 0 la 127. Memoriile RAM dinamice păstrează informația în locații de memorie al căror element de memorare este un condensator cu capacitate foarte mică ($\leq 10^{-15}$ F), care poate pierde informația în timp datorită curenților de scurgere prin dielectric. Întrucît timpul limită în care nu este periclitată integritatea informației stocate este decirca 2 ms, aceste condensatoare trebuie repolarizate la valoarea lor inițială din 2 în 2 ms, operație denumită *reîmprospătarea memoriei dinamice*.

Conținutul registrului R poate fi înscris și citit prin intermediul acumulatorului A cu instrucțiunile

LD R, A - înscrie registrul R

LD A, R - citește conținutul registrului R.

La inițializarea calculatorului registrul R este încărcat cu 0.

1.3.3. Registre de uz general

a) Registrele B și C sînt registre generale principale de 8 biți, al căror conținut este tratat de o multitudine de instrucțiuni. Figurarea lor pe aceeași linie în fig. 1.2. nu este întîmplătoare deoarece ele se pot atașa formînd un registru pereche (dublu) BC avînd lungimea de 16 biți. În acest caz B este octetul cel mai semnificativ (superior) iar C (octetul cel mai puțin semnificativ (inferior).

b) Registrele D și E sînt similare registrelor B și C, puțin deci forma un registru dublu DE de 16 biți cînd D este octetul cel mai semnificativ iar E octetul cel mai puțin semnificativ.

c) Registrele H și L diferă de cele anterioare B,C,D,E doar prin faptul că sînt implicate într-un număr mai mare de instrucțiuni. cînd se formează registrul dublu HL, registrul H ocupă octetul superior, iar L cel inferior (adică $H \cdot 256 + L$). Cel mai mare număr care poate fi păstrat într-un registru pereche este $nn = 255 \cdot 256 + 255 = 65535$.

Întrucît operațiile aritmetice și logice lucrează cu doi operanzi, unul dintre acestia este obligatoriu stocat în acumulatorul A iar celălalt se află de obicei într-unul din registrele de uz general B,C,D,E,H,L. Există însă și posibilitatea ca cel de al doilea operand să fie locat în memorie la o adresă oarecare, caz în care adresa celulei (locației) unde este stocat operandul se înscrie în registrul dublu HL. Prin aceasta registrul dublu HL devine principalul instrument de adresare indirectă a unor operanzi locați în memorie la adrese cunoscute. Se precizează că nu există operații aritmetice și logice care să folosească pentru adresarea operandului stocat în memorie conținutul celorlalte registre duble BC și DE.

d) Registrele IX și IY se folosesc numai pentru stocarea unor adrese de memorie. Ele au fost concepute pentru a fi utilizate atunci cînd se efectuează operații aritmetice/logice asupra unor date așezate la adrese succesive de memorie, formînd astfel un tabel; prin urmare, registrele IX și IY conțin adresa de început a tabelului. Data dorită se va localiza

adăugind la adresa de început a tabelii (numită adresă de bază) un indice care specifică numărul de ordine al datei numit deplasament. Acest indice se specifică explicit în conținutul instrucțiunii, valoarea ei fiind adunată la adresa de bază în cursul execuției instrucțiunii formându-se adresa efectivă a celulei de memorie.

De pildă instrucțiunea

ADD A, (IX+5)

adună conținutul registrului A cu cel de-al cincelea element din tabelul de date care începe la adresa conținută în registrul IX. Evident, conținutul registrului IX nu se va modifica pe parcursul execuției instrucțiunii.

Se menționează că datele din tabelele adresate cu registrele index IX și IY au lungimea de 1 octet; deci numărul maxim de date este 256.

Tehnica de adresare a operanzilor locați în memorie folosind registrele IX și IY se numește adresare indexată.

e) Registrele A', B', C', D', E', F', H', L' sînt dublurile registrelor A, B, C, D, E, F, H, L al căror conținut poate fi interschimbabil între ele prin instrucțiunea **EXX**. Se menționează că toate instrucțiunile care implică registrele de uz general B,C,D,E,H,L acționează asupra conținutului registrelor primare, iar pentru a opera cu conținutul registrelor secundare acest conținut trebuie transferat în registrele primare cu instrucțiunea **EXX**.

1.4. ASAMBLORUL GENS3M21

1.4.1. Prezentare

Programul asamblor *GENS3M21* a fost realizat de firma *HISOFT* în anul 1983; el se recomandă să fie încărcat la adrese joase (de ex: 24064) cu comenzile:

CLEAR adr-1; LOAD "GENS3M21" CODE adr

unde "adr" este adresa zecimală la care se va localiza programul.

După încărcarea sa în memoria calculatorului, asamblorul se lansează cu comanda

RANDOMIZA USR adr

Orice reintrare în asamblor din BASIC se va face cu comenzile:

RANDOMIZE UŞR adr+56 (cu ştergerea textului sursă - *intrare rece*)

RANDOMIZE USR adr+61 (cu păstrarea textului sursă - *intrare caldă*).

De exemplu, dacă programul GENS a fost încărcat la adresa *adr*=24064, atunci:

- după încărcare se va lansa cu comanda *RANDOMIZE USR 24064*;

- la reintrarea rece comanda va fi *RANDOMIZE USR 24120*;

- la reintrarea caldă comanda va fi *RANDOMIZE USR 24125*.

La prima comandă de lansare în execuție a asamblorului acesta emite mesajul

Buffer Size?

Se va răspunde *taşind* un număr întreg între 0 si 9 urmată de *ENTER*, sau numai *ENTER* care este echivalentă cu asumarea valorii 4. Aceste cifre reprezintă dimensiunea buffer-ului de incluziune în unități de 256 octeți. Dacă se tinde spre minimizarea spațiului ocupat de *GENS*, atunci se va răspunde cu 0 urmat de *ENTER*, caz în care se asumă un spațiu minim de 64 octeți.

După aceste operații apare prompterul ">", indicând activizarea editorului.

1.4.2. Modul de lucru

1.4.2.1. Generalități

- Programul GENS3M21 este un asamblor Z80 rapid în două etape care assemblează tot setul de mnemonice standard Z80. În urma invocării unei asamblări (folosind comanda A), programul cere specificarea dimensiunii tablei de simboluri afișând mesajul

Table size.

Acesta va fi spațiul alocat tablei în timpul asamblării. Dacă la acest mesaj se răspunde cu *ENTER*, atunci *GENS* va forma o tabelă de simboluri în funcție de dimensiunile textului. În cazul folosirii opțiunii

include

se recomandă specificarea unei dimensiuni mari pentru tabela de simboluri.

În continuare GENS întrebă utilizatorul dacă solicită opțiunile disponibile afișând mesajul

Options:

Acestea se introduc în cod zecimal, iar în cazul mai multor opțiuni simultane se va tasta suma lor. Opțiunile sînt următoarele:

- 1 (produce listarea tabelii de simboluri)
- 2 (nu generează cod obiect)
- 4 (nu produce listarea asamblării)
- 8 (produce listarea pe printer)
- 16 (plasează codul obiect după tabela de simboluri)
- 32 (decuplează rutina de testare a zonei de asamblare a codului obiect, fapt util la sporierea vitezei de asamblare)

Se precizează că în cazul opțiunii 16, directiva de asamblare *ENT* își pierde efectul; în acest caz pentru localizarea codului obiect se recurge la comanda editorului X care afișează locația afișitului textului (al doilea număr afișat), la care se adaugă dimensiunea tabelii de simboluri +2).

Asamblarea se face în două etape: în prima etapă GENS detectează eventualele erori și compilează tabela de simboluri, iar în etapa a doua generează codul obiect (textul sursă), evident dacă nu s-a utilizat opțiunea 2. În prima etapă nu se produce listarea decît în cazul detectării unei erori, situație în care se afișează linia respectivă împreună cu un cod în dreptul erorii sesizate și asamblarea este sistată. Apăsînd tasta E se intră în editor, orice altă comandă producînd asamblarea de la linia următoare. La sfîrșitul primei etape apare mesajul

Pass 1: errors: nn

Dacă s-au detectat erori asamblarea este oprită înainte de a se trece la etapa a doua. Dacă s-au depistat etichete ce nu au fost declarate în câmpul de etichete va apare mesajul

* WARNING * 'label' absent

care se va repeta pentru fiecare etichetă nedeclarată.

Codul obiect se generează în etapa a doua cînd se afișează și textul respectiv (dacă nu s-a folosit opțiunea 4).

Singurele erori care pot apare în etapa a doua sînt

* ERROR 10 * sau BAD ORG.

Aceasta din urmă apare cînd codul obiect urmează să corupă GENS-ul, fila de text sau tabela de simboluri.

La sfîrșitul asamblării apare mesajul

Pass 2 : errors : nn

urmat de atenționări privind etichetele absente. În continuare apar mesajele

Table used : xxxx from yyyy

Executes : nnnnn

unde 'nnnnn' reprezintă adresa de lansare a codului obiect.

Rularea codului obiect se face cu comanda editorului R.

În final, dacă s-a folosit opțiunea 1, apare o listă alfabetică a etichetelor împreună cu valorile asociate. Din acest motiv se recomandă ca opțiunea folosită să fie 5.

1.4.2.2. Formatul instrucțiunilor asamblorului

Fiecare linie generată de GENS are următorul format, unde comentariile sînt opționale:

<u>ETICHETA</u>	<u>MNEMONICA</u>	<u>OPERANZI</u>	<u>COMENTARIII</u>
START	LD	HL, număr	ia valoarea număr

- Etichetele sînt simboluri reprezentînd o informație de max.16 biți, constituite din max.6 caractere, primul fiind obligatoriu o literă (ex: loop, Loop, L(1),a,LDIR)
- Menemonicele si operanzii sînt cele care vor fi prezentate în capitolele consacrate instrucțiunilor Z80.

Observatii:

- 1) Pentru valorile numerice care nu sînt scrise în codul zecimal se vor folosi înaintea numărului respectiv următoarele simboluri:
  - # constantă hexazecimală
  - % constantă binară.
- 2) Expresiile sînt evaluate de la stînga la dreapta, iar dacă expresia este scrisă între paranteze aceasta este considerată ca reprezentarea unei adrese în memorie. De ex: LD HL, (loc+5) semnifică încărcarea registrului dublu HL cu valoarea de 16 biți conținută în locația loc + 5.

1.4.2.3. Directivele de asamblare

Asamblorul GENS recunoaște unele pseudomonimice specifice acestui program și care nu au efect asupra microprocesorului în timpul rularii; ele au rolul de a ghida asamblorul.

Pseudomonimicele sînt asamblate în mod identic cu instrucțiunile executabile; ele pot fi precedate de o etichetă (necesară la directiva EQU) și urmate de un comentariu. Directivele disponibile sînt următoarele:

- 1) *ORG expresie* - fixează numărătorul de locații la valoarea '*expresie*'. Dacă nu s-au folosit simultan opțiunile 2 și 16 iar ORG intenționează să corupă GENS3, fila de text sau tabela de simboluri, atunci apare mesajul 'Bad ORG' și asamblarea este întreruptă.
- 2) *EQU expresie* - asociază unei etichete valoarea '*expresie*'
- 3) *DEFB expresie, expresie, ...* - fiecare expresie trebuie să fie de 8 biți (numere între 0 ... 255); octetul dela adresa curentă din numărătorul de locații este încărcat cu valoarea '*expresie*' iar numărătorul de locații este incrementat cu 1 (se repetă pentru fiecare '*expresie*').
- 4) *DEFW expresie, expresie, ...* - încarcă cuvîntul (2 octeți adică numere între 0 ... 65535) de la adresa curentă din numărătorul de locații cu valoarea '*expresie*' iar numărătorul de locații este incrementat cu 2. Întîi se încarcă octetul mai puțin semnificativ (se repetă pentru fiecare '*expresie*').
- 5) *DEFS expresie* - incrementează numărătorul de locații cu valoarea '*expresie*'.

echivalent cu rezervarea unui bloc de memorie cu dimensiunea 'expresie'.

- 6) *DEFM "s"* - determină ca un număr de n octeți din memorie să conțină echivalentul în cod ASCII a șirului "s" de lungime n . Teoretic n poate fi cuprins între 1 și 255 inclusiv, dar în practică lungimea șirului este limitată de editor.
- 7) *ENT expresie* - pune adresa de execuție a codului obiect asamblat la valoarea 'expresie'.

GENS3 mai dispune de 3 pseudomonimonice condiționale care permit includerea sau excluderea unor părți din textul sursă în procesul de asamblare;

- 8) *IF expresie* - evaluează 'expresie' dacă rezultatul este 0 asamblarea liniilor subsecvente este oprită pînă la întâlnirea uneia din pseudomonimonicele ELSE sau END, iar dacă valoarea lui 'expresie' este nenulă asamblarea continuă în mod normal

- 9) *ELSE* are rolul de a cupla/decupla asamblorul; dacă asamblorul a fost cuplat înainte de primul ELSE, acesta va fi decuplat și invers.

- 10) *END* - efectuează cuplarea asamblorului.

Se menționează că pseudomonimonicele condiționale nu pot fi incluse una în alta deoarece asamblorul nu verifică acest element: orice încercare în acest sens va da rezultate imprevizibile.

1.4.2.4. Comenzile editorului

- $N n, m$ (numerează filele de text începînd cu linia n și cu un increment m)
- $E n$ (editează linia cu numărul n)
- $D n, m$ (șterge toate liniile între n și m inclusiv; ștergerea unei singure linii se face egalînd n cu m , sau cu Dn urmată de ENTER)

1.4.2.5. Comenzile pentru asamblare și rulare a codului generat

- $I n, m$ (se inserează instrucțiunile începînd cu linia n și incrementul m ; ieșirea se face cu CS și 1)
- A (cauzează asamblarea textului începînd cu prima linie)
- R (determină executarea programului obiect)
- B (determină reîntoarcerea în BASIC, cînd codul mașină poate fi rulat cu comanda RANDOMIZE USR $nnnnn$, unde $nnnnn$ este adresa specificată în mesajul Executes:nnnnn).

1.4.2.6. Comenzile de bandă

Textul poate fi salvat/încărcat de pe bandă cu comenzile:

- O, nume (salvează codul mașină utilizabil în programele utilizatorului)
- Pn, m, nume (salvează codul sursă între liniile n și m cu numele dat)
- G, nume (încarcă de pe bandă textul sursă cu numele dat; dacă se tastează $G,$, se încarcă primul program de pe bandă).

1.4.3. Algoritm de lucru cu GENS3M21

- Încărcarea: LOAD "GENS3M21" CODE 24064, 10034;
RANDOMIZE USR 24064

Dacă se iese din GENS (prin apăsarea tastei B) se revine în program cu comenzile

- RANDOMIZE USR 24125** (cu păstrarea textului sursă) sau
RANDOMIZE USR 24064
- RANDOMIZE USR 24120** (cu distrugerea textului sursă)

- Elaborarea unui program în cod mașină:
    - 1) *I10, 10* (înserează textul sursă de la linia 10 cu pasul 10)
    - 2) Se tastează programul sursă avînd primele două linii
      - 10 ORG ADR;** ADR-adresa de start în zecimal sau hexazecimal a rutinei în cod mașină
      - 20 ENT ADR**
    - 3) Pentru corectarea instrucțiunilor greșite: **E nr.linie** și **CR**
 Pentru ștergerea liniilor: **Dn, m** (șterge de la linia *n* la *m* inclusiv)
 Pentru renumerotarea liniilor: **Nn, m** (*n*-linia de început; *m*-pasul)
 Pentru ieșirea din editor: **CS** și **1**.
    - 4) Asamblarea:
      - Se tastează **A** după care apar mesajele:
Table size: se apasă **ENTER**
Options : se apasă **5** și apoi **ENTER**.
      - Dacă s-a afișat mesajul "Executes:ADR", pentru a rula programul în cod mașină se tastează **R**, sau se trece în *BASIC* (tastînd **B**) și apoi se dă comanda: **RANDOMIZE USR ADR**.
 La mesajul *NO TABLE SPACE* se reassemblează cu **A, 500** sau **A, 1000**.
    - 5) Salvarea pe casetă:
      - rutina cod mașină: se tastează **O,** nume program
      - textul sursă: se tastează **P1** număr ultima linie, nume program.
    - 6) Determinarea lungimii codului mașină
      - a) La ultima instrucțiune a programului sursă se introduce eticheta **ZEND**.
      - b) Se apasă **CS** și **1** (pentru a se ieși din editor) și apoi se apasă **A** (pentru asamblare), programul afișînd mesajele:
Table size: se tastează **ENTER**
Options: se apasă **5** și apoi **ENTER**
 Programul va afișa adresa de lansare a codului mașină și tabelul etichetelor programului sursă însoțite de adresele lor în hexazecimal:
Executes: ADR
ZEND XYZW
- Pentru exemplul de cod mașină dat aceste afișări sînt

Executes: 60000

ZEND EA6B

c) Se convertește valoarea XYZW din hexazecimal în zecimal:

$$\text{XYZW}_{16} = x \cdot 4096 + y \cdot 256 + z \cdot 16 + w$$

iar lungimea codului mașină va fi:

$$L = (\text{XYZW}_{10} + 1) - \text{ADR}$$

Pentru exemplul de cod mașină dat vor rezulta valorile:

$$\text{EA6B}_{16} = 14 \cdot 4096 + 10 \cdot 256 + 6 \cdot 16 + 11 = 60011, \text{ respectiv}$$

$$L = (60011 + 1) - 60000 = 12 \text{ octeți. Deci rutina se va scrie: "nume"} \\ \text{CODE 60000,12.}$$

7) Încărcarea unui text sursă de pe casetă

- Comanda G,, încarcă primul program de pe casetă (sau G,, nume)
- Se tastează L (pentru listarea programului)
- Se tastează E (pentru o eventuală relocatare schimbînd adresa ADR din pseudoinstrucțiunile ORG și ENT, sau introducerea de noi instrucțiuni).
- Se tastează A (pentru asamblare), cînd apar mesajele:

Table size: se apasă ENTER

Options: se apasă 5 și apoi ENTER.

În continuare se aplică indicațiile date la salvarea programului pe casetă.

Observație: **Functia USR** permite accesul din BASIC la o rutină în cod mașină folosind instrucțiunea

nr. linie comandă **USR ADR**

unde "comandă" semnifică **PRINT, RANDOMIZE, GO TO, RUN** sau **LET literă =**, iar **ADR** este adresa de start a codului mașină indicată în mesajul "Executes: ADR" al programului **GENS**.

2.

SETUL DE INSTRUCȚIUNI

Prin noțiunea de "set de instrucțiuni" se înțelege totalitatea instrucțiunilor pe care microprocesorul le recunoaște și le execută. Cu cât setul de instrucțiuni este mai mare și mai variat, avînd mai multe clase de instrucțiuni și implică tehnici diferite de adresare, cu atît microprocesorul va fi mai performant. Calculatoarele compatibile cu marca *SPECTRUM* au microprocesorul *Z80A* fabricat de firma *Zilog*, care recunoaște și execută 696 de instrucțiuni declarate și 458 instrucțiuni nedeclarate și ca atare nerecunoscute de asamblare și dezasamblare.

Microprocesorul *Z80A* funcționează la o frecvență $\nu = 3,5$ MHz, o perioadă avînd valoarea $T = 1/\nu = 1/3,5 \cdot 10^6 = 0,2857 \cdot 10^{-6} \text{s} = 0,2857 \mu\text{s}$. Instrucțiunea cea mai scurtă durează $4T = 1,1428 \mu\text{s}$ iar cea mai lungă $23T = 6,571 \mu\text{s}$.

În acest capitol sînt prezentate instrucțiunile microprocesorului *Z80* în următoarea succesiune:

- instrucțiuni de încărcare pe 8 biți;
- instrucțiuni de încărcare pe 16 biți;
- instrucțiuni de interschimbabilitate;
- instrucțiuni de transfer de blocuri de date;
- instrucțiuni de căutare în blocuri de memorie;
- instrucțiuni logice și aritmetice pe 8 biți;
- instrucțiuni aritmetice cu scop general și de control al CPU;
- instrucțiuni aritmetice pe 16 biți;
- instrucțiuni de rotație și de deplasare;
- instrucțiuni de testare și modificare la nivel de bit;
- instrucțiuni de salt;
- instrucțiuni de apel și întoarcere din rutine;
- instrucțiuni de intrare/ieșire.

Modul de folosire a instrucțiunilor în programe scrise în limbaj de

asamblare este studiat începînd cu capitolul 3.

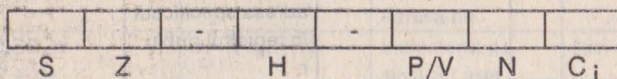
2.1. INSTRUCȚIUNI DE ÎNCĂRCARE PE 8 BIȚI

Instrucțiunile din acest grup permit încărcarea unui registru general cu o valoare imediată sau conținută într-un alt registru sau într-o locație de memorie, și stocarea într-un registru sau o locație de memorie a unei constante sau a conținutului unui alt registru general.

În formatele instrucțiunilor **registrele se scriu cu majuscule libere, iar locațiile de memorie cu majuscule cuprinse între paranteze:**

Notația utilizată pentru flaguri (indicatorii de condiție) va fi:

- ! (indicatorul este afectat conform rezultatului operației)
- (indicatorul nu este modificat de operație)
- 0 (indicatorul este forțat pe zero)
- 1 (indicatorul este pus pe 1)
- V (indicatorul P/V este poziționat în conformitate cu depășirea rezultatului)
- P (indicatorul P/V este poziționat în conformitate cu paritatea rezultatului)
- I (conține bistabilul de întreruperi IFF1)

Nr. crt.	Mnemonica și operația	Semnificația	Ce se realizează	Flaguri afectate
1	LD r, r' r ← r'	r, r' = {A,B,C,D,E,H,L}	Conținutul registrului r' este transferat în registrul r	Nici unul
2	LD r, (mem) r ← (mem)	r = {A,B,C,D,E,H,L} (mem) = {HL, IX+d, IY+d}	Conținutul registrului de memorie avînd adresa specificată de mem este transferat în registrul r	Nici unul

3	LD (mem), r (mem) ← r	(mem) = {HL, IX+d, IY+d} r = {A,B,C,D,E,H,L}	Conținutul registruului r este transferat în memorie la adresa specificată prin mem.	Nici unul
4	LD r, n r ← n	r = {A,B,C,D,E,H,L} n = 0..255 sau n ∈ [-128; +127]	Numărul n este înscris în registrul r.	Nici unul.
5	LD (mem), n (mem) ← n	mem = {HL, IX+d, IY+d}; n = 0...255 sau n [-128; +127]	Numărul n este înscris în locația de memorie a cărei adresă este specificată prin mem.	Nici unul
6	LD A, (rr) A ← (rr)	rr = {BC, DE}	Conținutul locației de memorie adresate prin registrul dublu rr este transferat în acumulator.	Nici unul
7	LD (rr), A (rr) ← A	rr = {BC, DE}	Conținutul acumulatorului A este înscris în locația de memorie avînd adresa specificată în registrul dublu r.	Nici unul
8	LD A, (nn) A ← (nn)	nn = 0..65535 sau nn ∈ [-32768; +32767]	Conținutul locației de memorie avînd adresa nn este transferat în acumulatorul A.	Nici unul
9	LD (nn), A (nn) ← A	nn = 0..65535 sau nn ∈ [-32768; +32767]	Conținutul acumulatorului A este depus în locația de memorie cu adresa nn	Nici unul
10	LD A, rs A ← rs	rs = {I, R}	Conținutul registruului special rs este transferat în acumulatorul A.	[[I]-0]-[I]0 SZ H R, NC

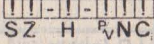
11	LD rs, A rs ← A	rs = {I, R}	Conținutul acumulatorului A este transferat în registru special rs.	Nici unul
----	--------------------	-------------	---	-----------

2.2. INSTRUCȚIUNI DE ÎNCĂRCARE PE 16 BIȚI

Nr. crt.	Mnemonica și operația	Semnificația	Ce se realizează	Flaguri afectate
1	LD rr, nn rr ← nn	rr = {BC, DE, HL, SP, IX, IY} nn ∈ [0..65535]; nn ∈ [-32768; +32767]	Registru dublu rr este încărcat cu valoarea nn.	Nici unul
2	LD rr, (nn) rr ← (nn)	rr = {BC, DE, HL, SP, IX, IY} nn ∈ [0..65535]; nn ∈ [-32768; +32767]	Registru dublu rr este încărcat din memorie cu 2 octeți începând de la adresa nn.	Nici unul
3	LD (nn), rr (nn) ← rr	nn ∈ [0..65535]; nn ∈ [-32768; +32767] rr = {BC, DE, HL, SP, IX, IY}	Registru dublu rr este transferat în memorie în 2 locații succesive începând cu adresa nn	Nici unul.
4	LD SP, rr SP ← rr	rr = {HL, IX, IY}	Indicatorul de stivă SP este încărcat din registru dublu rr.	Nici unul

2.3. INSTRUCȚIUNI DE INTERSCHIMBILITATE

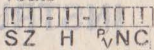
Nr. crt.	Mnemonica și operația	Semnificația	Ce se realizează	Flaguri afectate
1	EX DE, HL DE ← HL	DE și HL este intereschimbate	Conținutul registrelor duble DE și HL este intereschimbate	Nici unul

5	PUSH rr (SP-2) ← rr _L (SP-1) ← rr _H	rr = {BC,DE,HL, AF,IX,IY}	Conținutul registrului dublu rr este salvat în memorie la adresa specificată de indicatorul de stivă SP. Salvarea se face la adrese descrescătoare, prima salvare implicând octetul superior al registrului rr. Conținutul indicatorului de stivă se decrementează cu 2.	Nici unul.
6	POP rr rr _H ← (SP+1) rr _L ← (SP)	rr = {BC,DE,HL, AF,IX,IY}	Registrul dublu rr este încărcat din memorie de la adresa specificată prin indicatorul de stivă SP. Conținutul locației cu adresă inferioară este transferat în octetul inferior al lui rr. Indicatorul de stivă SP este incrementat cu 2.	Nici unul pentru BC,DE,HL,IX și IY. Toate pentru AF

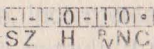
2.3. INSTRUCȚIUNI DE INTERSCHIMBABILITATE

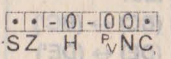
Nr. crt.	Mnemonica și operația	Semnificația	Ce se realizează	Flaguri afectate
1	EX DE,HL DE ↔ HL	-	Conținutul registrelor duble DE și HL este interschimbat.	Nici unul

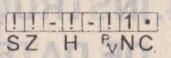
2	EXX (BC) ↔ (BC') (DE) ↔ (DE') (HL) ↔ (HL')		Registrele secundare devin registre primare (de lucru) și invers	Nici unul
3	EX (SP),rr H ↔ SP+1 L ↔ (SP)	rr = {HL,IX,IY}	Conținutul registrului dublu rr este interschimbabil cu conținutul a 2 celule de memorie adresate prin indicatorul de stivă	Nici unul
4	EX AF,AF' AF ↔ AF'		Conținutul registrelor de stare (AF) primari și secundari este interschimbabil.	Toate

2.4. INSTRUCȚIUNI DE TRANSFER DE BLOCURI DE DATE

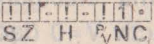
Nr. crt.	Mnemonica și operația	Semnificația	Ce se realizează	Flaguri afectate
1	LDx (DE) ← (HL) DE=DE+1 HL=HL+1 BC=BC-1	x poate fi; I=increment D=decrement	Conținutul celulei de memorie adresate prin registrul dublu HL este transferat în celula de memorie adresată prin registrul dublu DE. Conținutul lui DE și HL este incrementat cu 1, iar cel al lui BC este decrementat cu 1.	

2	LDxR (DE) ← (HL) DE=DE±1 HL=HL±1 BC=BC-1	x poate fi: I=increment D=decrement	Se transferă un bloc de date de lungime egală cu BC. Blocul sursă începe la adresa dată de HL, iar blocul destinație începe la adresa dată de DE. Transferul are loc crescător (LDIR) sau descrescător (LDDR)	
---	---	---	---	---

2.5. INSTRUCIUNI PENTRU CĂUTAREA ÎN BLOCURI DE MEMORIE

Nr. crt.	Mnemonica și operația	Semnificația	Ce se realizează	Flaguri afectate
1	CPx A → (HL) HL=HL±1 BC=BC-1	x poate fi: I=increment D=decrement	Conținutul acumulatorului este copiat în cel al celei de memorie adresate prin HL. Indicatorul de adresă HL este incrementat cu 1 (CPD) sau decrementat cu 1 (CPI), conținutul acumulatorului A nu se schimbă, iar rezultatul comparației se regăsește în registrul de flag F.	 P=1 pt. BC=0 P=0 pt. BC≠0 Z=1 dacă A=0 Z=0 dacă A≠0

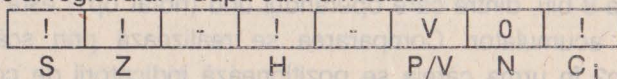
2	CPxR A → (HL) HL = HL ± 1 BC = BC - 1	x poate fi: I = increment D = decrement	Conținutul acumulatorului A este copiat în cel al celei de memorie specificate în HL. Indicatorul de adresă al lui HL este incrementat (CPIR) sau decrementat (CPDR) cu 1. Numărătorul de octeți BC este decrementat cu 1. Dacă rezultatul comparării este egal, instrucțiunea se termină, iar dacă nu ea este reluată pînă cînd BC = 0.	 P = 0 pt. BC = 0 P = 1 pt. BC ≠ 0 Z = 1 dacă A = (HL) Z = 0 dacă A ≠ (HL)
---	--	---	---	---

2.6. INSTRUCȚIUNI LOGICE ȘI ARITMETICE PE 8 BIȚI

În setul de instrucțiuni al microprocesorului Z80 sînt incluse și instrucțiuni ce efectuează operații de adunare, scădere, incrementare și decrementare, produs și sumă logică (ȘI, SAU), sumă modulo 2 (SAU EXCLUSIV) și comparări.

2.6.1. Adunare

Instrucțiunile de adunare pe 8 biți poziționează indicatorii de condiție ai registrului F după cum urmează:

Simbolul V arată că indicatorul P/V conține depășirea ce poate apare

în urma efectuării operației și anume: $V=1$ dacă există depășire, respectiv $V=0$ dacă nu există depășire. Flagul H se poziționează pe 1 dacă există transport din bitul b3, sau pe 0 în caz contrar, iar flagul C_i ia valoarea 1 dacă există transport de la bitul b7 sau 0 în caz contrar.

2.6.2. Scădere

Instrucțiunile de scădere pe 8 biți realizează scăderea între doi operanzi dintre care primul este obligatoriu plasat în acumulator. Rezultatul scăderii se depune în acumulator, iar indicatorii de poziție se poziționează după cum urmează:

!	!	-	!	-	V	1	!
S	Z		H		P/V	N	C_i

Flagul H este 1 dacă nu există împrumut din bitul b4 și 0 în caz contrar, iar indicatorul C_i este 1 dacă nu există împrumut și 0 în cazul contrar.

2.6.3. Instrucțiuni logice

Instrucțiunile din această categorie realizează operații logice (ȘI, SAU și SAU EXCLUSIV) între doi operanzi reprezentanți pe 8 biți, dintre care primul este obligatoriu plasat în acumulatorul A. Indicatorii de poziție se dispun astfel:

!	!	-	1	-	P	0	0
S	Z		H		P/V	N	C_i

Flagul P/V arată paritatea; $P=1$ pentru paritate pară și $P=0$ în caz contrar (paritate impară).

2.6.4. Comparări

Instrucțiunile din această categorie compară între ei doi operanzi reprezentați pe 8 biți, dintre care operandul unu (notat op1) este plasat obligatoriu în acumulator. Compararea se realizează prin scăderea internă $op1-op2$ în urma căreia se poziționează indicatorii de condiție astfel:

!	!	-	!	-	V	1	!
S	Z		H		P/V	N	C _i

Flagul H este 1 dacă nu există împrumut din bitul b4 și 0 în caz contrar, iar flagurile Z și C_i capătă valorile:

Z=1 și C_i=0   dacă op1=op2

Z=0 și C_i=1   dacă op1 < op2

Z=0 și C_i=0   dacă op1 > op2

2.6.5. Incrementări și decrementări

Setul de instrucțiuni de acest tip pe 8 biți poziționează indicatorii de condiție după cum urmează:

!	!	-	!	-	V	0	•
S	Z		H		P/V	N	C _i

Flagul H este 1 dacă există transport din bitul b3 și 0 în caz contrar, iar flagul P/V arată depășirea (V) și anume: V=1 dacă operandul a avut valoarea 127 înainte de incrementare, respectiv valoarea 128 înainte de decrementare; în caz contrar V=0.

Nr. crt.	Mnemonica și operația	Semnificația	Ce se realizează	Flaguri afectate
1	ADD A,s A=A+s	s poate fi: r={A,B,C,D,E,H, L} n ∈ 0..255 (HL), (IX+d), (IY+d)	Conținutul operandului s este adunat cu conținutul acumulatorului A și rezultatul este depus în A.	!!!-!-!0! SZ H P _v NC _i
2	ADC A,s A=A+S+C _i	Idem	Operandul s împreună cu indicatorul C _i se adună la conținutul acumulatorului A, iar rezultatul se depune în A.	!!!-!-!0! SZ H P _v NC _i

3	SUB s $A = A - s$	Idem	Operandul s este scăzut din conținutul acumulatorului A, iar rezultatul se depune în A	$\boxed{111-1-111}$ SZ H P_{VNC}
4	SBC A,s $A = A - s - C_i$	Idem	Operandul s împreună cu indicatorul C_i se scad din conținutul acumulatorului A și rezultatul este depus în A	$\boxed{111-1-111}$ SZ H P_{VNC}
5	AND s $A = A \wedge s$	Idem	Operație ȘI logic bit cu bit exercitată între octetul specificat de operandul s și octetul conținut în acumulatorul A, rezultatul fiind depus în A.	$\boxed{111-1-100}$ SZ H P_{VNC}
6	OR s $A = A \vee s$	Idem	Operație SAU logic bit cu bit între octetul specificat de operandul s și octetul conținut de acumulatorul A, rezultatul fiind depus în A.	$\boxed{111-1-100}$ SZ H P_{VNC}
7	XOR s $A = A + s$	Idem	Operație SAU EXCLUSIV bit cu bit executată între octetul specificat de operandul s și octetul conținut în acumulatorul A, rezultatul fiind depus în A.	$\boxed{111-1-100}$ SZ H P_{VNC}

8	CP s A-s	Idem	Conținutul operandului s este comparat cu conținutul acumulatorului A.	$\begin{array}{ c c c c c c c c } \hline \text{!} & \text{!} & \text{-} & \text{!} & \text{-} & \text{!} & \text{!} & \text{!} \\ \hline \end{array}$ SZ H $\overset{P}{V}$ NC _i
9	INC m m = m + 1	m poate fi: r = {A,B,C,D,E,H,L (HL), (X+d), (Y+d)}	Octetul specificat de operandul m este incrementat cu 1.	$\begin{array}{ c c c c c c c c } \hline \text{!} & \text{!} & \text{-} & \text{!} & \text{-} & \text{!} & \text{!} & \text{0} \\ \hline \end{array}$ SZ H $\overset{P}{V}$ NC _i
10	DEC m m = m - 1	Idem	Octetul specificat de operandul m este decrementat cu 1	$\begin{array}{ c c c c c c c c } \hline \text{!} & \text{!} & \text{-} & \text{!} & \text{-} & \text{!} & \text{!} & \text{-} \\ \hline \end{array}$ SZ H $\overset{P}{V}$ NC _i

2.7. INSTRUCȚIUNI ARITMETICE CU SCOP GENERAL ȘI DE CONTROL AL CPU

Nr. crt.	Mnemonica și operația	Semnificația	Ce se realizează	Flaguri afectate
1	DAA		Ajustează condiționat acumulatorul A pentru operații de adunare (ADD, ADC, INC) sau de scădere (SUB, SBC, DEC, NEG) în cod BCD, adăugând +6, +60, +66, -6, -60, -66 la conținutul acumulatorului, în funcție de starea flagurilor C _i , N și H.	$\begin{array}{ c c c c c c c c } \hline \text{!} & \text{!} & \text{-} & \text{!} & \text{-} & \text{P} & \text{!} & \text{!} \\ \hline \end{array}$ SZ H $\overset{P}{V}$ NC _i
2	CPL A = $\bar{A}$		Conținutul acumulatorului este complementat față de 1.	$\begin{array}{ c c c c c c c c } \hline \text{•} & \text{•} & \text{-} & \text{1} & \text{-} & \text{•} & \text{1} & \text{•} \\ \hline \end{array}$ SZ H $\overset{P}{V}$ NC _i

3	NEG A=0-A	-	Conținutul acumulatorului A este complementat față de 2 (operație echivalentă cu scăderea conținutului acumulatorului din 0.	!!!-!!-P1! SZ H P_vNC,
4	xCF (SCF sau CCF) SCF: C_i = 1 CCF: C_i = $\overline{C_i}$	x=litera {S;C}	C_i: -ia valoarea 1 (SCF) -este negat (complementat) (CCF)	SCF: ••-0-•0! \$Z H P_vNC, CCF: ••-•-••0! SZ H P_vNC,
5	NOP	-	CPU nu efectuează nici o operație în timpul acestui ciclu mașină.	Nici unul.
6	HALT	-	După execuția instrucțiunii microprocesorul se oprește, executând fetch- uri (care nu se iar în considerare) pentru a se asigura reîmprospătarea memoriei dinamice (dacă este cazul). leșirea din această stare se face prin recepția unei întreruperi sau a unui semnal de RESET.	Nici unul.

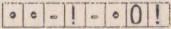
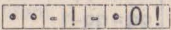
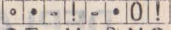
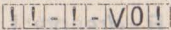
7	<p>xl (EI sau DI) EI:IFF1=IFF2=1 DI:IFF1=IFF2=0</p>	<p>x=litera {E;D}</p>	<p>EI; sistemul de întrerupere se validează (dezactivează) acceptând o întrerupere după execuția primei instrucțiuni care urmează după EI. Starea validată durează pînă la execuția primei instrucțiuni DI sau pînă la acceptarea primei cereri de întrerupere mascabilă. DI; sistemul de întrerupere se inhibă. Nu se mai acceptă cererile de întrerupere mascabilă ci doar cele nemascabile. Starea de inhibare poate fi suspendată prin execuția unei instrucțiuni EI.</p>	<p>Nici unul</p>
---	--	------------------------------	--	------------------

8	<p>IMx (IM 0, IM 1 sau IM2)</p>	<p>x = cifra {0;1;2}</p>	<p><u>IM 0</u>: determină CPU să lucreze în modul de întrerupere 0; dispozitivul care a generat întreruperea va depune pe magistrala de date codul unei instrucțiuni pe care CPU o execută (CALL, RST).</p> <p><u>IM 1</u>: determină CPU să lucreze în modul de întrerupere 1, executând automat o instrucțiune RST 56 la acceptarea unei întreruperi.</p> <p><u>IM 2</u>: determină CPU să lucreze în modul de întrerupere 2; prin aceasta se permite un apel indirect la orice locație de memorie pe care CPU îl formează astfel: cei mai semnificativi 8 biți reprezintă conținutul registrului vector al întreruperilor I, iar cei mai puțini semnificativi 8 biți sînt turnizați de dispozitivul care a generat întreruperea.</p>	<p>Nici unul</p>
---	--	--------------------------	---	------------------

2.8. INSTRUCȚIUNI ARITMETICE PE 16 BIȚI

Acest grup este alcătuit din 7 tipuri instrucțiuni care realizează operații de adunare, scădere, încrementare și decrementare.

Nr. crt.	Mnemonica și operația	Semnificația	Ce se realizează	Flaguri afectate.
1	ADD HL,rr HL=HL+rr	rr = {BC,DE,HL, SP}	Conținutul registrului dublu rr = {BC,DE,HL, SP} este adunat la conținutul registrului dublu HL, rezultatul fiind depus în HL.	 SZ H P V NC
2	ADD IX,pp IX=IX+pp	pp = {BE,DE,IX, SP}	Conținutul registrului dublu pp = {BC,DE,IX, SP} este adunat la conținutul registrului dublu IX, rezultatul fiind depus în IX.	 SZ H P V NC
3	ADD IY,ss IY=IY+ss	ss = {BC,DE,IY, SP}	Conținutul registrului dublu ss = {BC,DE,IY, SP} este adunat la conținutul registrului dublu IY, rezultatul fiind depus în IY.	 SZ H P V NC
4	ADD HL,rr HL=HL+rr+C_i	rr = {BC,DE,HL, SP}	Conținutul registrului dublu rr = {BC,DE,HL, SP} se adună cu conținutul registrului dublu HL, și cu valoarea indicatorului C _i din registrul F ₇ ; rezultatul se depune în HL.	 SZ H P V NC

5	SBC HL,rr HL=HL-rr-C _i	rr = {BC,DE,HL, SP}	Conținutul registruului dublu rr = {BC,DE,HL, SP} se scade din conținutul registruului dublu HL și din diferența obținută se scade valoarea flagului C _i al registruului F. Rezultatul se depune în HL.	$\boxed{!} \boxed{!} \boxed{-} \boxed{!} \boxed{-} \boxed{V} \boxed{1} \boxed{!}$ SZ H ^R _V NC _i
6	INC qq qq = qq + 1	qq = {BC,DE,HL, IX,IY,SP}	Conținutul registruului dublu qq = {BC,DE,HL, IX,IY,SP} este incrementat cu 1	Nici unul
7	DEC qq qq = qq - 1	qq = {BC,DE,HL, IX,IY,SP}	Conținutul registruului dublu qq = {BC,DE,HL, IX,IY,SP} este decrementat cu 1	Nici unul

2.9. INSTRUCȚIUNI DE ROTAȚIE ȘI DE DEPLASARE

Mnemonica acestor instrucțiuni folosesc ca primă literă pentru:

- rotiri: R;
- deplasări: S;

Cea de a doua literă a mnemonicii indică direcția

R = dreapta; L = stînga

În cazul deplasărilor (S) se poate indica tipul deplasării

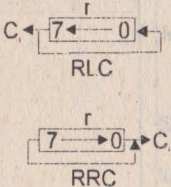
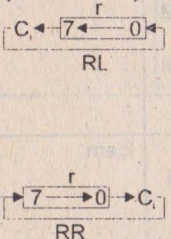
A = aritmetică; L = logică

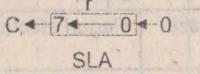
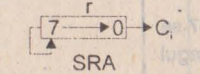
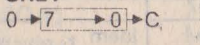
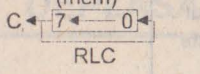
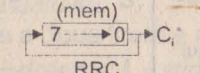
iar în cazul rotirilor (R) a treia literă a mnemonicii - dacă există - indică o rotire circulară (C) însoțită de o deplasare a bitului b0 sau b7.

Grupul conține 16 instrucțiuni și poziționează biții de condiție în felul următor:

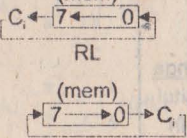

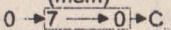
!	!	-	0	-	P	0	!
S	Z		H		P/V	N	C _i

Nr. crt.	Mnemonica și operația	Semnificația	Ce se realizează	Flaguri afectate
1	<p>RxCr (RLC sau RRC)</p> <p>RLC</p> <p>RRC</p>	<p>x=litera {L,R} r={B,C,D,E,H,L,A}</p>	<p><u>RLC</u>: conținutul registrului r este <u>deplasat</u> cu o poziție la <u>stînga</u>. Bitul b7 se transferă în flagul C_i și în bitul b0. <u>RRC</u>: conținutul registrului r este <u>deplasat</u> cu o poziție la <u>dreapta</u>. Bitul b0 se transferă în flagul C_i și în bitul b7</p>	<p>!!! - 0 - P0 !!! SZ H P_vNC_i</p>
2	<p>Rxr (RLr sau RRr)</p> <p>RL</p> <p>RR</p>	<p>x=litera {L,R} r={B,C,D,E,H,L,A}</p>	<p><u>RLr</u>: conținutul registrului r este <u>deplasat</u> cu o poziție la <u>stînga</u>. Bitul b7 se transferă în flagul C_i, iar C_i se transferă în bitul b0. <u>RRr</u>: conținutul registrului r este <u>deplasat</u> cu o poziție la <u>dreapta</u>. Bitul b0 se transferă în flagul C_i, iar C_i se transferă în bitul b7.</p>	Idem

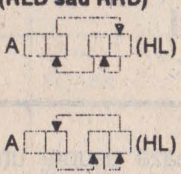
3	<p>SxAr (SLA r sau SRA r)</p> <p>SLA</p> <p>SRA</p>	<p>x = litera {L,R} r = {B,C,D,E,H,L,A}</p>	<p>SLA r: conținutul registrului r este <u>deplasat</u> cu o poziție la <u>stînga</u>. Bitul b7 se transferă în flagul Ci, iar în bitul b0 se înserează 0.</p> <p>SRA r: conținutul registrului r este <u>deplasat</u> cu o poziție la <u>dreapta</u>. Bitul b0 se transferă în flagul Ci, iar bitul b7 rămîne neschimbat.</p>	Idem
4	<p>SRL r</p> 	<p>r = {B,C,D,E,H,L,A}</p>	<p>Conținutul registrului r este <u>deplasat</u> cu o poziție la <u>dreapta</u>. Bitul b0 se transferă în flagul Ci, iar în bitul b7 se înserează 0.</p>	Idem
5	<p>RxC(mem) (RLC sau RRC)</p> <p>RLC</p> <p>RRC</p>	<p>x = litera {L,R} mem = {HL, IX+d, IY+d}</p>	<p>RLC (mem): conținutul celei de memorie adresate prin <u>mem</u> este <u>deplasat</u> cu o poziție la <u>stînga</u>. Bitul b7 se transferă în flagul Ci și în bitul b0.</p> <p>RRC (mem): conținutul celei de memorie adresate prin <u>mem</u> este <u>deplasat</u> cu o poziție la <u>dreapta</u>. Bitul b0 se transferă în flagul Ci și în bitul b7.</p>	Idem

6	<p>Rx(mem) (RL sau RR) (mem)</p> 	<p>$x = \text{litera } \{L, R\}$ $\text{mem} = \{HL, IX+d, IY+d\}$</p>	<p>RL (mem): conținutul celulei de memorie adresate prin mem este deplasat la stînga cu o poziție. Bitul b7 se transferă în flagul C_i, iar C_i se transferă în bitul b0.</p> <p>RR (mem): conținutul celulei de memorie adresate prin mem este deplasat la dreapta cu o poziție. Bitul b0 se transferă în flagul C_i, iar C_i se depune în bitul b7.</p>	<p>Idem</p>
---	---	---	---	-------------

7	<p>SxA(mem) (SLA sau SRA) (mem)</p> <p>SLA</p> <p>SRA</p>	<p>x=litera {L,R} mem = {HL,IX+d, IY+d}</p>	<p>SLA (mem): conținutul locației de memorie adresate prin <u>mem</u> este <u>deplasat la stînga</u> cu o poziție. Bitul b7 se depune în flagul C_i, iar în bitul b0 se înserează 0. SRA (mem): conținutul locației de memorie adresate prin <u>mem</u> este <u>deplasat la</u> <u>dreapta</u> cu o poziție. Bitul b0 se depune în flagul C_i, iar bitul b7 rămîne neschimbât.</p>	Idem
8	<p>SRL (mem) (mem)</p> <p>SRL</p>	<p>mem = {HL,IX+d, IY+d}</p>	<p>Conținutul celei de memorie adresate prin <u>mem</u> este <u>deplasat</u> cu o poziție la <u>dreapta</u>. Bitul b0 se depune în flagul C_i, iar în bitul b7 se depune valoarea 0.</p>	Idem

9	<p>RxD (RLD sau RRD)</p> 	x = litera (L,D)	<p>RLD: Conținutul celulei de memorie adresate prin conținutul registrului dublu HL este <u>rotit la stînga</u> folosind digitul inferior al acumulatorului A și anume:</p> <ul style="list-style-type: none"> - biții b3..b0 ai lui A trec în biții b3..b0 ai lui HL; - biții b3..b0 ai lui (HL) trec în biții b7..b4 ai lui (HL); - biții b7..b4 ai lui (HL) trec în biții b3..b0 ai lui A. <p>RRD: conținutul celulei de memorie adresate prin conținutul registrului dublu HL este <u>rotit la dreapta</u> folosind digitul inferior al acumulatorului A și anume:</p> <ul style="list-style-type: none"> - biții b3..b0 ai lui A trec în biții b7..b4 ai lui (HL); - biții b7..b4 ai lui (HL) trec în biții b3..b0 ai lui (HL); - biții b3..b0 ai lui (HL) trec în biții b3..b0 ai lui A. 	
---	--	------------------	--	--

2.10. INSTRUCȚIUNI DE TESTARE ȘI MODIFICARE LA NIVEL DE BIT

Cele nouă instrucțiuni din această grupă operează asupra unuia dintre cei opt biți ai unui registru general sau ai unei locații de memorie. Parametrul b din instrucțiune poate lua o valoare cuprinsă între poziția 0 (cel mai puțin semnificativ .s.b) și poziția 7 (cel mai semnificativ m.s.b.).

Nr. crt.	Mnemonica și operația	Semnificația	Ce se realizează	Flaguri afectate																
1	BIT b,m $Z = \overline{b_m}$	$b = \{0..7\}$ $m = \{B,C,D,E,H,L, A, (HL), (IX+d), (IY+d)\}$	Valoarea complementată a bitului $\underline{b}$ din operandul $\underline{m}$ este copiată în flagul Z	<table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>-</td><td>!</td><td>-</td><td>1</td><td>-</td><td>-</td><td>0</td><td>!</td> </tr> </table> SZ H P_V NC _i	-	!	-	1	-	-	0	!								
-	!	-	1	-	-	0	!													
2	RES b,m $b_m = 0$	$b = \{0..7\}$ $m = \{B,C,D,E,H,L, A(HL), (IX+d), (IY+d)\}$	În bitul $\underline{b}$ din operandul $\underline{m}$ se înscrie valoarea 0	Nici unul																
3	SET b,m $b_m = 1$	$b = \{0..7\}$ $m = \{B,C,D,E,H,L, A, (HL), (IX+d), (IY+d)\}$	În bitul $\underline{b}$ din operandul $\underline{m}$ se înscrie valoarea 1.	Nici unul																
4	xCF (SCF sau CCF) SCF: $C_i = 1$ CCF: $C_i = \overline{C_i}$	$x = \text{litera } \{S;C\}$	SCF: face $C_i = 0$ CCF: face $C_i = 1 - C_i$	<table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>.</td><td>.</td><td>-</td><td>0</td><td>-</td><td>.</td><td>0</td><td>1</td> </tr> </table> SZ H P_V NC _i <table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>.</td><td>.</td><td>.</td><td>.</td><td>-</td><td>.</td><td>0</td><td>!</td> </tr> </table> SZ H P_V NC _i	.	.	-	0	-	.	0	1	.	.	.	.	-	.	0	!
.	.	-	0	-	.	0	1													
.	.	.	.	-	.	0	!													

2.11. INSTRUCȚIUNI DE SALT

Instrucțiunile din această grupă realizează salturi condiționate și necondiționate și nu afectează biții de condiție (flagurile).

În cele ce urmează s-a notat condiția $c = \{NZ\text{-non zero, } NC\text{-non Carry } (C_i), C\text{-Carry, } PO\text{-paritate impară, } PE\text{-paritate pară, } P\text{-plus, } M\text{-}$

minus}

Nr. crt.	Mnemonica și operația	Semnificația	Ce se realizează
1	JP nn PC=nn	nn = [0..65535] (o adresă)	În contorul program PC se înscrie adresa <u>nn</u> , iar programul execută un salt la adresa nn.
2	JP c, nn PC=nn	c = {NZ,Z,NC,C, PO,PE,P,M} nn = [0..65535]	Se testează câte un bit al registrului F. Dacă condiția căutată <u>c</u> este adevărată se execută salt la adresa <u>nn</u> , iar dacă această condiție este falsă programul continuă cu instrucțiunea următoare.
3	JR d PC=PC+d	d = [-128; +127] (deplasamentul) exprimat în complement față de 2).	Deplasamentul <u>d</u> este adunat la valoarea curentă a contorului program <u>PC</u> rezultând noua adresă la care va face un salt programul.
4	JR c,d a) NZ - dacă Z=1 continuă - dacă Z=0 salt la PC=PC+d b) Z - dacă Z=0 continuă - dacă Z=1 salt la PC=PC+d c) NC - dacă C _i =1 continuă - dacă C _i =0 salt la PC=PC+d d) C - dacă C _i =0 continuă - dacă C _i =1 salt la PC=PC+d	c = {NZ,Z,NC,C} este condiția d = [-128; +127] (deplasamentul)	Se testează câte un bit al registrului F. Dacă condiția este adevărată se efectuează saltul la adresa PC=PC+d, iar în caz contrar se execută instrucțiunea următoare a programului.
5	JP (rr) PC=rr	rr = {HL,IX,IY}	În contorul program PC se copiază conținutul registrului dublu rr = {HL,IX,IY}. Programul va executa un salt la adresa specificată prin rr. Conținutul registrului dublu rr rămâne neschimbat.

6	DJNZ d Dacă B=0 salt la PC=PC+d	d = [-128; +127]	Conținutul registrului B este decrementat cu 1. Dacă astfel s-a ajuns la valoarea B=0 se execută un salt relativ la adresa PC=PC+d, iar dacă B≠0 se execută următoarea instrucțiune din program.
---	------------------------------------	------------------	--

2.12. INSTRUCȚIUNI DE APEL ȘI ÎNTOARCERE DIN RUTINE

Din acest grup de 6 instrucțiuni fac parte instrucțiunile care apelează subrutine și realizează întoarcerea din acestea. Ele nu afectează biții de condiție (flagurile).

Nr. crt.	Menmonica și operație	Semnificația	Ce se realizează
1	CALL nn SP=SP-1, (SP) ← PC _H , SP=SP-1, (SP) ← PC _L , PC=nn	nn = [0..65535] (adresă)	Conținutul contorului program PC este salvat în vârful stivei, după care PC este încărcat cu noua adresă nn. Conținutul indicatorului de stivă SP este decrementat de două ori.
2	CALL c,nn SP=SP-1, (SP) ← PC _H , SP=SP-1, (SP) ← PC _L , PC=nn	c = {NZ,Z,NC,C, PO,PE,P,M} (condiția) nn = [0..65535]	Dacă condiția este adevărată se execută salt la subrutină, adică se salvează adresa de revenire în vârful stivei, se încarcă PC cu nn și indicatorul de stivă SP este decrementat de două ori. Dacă condiția c este falsă, se execută instrucțiunea următoare.

3	RET $PC_L \leftarrow (SP), SP = SP + 1,$ $PC_H \leftarrow (SP), SP = SP + 1$		Adresa de revenire (din subrutină în programul apelant) din vârful stivei se încarcă în contorul program, după care se efectuează saltul. Conținutul indicatorului de stivă SP este incrementat de două ori.
4	RET c $PC_L \leftarrow (SP), SP = SP + 1,$ $PC_H \leftarrow (SP), SP = SP + 1$	$c = \{NZ, Z, NC, C, PO, PE, P, M\}$ (condiția)	Dacă condiția c este adevărată se execută revenirea la programul apelant, iar dacă această condiție este falsă se execută următoarea instrucțiune din program. Adresa de revenire în programul apelant se află în vârful stivei și se încarcă în contorul program PC, iar conținutul indicatorului stivei SP este incrementat de 2 ori.
5	RET_x (RETI sau RETN) $PC_L \leftarrow (SP), SP = SP + 1,$ $PC_H \leftarrow (SP), SP = SP + 1$ IFF2 = IFF1	$x = \text{litera} \{I; N\}$	RETI: revenire din întrerupere mascabilă. Adresa de revenire din vârful stivei (SP) se încarcă în contorul program PC, iar conținutul indicatorului de stivă SP este incrementat de două ori. Este necesar să se execute instrucțiunea EI înainte de RETI pentru a se revalida întreruperile mascabile. RETN: revenire din întrerupere nemascabilă. Adresa de revenire din vârful stivei de încărcă în contorul program PC, iar conținutul indicatorului de stivă este incrementat de două ori.

6	RST p $SP = SP - 1, (SP) \leftarrow PC_H,$ $SP = SP - 1, (SP) \leftarrow PC_L,$ $PC = p$	$p = [0; 8_H; 10_H;$ $18_H; 20_H; 28_H;$ $30_H; 38_H]$ (adresă din pagina 0)	Realizează transferul la o anumită subrutină dată de 8 adrese. Adresa de revenire se salvează în vârful stivei, contorul program PC se încarcă cu p și se execută saltul. Conținutul indicatorului de stivă SP este decrementat de două ori.
---	--	--	--

2.13. INSTRUCȚIUNI DE INTRARE/IEȘIRE

Instrucțiunile de intrare/ieșire permit un transfer de date între registrele generale sau o locație de memorie specificată de (HL) și oricare dintre cele 256 porturi de intrare/ieșire; adresa portului $n = [0...255]$ este specificată în instrucțiune.

Nr. crt.	Mnemonica și operația	Semnificația	Ce se realizează	Flaguri afectate
1	IN A, (n) $A = n$	$n = [0...255]$ (adresa portului)	Conținutul portului n este transferat în acumulatorul A al cărui conținut vechi se pierde	Nici unul
2	IN r, (C) $r = C$	$r = \{B, C, D, E, H, L, A\}$	Conținutul portului adresat prin conținutul registrului C este transferat în registrul r	$!!! - 0 - ! 0 \bullet$ $SZ H P_{\nu} NC,$

3	INx (INI sau IND) <u>INI</u> (HL) = (C) HL = HL + 1 B = B - 1 <u>IND</u> (HL) = (C) HL = HL - 1 B = B - 1	$x = \text{litera}\{I;D\}$	Conținutul portului adresat prin conținutul registrului C este transferat la adresa specificată de HL. Indicatorul de adresă HL este incrementat (la INI) sau decremențat (la IND), iar numărătorul de octeți B este decremențat.	$\begin{array}{ c c c c c c } \hline - & 1 & - & - & - & 1 & 0 \\ \hline \end{array}$ SZ H P_V NC _i
4	INxR (INIR sau INDR) <u>INIR</u> (HL) = (C) B = B - 1 HL = HL + 1 <u>INDR</u> (HL) = (C) B = B - 1 HL = HL - 1	$x = \text{litera}\{I,D\}$	Conținutul portului adresat prin conținutul registrului C este transferat la adresa specificată de HL. Indicatorul de adresă HL este incrementat (la INIR) sau decremențat (la INDR), iar numărătorul de octeți B este decremențat cu 1 până când B = 0	$\begin{array}{ c c c c c c } \hline - & 1 & - & - & - & 1 & 0 \\ \hline \end{array}$ SZ H P_V NC _i
5	OUT (n), A $n = A$	$n = [0..255]$ (adresa portului)	Conținutul acumulatorului A este transferat în portul n.	Nici unul
6	OUT(C),r $(C) = r$	$r = \{B,C,D,E,H,I, A\}$	Conținutul registrului r este transferat la portul avînd adresa specificată de registrul C.	Nici unul

7	<p>OUTx (OUTI sau OUTD) <u>OUTI</u> (C) = (HL) HL = HL + 1 B = B - 1</p> <p><u>OUTD</u> (C) = (HL) HL = HL - 1 B = B - 1</p>	x = litera {I;D}	<p>Conținutul celulei de memorie adresate prin registrul HL este transferat în portul adresat prin conținutul registrului C. Indicatorul de adresă HL este incrementat (la OUTI) sau decrementat (la OUTD), iar numărătorul de octeți este decrementat cu 1.</p>	<table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td>-</td><td>!</td><td>-</td><td>-</td><td>-</td><td>-</td><td>1</td><td>•</td> </tr> <tr> <td>SZ</td><td>H</td><td>R</td><td>V</td><td>NC_i</td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table>	-	!	-	-	-	-	1	•	SZ	H	R	V	NC _i			
-	!	-	-	-	-	1	•													
SZ	H	R	V	NC _i																
8	<p>OTxR (OTIR sau OTDR) <u>OTIR</u> (C) = (HL) HL = HL + 1 B = B - 1</p> <p><u>OTDR</u> (C) = (HL) HL = HL - 1 B = B - 1</p>	x = litera {I;D}	<p>Conținutul celulei de memorie adresată prin registrul HL este transferat în portul adresat prin conținutul registrului C. Indicatorul de adresă HL este incrementat (la OTIR) sau decrementat (la OTDR). Numărătorul de octeți B este decrementat pînă cînd B = 0</p>	<table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td>-</td><td>1</td><td>-</td><td>-</td><td>-</td><td>-</td><td>1</td><td>•</td> </tr> <tr> <td>SZ</td><td>H</td><td>R</td><td>V</td><td>NC_i</td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table>	-	1	-	-	-	-	1	•	SZ	H	R	V	NC _i			
-	1	-	-	-	-	1	•													
SZ	H	R	V	NC _i																

3. FOLOSIREA INSTRUCȚIUNILOR ÎN OPERAȚII DE BAZĂ

Avînd cunoscute instrucțiunile limbajului de asamblare ale microprocesorului Z80, etapa următoare de studiu este utilizarea lor în programe simple și scurte pentru a le înțelege atît funcționalitatea proprie și interacțiunile cu celelalte instrucțiuni, cît și condițiile în care pot fi utilizate fără a se produce distrugerea (blocarea) programului.

Prin operații de bază se înțeleg operațiile uzuale și anume:

- încărcarea în memorie;
- operații aritmetice;
- influențarea unui bit;
- transferuri de blocuri de memorie.

3.1. NOȚIUNI INTRODUCATIVE

Pentru a putea folosi instrucțiunile prezentate în capitolul anterior, trebuie reamintite cîteva elemente importante și anume: rolul funcției **USR**, organizarea memoriei și a ecranului, structura variabilelor de sistem și codurile caracterelor.

3.1.1. Rolul funcției **USR**

După cum s-a menționat, funcția **USR** din **BASIC** permite accesul la rutinele (programele) în cod mașină, care sînt activate de o comandă **BASIC** scrisă înaintea funcției **USR**, adică:

PRINT USR adr

LET literă = **USR** adr

RANDOMIZE USR adr

PRINT AT USR adr

```

RUN USR adr      IF USR adr
GO TO USR adr    PAUSE USR adr

```

unde "adr" este adresa de lansare a rutinei în cod mașină (ex: RANDOMIZE USR 60000). Pentru reîntoarcerea rutinei în BASIC, la sfârșitul programului scris cu asamblorul GENS3M21 se va scrie instrucțiunea RET, structura rutinei fiind:

```

10 ORG adr
20 ENT adr
:

```

```
ZEND RET
```

Funcționarea funcției USR se obține astfel:

- calculatorul plasează adresa lui USR în registrul dublu **BC**;
- se execută rutina în cod mașină;
- când survine instrucțiunea **RET** calculatorul înapoiază conținutul registrului dublu BC.

Anticipînd paragraful 3.2-unde se vor aplica instrucțiunile de încărcare LD-, se realizează programul

```

10          ORG 60000
20          ENT 60000
30          LD B,0           ;registrul B se
                             incarca cu numarul
                             0
40          LD C,100        ;registrul C se
                             incarca cu numarul
                             100
50 ZEND     RET

```

Se assemblează programul (tastînd A1), se revine în BASIC(tastînd B) și, dînd comanda **PRINT USR 60000**, calculatorul va afișa cifra 100.

3.1.2. Organizarea memoriei calculatorului și organizarea ecranului

• Spațiul de memorie adresabil de către microprocesorul calculatoarelor compatibile cu *ZX-SPECTRUM* este împărțit în două zone după cum urmează:

- prima zonă conține memoria nevolatilă **ROM** (Read Only Memory) de 16Ko cuprinsă între adresele 0 și 16383;

- a doua zonă conține memoria volatilă RAM (Random Acces Memory) de 48 Ko subdivizată în două părți: memoria video și de program (de 16 ko între adresele 16384-32767) și memoria suplimentară (de 32 Ko între adresele 32768-65535).

În fig.3.1 este prezentată această repartizare a zonelor de memorie în care s-a reținut numai ceea ce este necesar programării în limbaj de asamblare.

65535	
32767	
23734	
23733	Variabilele de sistem
23552	
23551	
23296	Buffer-ul imprimantei
23295	
22528	Zona de atribute
22527	
16384	Memoria video (ecran) sau buffer de afișare
16383	
0	Memoria ROM

Fig.3.1.

- Ecranul este împărțit în trei părți egale, memorate una după alta, conform schemei din fig.3.2. Fiecare treime ocupă 32 caractere x8 pixeli un caracter x8 rînduri = 2048 octeți.

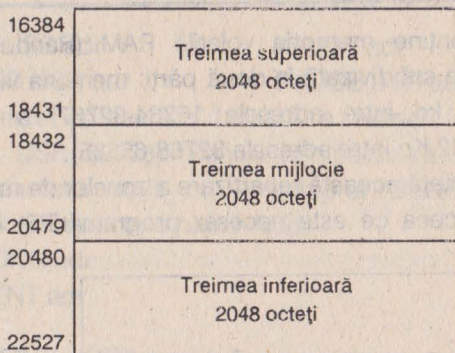

Fig. 3.2.

În fig.3.3.a este prezentată împărțirea ecranului în linii și coloane. O linie este o grupare de 8 rînduri, unde un rînd este o succesiune de 256 pixeli (fig.3.3.b).

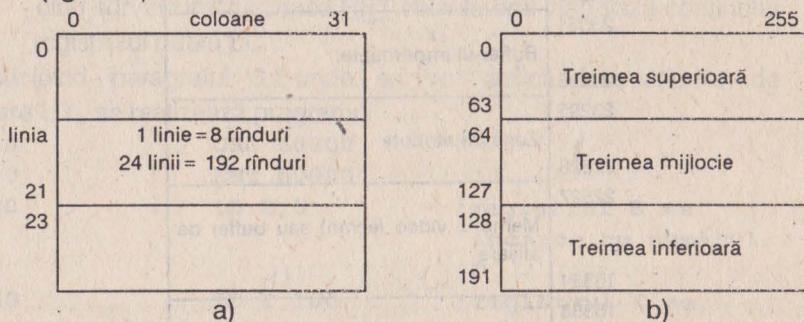

Fig.3.3.

Un asemenea rînd este vizualizat de programul în BASIC

10 CLS : PLOT 0,80: DRAW 255,0

În total sînt pe ecran 24 linii cu 192 rînduri, numerotate respectiv 0-23 (la linii) și 0-191 (la rînduri) - fig.3.3.a,b.

În cadrul unui rînd adresele octeților ce conțin imaginea lui sînt în ordine crescătoare, iar adresa primului octet al unui rînd nu este întotdeauna egală cu adresa ultimului octet al liniei precedente plus 1.

Un program BASIC ce permite vizualizarea organizării memoriei video este următorul:

10 FOR r=16384 TO 22527 : POKE r, 255: NEXT r

În fig.3.4 este reprezentată harta memoriei video cu adresele date în zecimal pentru începutul și sfîrșitul liniei, precum și adresa

corespunzătoare a zonei de atribute.

Linia	Rîndul	Începutul liniei		Sfîrșitul liniei		
		Afișare	Atribut	Afișare	Atribut	
0	1	16384		16415		↑
	2	16640		16671		
	3	16896		16927		
	4	17152		17183		
	5	17408	22528	17439	22559	
	6	17664		17695		
	7	17920		17951		
1	8	<u>18176</u>		<u>18207</u>		
	1	16416		16447		
2	...		22560	...	22591	
	8	<u>18208</u>		<u>18239</u>		
3	1	16448		16479		
	...		22592	...	22623	
4	8	<u>18240</u>		<u>18271</u>		Treimea superioară
	1	16460		16511		
5	...		22624	...	22655	
	8	<u>18272</u>		<u>18303</u>		
6	1	16512		16543		
	...		22656	...	22687	
7	8	<u>18304</u>		<u>18335</u>		
	1	16544		16575		
8	...		22688	...	22719	
	8	<u>18336</u>		<u>18367</u>		
9	1	16576		16607		
	...		22720	...	22751	
10	8	<u>18368</u>		<u>18399</u>		
	1	16608		16639		
11	...		22752	...	22783	
	8	<u>18400</u>		<u>18431</u>		↓
8	1	<u>18432</u>	22784	<u>18643</u>	22815	↑
9	1	<u>18464</u>	22816	<u>18495</u>	22847	
10	1	<u>18496</u>	22848	<u>18527</u>	22879	
11	1	<u>18528</u>	22880	<u>18559</u>	22911	Treimea mijlocie
12	1	<u>18560</u>	22912	<u>18591</u>	22943	
13	1	<u>18592</u>	22944	<u>18623</u>	22975	
14	1	<u>18624</u>	22976	<u>18655</u>	23007	
15	1	<u>18656</u>	23008	<u>18687</u>	23039	↓

16	1	20480	23040	20511	23071	↑ Treimea inferioară ↓
17	1	20512	23072	20543	23103	
18	1	20544	23104	20575	23135	
19	1	20576	23136	20607	23167	
20	1	20608	23168	20639	23199	
21	1	20640	23200	20671	23231	
22	1	20672	23232	20703	23263	
23	1	20704		20735		
		...	23264	...	23295	
	8	22496		22527		

Fig.3.4

În limbajul BASIC accesul la un punct oarecare al ecranului se realizează prin coordonatele sale x,y unde $x=0...255$ și $y=0..175$ (fig.3.5).

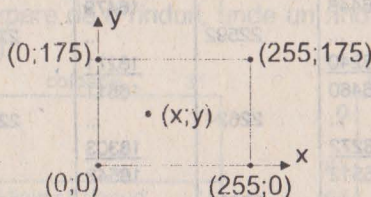
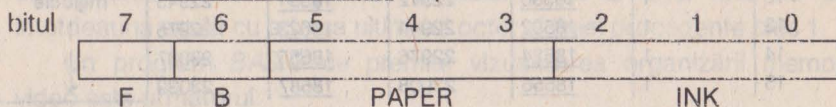

Fig.3.5

Prin urmare, ecranul folosește 24 linii (numerotate 0-23), dar spațiul utilizabil pentru instrucțiunile **PLOT**, **DRAW**, **CIRCLE**, **POINT** nu include și ultimile două linii de caractere (22-23).

• Zona de atribute video (22528-23295) conține informații referitoare la culorile pentru cerneală (**INK**) și hîrtie (**PAPER**) pe care le poate avea un punct de pe ecran. În scopul economisirii memoriei, pentru o matrice de 8x8 pixeli (cît este necesar pentru un caracter) s-a definit un singur octet de atribute. Astfel, primul octet al zonei corespunde caracterului de la intersecția liniei 0 cu coloana 0 (scris 0;0), al doilea octet corespunde caracterului (1;0), ș.a.m.d., ultimul octet corespunzînd caracterului (23,31).

Formatul octetului de atribute se prezintă astfel:

unde: F - atributul de FLASH (cu valorile 1 pentru cazul clipitor și 0 în caz contrar)

B - atributul de BRIGHT (cu valoarea 1 pentru cazul strălucitor și

0 în caz contrar);

PAPER - culoarea hîrtiei (cu valorile 0=-negru, 1=-albastru, 2=-roșu, 3=-purpuriu, 4=-verde, 5=-albastru deschis, 6=-galben, 7=-alb);

INK - culoarea cernelii (cu aceleași valori ca la PAPER).

3.1.3. Structura variabilelor de sistem

Octeții din memorie de la adresa 23552 la adresa 23733 sînt rezervați pentru operații specifice ale sistemului. Ei pot fi citiți pentru a se afla informații despre sistem, iar cîțiva dintre ei pot fi modificați. Acești octeți se numesc variabile de sistem și au cîte un nume. În cazul variabilelor formate din mai mulți octeți, primul va fi cel mai puțin semnificativ. Structura variabilelor de sistem este prezentată în tabelul 3.1, în care abrevierile din coloana 1 au următoarele semnificații:

X variabila nu poate fi modificată;

N modificarea variabilei nu are efect asupra sistemului;

număr numărul de octeți ocupat de variabilă

Tabelul 3.1.

Tip	Adresă	Nume	Conținut
N8	23552	KSTATE	Folosită în citirea tastaturii
N1	23560	LAST K	Reține ultima tastă apăsată
1	23561	REPDEL	Durata (în 1/50 sec) cît trebuie ținută apăsată o tastă pentru a se repeta
1	23562	REPPER	Timpul (în 1/50 sec) după care se repetă o tastă apăsată
N2	23563	DEFADD	Adresa argumentelor funcțiilor definite de utilizator
N1	23565	K DATA	Al doilea octet pentru controlul culorii introduse de la tastatură
N2	23566	TVDATA	Controlul culorii, al lui AT și TAB pentru TV
X38	23568	STRMS	Adresa canalului atașat căi
22	23606	CHARS	Adresa generatorului de caractere minus 256
1	23608	RASP	Durata sunetului la eroare (bîzîitului)

1	23609	PIP	Durata sunetului la apăsarea unei taste (clic)
1	23610	ERR NR	Codul de mesaj minus 1
X1	23611	FLAGS	Diferiți indicatori de control ai sistemului BASIC
X1	23612	TVFLAG	Indicatori asociați cu TV
X2	23613	ERR SP	Adresa elementului din stiva mașinii, utilizat ca adresă de întoarcere în caz de eroare
N2	23615	LIST SP	Adresa de întoarcere la listările automate
N1	23617	MODE	Specifică cursorul (K, L, C, E, G)
2	23618	NEWPPC	Linia la care se sare
1	23620	NSPPC	Numărul instrucțiunii în linie la care se sare
2	23621	PPC	Numărul liniei pentru instrucțiunea în execuție
1	23623	SUBPPC	Numărul instrucțiunii din linie în execuție
1	23624	BORDCR	Culoarea borderului
2	23625	E PPC	Numărul liniei curente
X2	<u>23627</u>	VARS	Adresa variabilelor BASIC
N2	23629	DEST	Adresa variabilelor asignate
X2	23631	CHANS	Adresa datelor de canal
X2	23633	CURCHL	Adresa informației curente folosite pentru intrare sau ieșire
X2	<u>23635</u>	PROG	Adresa programului BASIC
X2	23637	NXTLIN	Adresa următoarei linii din program
X2	23639	DATADD	Adresa ultimului element din lista DATA
X2	23641	E LINE	Adresa comenzii introduse
2	23643	K CUR	Adresa cursorului
X2	23645	CH ADD	Adresa următorului caracter care urmează să fie interpretat
2	23647	XPTR	Adresa caracterului după semnul întrebării
X2	23649	WORKSP	Adresa spațiului de lucru temporar
X2	23651	STKBOT	Adresa inferioară a stivei calculator
X2	23653	STKEND	Adresa de început a spațiului liber

N1	23655	BREG	Registrul B al calculatorului
N2	23656	MEM	Adresa spațiului folosit pentru memoria calculatorului
1	23658	FLAGS2	Alți indicatori
X1	23659	DF SZ	Numărul liniilor din partea de jos a ecranului
2	23660	STOP	Numărul liniei de sus a programului la listarea automată
2	23662	OLDPPC	Numărul liniei la care sare CONTINUE
1	23664	OSPCC	Numărul din linie la care sare CONTINUE
N1	23665	FLAGX	Diversi indicatori
N2	23666	STRLEN	Lungimea asignată șirului
N2	23668	T ADDR	Adresa următorului element din tabela de sintaxă
2	23670	SEED	Variabilă pentru RND
3	23672	FRAMES	Contorul timpului real
2	23675	UDG	Adresa primului grafic definit de utilizator
1	23677	COORDS	Coordonata x a ultimului punct PLOT-at
1	23678	-	Coordonata y a ultimului punct PLOT-at
1	23679	P POSN	Numărul poziției de scriere pe ecran
1	23680	PR CC	Octetul mai puțin semnificativ al adresei pentru noua poziție la care se imprimă prin LPRINT
1	23681	-	Nefolosit
2	23682	ECHO E	Numărul coloanei și al liniei
2	23684	DF CC	Adresa de afișare pe ecran prin PRINT
2	23686	DFCCL	Idem pentru partea de jos a ecranului
X1	23688	S POSN	Numărul coloanei pentru PRINT
X1	23689	-	Numărul liniei pentru PRINT
x2	23690	SPOSNL	Ca S POSN dar pentru partea de jos a ecranului
1	23692	SCR CT	Numără defilările de ecran
1	23693	ATTR P	Culoarea curentă
1	23694	MASK P	Folosit pentru culori transparente
N1	23695	ATTR T	Culori temporare
N1	23696	MASK T	Ca MASK P dar temporar

1	23697	PFLAG	Alți indicatori
N30	23696	MEMBOT	Arie memorie calculator
2	23728	-	Nefolosit
2	23730	RAMTOP	Adresa ultimului octet din aria sistemului BASIC
2	23732	P-RAMT	Adresa ultimului octet de RAM

Instrucțiunea/comanda **PEEK** permite citirea conținutului unui octet de memorie, iar instrucțiunea/comanda **POKE** permite modificarea acestui conținut. Conținutul octetului de modificare este un număr cuprins între 0 și 255 (numărul maxim ce se poate reprezenta cu un octet=8 biți). Pentru numere mai mari ca 255 se codifică valoarea adresei pe doi octeți, cel de al doilea avînd o pondere de 256 ori superioară primului octet:

PEEK (adr) +256*PEEK (adr+1)

unde "adr" este adresa octetului mai puțin semnificativ.

De exemplu, dacă se dorește să se știe care este **RAMTOP**-ul la calculatoarele compatibile cu **ZX-SPECTRUM**, se va folosi adresa variabilei de sistem **RAMTOP** din tabelul 3.1 (adică 23730) și cu comanda

PRINT PEEK 23730+256*23731

se va obține numărul 65367.

Comanda **PRINT PEEK (PEEK 23730+256*PEEK 23731)** afișează 62 (conținutul primului octet).

Pentru a se determina octetul semnificativ (h) și cel mai puțin semnificativ (l) pentru un număr mai mare ca 255, notat generic "adr", se procedează astfel în **BASIC** (luînd ca exemplu numărul 29000):

```
10 LET adr=29000:LET h=INT (adr/256):LET l=adr-256*h:PRINT "Octetul mai puțin semnificativ: "'TAB 14;"l=";l;"'"Octetul mai semnificativ: "'TAB 14;"h=";h;"'"Proba: "'TAB 14;"adresa data: ";adr;"=";256*h+1
```

Calculatorul va afișa l=72 și h=113 (deci 29000=72+256*113)

Alte exemple:

PRINT PEEK 23675+256*PEEK 23676 afișează 65368 (adresa UDG)

PRINT PEEK (PEEK 23675+256*PEEK 23676) afișează 0

PRINT PEEK 23635+256*PEEK 23636 afișează 23755 (adresa

programului BASIC)
PRINT PEEK 9PEEK 23635+256*PEEK 23636) afișează 0

3.1.4. Codurile caracterelor

Aceste coduri sînt reunite în fig.3.6 și se obțin cu comanda

PRINT CODE "tasta"

Exemple: **PRINT CODE "P"** afișează 80, iar **PRINT CODE "INK"** afișează 217.

Invers, comanda

PRINT CHR\$ număr

afișează caracterul ce are acest cod (număr=0...255).

Exemple: **PRINT CHR\$ 80** afișează P, iar **PRINT CHR\$ 217** afișează INK

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0							Print virgulă	EDIT	Prompter stînga	Prompt dreapta
10	Cursor jos	Cursor sus	DELETE	ENTER			INK	PAPER	FLASH	BRIGHT
20	Comandă INVERSE	Comandă OVER	AT control	TAB control			Comandă	Comandă	Comandă	Comandă
30			Blanc	!	"	#	\$	%	&	'
40	(	)	*	+	,	-	.	/	0	1
50	2	3	4	5	6	7	8	9	:	;
60	<	=	>	?	@	A	B	C	D	E
70	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
80	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y
90	Z	[	/	]	↑	--	£	a	b	c
100	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
110	n	o	p	q	r	s	t	u	v	w
120	x	y	z	{		}	--	©	□	■
130	▣	▤	▥	▦	▧	▨	▩	▪	▫	▬
140	▭	▮	▯	▰	GRAFIC A	GRAFIC B	GRAFIC C	GRAFIC D	GRAFIC E	GRAFIC F
150	GRAFIC G	GRAFIC H	GRAFIC I	GRAFIC J	GRAFIC K	GRAFIC L	GRAFIC M	GRAFIC N	GRAFIC O	GRAFIC P
160	GRAFIC Q	GRAFIC R	GRAFIC S	GRAFIC T	GRAFIC U	RND	INKEYS	PI	FN	POINT
170	SCREENS	ATTR	AT	TAB	VALS	CODE	VAL	LEN	SIN	COS
180	TAN	ASN	ACS	ATN	LN	EXP	INT	SQR	SGN	ABS
190	PEEK	IN	USR	STR\$	CHR\$	NOT	BIN	OR	AND	<-

200	> =	< >	LINE	THEN	TO	STEP	DEF FN	CAT	FORMAT	MOVE
210	ERASE	OPEN#	CLOSE#	MERGE	VERIFY	BEEP	CIRCLE	INK	PAPER	FLASH
220	BRIGHT	INVERSE	OVER	OUT	LPRINT	LUST	STOP	READ	DATA	RESTORE
230	NEW	BORDER	CONTINUE	DIM	REM	FOR	GO TO	GO SUB	INPUT	LOAD
240	LIST	LET	PAUSE	NEXT	POKE	PRINT	PLOT	RUN	SAVE	RANDOMIZE
250	IF	CLS	DRAW	CLEAR	RETURN	COPY				

Fig.3.6

OBSERVAȚIE: informațiile numerice oferite la paragraful 3.1 vor fi folosite în programele ce urmează

3.2. ÎNCĂRCAREA ÎN MEMORIE

a) Încărcarea registrelor simple

În cele ce urmează sînt oferite exemplificări de folosire a instrucțiunilor limbajului de asamblare și programe scrise în acest limbaj. Exemplificările vor fi analizate în tabele la care forma cea mai simplă este următoarea

Nr.liniei	Ce se realizează	Conținutul registrelor și al locațiilor de memorie

Atunci cînd analiza implică referiri la starea flagurilor sau a stivei se vor adăuga rubrici noi la acest tabel. De asemenea, orice modificare de valori se va evidenția prin scriere cu caractere îngroșate subliniate.

3.2.1. Încărcarea registrelor (adresarea directă)

Instrucțiunea de încărcare este abreviată **LD** (de la **LOAD**). Cea mai simplă formă copiază date dintr-un registru $r' = \{B, C, D, E, H, L, A\}$ în alt registru $r = \{B, C, D, E, H, L, A\}$ și are mnemonica

LD r,r'

Exemplu: **LD A,B** (echivalent cu **LET A=B**), care semnifică "încarcă conținutul registrului B în acumulatorul A".

Aplicație: **LD A, 20 ; A=20**

LD E,A ; E=20

De asemenea, se poate încărca orice registru cu un număr

$n=0\dots255$:

LD r,n ; $r = \{R,C,D,E,H,L,A\}$; exemplu: **LD E,30**

Registrul **A** este singurul care poate fi încărcat cu conținutul unei locații de memorie

LD A, (nn) ; $nn=0\dots65535$; exemplu: **LD A, (30000)**

Analog se poate încărca o locație de memorie cu conținutul acumulatorului **A**

LD (nn),A ; exemplu : **LD (30000),A**

Celelalte registre simple (**B,C,D,E,H,L**) nu pot fi încărcate direct din memorie; asemenea operații necesită două instrucțiuni. De exemplu

LD A,(nn) sau **LD A,C**

LD C,A   **LD (nn),A**

Acest mod de încărcare poartă denumirea de adresare directă.

Rezumând instrucțiunile de încărcare pe 8 biți sînt următoarele:

- **LD r,r'** ; $r, r' = \{B,C,D,E,H,L,A\}$; **LET r=r'**
- **LD r,n** ; $n=0\dots255$; **LET r=n**
- **LD A,(nn)** ; $nn=0\dots65535$; **LET A=PEEK nn**
- **LD (nn),A** ; $nn=0\dots65535$; **POKE nn,A**

În loc de a se scrie o adresă în program se poate folosi o etichetă scrisă înaintea instrucțiunii. Această etichetă poate primi o valoare inițială , utilizînd instrucțiunea asamblorului GENS3M21 abreviată

DEFB valoare numerică

Exemplificarea 3.1:

10	ORG 32000
20	ENT 32000
30	LD A, (ET1)
40	LD (22528) ,A
50	LD E,25
60	LD A,E
70	LD (22530) ,A
80	LD A, (22530)
90	LD (22529) ,A
100	LD (22528) ,A
110	LD A,E
120	LD (ET1) ,A
130	RET
140	ET1 DEFB 7

Analiza programului este următoarea:

Nr. liniei	Ce se realizează	Conținutul registrelor
30	Registrul A se încarcă cu valoarea din locația de memorie ET1	A=0; E=0
40	Locația de memorie 22528 se încarcă cu valoarea din registrul A	A=7
50	Registrul E se încarcă cu numărul 25	A=7
60	Registrul A se încarcă cu valoarea din registrul E	A=7; E=25
70	Locația de memorie 22529 se încarcă cu valoarea din registrul A	A=25 ; E=25
80	Registrul A se încarcă cu valoarea din locația de memorie 22530	A=48 ; E=25
90	Locația de memorie 22529 se încarcă cu valoarea din registrul A	A=48 ; E=25
100	Locația de memorie 22528 se încarcă cu valoarea din registrul A	A=48 ; E=25
110	Registrul A se încarcă cu valoarea din registrul E	A=48 ; E=25
120	Locația de memorie ET1 se încarcă cu valoarea din registrul A	A=25 ; E=25
130	Adresa de întoarcere este scoasă din stivă	A=25 ; E=25

Exemplul 3.1: introducerea numărului 45 în locația de memorie 60000

```

10          ORG 60000
20          ENT 60000
30          LD A,45
40          LD B,0          ;octetul high
50          LD C,A          ;C=45
60  ZEND      RET

```

Se assemblează programul și trecînd în *BASIC*, la comanda **PRINT** **USR 60000** calculatorul va afișa valoarea 45.

Iată două variante la acest program:

```

10          ORG 60000
20          ENT 60000
30          LD B,0
40          LD C,45

```


50	ZEND	RET
10		ORG 60000
20		ENT 60000
30		LD A, (ET)
40		LD B, 0
50		LET C, A
60	ZEND	RET
70	ET	DEFB 45

Ambele rutine se activează cu **PRINT USR 60000**.

b) Încărcarea registrelor duble

Registrele duble $dd = \{BC, DE, HL\}$ pot păstra numere $nn = 0 \dots 65535$. Prin convenție octetul superior (cel mai semnificativ h) este păstrat în primul registru (B,D,H), adică $256 \cdot h$, iar octetul inferior (cel mai puțin semnificativ) este păstrat în al doilea registru (C,E,L). Instrucțiunea este

LD dd, nn; exemplu: **LD HL, 50000**

De asemenea, se poate încărca un registru dublu cu conținutul unei locații de memorie (nn):

LD dd, (nn); exemplu: **LD BC, (42000)**

respectiv conținutul unei locații de memorie cu un registru dublu

LD (nn), dd; exemplu: **LD (42000), DE**

Indicatorul de stivă SP se poate încărca cu conținutul registrelor $pp = \{HL, IX, IY\}$, folosind instrucțiunea

LD SP, pp; exemplu: **LD SP, HL**

Nu există instrucțiuni care să încarce un registru dublu cu conținutul altui registru dublu: există însă instrucțiunea

EX DE, HL

care schimbă conținutul registrului dublu DE cu conținutul registrului HL. Se menționează că mnemonica LD BC, HL nu este valabilă; ea se poate însă simula după cum urmează:

LD B, H

LD C, L

Registrele de index IX, IY pot lua locul registrului dublu HL în aproape toate instrucțiunile, avînd avantajul că adresarea se scrie $(IX+d)$ sau $(IY+d)$, calculîndu-se ca suma dintre conținutul registrului de index IX/IY și deplasamentul d specificat de instrucțiune. Este util de știut că atunci cînd calculatorul este pus sub tensiune, el afectează registrului IY

valoarea **23610** (adresa variabilei de sistem ERR-NR, conform tab.3.1). Aceasta permite ca prin diferite valori date deplasamentului d , să se acționeze asupra unor variabile de sistem, așa cum rezultă din schema următoare:

Zona variabilelor de sistem	23733	
	23627 (VARS)	←-(IY+17)
	23610 (ERR-NR)	←- IY
	23552	

Este ușor de observat că registrele de index pot fi utilizate pentru parcursarea tabelor, când deplasamentul d poate fi coloana iar registrul IX poate fi indicatorul de linie.

Rezumînd, instrucțiunile pentru încărcarea registrelor duble sînt:

- LD dd,nn ; dd={BC,DE,HL}; nn=0...65535 ; LET dd=PEEK nn+256*PEEK (nn+1)
- LD dd,(nn) ; dd={BC,DE,HL}; nn=0...65535: LET dd=PEEK nn+256*PEEK (nn+1)
- LD (nn),dd ; nn=0...65535; dd={BE,DE,HL}; POKE nn,d1:POKE nn+1,d2 sau POKE nn, dd-INT(dd/256)*256: POKE (nn+1), INT (dd/256)
- LD SP,pp ; pp={HL,IX,IY}; LET SP=pp
- EX DE, HL

Exemplificarea 3.2:

```

10      ORG 32000
20      ENT32000
30      LD DE,256
40      LD E,4
50      LD (ET1),DE
60      LD (ET2),DE
70      LD A,2
80      LD (ET3),A
90      LD HL,(ET2)
100     EX DE,HL
110     LD D,0

```



```

120          RET
130  ET1     DEFW 32000
140  ET2     DEFB 0
150  ET3     DEFB 0

```

Programul folosește o nouă directivă de asamblare a asamblorului GENS3 abreviată DEFW prin care asamblorul rezervă două locații de memorie etichetei asociate. Numărul scris după DEFW reprezintă valoarea inițială. În acest program este ilustrată folosirea instrucțiunilor de încărcare a registrelor duble și se demonstrează că un registru dublu sau o locație de memorie dublă sînt formate respectiv din două registre simple sau două locații de memorie simple.

Nr. liniei	Ce se realizează	Conținutul registrelor
30	Registrul dublu DE se încarcă cu numărul 256	A=0; D=0; E=0; HL=0; DE=0
40	Registrul E se încarcă cu numărul 4	D=1; DE=256
50	Locația de memorie ET1 se încarcă cu valoarea din registrul dublu DE	D=1; E=4; DE=260
60	Locația de memorie ET2 se încarcă cu valoarea din registrul dublu DE	D=1; E=4; DE=260
70	Registrul A se încarcă cu numărul 2	D=1; E=4; DE=260
80	Locația de memorie ET3 se încarcă cu valoarea din registrul A	A=2; D=1; E=4; DE=260
90	Registrul dublu HL se încarcă cu valoarea din locația de memorie ET2	A=2; D=1; E=4; DE=260
100	Registrul dublu DE se schimbă cu valoarea din registrul dublu HL	A=2; E=4; HL=516; DE=260; D=1
110	Registrul D se încarcă cu numărul 0	A=2; D=2; E=4; HL=260; DE=516
120	Adresa de întoarcere este scoasă din stivă	A=2; D=0; E=4; HL=260; DE=4

Exemplul 3.2: expresia BASIC

PRINT PEEK 23684+256*PEEK 23685

afișează numărul 16384, valoarea care dă poziția de scriere PRINT din linia 0, coloana 0 (v.fig.3.4). Programul echivalent în limbaj de asamblare folosește variabila de sistem DF CC (cu adresa 23684-v.tab.3.1) care conține adresa de afișare pe TV prin PRINT:

```

10      ORG 60000
20      ENT 60000
30      LD BC, (23684) ; (DF CC)
40      ZEND      RET

```

Revenind în BASIC după asamblarea programului și tastînd PRINT USR 60000 se afișează 16384.

Exemplul 3.3. cu comanda

PRINT PEEK (PEEK 23684+256*PEEK 23685)

se obține conținutul primului octet de la poziția **PRINT**. Programul în limbaj de asamblare are forma următoare:

```

10      ORG 60000
20      ENT 60000
30      LD HL, (23684)
40      LD B, 0
50      LD C, (HL)
60      ZEND      RET

```

Tastînd PRINT USR 60000 se va obține același rezultat.

Exemplul 3.4: variabile S-POSN conține coordonatele poziției **PRINT** (numărul coloanei la adresa 23688 și numărul liniei la adresa 23689 v. tab. 3.1). Programele care dau numărul de linie, respectiv de coloană sînt:

a) Numărul coloanei

```

10      ORG 60000
20      ENT 60000
30      LD BC, (23688)
40      LD B, 0
50      RET

```

b) Numărul liniei

```

60      ORG 60050
70      LD BC, (23689)
80      LD B, 0
90      ZEND      RET

```

Cu comanda **PRINT USR 60000: PRINT USR 60050** se obțin

numărul linie și respectiv numărul coloanei.

3.2.2. Adresarea indirectă

În paragraful anterior s-au utilizat instrucțiuni în care adresele locațiilor de memorie erau specificate direct în instrucțiune, motiv pentru care adresarea este numită directă. O altă modalitate de indicare a unei locații de memorie este adresarea indirectă, care constă în folosirea numărului păstrat într-un registru dublu. De exemplu:

LD B,(HL)

permite încărcarea în registrul B a conținutului locației de memorie a cărei adresă se află în registrul dublu HL.

Toate registrele simple $r = \{B, C, D, E, H, L, A\}$ pot fi încărcate utilizând registrul dublu HL.

Similar, locațiile de memorie pot fi încărcate din orice alt registru simplu $r = \{B, C, D, E, H, L, A\}$ folosind conținutul registrului dublu HL ca adresă. Exemplu: **LD (HL),C**.

Folosirea registrelor duble BC și DE pentru adresarea indirectă este limitată la registrul acumulator A. Exemple: **LD (DE),A** ; **LD (BC),A**.
Rezumînd, instrucțiunile pentru adresarea indirectă sînt:

• LD r,(HL)	; r = {B,C,D,E,H,L,A};	LET r=PEEK(HL)
• LD (HL),r	; r = {B,C,D,E,H,L,A};	POKE HL,r
• LD A,(BC)		;LET A=PEEK BC
• LD A,(DE)		; LET A=PEEK DE
• LD (BC),A		; POKE BC,A
• LD (DE),A		; POKE DE,A

Exemplificarea 3.3:

```

10      ORG 32000
20      ENT 32000
30      LD HL,ET1
40      LD C,HL
50      LD HL,ET2
60      LD B,(HL)
70      LD A,(BC)
80      LD DE,22528
90      LD (DE),A
100     LD (HL),0
  
```

110	LD BC, 32021
120	LD (BC), A
130	RET
140	ET1 DEF B 20
150	ET2 DEF B 125

Nr. liniei	Ce se realizează	Conținutul registrelor și al locațiilor de memorie
30	Registrul dublu HL se încarcă cu ET1	A=0; B=0; C=0; HL=0; BC=0
40	Registrul C se încarcă cu valoarea din locația de memorie (HL)	<u>HL = 32020; (HL) = 20;</u> <u>(BC) = 243; (DE) = 243</u>
50	Registrul dublu HL se încarcă cu ET2	C=20; HL=32020; BC=20; (HL) = 20; (BC) = 256; (DE) = 243
60	Registrul B se încarcă cu valoarea din locația de memorie (HL)	C=20; <u>HL = 32021;</u> <u>(HL) = 125; (BC) = 255;</u> (DE) = 243
70	Registrul A se încarcă cu valoarea din locația de memorie (BC)	<u>B = 125; C = 20; HL = 32021;</u> <u>BC = 32020; (HL) = 125;</u> <u>(BC) = 20; (DE) = 243</u>
80	Registrul dublu DE se încarcă cu numărul 22528	<u>A = 20; B = 125; C = 20;</u> HL = 32021; BC = 32020; (HL) = 125; (BC) = 20; (DE) = 243
90	Locația de memorie (DE) se încarcă cu valoarea din registrul A	A = 20; B = 125; C = 20; HL = 32021; BC = 32020; <u>DE = 22528; (HL) = 125;</u> (BC) = 20; <u>(DE) = 48</u>
100	Locația de memorie (HL) se încarcă cu numărul 0	A = 20; B = 125; C = 20; HL = 32021; BC = 32020; DE = 22528; (HL) = 125; (BC) = 20; <u>(DE) = 20</u>

110	Registrul dublu BC se încarcă cu numărul 32021	A=20; B=125; C=20; HL=32021; BC=32020; DE=22528; (HL)=0 ; (BC)=20; (DE)=20
120	Locația de memorie (BC) se încarcă cu valoarea din registrul A	A=20; B=125; C=21 ; HL=32021; BC=32021 ; DE=22528; (HL)=0; (BC)=0; (DE)=20
130	Adresa de întoarcere este scoasă din stivă	A=20; B=125; C=21; HL=32021; BC=32021; DE=22528, (HL)=20 ; (BC)=20 ; (DE)=20

Exemplul 3.5: introducerea numărului 1000 în locația de memorie

60000

```

10      ORG 60000
20      ENT 60000
30      LD HL,1000
40      LD B,H
50      LD C,L
60      ZEND      RET

```

Tastînd **PRINT USR 60000**, calculatorul afișează 1000

3.3. OPERAȚII ARITMETICE DE BAZĂ

În această categorie de operații se includ:

- adunarea;

- scăderea;

- incrementarea și decrementarea.

3.3.1. Adunarea și flagul Carry (C_i)

În registrul fanioanelor *F*, flagurile sînt ordonate conform schemei următoare:

bitul	7	6	5	4	3	2	1	0
	S	Z	-	H	-	P/V	N	C _i

unde S-flagul de semn, Z-flagul zero, H-flagul de transport pe jumătate, P/V-flagul de paritate și depășire, N-flagul de adunare/scădere și C_j -flagul de transport.

Microprocesorul Z80 permite adunarea registrelor simple și a celor duble folosind instrucțiunile **ADD** și **ADC** după cum urmează:

a) Toate adunările registrelor simple se fac cu instrucțiunea ADD și implică obligatoriu acumulatorul A. Astfel, la acumulatorul A pot fi adunate:

- un număr $n=0...255$ când mnemonica este **ADD A,n** (ex: **ADD A,6**);
- conținutul unui registru $r \in \{B,C,D,E,H,L,A\}$, când mnemonica este **ADD A,r** (ex: **ADD A,B**);
- conținutul unei locații de memorie adresate indirect prin registrul dublu HL, mnemonica fiind **ADD A,(HL)**.

Rezultatul se păstrează în acumulatorul A, iar sursa adunării rămîne nemodificată. Se va reține deci că nu se poate aduna un octet (constantă, registru sau conținutul unei locații de memorie) decît la registrul acumulator A. Toate aceste instrucțiuni influențează flagurile S,Z,P/V și C_j în funcție de rezultatul adunării. De pildă **ADD A,0** (LET $A=A$) lasă A neschimbat dar face $C_j=0$ și $P/V=0$, fiind o modalitate de a zerofica flagul C_j .

b) Adunarea registrelor duble se face cu instrucțiunea ADD și implică obligatoriu registrul dublu HL. Astfel, la registrul HL se pot aduna numai registrele BC și DE, utilizînd instrucțiunile

ADD HL, BC ; ADD HL,DE

Rezultatul adunării se păstrează în HL iar celelalte registre rămîn nemodificate.

Se menționează că adunarea registrelor este corectă numai dacă rezultatul adunării este mai mic decît numărul maxim ce poate fi păstrat într-un registru (255, respectiv 65535). Dacă acest rezultat este mai mare decît numărul maxim, se generează transport și flagul $C_j=1$ (altfel $C_j=0$).

c) Microprocesorul Z80 mai dispune și de o altă formă de adunare atît pentru registrele simple, cît și pentru cele duble, cunoscută sub denumirea de "adunare cu Carry" și abreviată **ADC**. Această instrucțiune este similară cu **ADD** cu deosebirea că dacă flagul $C_j=1$ înaintea adunării, atunci rezultatul este incrementat cu 1 (adică se adaugă C_j).

Instrucțiunea ADC se folosește pentru adunarea a două numere de orice lungime.

Rezumând, instrucțiunile de adunare sînt următoarele: •

Instrucțiunea ADD	<p>ADD A,n ADD A,r</p> <p>ADD A,(ss)</p> <p>ADD A,0 ADD HL,rr</p>	<p>;n=0...255; LET A=A+n ;r={B,C,D,E,H,L,A}; LET A=A+r IF (A+r) > 255 THEN LET C_i=1 IF (A+r) = 256 THEN LET Z=1 IF (A+r) > 127 AND (A+r) < 256 THEN LET P/V=0 ; (ss) = {(HL), (IX+d), (IY+d)}; LET A=A+PEEK ss face C_i=0 ; rr = {BC,DE}; LET HL=HL+rr</p>
Instrucțiunea ADC	<p>ADC A,n ADC A,r</p> <p>ADC A,(HL) ADC HL,rr</p>	<p>Aceste instrucțiuni nu influențează decît pe C_i. Nu se pot aduna registrele IX/IY la HL</p> <p>;n=0..255; LET A=A+n+C_i ;r={B,C,D,E,H,L,A}; LET A=A+r+C_i ;LET A=A+PEEK HL+C_i ; rr = {BC,DE}; LET HL=HL+rr+C_i</p> <p>Toate instrucțiunile ADC influențează flagurile S,Z,P/V,C_i. Nu există instrucțiune pentru a aduna o contantă la HL; aceasta se simulează astfel:</p> <p>LD BC, n ADD HL, BC</p> <p>Dacă BC este folosit în alt scop, simularea este</p>

```

LD A,L
ADD A,n
LD L,A
LD A,H
ADC A,0
LD H,A

```

Exemplificarea 3.4

```

10      ORG 32000
20      ENT 32000
30      LD DE,8740
40      LD BC,1260
50      LD A,E
60      ADD A,C
70      LD C,A
80      LD A,D
90      ADC A,B
100     LD B,A
110     LD HL,ET1
120     LD A,15
130     ADD A,(HL)
140     RET
150     ET1      DEFB 25

```

Nr. liniei	Ce se realizează	Conținutul registrelor și al locațiilor de memorie	Flagul C_i
30	Registrul DE se încarcă cu numărul 8740	$A=0; B=0; C=0;$ $D=0; E=0; HL=0;$ $BC=0; DE=0;$ $(HL)=0$	$C_i=0$
40	Registrul BC se încarcă cu numărul 1260	$D=34; E=36;$ $DE=8740;$ $(HL)=243$	idem

50	Registrul A se adună cu valoarea din registrul E	B=4; C=236; D=34; E=36; BC=1260; DE=8740; (HL)=243	idem
60	Registrul A se adună cu valoarea din registrul C	A=36; B=4; C=236; D=34; E=36; BC=1260; DE=8740; (HL)=243	idem
70	Registrul C se încarcă cu valoarea din registrul A	A=16; B=4; C=236; D=34; E=36; BC=1260; DE=8740; (HL)=243	C_i=1
80	Registrul A se încarcă cu valoarea din registrul D	A=16; B=4; C=16; D=34; E=36; BC=1040; DE=8740; (HL)=243	idem
90	Registrul A se adună cu C _i și valoarea din registrul B	A=34; B=4; C=16; D=34; E=36; BC=1040; DE=8740; (HL)=243	idem
100	Registrul B se încarcă cu valoarea din registrul A	A=39; B=4; C=16; D=34; E=36; BC=1040; DE=8740; (HL)=243	C_i=0
110	Registrul HL se încarcă cu ET1	A=39; B=39; C=16; D=34; E=36; BC=10000; DE=8740; (HL)=243	idem

120	Registrul A se încarcă cu numărul 15	A=39; B=39; C=16; D=34; E=36; BC=10000; DE=8740; (HL)=25; HL=32019	idem
130	Registrul A se adună cu valoarea din locația (HL)	A=15 ; B=39; C=16; D=34; E=36; BC=10000; DE=8740; (HL)=25; HL=32019	idem
140	Adresa de întoarcere este scoasă din stivă	A=40 ; B=39; C=16; D=34; E=36; BC=10000; DE=8740; (HL)=25; HL=32019	idem

Exemplul 3.6: adunare module 256.

```

10      ORG 60000
20      ENT 60000
30      LD A,0      ; A=0
40      ADD A,0     ; A+0=0; Ci=0
50      LD C,A      ; C=A=0
60      LD B,0     ; B=0
70      ZEN      RET

```

Se revine în BASIC (după asamblarea rutinei) și se tastează:

```

10 CLS: INPUT "Introduceti nr.x",x: POKE 60001,x
20 INPUT "Introduceti nr.de adunat y",y: POKE
   60003,y
30 PRINT x;"+";y;"=";: PRINT USR 60000
40 PRINT AT 20,6; "ALTA ADUNARE (d/n) ?": PAUSE 0
50 GO TO 10*(INKEYS ="d" OR INKEY$="D")+
   60*(INKEY$="n" OR INKEY$="N")
60 CLS : STOP

```

Dacă se tastează, ca răspuns la cerința adresată prin instrucțiunea INPUT din liniile 10 și 20, cifrele 75 și 25 va rezulta rezulta 100. Dar dacă se tastează 150 și apoi 200 rezultatul va fi 94 (adică $350-256=94$),

respectiv rezultatul este modulo 256.

Exemplul 3.7: adunare modulo 65536

```

10          ORG 60000
20          ENT 60000
30          LD HL,0          ; HL=0
40          LD BC,0         ; BC=0
50          ADD HL,BC       ; HL+BC=0
60          LD B,H
70          LD C,L          ; C=L
80  ZEND    RET

```

Programul în Basic care folosește rutina în cod-mașină este

```

10 CLS; INPUT "Introduceti nr.x",x: POKE 60001,x-
  INT(x/256)*256: POKE 60002,INT(x/256)
20 INPUT "Introduceti nr.de adunat y",y: POKE
  60004,y-INT(y/256)*256: POKE 60005,INT(y/256)
30 PRINT x;"+";y;"=";: PRINT USR 60000
40 PRINT AT 20,6;"ALTA ADUNARE (d/n)?" : PAUSE 0
50 GO TO 10 *(INKEY$="d" OR INKEY$="D")+
  60*(INKEY$="n" OR INKEY$="N")
60 CLS : STOP

```

Dacă se introduc valorile 14500 și apoi 560, rezultatul va fi 15060, dar dacă se introduc valorile 65535 și respectiv 3, rezultatul va fi 2 (adică $65538 - 65536 = 2$), respectiv modulo 65536.

Pentru a aduna direct două numere, ele se introduc în registrele HL și BC (numerele pot fi cuprinse în gama 0...65535):

Exemplul 3.8: adunarea numerelor 8000 și 2000

```

10          ORG 60000
20          ENT 60000
30          LD HL,8000      ; HL=8000
40          LD ,BC,2000    ; BC=2000
50          ADD HL,BC      ; HL=10000
60          LD B,H
70          LD C,L
80  ZEND    RET

```

Trecând în Basic și tastând PRINT USR 60000, calculatorul afișează 10000 (rezultatul adunării).

O variantă a acestui program este redată în continuare, unde s-au folosit etichete și directiva de asamblare DEFW:

```

10          ORG 60000
20          ENT 60000
30          LD HL, (NR1)      ; NR1-primul numar
40          LD BC, (NR2)     ; NR2-al doilea
                                numar
50          ADD HL, BC       ; HL=HL+BC=NR1+NR2
60          LD B, H
70          LD C, L
80  ZEND    RET
90  NR1     DEFW 8000      ; NR1=8000
100 NR2     DEFW 2000     ; NR2=2000

```

Trecînd în Basic și tastînd PRINT USR 60000 se obține rezultatul adunării numerelor NR1 cu NR2 (adică 10000).

3.3.2. Scăderea cu fanionul Carry (C_i)

a) Scăderea registrelor simple $r = \{B, C, D, E, H, L, A\}$ are loc numai cu acumulatorul A. Mnemonica **SUB** se scrie întotdeauna fără A, existînd formele

SUB n (scade n din A) unde $n = 0..255$
SUB r (scade r din A)
SUB (HL) (scade din A conținutul locației de memorie adresate indirect prin (HL))

Rezultatul scăderii se păstrează în A iar flagul $C_i = 1$ dacă rezultatul este în afara domeniului $0..255$.

Se menționează că *nu există instrucțiune SUB pentru scăderea registrelor duble*.

Instrucțiunea **SUB A** face $A = 0$ și $C_i = 0$, reprezentînd o modalitate de a zerofica flagul C_i cînd nu este nevoie de acumulatorul A.

b) Scăderea numerelor de orice lungime se face cu instrucțiunea SBC, rezultatul fiind decrementat cu 1 dacă flagul C_i era 1 înainte de scădere. Este important ca flagul C_i să fie pus pe 0 la **SBC HL, BC** și respectiv **SBC HL, DE**. Prin urmare, mnemonicele sînt

SBC A, nn	; nn = 0..65535	} se scad din A împreună cu C_i
SBC A, r	; r = {B, C, D, E, H, L, A}	
SBC a, (ss)	; (ss) = {(HL), (IX+d), (IY+d)}	

Pentru a simula instrucțiunea SBC BC, DE care nu există se scrie

LD H,B

LD L,C

SBC HL,DE

SBC HL,rr; rr={BC,DE,HL,SP}

Observatii: 1) Flagul C_i este pus pe 1 (se spune "setează C_i ") cu instrucțiunea SCF.

2) Instrucțiunea care completează flagul C_i este CCF (realizează $C_i = 1 - C_i$).

Rezumînd cele prezentate, instrucțiunile de scădere sînt următoarele:

- SUB n ; n=0...255 ; LET A=A-n
- SUB r ; r={B,C,D,E,H,L,A} ; LET A=A-r; SUB A face A=0 și $C_i=0$
- SUB (HL) ; LET A=A-PEEK HL Nu există SUB pentru registrele duble.
- SBC A, nn ; nn=0...65535 ; LET A=A-nn- C_i
- SBC A,r ; r={B,C,D,E,H,L,A} ; LET A=A-r- C_i
- SBC A,(ss) ; (ss)={(HL),(IX+d),(IY+d)} ; LET A=A-PEEK ss- C_i
- SBC HL,rr ; rr={BC,DE,HL,SP} ; LET HL=HL-rr- C_i

Observatii:

1) Pentru a face SUB HL,BC care nu există, se face $C_i=0$ și apoi se folosește SBC:

ADD A,0 ; $C_i=0$

SBC HL,BC

2) Pentru a face SBC BC,DE care nu există se simulează

LD H,B

LD L,C

SBC HL,DE

LD B,H

LD C,L

3) SCF face $C_i = 1$ și CCF realizează $C_i = 1 - C_i$

Exemplul 3.9.: scăderea modulo 65536.

```

10          ORG 60000
20          ENT 60000
30          LD HL,0
40          LD BC,0
50          ADD A,0
60          SBC HL,BC

```

```

70          LD B,H
80          LD C,L
90  ZEND    RET

```

Revenind în Basic după asamblarea programului, se tastează

```

10  CLS: INPUT "Introduceti nr.x",x: POKE 60001,x-
    INT(x/256)*256: POKE 60002,INT(x/256)
20  INPUT "Introduceti nr.de scazut y",y: POKE
    60004,y-INT(y/256)*256: POKE 60005,INT (y/256)
30  PRINT x;"-";y;"=";: PRINT USR 60000
40  PRINT AT 20,7;"ALTA SCADERE (d/n)?" : PAUSE 0
50  GO TO 10*(INKEY$="d" OR INKEY$="D")+
    60*(INKEY$="n" OR INKEY$="N")
60  CLS : STOP

```

Dacă se tastează succesiv

1000 și 1001	rezultă 65535
2000 și 2001	rezultă 65535
1000 și 1002	rezultă 65534
65534 și 65535	rezultă 65535
65535 și 65534	rezultă 1

Exemplul 3.10: cunoașterea memoriei libere

```

10          ORG 42000          ;MEMORIA LIBERA
20          ENT 42000
30          LD HL,0
40          ADD HL,SP
50          LD BC,(23653)    ;(STKEND)-v.tab.3.1
60          SBC HL,BC
70          LD B,H
80          LD C,I
90  ZEND    RET

```

Cu PRINT USR 42000 se obține rezultatul.

Exemplul 3.11: lungimea programului BASIC

```

10          ORG 59988          ; LUNGIMEA
                                PROGRAMULUI BASIC
20          ENT 59988
30          LD DE,(23635)    ;(PROG)-v.tab.3.1
40          LD HL,(23627)    ;(VARS)-v.tab.3.1
50          SBC HL,DE
60          LD B,H
70          LD C,L
80  ZEND    RET

```


Tastind **PRINT USR 59988** se obține rezultatul.

3.3.3. Incrementarea și decrementarea

Operațiile de incrementare și decrementare pot fi efectuate cu toate registrele simple sau duble folosind instrucțiunile **INC**, respectiv **DEC**, unde:

INC incrementează cu 1 conținutul unui registru sau locație de memorie adresată indirect de registrul dublu HL

DEC decrementează cu 1 conținutul unui registru sau locație de memorie adresată indirect de registrul dublu HL

Fanionul Carry (C_i) nu este afectat, iar instrucțiunile sînt folosite în special pentru contoare.

Rezumînd, instrucțiunile de incrementare/decrementare sînt:

- **INC r** ; r = {B,C,D,E,H,L,A} ; LET r = r + 1
- **INC (ss)** ; (ss) = {(HL), (IX+d), (IY+d)} ; (ss) = (ss) + 1 sau în Basic: LET x = PEEK ss + 1: POKE ss, x
- **INC dd** ; dd = {BC,DE,HL,SP,IX,IY} ; LET dd = dd + 1
Incrementările se fac modulo 256; deci dacă A = 255, după INC A rezultă A = 0
- **DEC r** ; r = {B,C,D,E,H,L,A} ; LET r = r - 1
- **DEC (ss)** ; (ss) = {(HL), (IX+d), (IY+d)} ; POKE ss, PEEK ss - 1
- **DEC dd** ; dd = {BC,DE,HL,SP,IX,IY} ; LET dd = dd - 1

Exemplificarea 3.5:

10	ORG 32000
20	ENT 32000
30	LD C, 5
40	LD HL, 22528
50	LD (HL), C
60	INC C
70	INC HL
80	LD (HL), C
90	INC C
100	LD HL, 22550
110	LD (HL), C
120	DEC C

130 DEC HL
 140 LD (HL), C
 150 RET

Nr. liniei	Ce se realizează	Conținutul registrelor și al locațiilor de memorie
30	Registrul C se încarcă cu numărul 5	A=0; C=0; HL=0; (HL)=0
40	Registrul HL se încarcă cu numărul 22528	C=5; (HL)=240
50	Locația (HL) se încarcă cu valoarea din registrul C	C=5; HL=22528 ; (HL)=48
60	Registrul C se incrementează cu 1	C=5; HL=22528; (HL)=5
70	Registrul HL se incrementează cu 1	C=6 ; HL=22528; (HL)=5
80	Locația (HL) se încarcă cu valoarea din registrul C	C=6; HL=22529 ; (HL)=48
90	Registrul C se incrementează cu 1	C=6; HL=22529; (HL)=6
100	Registrul HL se încarcă cu numărul 22550	C=7 ; HL=22529; (HL)=6
110	Locația (HL) se încarcă cu valoarea din registrul C	C=7; HL=22550 ; (HL)=48
120	Registrul C se decrementează cu 1	C=7; HL=22550; (HL)=7
130	Registrul HL se decrementează cu 1	C=6 ; HL=22550; (HL)=7
140	Locația (HL) se încarcă cu valoarea din registrul C	C=6; HL=22549 ; (HL)=48
150	Adresa de întoarcere este scoasă din stivă	C=6; HL=22549; (HL)=6

3.4. INSTRUCȚIUNI CARE INFLUENȚEAZĂ VALOAREA UNUI BIT

Microprocesorul Z80 permite operații asupra biților dintr-un octet.

Fiecare bit dintr-un registru sau locație de memorie adresată indirect de HL poate fi pus:

- pe 1, adică *SETat*, folosind instrucțiunea **SET**;
- pe 0, adică *RESetat*, folosind instrucțiunea **RES**.

Pentru a testa starea unui bit dintr-un registru sau locație de memorie se folosește instrucțiunea **BIT** care influențează flagul Z astfel:

- dacă bitul testat este 0, atunci $Z = 1$;
- dacă bitul testat este 1, atunci $Z = 0$.

S-au prezentat, de asemenea, instrucțiunile

SCF care realizează $C_i = 0$

CCF care determină $C_i = 1 - C_i$.

Rezumînd, instrucțiunile care influențează valoarea unui bit sînt:

• SET b, (HL)	; bit = 0...7 (numărul bitului); $b_r = 1$
• RES b,r; b = 0...7	; $r = \{B,C,D,E,H,L,A\}$; $b_r = 0$
• RES b, (mem)	; $b = 0...7$; (mem) = $\{(HL), (IX+d), (IY+d)\}$; $b(\text{mem}) = 0$
• BIT b,r	; $Z = b_r$ (valoarea complementată a bitului $b = 0...7$ din registrul $r = \{B,C,D,E,H,L,A\}$ este copiată în flagul Z)
• BIT b, (mem)	; valoarea complementată a bitului $b = 0...7$ din celula de memorie (mem) = $\{(HL), (IX+d), (IY+d)\}$ este copiată în flagul Z
• SCF	; $C_i = 0$
• CCF	; $C_i = 1 - C_i$

Exemplificarea 3.6:

10	ORG 32000
20	ENT 32000
30	LD HL, 32020
40	SET 6, (HL)

50	INC (HL)
60	BIT 2, (HL)
70	RES 3, (HL)
80	LD B, 5
90	SET 7, B
100	RES 2, B
110	DEC B
120	BIT 5, B
130	RET

Nr. liniei	Ce se realizează	Conținutul registrelor și al locațiilor de memorie	Flaguri
30	Registrul HL se încarcă cu numărul 32020	A=0; B=0; HL=0; (HL)=0	S=0; Z=0; P/V=0
40	Pune pe 1 bitul b6 din locația (HL)	HL=32020; (HL)=104	
50	Locația (HL) se incrementează cu 1	HL=32020; (HL)=97	
60	Testează bitul b2 din locația (HL)	HL=32020; (HL)=98	
70	Pune pe 0 bitul b3 din locația (HL)	HL=32020; (HL)=98	P/V=1; Z=1
80	Registrul 8 se încarcă cu numărul 5	HL=32020; (HL)=98	Idem
90	Pune pe 1 bitul b7 din registrul B	B=5; HL=32020; (HL)=98	Idem
100	Pune pe 0 bitul b2 din registrul B	B=133; HL=32020; (HL)=98	Idem
110	Registrul B se decrementează cu 1	B=129; HL=32020, (HL)=98	Idem
120	Testează bitul b5 din registrul B	B=128; HL=32020; (HL)=98	S=1, P/V=0; Z=0
130	Adresa de întoarcere este scoasă din stivă	B=128; HL=32020; (HL)=98	Z=1, P/V=1

3.5. TRANSFERURI DE BLOCURI DE MEMORIE

Instrucțiunile prezentate anterior efectuau cel mult două operații. Există însă și instrucțiuni care realizează patru operații și din acest motiv sînt foarte puternice întrucît efectuează operații asupra blocurilor de memorie. În mnemonica lor apar literele

LD-încarcă; **I**- incrementează;

D- decrementează; **R** - repetă pînă numărătorul BC ajunge la zero

Rezumînd, instrucțiunile pentru transferul blocurilor de memorie sînt:

- **LDI** ; (DE)=(HL), DE=DE+1, HL=HL+1, BC=BC-1
- **LDD** ; (DE)=(HL), DE=DE-1, HL=HL-1, BC=BC-1
- **LDIR** ; (DE)=(HL), DE=DE-1, HL=HL+1, BC=BC+1
- **LDDR** ; (DE)=(HL), DE=DE-1, B=BC-1

Observatii:

1) La **LDI**, **LDD** conținutul celulei de memorie adresată prin registrul dublu HL este transferat în celula de memorie adresată prin registrul dublu DE. Aceste instrucțiuni afectează flagul P/V care devine 0 dacă după execuție numărătorul BC=0 (altfel P/V=1).

2) Instrucțiunile **LDIR**, **LDDR** transferă un bloc de date de lungime egală cu BC, dintr-o zonă de memorie într-alta. Blocul sursă începe la adresa specificată de HL, iar blocul destinație la adresa specificată de DE. Ele sînt similare instrucțiunilor **LDI**, **LDR**, dar se repetă pînă cînd numărătorul BC=0. Evident, aceste instrucțiuni pun flagul P/V= pe 0.

Exemplificarea 3.7.: transferul treimii superioare a ecranului la mijlocul lui.

10	ORG 60000
20	ENT 60000
30	LD HL,16384
40	LD DE,18432
50	LD BC,2048
60	LDIR
70	RET

Datele 16384, 18432 și 2048 sînt cele indicate în fig.3.2, iar analiza programului este efectuată în tabelul care urmează.

Nr. liniei	Ce se realizează	Conținutul registrelor
30	Registrul HL se încarcă cu numărul 16384	HL=0; BC=0; DE=0
40	Registrul DE se încarcă cu numărul 18432.	HL = 16384
50	Registrul BC se încarcă cu numărul 2048	HL = 16384; DE = 18432
60	Transferă un bloc (BC) octeți, de la (HL) la (DE) incrementînd	HL = 16384; DE = 18432; BC = 2048
70	Adresa de întoarcere este scoasă din stivă	HL = 18432; DE = 20480; BC = 0

Exemplul 3.12.: folosirea culorilor

```

10          ORG 60000          ;ATTRIBUTE
20          ENT $
30          LD HL,6400         ;sau LD HL,(23672)
40          LD DE,22528       ;primul octet al
                               zonei de atribute
50          LD BC,768         ;768 locatii care
                               memoreaza fiecare
                               atributtele unei
                               matrice 8x8 pixeli
60          LDIR
70          RET

```

Programul BASIC corespunzător este următorul:

```

10 CLS : FOR i=1 TO 7: BEEP .02,i*7: RANDOMIZE USR
   60000: NEXT i
20 BEEP .02,56: CLS

```

Tastînd **POKE 60002,61** vor predomina caracterele negre, iar cu **POKE 60002,0** vor predomina restul culorilor.

Cu mici modificări se realizează efecte numai pe anumite zone ale ecranului; astfel:

- treimea superioară: LD DE,22528
LD BC, 256
- treimea mijlocie: LD DE,22784
LD BC,256
- treimea inferioară: LD DE,23040

- LD BC,256
- primele două treimi: LD DE 22528
LD BC,2*256
- ultimile două treimi: LD DE,22784
LD BC,2*256
- jumătatea superioară: LD DE,22528
LD BC,384
- jumătatea inferioară: LD DE,22784
LD BC,384

Exemplul 3.13.: ecran mozaic

```

10          ORG 60000
20          ENT 60000
30          LD HL,0
40          LD DE,16384
50          LD BC,6144      ;6144-nr octetilor
                                ocupati de ecran
60          LDIR
70  ZEND      RET

```

Programul BASIC care exploatează această rutină are forma:

```

10 BORDER 1: CLS
20 RANDOMIZE USR 60000

```

Pentru efecte numai pe anumite porțiuni ale ecranului se procedează la modificările indicate mai jos:

- treimea superioară: LD DE,16384
LD BC,2048
- treimea mijlocie: LD DE,18432
LD BC,2048
- treimea inferioară: LD DE,20480
LD BC,2048
- primele două treimi: LD DE 16384
LD BC,2*2048
- ultimile două treimi: LD DE,18432
LD BC,2*2048

4. FOLOSIREA INSTRUCȚIUNILOR PENTRU CICLURI, TESTĂRI, ROTAȚII ȘI DEPLASĂRI

Acest capitol pune în relație instrucțiunile care se referă la structurile programelor (cicluri, testări, comparații); ele modifică registrele și flagurile de o manieră diferită pe baza comparațiilor logice, deplasărilor și rotațiilor. Rutinele care vor fi prezentate sînt o introducere în programarea avansată.

4.1. SALTURI ȘI CICLURI (BUCLE)

4.1.1. Salturi necondiționate

Microprocesorul Z80 are un numărător de program PC care păstrează adresa instrucțiunii ce urmează să fie executată. Este evident că prin modificarea conținutului numărătorului de program **PC se poate executa un salt** la orice linie de program. Instrucțiunea pentru salt necondiționat are mnemonica JP și următoarele forme:

- JP nn ; nn = 0...65535; GO TO nn; PC = nn
- JP pq ; pq = {HL,IX,IY}; GO TO pq; PC = pq
- JP (HL) salt necondiționat la adresa din registrul HL.

Instrucțiunea JP HL este interesantă deoarece corespunde la un GO TO X unde X este o variabilă; HL poate rezulta dintr-un calcul ca și X, ceea ce produce un GO TO calculat.

4.1.2. Salturi condiționate

Instrucțiunile pentru salturile condiționate sînt mult mai puternice decît cele de salt necondiționat. Microprocesorul va testa starea unui flag (C_i , Z, P/V,S) după care fie va executa saltul, fie va continua programul în secvență. Aceste instrucțiuni sînt:

- JP NC,nn salt la adresa nn=0...65535 dacă $C_i=0$
  - JP C,nn salt la adresa nn=0...65535 dacă $C_i=1$
  - JP NZ,nn salt la adresa nn=0...65535 dacă Z=0
  - JP Z,nn salt la adresa nn=0...65535 dacă Z=1
  - JP PO,nn salt la adresa nn=0...65535 dacă P/V=0
  - JP PE,nn salt la adresa nn=0...65535 dacă P/V=1
  - JP P,nn salt la adresa nn=0...65535 dacă S=0
  - JP M,nn salt la adresa nn=0...65535 dacă S=1
- Atunci cînd condiția este adevărată PC=nn, iar în caz contrar PC=C+3

Deși este posibilă introducerea adresei de salt sub forma de număr, dacă acesta nu este identic cu adresa corespunzătoare sistemul se poate bloca. Din acest motiv se recomandă folosirea etichetelor scrise în fața instrucțiunii unde se dorește saltul:

```

      ET  → instrucțiune
          → instrucțiune
          → instrucțiune
          → JP NZ,ET
          → JP NZ,ET
          → instrucțiune
          → instrucțiune
      ET1 → instrucțiune

```

Exemplificarea 4.1:

```

10      ORG 32000
20      ENT $           ; adresa de start
30      LD HL,22528
40      LD A,0
50  ET1  LD (HL),A
60      INC HL
70      INC A
80      JP Z, ET1
90  ET2  DEC (HL)

```

100

DEC HL

110

JP Z, ET2

120

RET

Nr. liniei	Ce se realizează	Conținutul registrelor și al locațiilor de memorie	Flaguri
30	Registrul HL se încarcă cu numărul 22528	$A=0$; $HL=0$; $(HL)=0$	$C_i=0$; $Z=0$
40	Registrul A se încarcă cu numărul zero	<u>HL = 22528; (HL) = 48</u>	idem
50	Locația (HL) se încarcă cu valoarea din registrul A	$HL = 22528$; $(HL) = 48$; <u>A = 0</u>	Idem
60	Registrul HL se incrementează cu 1	$HL = 22528$; <u>(HL) = 0</u> ; $A = 0$	Idem
70	Registrul A se incrementează cu 1	<u>HL = 22529</u> ; $(HL) = 48$; $A = 0$	Idem
80	Dacă $Z = 1$ execută salt la ET1	<u>A = 1</u> ; $HL = 22529$; $(HL) = 48$	Idem
90	Locația (HL) se decrementează cu 1	$A = 1$; $HL = 22529$; $(HL) = 48$	Idem
100	Registrul HL se decrementează cu 1	$A = 1$; $HL = 22529$; <u>(HL) = 47</u>	Idem
110	Dacă $Z = 1$ execută salt la ET2	$A = 1$, <u>HL = 22528</u> ; $(HL) = 0$	Idem
120	Adresa de întoarcere este scoasă din stivă	$A = 1$; $HL = 22528$; $(HL) = 0$	Idem

Exemplificarea este pur didactică deoarece nu se va executa salt niciodată.

4.1.3. Salturi relative

Dificultatea pe care o prezintă salturile necondiționate și condiționate

este aceea că dacă adresa de start a programului se schimbă, toate adresele de salt numerice trebuie modificate. Salturile relative nu prezintă însă această dificultate, deoarece adresa de salt rezultă din adunarea algebrică a valorii curente a contorului program PC cu un *deplasament* $d = \{+128; -127\}$:

- JR d   salt la adresa $PC = PC + d$
- JR c,d $c = \{NZ, Z, NC, C\}$; salt la adresa $PC = PC + d$ dacă este îndeplinită condiția

Există un caz particular al saltului relativ condiționat deosebit de folosit numit **DJNZ** (decrementează registrul B și salt dacă $B = 0$):

DJNZ d ; B=B-1 ; dacă $B \neq 0$ salt la adresa $PC = PC + d$

Instrucțiunea **DJNZ** permite repetarea unei secvențe de instrucțiuni de număr prestabilit de ori; numărul de repetări este egal cu conținutul registrului B la intrarea în ciclu, cu condiția ca B să nu fie implicat în instrucțiunile din ciclu:

```

ET1  ▶ LD B, 32          FOR B=32 TO 0 STEP -1
      ▶ instructiune    instructiune BASIC
      ▶ instructiune    instructiune BASIC
      ▶ instructiune    instructiune BASIC
      ▶ DJNZ ET1        NEXT b
  
```

Dacă se folosesc mai multe cicluri imbricate, atunci se utilizează alte registre conform aceluiași principiu:

```

ET1  ▶ LD C, 256        FOR C=0 TO 20
      ▶ instructiune    instructiune BASIC
      ▶ ...              ...
      ▶ INC C            ...
      ▶ JR ET1          NEXT C
  
```

În acest exemplu, ciclul este executat prin incrementarea registrului C; atunci când C a fost incrementat de 20 ori, rezultă $C_i = 0$, $Z = 1$ și se părăsește ciclul.

Modelul ciclurilor imbricate va fi deci:

```

ET1  ▶ LD C, 10        FOR C=10 TO STEP -1
      ▶ instructiune    instructiune BASIC
      ▶ instructiune    instructiune BASIC
      ▶ LD D, 156      FOR D=0 TO 100
      ▶ instructiune    instructiune BASIC
      ▶ INC D           instructiune BASIC
      ▶ JR NZ, ET2     NEXT D
      ▶ instructiune    instructiune BASIC
      ▶ DEC C           instructiune BASIC
      ▶ JR NZ, ET1     NEXT C
  
```

Ciclul C va fi executat de 10 ori, iar pentru fiecare C ciclul D se va executa de 100 ori.

Se reamintește că instrucțiunea **NOP** determină ca microprocesorul să nu efectueze nici o operație, servind pentru introducerea de scurte răgazuri (4 cicluri de ceas, adică 1,14 μ s). Întrucât un program corect nu se realizează, de regulă, de la început trebuind să fie modificate unele instrucțiuni, este util să se introducă în program un număr de instrucțiuni **NOP** care vor fi ștergute prin introducerea instrucțiunilor corecte. Invers, când se șterge o instrucțiune, este rațional să se înlocuiască cu **NOP**.

Exemplificarea 4.2.

```

10          ORG 32000
20          ENT $
30          LD HL,ET1
40          LD B,(HL)
50          INC HL
60          LD E,(HL)
70          LD HL,0
80          LD D,0
90  ET 2    ADD HL,DE
100         DJNZ ET2
110        LD (ET3),HL
120        RET
130  ET1    DEFB 6
140        DEFB 58
150  ET3    DEFW 0

```

Nr. liniei	Ce se realizează	Conținutul registrelor și al locațiilor de memorie
30	Registrul HL se încarcă cu ET1	A=0; B=0; D=0; E=0; HL=0 DE=0; (HL)=0
40	Registrul B se încarcă cu valoarea din locația (HL)	HL=32018; (HL)=6
50	Registrul HL se incrementează cu 1	B=6; HL=32018; (HL)=6
60	Registrul E se încarcă cu valoarea din locația (HL)	B=6; HL=32019; (HL)=58

70	Registrul HL se încarcă cu numărul 0	B=6; E=58 ; HL=32019; DE=58 ; (HL)=58
80	Registrul D se încarcă cu numărul 0	B=6; E=58; HL=0 ; DE=58; (HL)=243
90	Registrul HL se adună cu valoarea din registrul DE	B=6; D=0 ; E=58; DE=58; (HL)=243
100	Decrementează registrul B; dacă B=0 continuă, altfel salt relativ la adresa ET 2	B=6; E=58; HL=58 ; DE=58; (HL)=42
110	Locația de memorie ET3 se încarcă cu valoarea din HL	B=0 ; E=58; HL=348 ; DE=58; (HL)=76
120	Adresa de întoarcere este scoasă din stivă	E=58; HL=348; DE=58; (HL)=76

Exemplul 4.1.: albirea/înnegrirea unui rând de pixeli

```

10          ORG 60000
20          ENT $
30          LD HL,16384      ;adresa primului
                           ;rînd de pixeli
40          LD B,32         ;nr. caracterelor pe
                           ;o linie
50 ET1      LD (HL),0
60          IND HL
70          DJNZ ET1
80 ZEND      RET

```

Pentru a înnegri primul rând de pixeli se înlocuiește în linia 50 cifra 0 cu 255, sau în BASIC: **POKE 60006, 255: CLS : RANDOMIZE USR 60000.**

Această rutină va mai fi folosită pe parcursul lucrării.

Exemplul 4.2.: deplasarea coloanelor de caractere spre stînga.

În acest program instrucțiunea **LDIR** se folosește pentru deplasarea unei linii de pixeli (192) spre stînga; în acest scop s-a construit un ciclu pentru a efectua această operație cu contorul BC (liniile 70-180). S-a folosit instrucțiunea **DEC C** în loc de **DEC BC** pentru că nu influențează flagul Z. Instrucțiunea **LD A,(DE)** stochează octetul primei coloane din stînga spre a-l repune după **LDIR** în ultima coloană din dreapta. Cele două instrucțiuni **NOP** sînt introduse pentru eventuale completări ale

rutinei.

10		ORG 60000	;DEPLASAREA ECRANULUI SPRE STÎNGA
20		ENT \$	
30		DEFW 0	
40		LD HL,16385	
50		LD DE,16384	
60		LD BC,192	; numarul bitilor pe un rînd de pixeli
70	ET2	LD (ET1),BC	
80		LD BC,31	
90		LD A,(DE)	
100		LDIR	
110		NOP	
120		NOP	
130		LD (DE),A	
140		INC DE	
150		INC HL	
160		LD BC,(ET1)	
170		DEC C	
180		JR NZ,ET2	
190	ZEND	RET	
200	ET1	LD(HL),0	

Programul BASIC ce utilizează această rutină este următorul:

```
10 CLS : FOR n=0 TO 21: PRINT "32 caractere la
    alegere": NEXT n
20 FOR i=0 TO 31: RANDOMIZE USR 60000 : PAUSE 30:
    NEXT i
```

Instrucțiunea **PAUSE 30** permite să se vadă viteza cu care coloanele se deplasează spre stînga ecranului; suprimînd această instrucțiune, deplasarea este mai rapidă. De asemenea, în linia 20 variabila *i* determină deplasarea cu 31 de coloane (adică a întregului ecran); dacă se alege o valoare mai mică decît 31 va rezulta o deplasare corespunzătoare acestei valori.

Exemplul 4.3.: deplasarea coloanelor de caractere spre dreapta

10		ORG 60000	;DEPLASAREA ECRANULUI SPRE DREAPTA
20		ENT \$	


```

30          DEFW 0
40          LD HL,22526
50          LD DE,22527
60          LD BC,192
70  ET2     LD (ET1),BC
80          LD BC,31
90          LD A,(DE)
100         LDDR
110         NOP
120         NOP
130         LD (DE),A
140         DEC DE
150         DEC HL
160         LD BC,(ET1)
170         DEC C
180         JR NZ,ET2
190  ZEND   RET
200  ET1     LD (HL),0

```

Pentru această rutină s-a folosit același principiu ca la rutina anterioară cu deosebirea că se pornește de la colțul inferior dreapta și că se utilizează instrucțiunea **LDDR**. Programul BASIC de folosire a rutinei este același cu cel prezentat la exemplul 4.2.

4.2. STIVA

Prin *stivă* se înțelege o zonă de memorie externă RAM folosită pentru stocarea provizorie a conținutului registrelor duble la adresa specificată de indicatorul de stivă SP. Acest indicator poate păstra un număr $nn=0..65535$.

Salvarea se face la adresele descrescătoare, prima salvare implicând octetul superior al registrului dublu (dd_H) și apoi cel inferior (dd_L), iar conținutul indicatorului SP se decrementează cu 2. Instrucțiunea corespunzătoare este

PUSH dd ; dd = {AF,BC, DE, IX, IY}

și realizează operațiile

(SP-1) = dd_H ; POKE SP-1, d_1

(SP-2) = dd_L ; POKE SP-2, d_2

$SP = SP - 2$; $LET\ SP = SP - 2$

Datele pătrund în stivă pe la baza ei și le deplasează pe cele existente către vârful stivei.

- Scoaterea datelor din stivă se face cu instrucțiunea

POP dd ; dd = {AF, BC, DE, HL, IX, IY}

de la locația de memorie a cărei adresă se află în SP, și le încarcă în registrul dublu dd în vreme ce indicatorul SP este incrementat cu 2

$dd_H = (SP + 1)$

$dd_L = (SP)$

$SP = SP + 2$

Datele se scot din vârful stivei.

Stiva funcționează pe principiul LIFO "*ultima informație intrată va fi prima la ieșire*".

- Indicatorul de stivă SP poate fi implicat în instrucțiunile care utilizează registrele BC, DE, existînd următoarele forme:

SP nn	; nn = 0...65535 ; SP = nn
LD SP, (nn)	; SP = (nn)
LD (nn), SP	; (nn) = SP
LD SP, HL	; SP = HL
ADD HL, SP	; HL = HL + SP
ADC HL, SP	; HL = HL + C _i + SP
SBC HL, SP	; HL = HL - SP - C _i
INC SP	; SP = SP + 1
DEC SP	; SP = SP - 1
EX (SP), HL	; (SP) = HL

Exemplificarea 4.3.: în această exemplificare stiva are valoarea inițială 32254 și se incrementează în jos.

10	ORG 32000
20	ENT \$
30	LD HL, 56789
40	LD DE, 34567
50	LD BC, 12345
60	PUSH HL
70	PUSH BC
80	PUSH DE
90	EX (SP), HL
100	LD BC, 0

110	POP DE
120	POP BC
130	POP HL
140	RET
150	INC HL

Nr. liniei	Ce se realizează	Conținutul registrelor și al locațiilor de memorie	Stiva
30	Registrul HL se încarcă cu numărul 56789	A = 0; HL = 0; DE = 0; SP = 32254	32014
40	Registrul DE se încarcă cu numărul 34567	HL = 56789; SP = 32254	idem
50	Registrul BC se încarcă cu numărul 12345	HL = 56789; DE = 34567; SP = 32254	Idem
60	Registrul HL se depune în stivă și SP se decrementează cu 2	HL = 56789; BC = 12345; DE = 34567; SP = 32254	idem
70	Registrul BC se depune în stivă și se decrementează cu 2	HL = 56789; BC = 12345; DE = 34567; SP = 32252	56789
80	Registrul DE se depune în stivă și SP se decrementează cu 2	HL = 56789; BC = 12345; DE = 34567; SP = 32250	56789 12345
90	Stiva se schimbă cu valoarea din registrul HL.	HL = 56789; BC = 12345; DE = 34567; SP = 32248	56789 12345 34567
100	Registrul BC se încarcă cu numărul 0	HL = 34567; BC = 12345; DE = 34567; SP = 32248	56789 12345 56789

110	Registrul DE se scoate din stivă și SP se incrementează cu 2	HL = 34567; DE = 34567; BC = 0; SP = 32248	idem
120	Registrul BC se scoate din stivă și SP se incrementează cu 2	HL = 34567; BC = 0; DE = 56789; SP = 32250	idem
130	Registrul HL se scoate din stivă și SP se incrementează cu 2	HL = 34567; BC = 12345; DE = 56789; SP = 32252	idem
140	Adresa de întoarcere este scoasă din stivă	HL = 56789; BC = 12345; DE = 56789; SP = 32254	idem

În continuare sînt prezentate o serie de rutine utile oricărui programator.

Exemplul 4.4.

```

10      ORG 60000      ;CHR$ SCROLL RAPID
                        STÎNGA
20      ENT 60000
30      LD B,192      ;numarul rindurilor
                        ecranului
40      LD DE,16384
50      PUSH DE
60      POP HL
70      INC HL
80      ET1          PUSH BC
90      LD BC,31
100     LD A,(DE)
110     LDIR
120     DEC HL
130     LD (HL),0
140     INC HL
150     INC HL
160     INC DE
170     POP BC
180     DJNZ ET1
190     ZEND          RET

```


Programul BASIC corespunzător este următorul:

```
10 CLS : FOR j=0 TO 21: PRINT AT j,0;"32 caractere  
oarecare": NEXT j  
20 PAUSE 100: FOR i=0 TO 31: RANDOMIZE USR 60000:  
NEXT i
```

Dacă se dorește o deplasare parțială și nu totală a ecranului, atunci în linia 20 variabila *i* se va dimensiona corespunzător: de exemplu pentru o deplasare cu 10 caractere, linia 20 se scrie

```
20 PAUSE 100: FOR i=0 TO 9: RANDOMIZE USR 60000:  
NEXT i
```

Cu unele modificări se pot obține deplasări pentru fiecare din zonele ecranului, după cum urmează:

- pentru treimea superioară: 30 LD B,64 ; numărul rîndurilor
40 LD DE,16384 ; adresa primului octet
- pentru treimea mijlocie: 30 LD B,64
40 LD DE,18432 ; adresa primului octet
- pentru treimea inferioară: 30 LD B,64
40 LD DE,20480 ; adresa primului octet
- pentru primele 2/3 de ecran: 30 LD B,128 ; numărul rîndurilor
40 LD DE,16384
- pentru ultimile 2/3: 30 LD B,128
40 LD DE,18432

Pentru a se realiza scroll-uri spre dreapta se folosește rutina următoare:

Exemplul 4.5.:

```
10          ORG 60000          ;CHR$ SCROLL RAPID  
          DREAPTA  
20          ENT $  
30          LD B,192          ;numarul rîndurilor  
          ecranului  
40          LD DE,22527      ;adresa ultimului  
          octet din linia 23  
50          PUSH DE  
60          POP HL  
70          DEC HL
```

```

80 ETO      PUSH BC
90          LD BC,31      ;numarul liniilor
100         LD A, (DE)
110         LDDR
120         INC HL
130         LD (HL), 0
140         DEC HL
150         DEC HL
160         DEC DE
170         POP BC
180         DJNZ ETO
190 ZEND    RET

```

Modificările pentru deplasările unor zone ale ecranului se fac astfel:

- pentru treimea superioară: 30 LD B,64
40 LD DE,18431
- pentru treimea mijlocie: 30 LD B,64
40 LD DE,20479
- pentru treimea inferioară : 30 LD B,64
40 LD DE,22527
- pentru primele 2/3 de ecran: 30LD B,128
40 LD DE,20479
- pentru ultimile 2/3: 30 LD B,128
40 LD DE,22527

Exemplul 4.6:

```

10          ORG 60000      ;FLASH
20          ENT $
30          LD HL,22528
40          LD B,3
50 L1       PUSH BC
60          LD B,0
70 L2       SET 7, (HL)
80          INC HL
90          DJNZ E2
100         POP BC
110         DJNZ L1
120 ZEND    RET

```

Pentru inhibarea comenzii **FLASH** în programul de mai sus se va înlocui linia 70 astfel:

```
70 L2       RES 7, (HL)
```


Exemplul 4.7:

```

10          ORG 60000          ;BRIGHT
20          ENT $
30          LD HL,22528
40          LD B,3
50  X1      PUSH BC
60          LD B,0
70  X2      SET 6, (HL)
80          INC HL
90          DJNZ X2
100         POP BC
110        DJNZ X1
120  ZEND   RET

```

Pentru inhibarea comenzii BRIGHT în rutina anterioară în linia 70 se va scrie:

```
70  X2      RES 6, (HL)
```

Rutinele de la exemplele 4.6 și 4.7 valorifică organizarea octetului de atribute:

bitul	7	6	5 4 3	2 1 0
	FLASH	BRIGHT	PAPER	INK

4.3. OPERAȚII LOGICE

Microprocesorul Z80 dispune de trei instrucțiuni logice

AND, OR și XOR

care sînt efectuate bit cu bit între acumulatorul A și un număr:

- dat $n=0\dots 255$;
- aflat într-un registru $r=\{B,C,D,E,H,L,A\}$;
- aflat într-o locatie de memorie adresată indirect de registrul dublu *HL* sau de registrele de index: $(mem)=\{(HL), (IX+d), (IY+d)\}$.

Rezultatul rămîne în acumulatorul A.

- La instrucțiunea **AND** (adică $\$I$), dacă acelasi bit din registrul A și respectiv numărul dat conține valoarea 1, atunci bitul rezultatului va fi 1 (în caz contrar va fi 0).

Exemplu: 01101100 AND

egal: 0 1 0 1 0 1 1 0
0 1 0 0 0 1 0 0

Deci formele posibile ale instrucțiunii AND sînt:

- AND n ; n=0..255 ; A=A ∧ n
- AND r ; r={B,C,D,E,H,L,A} ; A=A ∧ r
- AND (mem) ; (mem)={ (HL), (IX+d), (IY+d) }
; A=A ∧ (mem)

Observatii:

1) Operația logică **AND** influențează flagurile S,Z, iar P/V și C_i sînt puși pe 0.

2) Dacă trebuie realizată operația logică B=B ∧ C pentru care nu există instrucțiunea, ea se simulează astfel:

```
LD A,B
AND C
LD B,A
```

3) Instrucțiunea **AND A** lasă registrul A neschimbat și face flagul C_i=0 (o modalitate de zeroficare a flagului C_i).

4) Instrucțiunea **AND 0** realizează A=0 ca și **LD A,0** (care nu influențează flagurile).

5) Instrucțiunea **AND 255** lasă registrul A neschimbat.

6) Instrucțiunea **AND** poate masca anumiti biti dintr-un octet sau reseta (pune pe zero) grupuri de biti din acumulatorul A. Acest element este important pentru că se pot face calcule necesare fișierului de atribute sau pentru a se realiza modulo 8 util în manipularea atributelor.

De pildă:

AND 7 face ca A să aibă o valoare cuprinsă între 0 și 7, adică A este modulo 8

AND 6 dă lui A valorile 0,2,4 sau 6

AND 192 lasă biții 7 și 6 neschimbați, ceilalți fiind puși pe 0

AND 15 lasă cei 4 biți mai puțin semnificativi neschimbați și pune pe 0 cei 4 biți semnificativi.

- La instrucțiunea **OR** (adică SAU), dacă acelasi bit din registrul A sau respectiv numărul dat conține valoarea 1, atunci bitul rezultatului va fi 1 (atfel va fi 0).

Exemplu: 0 1 1 0 1 1 0 0 OR
0 1 0 1 0 1 1 0

egal: 0 1 1 1 1 1 1 0

Formele posibile ale instrucțiunii logice OR sînt următoarele:

- OR n ; n=0...255 ; A=A ∨ n
- OR r ; r={B,C,D,E,H,L,A} ; A=A ∨ r
- OR (mem) ; (mem)={ (HL), (IX+d), (IY+d) } ; A=A ∨ (mem)

Observatii:

1) Instrucțiunea logică OR influențează flagturile S,Z și pune pe 0 flagurile P/V și C_i.

2) Dacă trebuie realizată operația logică B=B ∨ C pentru care nu există instrucțiune, ea se simulează astfel:

LD A,B

OR C

LD B,A

3) Dacă A=0, atunci OR n este echivalent cu LD A,n, iar dacă A=255, atunci OR n lasă acumulatorul A neschimbat.

4) OR A face flagul C_i=0.

5) Se folosește adesea instrucțiunea OR pentru a seta anumiți biți (a se da valoarea 1). Astfel OR 192 pune pe 1 biții b7 și b6 ai acumulatorului A restul rămînînd neschimbați. Dacă A conține atributele unui caracter, atunci instrucțiunea OR 192 introduce FLASH (bitul b7) și strălucire (bitul b6), fără a se schimba culoarea PAPER (biții b5,b4,b3) sau a INK-ului (biții b2,b1,b0).

- La instrucțiunea XOR (adică SAU EXCLUSIV), dacă acelasi bit din registrul A și respectiv numărul dat au aceeași valoare (0 sau 1), atunci bitul corespunzător rezultatului va fi 0 (în caz contrar va fi 1)

Exemplu: 0 1 1 0 1 1 0 0 XOR

0 1 0 1 0 1 1 0

egal: 0 0 1 1 1 0 1 0

Formele instrucțiunii logice XOR sînt următoarele:

- XOR n ; n=0...255 ; A=A ∨ n
- XOR r ; r={B,C,D,E,H,LA} ; A=A ∨ r
- XOR (mem) ; (mem)={ (HL), (IX+d), (IY+d) } ; A=A ∨ (mem)

Observatii:

1) Instrucțiunea logică **XOR**, influențează flagurile S,Z și pune pe 0 flagurile P/V și C_i .

2) Instrucțiunea **XOR** este utilă pentru inversarea individuală sau în grup a bitilor din registrul A. Astfel, **XOR A** face $A=0$ și $C_i=0$, iar **XOR A** scris de două ori la rînd returnează A original.

Exemplul 4.8: se reia exemplul 3.10 într-o altă formă

```

10          ORG 65000          ;MEMORIA LIBERA
20          ENT $
30          LD HL,0
40          LD DE,(23653)      ;(STKEND)
50          AND A              ;A=A si Ci=0
60          SBC HL,DE         ; HL=HL-DE-Ci
70          PUSH HL
80          POP BC
90  ZEND      RET

```

Tastînd **PRINT USR 65000** se obține rezultatul (numărul de octeți al memoriei libere).

4.4. COMPLEMENTAREA ȘI OPRIREA EXECUȚIEI PROGRAMULUI

- Instrucțiunea **CPL** execută $A = \bar{A}$ respectiv **LET A=1-A**, adică realizează complementul restrîns al acumulatorului A.
- Instrucțiunea **NEG** execută complementul adevărat al acumulatorului (adică **LET A=0-A**) și influențează flagurile astfel:
  - S și Z conform rezultatului
  - $C_i=1$ dacă $A=0$ înaintea operației **NEG**
  - $P/V=1$ dacă $A=128$ înaintea operației **NEG**
- Instrucțiunea **HALT** execută **NOP**-uri pînă la întreruperea sau resetarea microprocesorului. După ce întreruperea a fost tratată, se execută următoarea instrucțiune după **HALT**. Se menționează că circuitele calculatoarelor compatibile cu **ZX-SPECTRUM** forțează o întrerupere de tip $\overline{INT}$ la fiecare afișaj, toate la 1/50 secunde. Prin urmare, **HALT** va servi la sincronizarea programului cu operații din

afara microprocesorului.

Rezumînd, instrucțiunile pentru complementare și oprirea execuției programului sînt următoarele:

- **CPL realizează complementul restrîns $A = \bar{A}$; LET $A = 1 - A$**
Simularea pentru un registru dublu dd:
 LD A,d1
 CPL
 LD d1,A
 LD A,d2
 CPL
 LD d2,A
 (d1-primul registru simplu: d2-al doilea registru simplu)
- **NEG realizează complementul adevărat: $A = 0 - A$.**
 Dacă $A = 1$, atunci NEG face $A = -1$, iar dacă $A = -6$ instrucțiunea NEG face $A = 6$. Simularea
 CPL
 INC A
 realizează NEG fără a influența flagul C_i (celelalte flaguri sînt influențate de către INC A).
- **HALT oprește execuția programului pînă la apariția unei întreruperi; după tratarea întreruperii se execută instrucțiunea de după HALT.**

Exemplul 4.9.: realizarea instrucțiunii OVER

```

10          ORG 60000          ;OVER
20          ENT $
30 ET1     LD BC,0
40          LD HL,16384
50          LD DE,18432
60          LD BC,2048        ;nr.de octeti al
                               unei treimi de
                               ecran
70 ET2     LD (ET1),BC
80          LD B,(HL)
90          LD A,(DE)
100         XOR B
110        LD (HL),A
120        LD BC,(ET1)
130        INC HL
  
```

140	INC DE
150	DEC BC
160	LD A,B
170	OR C
180	OR NZ,ET2
190	ZEND RET

Rutina are un ciclu între liniile 70 și 180 care se efectuează de 2048 ori, așa cum indică contorul BC (linia 60). Instrucțiunea **DEC BC** nu influențează flagurile, iar **LD A,B** (linia 160) și **OR C** realizează B OR C când toți biții lui B și C sînt puși pe 0, flagul Z devenind 1. Instrucțiunea XOR din linia 100 este folosită pentru a realiza instrucțiunea **OVER** din BASIC.

În forma de mai sus, rutina supraimpresionează primele 8 linii peste liniile 9 la 16 ale ecranului dacă se tastează **RANDOMIZE USR 60000**. Tastînd **RANDOMIZE USR 60000** a doua oară se regăsește afișarea inițială.

Schimbînd valorile registrelor duble HL,DE,BC (liniile 40..60) se pot realiza alte supraimpresionări. Astfel:

- pentru primele 2 zone ale ecranului: 50 LD DE,20480
60 LD BC,2*2048
- pentru întreg ecranul: 50 LD DE,22496
60 LD BC,3*2048

4.5. TESTĂRI ȘI COMPARAȚII

4.5.1. Testarea fiecărui bit luat izolat

Instrucțiunea **BIT** oferă modalitatea de a testa un bit oarecare (b) dintr-un:

- registru oarecare r: **BIT b,r** ; b=0...7 (numărul bitului)

$$r = \{B, C, D, E, H, L, A\}; Z = \overline{b_r}$$

(valoarea complementată a bitului b este copiată în flagul Z)

- octet de memorie (mem): **BIT b, (mem)** ;
 $(mem) = \{(HL), (IX+d), (IY+d)\}$
 $Z = \bar{b}(\text{mem})$ (valoarea complementată a bitului b este copiată în flagul Z)

Este evident că salturile condiționate privind Z sau NZ se folosesc după instrucțiunile BIT, pentru a se decide instrucțiunea care urmează.

Pe baza fig.3.6 se reamintesc următoarele:

- codurile caracterelor afișabile sînt cuprinse între 32 (blanc) și 127 (©);
- literele majuscule merg de la 65 (A) la 90 (Z), iar literele minuscule de la 97 (a) la 122(z); minusculele au bitul b5 setat (pus pe 1) și sînt mai mari cu 32 ca cele majuscule.

4.5.2. Compararea constantelor, registrelor sau octețiilor de memorie

Compararea implică obligatoriu registrul acumulator A și se face cu instrucțiunile:

CP n (compară A cu numArul $n=0...255$); execută A-n cînd

$$\begin{cases} A > n & : C_i = 0 \quad ; Z = 0 \\ A = n & : C_i = 0 \quad ; Z = 1 \\ A < n & : C_i = 1 \quad ; Z = 0 \end{cases}$$

CP r (compară A cu registrul $r = \{B, C, D, E, H, L, A\}$; execută A-r)

CP (HL) (compară A cu conținutul locației de memorie HL) ; se execută A-(HL).

Scăderile efectuate nu modifică octeții, registrele sau locațiile de memorie ci numai flagurile C_i și Z așa cum s-a arătat pentru CP n.

Aceste instrucțiuni sînt foarte utilizate și urmate de un salt condiționat.

Correspondența cu limbajul BASIC este următoarea

IF comparație **THEN** salt sau decizie

De exemplu: **CP 3** este echivalent cu

IF A > = 3 THEN LET C_i = 0

IF A < 3 THEN LET C_i = 1

IF A = 3 THEN LET Z = 1

IF A > 3 THEN LET Z = 0

Observatii:

1) Exemplul următor permite să se afle dacă un registru este pus pe zero:

LD A,0

CP C IF C = 0

JR Z, eticheta THEN GO TO etichetă

2) Se poate transpune o comandă de felul următor

IF-THEN-ELSE (dacă-atunci-altfel)

IF C = 0 THEN LET C = 31 ELSE LET C = C + 1

cu corespondentul său în limbaj de asamblare:

LD A,0

CP C

JR Z,ET1

INC C

JR ET2

ET1 LD C,31

ET2 secvență de instrucțiuni

Exemplificarea 13.4:

10	ORG 32000
20	ENT \$
30	LD A,5
40	CP 4
50	CP 5
60	CP 6
70	LD B,3
80	CP B
90	LD HL,ET1
100	CP (HL)
110	DEC (HL)
120	CP (HL)
130	ADD A,230
140	CP (HL)
150	RET
160	ET1 DEF B 6

Nr. liniei	Ce se realizează	Conținutul registrelor și al locațiilor de memorie	Flagurile
30	Registrul A se încarcă cu numărul 5	A=0; B=0; HL=0; (HL)=0	S=0; Z=0; C _i =0
40	Registrul A este comparat cu numărul 4	A=5; (HL)=243	idem
50	Registrul A este comparat cu numărul 5	A=5; (HL)=243	Idem
60	Registrul A este comparat cu numărul 6	A=5; (HL)=243	Z=1
70	Registrul B se încarcă cu numărul 3	A=5; (HL)=243	C_i=1; Z=0; S=1
80	Registrul A se compară cu registrul B	A=5; B=3 ; (HL)=243	idem
90	Registrul HL se încarcă cu ET1	A=5; B=3; (HL)=243	C_i=0; S=0
100	Registrul A se compară cu locația de memorie (HL)	A=5; B=3; HL=32021; (HL)=6	idem
110	Locația (HL) se decrementează cu 1	A=5; B=3; HL=32021; (HL)=6	C_i=1; S=1
120	Registrul A se compară cu locația de memorie (HL)	A=5; B=3; HL=32021; (HL)=5	C _i =1; S=0
130	Registrul A se adună cu numărul 230	A=5; B=3; HL=32021; (HL)=5	C_i=0; Z=1

140	Registrul A este comparat cu locația de memorie (HL)	A=235; B=3; HL=32021; (HL)=5	Z=0
150	Adresa de întoarcere este scoasă din stivă	A=235; B=3; HL=32021; (HL)=5	S=1

Exemplul 4.10:

```

10          ORG adr          ;adr=adresa de start
                                pentru functia
                                INVERSE
20          ENT $
30          LD HL,16384
40  ET1     LD A, (HL)
50          CPL
60          LD (HL),A
70          INC HL
80          LD A,H
90          CP 88          ;88*256=22528
100         JR NZ, ET1

```

Rutina folosește instrucțiunea **CPL** (care realizează complementul restrîns al registrului A, adică $A=1-A$) pentru un fișier, ceea ce corespunde funcției **INVERSE** din **BASIC**. Tastînd **RANDOMIZE USR 60000** (adr=60000) este realizată această funcție, iar dacă se tastează încă o dată **RANDOMIZE USR 60000** se revine la normal.

Folosind însă un ciclu **BASIC** se obține un efect vizual interesant care poate fi utilizat în jocuri (exemplu: explozia unui vapor atins de o torpilă) sau ca o cortină de trecere între două ecrane:

```
10 FOR x=1 TO 10: RANDOMIZE USR 60000: NEXT x
```

Exemplul 4.11:

```

10          ORG adr          ;SCHIMBAREA
                                FISIERELOR ECRAN
20          ENT $
30          LD HL,16384      ;ADRESA ZONEI DE
                                MUTAT
40          LD DE,18432     ;ADRESA ZONEI UNDE
                                SE MUTA
50  ET1     LD A, (DE)
60          LD B, (HL)
70          LD (HL),A
80          LD A,B

```



```

90          LD (DE), A
100         INC DE
110         INC HL
120         LD A, H
130         CP 72          ; 72*256=18432
140         JR NZ, ET1
150  ZEND   RET

```

Considerînd $adr=60000$ (adresa de start a rutinei) și tastînd **RANDOMIZE USR 60000**, rutina va muta liniile 1-8 în locul liniilor 9-16 (adică mută treimea superioară a ecranului în locul treimii mijlocii); dacă se tastează încă o dată **RANDOMIZE USR 60000** se revine la poziția inițială.

Pentru a se muta treimea superioară a ecranului în locul treimii inferioare în linia 40 se va scrie adresa 20480 în loc de 18432; evident că și acest caz dacă se tastează a doua oară **RANDOMIZE USR 60000** se revine la poziția inițială.

Se va reține această rutină pentru efecte speciale în diverse programe.

Pentru a muta un bloc oarecare de memorie în cod mașină, avînd lungimea lung, de la o adresă adr1 la o altă adresă adr2, rutina corespunzătoare va fi

```

10          ORG adresa start
20          ENT $
30          LD HL, adr1
40          LD DE, adr2
50          LD BC, lung
60          LDIR

```

De exemplu, un bloc de memorie la adresa 25000 și lungime 39240 trebuie mutat la adresa 23296; programul corespunzător va fi:

```

10          ORG 64240
20          ENT $
30          LD HL, 25000
40          LD DE, 23296
50          LD BC, 39240
60          LD IR

```

4.5.3. Comparări cu repetiții, incrementeări și decrementări

Există patru instrucțiuni care efectuează asemenea operații. În mnemonica lor se folosesc literele:

CP-compară; **I**-incrementează; **D**-decrementează; **R**-repetă.

Aceste instrucțiuni sînt următoarele:

•	CPI	; A ↔ (HL)	; HL=HL+1	; BC=BC-1
•	CPIR	; A ↔ (HL)	; (HL=HL+1	; BC=BC-1
•	CPD	; A ↔ (HL)	; HL=HL-1	; BC=BC-1
•	CPDR	; A ↔ (HL)	; HL=HL+1	; BC=BC-1

Conținutul registrului acumulator A este comparat cu cel al locației de memorie (HL). Indicatorul de adresă HL este incrementat cu 1 (la **CPI**, **CPIR**), respectiv este decrementat cu 1 (la **CPD**, **CPDR**). iar numărătorul de octeți este decrementat cu 1.

La instrucțiunile CPI, CPD flagurile devin:

$$P/N = \begin{cases} 0 & \text{dacă după efectuare } BC = 0 \\ 1 & \text{dacă după efectuare } BC \neq 0 \end{cases}$$

$$Z = \begin{cases} 1 & \text{dacă } A = 0 \\ 0 & \text{dacă } A \neq 0 \end{cases}$$

La instrucțiunile CPIR și CPDR dacă rezultatul comparării arată A=(HL) instrucțiunea se termină, iar în caz contrar ea este reluată pînă cînd BC=0. Flagurile devin

$$P/N = \begin{cases} 0 & \text{dacă după efectuare } BC = 0 \\ 1 & \text{dacă după efectuare } BC \neq 0 \end{cases}$$

$$Z = \begin{cases} 1 & \text{dacă } A = (HL) \\ 0 & \text{dacă } A \neq (HL) \end{cases}$$

Aceste instrucțiuni sînt utile pentru ca căuta un caracter într-un fișier, sau pentru a căuta un bloc de memorie.

Exemplul 4.12:

```

10          ORG adr          ;RENUMEROTAREA
                                LINIILOR BASIC
20          ENT $
30  ET1     DEFB 0
40          LD HL,(23635)    ; (PROG)
50          LD DE,0
  
```



```

60 ET2      LD B,10      ;PASUL DINTRE 2
                        LINII
70 ET3      INC DE
80          DJNZ ET3
90          LD (HL),D
100         INC HL
110         LD (HL),E
120         INC HL
130         INC HL
140         INC HL
150         LD A,13     ;13-CODUL LUI ENTER
160         LD C,0     ;PENTRU A EVITA BC=0
170         CPIR
180         LD BC,(23627) ;(VARS)
190         LD (ET1),HL ;PASTREAZA HL
200         AND A      ;Ci=0
210         SBC HL,BC
220         LD HL,(ET1) ;REFACE HL
230         JR C,ET2
240         NOP
250         LD HL,(23635) ;(PROG)
260 ET4      LD A,236   ;236-CODUL LUI GO TO
270         CP (HL)
280 ET5      JR Z,ET6
290         INC A      ;CODUL LUI GOSUB
300 ET6      CPI
310 ET7      JR Z,ET9
320         LD (ET1),HL ;PASTREAZA HL
330         LD BC,(23627) ;(VARS)
340         AND A      ;Ci=0
350         SBC HL,BC
360         LD HL,(ET1)
370         JR C,ET4
380         RET
390 ET8      LD A,14    ;CARACTER DE CONTROL
                        NUMAR
400         CP (HL)
410         JR Z,ET4
420         LD A,143   ;143-CODUL
                        CARACTERULUI GRAFIC
                        PATRAT NEGRU

```

```

430 LD (HL),A
440 INC HL
450 ET9 JR ET8

```

Rutina realizează numerotarea liniilor BASIC cu pasul 10 și afișează după instrucțiunile **GO TO** și **GOSUB** un pătrat negru, în locul căruia programatorul trebuie să înscrie numărul liniei unde se va face saltul.

Numărul nou al liniei BASIC este în registrul dublu DE (linia 50) și pasul (incrementarea) în registrul B (linia 60). Înainte de **CPIR** se face flagul $C_i=0$. Deci $BC=0$ și la prima decrementare se face $BC=65535$. Caracterul de control cu codul 13 (**ENTER**), încărcat în registrul A (linia 150), termină fiecare linie BASIC. Rutina se termină la linia 240 unde s-ar putea introduce instrucțiunea **RET**. Dacă se lasă **NOP**, programul continuă cu o altă rutină care are rolul de a atrage atenția asupra instrucțiunilor **GO TO** și **GOSUB**; astfel **CP (HL)**-din linia 270 - și **CPI**- din linia 300- compară respectiv cu **GO TO** și **GOSUB**. În ipoteza că se întâlnesc asemenea instrucțiuni în programul BASIC ce se renumerotează, atunci se sare la linia 390 unde se compară cu numărul 14 (codul de control NUMĂR) ce semnifică faptul că următorii 5 octeți reprezintă un număr în virgulă mobilă și deci caracterele respective trebuie înlocuite, pe locul unde apare pătratul negru, cu numărul liniei unde se face saltul.

Exemplul 4.13:

```

10 ORG adr ;SCROLL IN JOS
20 ENT $
30 LD HL,22527 ;ADRESA ULTIMULUI
OCTET ECRAN
40 LD DE,22495 ;ADRESA OCTETULUI DE
DEASUPRA

50 ET1 PUSH HL
60 PUSH DE
70 LD C,23 ;NUMARUL ULTIMEI
LINII
80 ET2 LD B,32 ;NUMARUL ULTIMEI
COLOANE

90 ET3 LA A,(DE)
100 LD (HL),A
110 LD A,C
120 AND 7

```


130		CP 1
140		JR NZ,ET4
150		SUB A
160		LD (DE),A
170	ET4	DEC HL
180		DEC DE
190		DJNZ ET3
200		DEC C
210		JR Z,ET5
220		LD A,C
230		AND 7
240		CP 0
250		JR Z,ET6
260		CP 7
270		JR NZ,ET2
280		PUSH DE
290		LD DE,1792
300		AND A
310		SBC HL,DE
320		POP DE
330		JR ET2
340	ET5	POP DE
350		POP HL
360		DEC D
370		DEC H
380		LD A,H
390		CP 71
400		RET Z
410		JR ET1
420	ET6	PUSH HL
430		LD HL,1792
440		EX DE,HL
450		AND A
460		SBC HL,DE
470		EX DE,HL
480		POP HL
490	ZEND	JR ET2

Programul BASIC ce folosește această rutină este următorul:

```
10 FOR i=0 TO 21: RANDOMIZE USR adr: NEXT i
```

Se obține un efect vizual atractiv în care liniile "dispar" rînd pe rînd, într-o mișcare în jos.

4.6. ROTIRI ȘI DEPLASĂRI

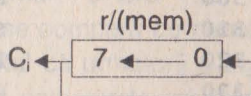
4.6.1. Rotiri de registre și locații de memorie

Din această categorie fac parte instrucțiunile de deplasare la care bitul care iese afară la un capăt al registrului sau locației de memorie este introdus la celălalt capăt. Flagul C_i face parte din numărul deplasat fiind al noului bit sau primind starea bitului care iese din registru.

Există 4 instrucțiuni de rotire:

a) Rotire circulară la stînga

• RLC r ; $r = \{B, C, DD, E, H, K, A\}$

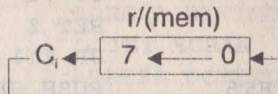

• RLC (mem) ; (mem) = {(HL), (IX+d), (IY+d)}

Conform schemei alăturată, se deplasează la stînga conținutul registrului r sau al locației de memorie (mem) valoarea bitului b7 fiind încărcată în bitul b0 și în flagul C_i .

b) Rotire la stînga

• RL r ; $r = \{B, C, D, E, H, L, A\}$

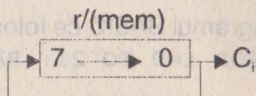
• RL (mem) ; (mem) = {(HL), (IX+d), (IY+d)}

Se deplasează la stînga conținutul registrului r sau al locației de memorie (mem), flagul C_i fiind al noului bit (adică bitul b7 trece în C_i , iar C_i trece în b0).

Este util de menționat că instrucțiunilor **RL** pot fi înșiruite pentru a realiza înmulțirea cu 2 a unui număr de orice lungime.

c) Rotire circulară la dreapta

• RRC r ; $r = \{B, C, DE, H, L, A\}$

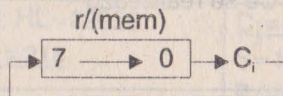

- **RRC (mem)** ; (mem) = {(HL), (IX+d), (IY+d)}

Instrucțiunile realizează o deplasare la dreapta a conținutului registrului r sau al locației de memorie (mem), valoarea bitului b0, fiind încărcată în bitul și flagul C_i .

d) Rotire la dreapta

- **RR r** ; $r = \{B, C, D, E, H, L, A\}$

- **RR (mem)** ; (mem) = {(HL), (IX+d), (IY+d)}

Se deplasează la dreapta conținutul registrului r sau al locației de memorie (mem), flagul C_i fiind al noulea bit (adică bitul b0 trece în C_i iar C_i trece în b7).

Instrucțiunile **RR** pot fi înșiruite pentru a realiza împărțirea cu 2 a unui număr de orice lungime.

Observații:

1) Toate instrucțiunile de rotire (**RLD**, **RL**, **RRC**, **RR**) afectează flagurile S, Z, P/V și C_i .

2) Instrucțiunile **RLC** și **RRC** sînt utile pentru testarea secvențială a conținutului unui registru fără a-l altera.

3) Mai există 4 instrucțiuni de rotire care implică numai registrul acumulator A, motiv pentru care în mnemonica lor apare litera A

RLCA, RLA, RRCA, RRA

Ele afectează numai flagul C_i și sînt de două ori mai rapide.

Exemplificarea 4.5:

10		ORG 32000
20		ENT \$
30		LD HL, ET5
40		LD B, 8
50	ET1	RLC (HL)
60		DJNZ ET1
70		LD B, 8
80	ET2	RL (HL)
90		DJNZ ET2
100		LD B, 8
110	ET3	RRC (HL)
120		DJNZ ET3
130		LD B, 8

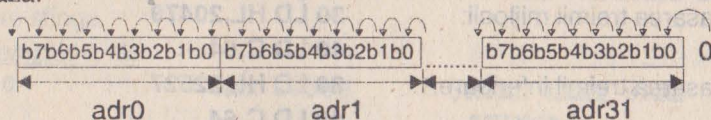
140 ET4 RR (HL)
 150 DJNZ ET4
 160 RET
 170 ET5 DEFB 105

Nr. liniei	Ce se realizează	Conținutul registrelor și al locațiilor de memorie	Flaguri
30	Registrul HL se încarcă cu ET5	$B=0$; $HL=0$; $(HL)=0$	$C_i=0$; $P/V=0$; $S=0$
40	Registrul B se încarcă cu numărul 8	<u>$HL=32028$</u> ; <u>$(HL)=105$</u>	idem
50	Locația (HL) se rotește la stînga deplasînd b7 în C_i	$HL=32028$; $(HL)=105$ <u>$B=8$</u>	idem
60	Decrementează B; dacă $B=0$ continuă, altfel salt la adresa ET1	$B=8$; $HL=32028$; $(HL)=210$	<u>$C_i=0$</u> ; <u>$P/V=1$</u> ; <u>$S=1$</u>
70	Registrul B se încarcă cu numărul 8	<u>$B=0$</u> ; $HL=32028$; <u>$(HL)=105$</u>	<u>$C_i=1$</u> ; <u>$S=0$</u> ; $P/V=1$
80	Locația (HL) și C_i se rotesc la stînga	<u>$B=8$</u> ; $HL=32028$; $(HL)=105$	idem
90	Decrementează B; dacă $B=0$ continuă, altfel salt la adresa ET2	$B=8$; $HL=32028$; $(HL)=211$	<u>$P/V=0$</u> ; <u>$S=1$</u>
100	Registrul B se încarcă cu numărul 8	<u>$B=0$</u> ; $HL=32028$; $(HL)=180$	<u>$C_i=1$</u> ; $S=1$ <u>$P/V=1$</u>
110	Locația (HL) se rotește la dreapta deplasînd b0 în C_i	<u>$B=8$</u> ; $HL=32028$; $(HL)=180$	idem
120	Decrementează B; dacă $B=0$ continuă, altfel salt la adresa ET3	$B=8$; $HL=32028$; $(HL)=90$	<u>$C_i=0$</u> ; <u>$P/V=1$</u> <u>$S=0$</u>

130	Registrul B se încarcă cu numărul 8	B=0 ; HL=32028; (HL)=180	C_i=1 P/V=1 S=1
140	Locația (HL) și C _i se rotesc la dreapta	B=8 ; HL=32028; (HL)=180	idem
150	Decrementează B; dacă B=0 continuă, altfel salt la adresa ET4	B=8; HL=32028; (HL)=218	C_i=0 ; S=1 P/V=0
160	Adresa de întoarcere este scoasă din stivă	B=0 ; HL=32028; (HL)=105	C _i =0; S=0 ; P/V=1

• Așa cum s-a putut constata în unele din exemplele din acest capitol, prin *scroll* al ecranului se înțelege deplasarea (defilarea) imaginii ecranului însoțită de pierderea ei, întrucât ceea ce iese în afara marginii ecranului se pierde. De pildă, pentru a realiza un *scroll la stînga* este necesar să se deplaseze fiecare din cele 192 rînduri ale ecranului, folosind instrucțiunile de rotire la nivel de octet, conform schemei care urmează:

Bitul b0 al adresei adr31 devine 0, iar bitul b7 al adresei adr0 se pierde. Programul trebuie să țină seama de adresele de început sau de sfîrșit al unei linii. De pildă, pentru un scroll spre stînga se pornește de la adresa 22527 (adr31 pentru ultima linie) și se decrementează de fiecare dată adresa curentă; în acest fel pot fi deplasate toate rîndurile deoarece de la ultima adresă (adr0) a rîndurilor 191 se sare la adresa adr31 a rîndului 183, apoi la rîndul 175 ș.a.m.d. pînă la rîndul 0.

Exemplul 4.14:

```

10      ORG 60000      ;SCROLL LENT STINGA
                          INTREGUL ECRAN
20      ENT $
30      LD HL,22527
40      LD C,192      ;nr. rîndurilor pe
                          ecran
50  ET1  LD B,32      ;nr.de adrese dintr-
                          un rînd

```


	70 ET2	RR (HL)
	80	INC HL
- deplasarea treimii inferioare:	30	LD HL,20480
	40	LD C,64
	70 ET2	RR (HL)
	80	INC HL
- deplasarea primelor 2 zone:	30	LD HL,16384
	40	LD C,128
	70 ET 2	RR (HL)
	80	INC HL
- deplasarea ultimelor 2 zone:	30	LD HL,18432
	40	LD C,128
	70 ET2	RR (HL)
	80	INC HL
- Prin roll se înțelege deplasarea ecranului într-o direcție dorită și readucerea a tot ce dispăre în afara ecranului în partea opusă (deplasarea fără pierdere). Programul care urmează realizează un roll lent spre stînga.

Exemplul 4.15:

```

10      ORG 60000          ;ROLL LENT SPRE
                               STINGA
20      ENT $
30      LD HL,22527
40      LD C,32
50  ET1  LD B,192
60  ET2  RL (HL)
70      DEC HL
80      DJNZ ET2
90      DEC C
100     JR NZ,ET1
110    ZEND  RET

```

Programul *BASIC* aferent acestei rutine este următorul:

```

10  CLS : FOR n=0 TO 21: PRINT AT n,0; "32 caractere
    oarecare": NEXT n
20  PAUSE 50 : FOR i=0 TO 255: RANDOMIZE USR 60000:
    NEXT i

```

Similar exemplului anterior, modificările pentru roll-ul diverselor zone de ecran sînt aceleași și anume:

- deplasarea treimii superioare: 30 LD HL,18432
50 LD B,64
- deplasarea treimii mijlocii: 30 LD HL,20479
50 ET1 LD B,64
- deplasarea treimii inferioare: 30 LD HL,22527
50 ET1 LD B,64
- deplasarea primelor 2 zone: 30 LD HL,20479
50 ET1 LD B,128
- deplasarea ultimilor zone: 30 LD HL,22527
50 ET1 LD B,128

Pentru un roll lent spre dreapta modificările de adăugare de sint:

- deplasarea întregului ecran: 30 LD HL, 16384
60 ET2 RR (HL)
70 INC HL
- deplasarea treimii superioare: 30 LD HL,16384
50 ET1 LD B,64
60 ET2 RR (HL)
70 INC HL
- deplasarea treimii mijlocii: 30 LD HL,18432
50 ET1 LD B,64
60 ET2 RR (HL)
70 INC HL
- deplasarea treimii inferioare: 30 LD HL,20480
50 ET1 LD B,64
60 ET2 RR (HL)
70 INC HL
- deplasarea primelor 2 zone: 30 LD HL,16384
50 ET1 LD B,128
60 ET2 RR (HL)
70 INC HL
- deplasarea ultimilor 2 zone; 30 LD HL,18432
50 ET1 LD B,128
60 ET2 RR (HL)
70 INC HL

O rutină care realizează un roll rapid spre stînga este următoarea:

Exemplul 4.16:


```

10      ORG 60000      ;ROLL RAPID STINGA
20      ENT $
30      LD HL,16385
40      LD DE,16384
50      LD BC,192
60      ET      PUSH BC
70      LD BC,31
80      LD A,(DE)
90      LDIR
100     LD (DE),A
110     INC HL
120     INC DE
130     POP BC
140     DEC C
150     JR NZ,ET
160     RET

```

Programul BASIC de folosire:

```

10 CLS : FOR n=0 TO 21: PRINT AT n.0;"32
   caractere": NEXT n
20 PAUSE 50: FOR i=0 TO 31: RANDOMIZE USR 60000:
   NEXT i

```

Pentru un roll rapid spre dreapta modificările de adus programului anterior sînt cele care urmează:

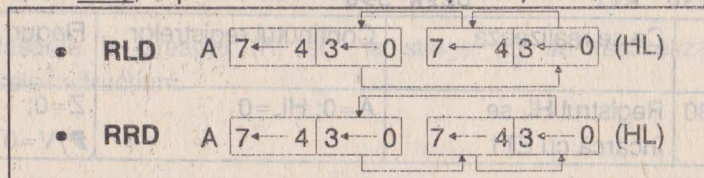
```

30      LD HL,22526
40      LD DE,22527
90      LDDR
110     DEC HL
120     DEC DE

```

4.6.2. Rotirea zecimală

Microprocesorul Z80 permite rotirea la stînga (L) și la dreapta (R) a grupurilor de 4 biți, implicînd acumulatorul A și locația de memorie (HL):

- La instrucțiunea RLD, conținutul locației de memorie (HL) este

rotit la stînga folosind digitul inferior al registrului A și anume: biții 3-0 ai lui A trec în biții 3-0 ai lui (HL), biții 3-0 ai lui (HL) trec în biții 7-4 ai lui (HL), iar biții 7-4 ai lui (HL) trec în biții 3-0 ai lui A.

Această instrucțiune poate fi folosită la înmulțirea cu 10 a unui număr zecimal și este utilă la izolarea celei mai semnificative cifre dintr-un număr zecimal.

- La instrucțiunea **RRD**, conținutul locației de memorie (HL) este rotit la dreapta folosind digitul inferior al registrului A după cum urmează: biții 3-0 ai lui A trec în biții 7-4 ai lui (HL), biții 7-4 ai lui (HL) trec în biții 3-0 ai lui (HL), iar biții 3-0 ai lui (HL) trec în biții 3-0 ai lui A.

Instrucțiunea **RRD** împarte la 10 un număr zecimal și permite izolarea cifrei mai puțin semnificative dintr-un număr zecimal.

Exemplificarea 4.6: înmulțirea și împărțirea unui număr BCD cu 10. Se reamintește că BCD (zecimal codificat binar) este notația prin care se pot efectua calcule cu numere zecimale fără a mai fi transformate în binar sau hexazecimal, prin operația de ajustare care constă în a aduna cifra 6 cînd în exprimarea numărului apar literele A-F. Se realizează această ajustare cu instrucțiunea **DAA**, folosită după **ADD**, **ADC**, **SUB**, **SBC**, pentru a ajusta conținutul acumulatorului A.

```

10      ORG 32000
20      ENT $
30      LD HL,ET1
40      LD A,0
50      RLD
60      INC HL
70      RLD
80      LD A,0
90      RRD
100     DEC HL
110     RRD
120     RET
130    ET1  DEFW 596

```

Nr. liniei	Ce se realizează	Conținutul registrelor	Flaguri
30	Registrul HL se încarcă cu ET1	A=0; HL=0	Z=0; N/V=0

40	Registrul A se încarcă cu 0	HL = 32018	idem
50	Rotește la stînga conținutul zecimal al locației (HL) cu acumulatorul A	HL = 32018; A = 0	idem
60	Registrul HL se incrementează cu 1	A = 5 ; HL = 32018	P/V = 1
70	Rotește la stînga conținutul zecimal al locației (HL) cu acumulatorul A	A = 5; HL = 32019	idem
80	Registrul A se încarcă cu 0	A = 0 ; HL = 32019	P/V = 1; Z = 1
90	Rotește la dreapta conținutul zecimal al locației (HL) cu acumulatorul A	A = 0; HL = 32019	idem
100	Registrul HL se decrementează cu 1	A = 5 ; HL = 32019	Z = 0 ; P/V = 1
110	Rotește la dreapta conținutul zecimal al locației (HL) cu acumulatorul A	A = 5; HL = 32018	idem
120	Adresa de întoarcere este scoasă din stivă	A = 5; HL = 32018	idem

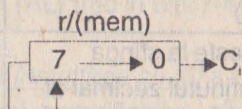
4.6.3. Deplasări

Deplasarea la dreapta (R) și la stînga (L) se realizează cu următoarele instrucțiuni:

a) Deplasarea la dreapta

- **SRA r** ; $r = \{B, C, D, E, H, L, A\}$

- **SRA (mem)**; $(mem) = \{(HL), (IX+d), (IY+d)\}$

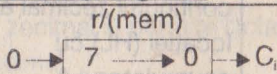

Conținutul registrului r sau al locației de memorie (mem) este deplasat la dreapta cu o poziție; bitul b0 se transferă în flagul C_i iar bitul b7 rămâne neschimbat.

Instrucțiunea **SRA** împarte la 2 numere pozitive și negative.

- **SRL r** ; $r = \{B, C, D, E, H, L, A\}$

- **SR; (mem)** ; $(mem) = \{(HL), (IX+d), (IY+d)\}$

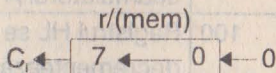
Conținutul registrului r sau al locației de memorie (mem) este deplasat la dreapta cu o poziție; bitul b0 se transferă în flagul C_i , iar în bitul b7 se inserează valoarea 0.

Instrucțiunea **SRL** împarte la 2 numere pozitive.

b) Deplasarea la stînga

- **SLA r** ; $r = \{B, C, D, E, H, L, A\}$

- **SLA (mem)** ; $(mem) = \{(HL), (IX+d), (IY+d)\}$

Conținutul registrului r sau al locației de memorie (mem) este deplasat la stînga cu o poziție; bitul b7 se transferă în flagul C_i , iar în bitul b0 se inserează valoarea 0.

Instrucțiunea **SLA** înmulțește cu 2 un număr pozitiv.

Exemplificarea 4.7:

10		ORG 32000
20		ENT \$
30		LD HL, ET4
40		LD B, 5
50	ET1	SRA (HL)
60		DJNZ ET1
70		LD (HL), 165
80		LD B, 5
90	ET2	SLA (HL)
100		DJNZ ET2
110		LD B, 8

120 ET3 SRL (HL)
 130 DJNZ ET3
 140 RET
 150 ET4 DEFB 105

Nr. liniei	Ce se realizează	Conținutul registrelor și al locațiilor de memorie	Flaguri
30	Registrul HL se încarcă cu ET4	A=0; B=0; HL=0; (HL)=0	$C_i=P/V=$ S=0
40	Registrul B se încarcă cu numărul 5	HL = 32024; (HL) = 105	idem
50	Locația (HL) se deplasează aritmetic la dreapta. Bitul b7 rămîne neschimbat	B = 5; HL = 32024; (HL) = 105	idem
60	Decrementează B; dacă B=0 continuă, altfel salt relativ la adresa ET1	B = 5; HL = 32024; (HL) = 52	$C_i = 1$
70	Locația (HL) se încarcă cu 165	B = 0; HL = 32024; (HL) = 3	$C_i = 0;$ $P/V = 1$
80	Registrul B se încarcă cu 5	HL = 32024; (HL) = 165	idem
90	Locația (HL) se deplasează aritmetic la stînga; bitul b0 devine 0	B = 5; HL = 32024; (HL) = 165	idem
100	Decrementează B; dacă B=0 continuă altfel execută salt relativ la adresa ET2	B = 5; HL = 32024; (HL) = 74	$C_i = 1;$ $P/V = 0$
110	Registrul B se încarcă cu 8	HL = 32014; (HL) = 160; B = 0	$P/V = 1;$ S = 1

120	Locația (HL) se deplasează logic la dreapta; bitul b7 devine 0	B=8 ; HL=32024; (HL)=160	idem
130	Decrementează B; dacă B=0 continuă altfel salt relativ la adresa ET3	B=8; HL=32024 (HL)=80	P/V=1; S=0
140	Adresa de întoarcere este scoasă din stivă	B=0 ; HL=32024; (HL)=0	idem

Un efect vizual interesant de dispariție (*absorbție*) a caracterelor în **PAPER** folosind instrucțiunile de deplasare este realizat de rutina următoare:

Exemplul 4.17:

```

10          ORG 60000          ;ABSORBTIE SPRE
                                DREAPTA
20          ENT $
30          LD HL,16384
40 ET1      LD C,32
50          AND A
60 ET 2     SRL (HL)
70          INC HL
80          DEC C
90          JR NZ,ET2
100         LD A,88
110         CP H
120        JR NZ,ET1
130 ZEND     RET

```

Programul BASIC care valorifică rutina are forma:

```

10 CLS : FOR n=0 TO 21: PRINT AT n,0; "32 caractere":
   NEXT n
20 PAUSE 50: FOR i=0 TO 7: RANDOMIZE USR 60000:
   NEXT i

```

Același efect de "*absorbție*", dar de data aceasta spre stînga, este obținut cu rutina care urmează:

Exemplul 4.18:

```

10          ORG 60000          ;ABSORBTIE SPRE
                                STINGA

```


20		ENT \$
30		LD HL,22527
40	ET1	LD C,32
50		AND A
60	ET2	SLA (HL)
70		DEC HL
80		DEC C
90		JR NZ,ET2
100		LD A,63
110		CP H
120		JR NZ,ET1
130	ZEND	RET

5. FOLOSIREA INSTRUCȚIUNILOR PENTRU CULORI, SUNETE ȘI SCRIEREA TEXTELOR

Pentru perfecționarea programelor din acest capitol se prezintă mai întâi instrucțiunile de apelare a subrutinelor și respectiv instrucțiunile de intrare/ieșire (I/E).

5.1. APELAREA SUBRUTINELOR (SUBPROGRAMELOR)

Un subprogram (subrutină) este o parte componentă a unui program care este apelat de program principal. În acest scop se folosește instrucțiunea **CALL** care este similară cu instrucțiunea **JP** cu deosebirea că adresa următoarei instrucțiuni din secvență, păstrată în indicatorul de program PC, este depusă în stivă înaintea saltului. Instrucțiunea de revenire din subprogram este **RET**; ea scoate adresa de revenire din stivă și o încarcă în PC pentru ca programul principal să poată continua de unde a rămas. Se menționează că numărul de **PUSH**-uri și **CALL**-uri trebuie să fie egal cu numărul de **POP**-uri și **RET**-uri. Microprocesorul Z80 dispune de instrucțiuni **CALL** și **RET** necondiționate și respectiv condiționate:

CALL nn
RET

CALL c,nn
RETc

unde $c = \{NC, C, NZ, Z\}$ este condiția

Rezumând, instrucțiunile pentru apelarea și revenirea din subrutine sînt:

•	CALL nn RET	; nn=0..65535	GOSUB nn RETURN
•	CALL NC, nn RET NC	; nn=0..65535 C _i =0 pentru revenire	GOSUB nn dacă C _i =0 RETURN dacă C _i =0
•	CALL C, nn RET C	; nn=0..65535 ; C _i =1 pentru revenire	GOSUB nn dacă C _i =1 RETURN dacă C _i =1
•	CALL NZ, nn RET Z	; nn=0..65535 ; Z=0 pentru revenire	GOSUB nn dacă Z=0 RETURN dacă Z=0
•	CALL Z, nn RET Z	; nn=0..65535 Z=1 pentru revenire	GOSUB nn dacă Z=1 RETURN dacă Z=1

Atunci cînd condiția $c = \{NC, C, NZ, Z\}$ nu este îndeplinită, subprogramul nu va fi apelat (CALL) sau nu se va reveni din el (RET).

Exemplificarea 5.1.: arată cum un subprogram poate fi apelat de un alt subprogram. Se reamintește că un subprogram poate să folosească un registru al cărui conținut să fie necesar în programul principal. Pentru aceasta, conținutul registrului respectiv trebuie salvat în stivă, adică memorat în altă parte unde poate fi regăsit la finele subprogramului.

10	ORG 32000	;APELARI NECONDITIONATE
20	ENT \$	
30	LD HL, 22528	
40	LD B, 32	
50	CALL SR1	
60	LD HL, ET1	
70	SR2	
80	LD A, (HL)	
90	ADD A, 12B	
100	LD (HL), A	
110	RET	
120	SR1	
130	CALL SR2	
140	INC HL	
150	DJNZ SR1	
160	RET	

150 ET1

DEFB 124

Nr. liniei	Ce se realizează	Conținutul registrelor și locațiilor de memorie	Stiva
30	Registrul HL se încarcă cu 22528	A=0; B=0; HL=0; (HL)=0	32014
40	Registrul B se încarcă cu 32	HL=22528; (HL)=48	idem
50	Pune adresa de întoarcere în stivă și apelează subrutina SR1	B=32; HL=22528; (HL)=48	idem
60	Registrul HL se încarcă cu ET1	A=176; HL=22560; (HL)=15	32008
70	Registrul A se încarcă cu valoarea din locația (HL)	B=32; HL=22528; (HL)=48	32008 32019
80	Registrul A se adună cu 128	A=48; B=32; HL=22528; (HL)=48	idem
90	Locația (HL) se încarcă cu valoarea din registrul A	A=176; B=32; HL=22528; (HL)=48	idem
100	Adresa de întoarcere este scoasă din stivă	A=176; B=32; HL=22528; (HL)=176	idem
110	Pune adresa de întoarcere în stivă și apelează subrutina SR2	B=32; HL=22528; (HL)=48	32008
120	Registrul HL se incrementează cu 1	A=176; B=32; HL=22528; (HL)=176	idem
130	Decrementează B; dacă B=0 continuă altfel salt relativ la adresa SR1	A=176; B=32; HL=22528; (HL)=176	idem
140	Adresa de încercare este scoasă din stivă	A=176; B=0; HL=22569; (HL)=15	idem

Exemplu 5.1: se folosește rutina **CLS** din ROM de la adresa 3652

```

10          ORG adr          ;PARTIAL CLS
20          ENT $
30          LD B,12
40          CALL 3652
50  ZEND    RET

```

Cu **POKE (adr+1),x** unde x-numărul liniilor ce se șterg numărate de jos în sus (x<24); se realizează un CLS parțial; de exemplu:

```

10 CLS : LET a$="32 caractere": FOR n=0 TO 21:
PRINT AT n,0;a$: NEXT n
20 PAUSE 0: POKE 60001,10: RANDOMIZE USR 60000: REM
adr=60000

```

Se prezintă în continuare două programe care realizează scroll (spre stînga, respectiv spre dreapta) dar într-o fereastră

Exemplu 5.2:

```

10          ORG adr          ;SCROLL LENT STINGA
                                BOX
20          ENT $
30          LD HL, (ET8)
40          LD BC, (ET9)
50  ET1    AND A
60  ET2    RL (HL)
70          DEC HL
80          DEC B
90          JP NZ,ET2
100         LD HL, (ET8)
110        CALL ET 5
120        LD (ET8),HL
130        LD BC, (ET9)
140        DEC C
150        RET Z
160        LD (ET9),BC
170        JP ET1
180        LD HL, (ET8)
190        LD BC, (ET9)
200  ET3    AND A
210  ET4    RR (HL)
220        INC HL
230        DEC B
240        JP NZ,ET4

```

250		LD HL, (ET8)
260		CALL ET5
270		LD (ET8), HL
280		LD BC, (ET9)
290		DEC C
300		RET Z
310		LD (ET9), BC
320		JP ET3
330	ET5	LD A, H
340		AND 7
350		CP 7
360		JP Z, ET6
370		INC H
380		RET
390	ET6	LD A, L
400		AND 224
410		CP 224
420		JP Z, ET7
430		LD DE, 01760
440		AND A
450		SBC HL, DE
460		RET
470	ET1	LD A, H
480		CP 87
490		RET Z
500		LD DE, 32
510		ADD HL, DE
520		RET
530	ET8	ADD A, D
540		LD C, B
550	ET9	LD BC, 28

Ca toate rutinele din acest capitol, programul anterior este relocabil la orice adresă adr, iar fereastra se definește în felul următor:

POKE (adr + 108), TAB colțul dreapta sus;

POKE (adr + 109), 64(zona de sus)

72 (zona mijlocie)

80 (zona de jos);

POKE (adr + 110), înălțimea în pixeli;

POKE (adr + 111), lungimea în caractere.

Aceste elemente sînt ilustrate în fig.5.1

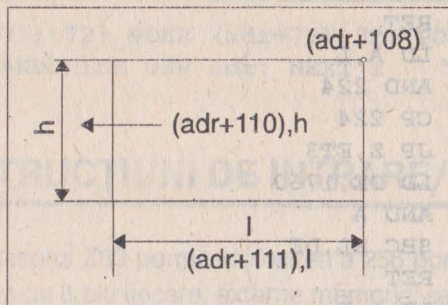

Fig 5.1

Programul BASIC de utilizare a rutinei este următorul:

```
10 BORDER 2: PAPER 1: INK 6: CLS : LET adr=60000:
  LET bs="32 caractere"
20 FOR n=0 TO 21: PRINT AT n,0;bs: NEXT n: PAUSE 50
30 FOR z=0 TO 255: POKE (adr+108),29: POKE
  (adr+109),72: POKE (adr+110),32: POKE
  (adr+111),28: RANDOMIZE USR adr: NEXT z
```

Exemplul 5.3:

```
10          ORG adr          ;SCROLL LENT DREAPTA
                    BOX
20          ENT $
30          LD HL, (ET6)
40          LD BC, (ET7)
50  ET1      AND A
60  ET2      RR (HL)
70          INC HL
80          DEC B
90          JP NZ,ET2
100         LD HL, (ET6)
110        CALL ET3
120        LD (ET6),HL
130        LD BC, (ET7)
140        DEC C
150        RET Z
160        LD (ET7),BC
170        JP ET1
180  ET3     LD A,H
190        AND 7
200        CP 7
210        JP Z,ET4
220        INC H
```

```

230      RET
240 ET4   LD A,L
250      AND 224
260      CP 224
270      JP Z,ET3
280      LD DE,1760
290      AND A
300      SBC HL,DE
310      RET
320 ET5   LD A,H
330      CP 87
340      RET Z
350      LD DE,32
360      ADD HL,DE
370      RET
380 ET6   ADD A,D
390      LD C,B
400 ET7   LD BC,28

```

Definirea ferestrei se face astfel:

POKE (adr+71),TAB colțul stînga sus,

POKE (adr+72), 64(zona de sus)

72 (zona mijlocie)

80 (zona interioară),

POKE (adr+73), înălțime în pixeli,

POKE (adr+74),lungime în caractere (fig.5.2)

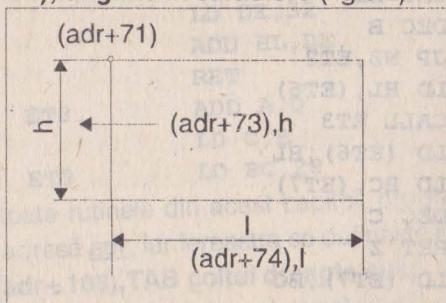

Fig.5.2

Programul *BASIC* aferent rutinei este următorul:

```

10 BORDER 2: PAPER 6: INK 1: CLS: LET adr=60000:
  LET bs="32 caractere"
20 FOR n=0 TO 21: PRINT AT n,0;bs: NEXT n: PAUSE 50
30 FOR z=0 TO 255: POKE (adr+71),2: POKE

```


(adr+72),72: POKE (adr+73),32: PÖKE (adr+74),
28: RANDOMIZE USR adr: NEXT z

5.2. INSTRUCȚIUNI DE INTRARE/IEȘIRE (I/E)

Microprocesorul Z80 permite folosirea a 256 porturi de intrare și 256 porturi de ieșire de 8 biți fiecare, externe memoriei sale.

Ele pot *introduce date* direct în acumulatorul A de la portul n cu instrucțiunea

IN A,(n) ; A = (n) ; n = 0...255-numărul portului

Similar se pot trimite date din acumulatorul A la portul n cu instrucțiunea

OUT (n),A ; (n) = A.

Aceste instrucțiuni nu afectează flagurile.

De asemenea se pot introduce date în orice registru de 8 biți folosind registrele r și C. Instrucțiunea

IN r,(C) ; r = C unde r = {B,C,D,E,H,L,A},

trimite conținutul registrului r la portul al cărui număr este în registrul C. Citirea tastaturii calculatorului se face cu această instrucțiune care afectează flagurile S,Z,P/V.

Instrucțiunea

IN F,(C)

este singura care afectează registrul F și anume numai fanioanele (flagurile).

Instrucțiunea

OUT (C),r

trimite conținutul registrului r la portul C

Instrucțiunile de I/E pot realiza și incrementări/decrementări folosind locația de memorie adresată de registrul HL și respectiv registrul C:

INI,IND,INIR, INDR OUTI,OUTD,OTIR,OTDR.

Rezumînd, instrucțiunile de I/E sînt următoarele:

• IN A, (n)	; n = 0..255 (nr.portului)	; A = (n); LET A = PEEK n
• IN r,(C)	; r = {B,C,D,E,H,L,A}	; r = C; LET r = PEEK rc

•	INI	; (HL) = (C); HL = HL + 1; B = B - 1	Z = 1 dacă B = 0 după execuție, altfel Z = 0
•	IND	; (HL) = (C); HL = HL - 1; B = B - 1	
•	IN F, (C)		
•	INIR	; (HL) = (c); HL = HL + 1; B = B - 1	Se repetă pînă cînd B = 0
•	INDR	; (HL) = (C); HL = HL - 1; B = B - 1	
•	OUT (n), A	; n = 0..255 (nr. portului)	; (C) = A; POKE n, A ; (C) = r; POKE rC, r
•	OUT (C), r	; r = B, C, D, E, H, L, A	
•	OUTI	; (C) = (HL); HL = HL + 1; B = B - 1	
•	OUTD	; (C) = (HL); HL = HL - 1; B = B - 1	
•	OTIR	; (C) = (HL); HL = HL + 1; B = B - 1	Se repetă pînă cînd B = 0
•	OTDR	; (C) = (HL); HL = HL - 1; B = B - 1	

Cel mai important port este 254 folosit pentru introducerea datelor de la tastatură (biții b0..b6); este utilizat și pentru culoarea BORDER-ului (biții b0..b2).

Exemplificarea 5.2:

```

10      ORG 320000
20      ENT $
30      LD B, 191
40      ET1  LD C, 254
50      IN A, (C)
60      AND 7
70      LD D, A
80      OUT (254), A
90      DEC D
100     LD C, 254
110     OUT (C), D
120     JR ET1

```


Nr. liniei	Ce se realizează	Conținutul registrelor	Flagul S
30	Registrul B se încarcă cu 191	A=0; B=0; C=0; D=0	S=0
40	Registrul C se încarcă cu 254	B=191	idem
50	IN de portul al cărui număr 254 este în C, în registrul A	B=191; C=254	idem
60	ȘI logic între registrul A și numărul 7	A=191 ; B=191; C=254	S=1
70	Registrul D se încarcă cu valoarea din registrul A	A=7 ; B=191; C=254	S=0
80	OUT valoarea din registrul A și portul 254	A=7; B=191; C=254; D=7	idem
90	Registrul D se decrementează cu 1	A=7; B=191; C=254; D=7	idem
100	Registrul C se încarcă cu 254	A=7; B=191; C=254; D=6	idem
110	OUT valoarea din registrul D în portul al cărui număr 254 este în registrul C	A=254 ; B=191; C=254; D=6	idem
120	Execută salt relativ la adresa ET1	A=254; B=191; C=254; D=6	idem

5.3. CULOAREA

Pentru fiecare poziție de afișare culoarea este definită printr-un octet de atribute care codifică diferitele caracteristici de culoare conform schemei.

bitul	7	6	5 4 3	2 1 0
	FLASH	BRIGHT	PAPER	INK

Prin urmare este important să se cunoască pozițiile ocupate în octet de biții respectivi.

Programele următoare sînt de uz general pentru schimbarea culorilor PAPER-ului și INK-ului.

Exemplul 5.4:

10		ORG adr	;SCHIMBAREA CULORII PAPER
20		ENT \$	
30	ET1	DEFB 5	;PAPER 5
40		DEFB 2	;INK 2
50		LD HL,22528	;ZONA ATRIBUTELOR
60		LD A, (ET1)	;culoarea PAPER
70		AND 7	;IZOLEAZA BITII b0,b1,b2
80		ADD A,A	;2A
90		ADD A,A	;4A
100		ADD A,A	;8A
110		LD B,A	
120	ET2	LD A, (HL)	
130		AND 199	;MASCHEAZA CULOAREA PRECEDENTA
140		OR B	;PUNE CULOAREA ALEASA
150		LD (HL),A	
160		INC HL	
170		LD A,91	
180		SUB H	
190		JR NZ,ET2	
200	ZEND	RET	

În linia 30 se introduce - prin *DEFB* - codul culorii pentru **PAPER**, iar instrucțiunea **AND 7** (linia 70) elimină cei 5 biți semnificativi pentru cazul cînd s-a introdus un cod de culoare mai mare decît 7. Cele trei instrucțiuni **ADD** (liniile 80-100) multiplică A cu 8 și au ca scop aducerea culorii **PAPER** în biții b5, b4, b3 ai registrului A. Instrucțiunea **AND 199** maschează culoarea precedentă și **OR B** introduce culoarea nouă.

Cînd fișierul de atribute, care are 768 octeți, este complet, atunci registrul dublu HL are valoarea 23296 (adică $H=91$, $HL=256*H+L=256*91=23296$), iar instrucțiunea **SUB H** va pune flagul Z pe 1 cînd $H=91$.

După asamblarea rutinei, se tastează următorul program *BASIC*:

```
10 CLS : FOR n=0 TO 21: PRINT "32 caractere": NEXT
  n
20 FOR i=0 TO 7: POKE adr,i: RANDOMIZE USR adr:
  PAUSE 50: NEXT i
```

O altă variantă de schimbare a culorii *PAPER* sub forma depunerii unor "pete" de culoare este realizată de rutina de mai jos:

Exemplul 5.5:

```
10          ORG adr          ;PETE DE CULOARE
                PAPER
20          ENT $
30          XOR A
40          LD B,A
50  ET       LD HL,22528
60          CALL PETE
70          LD HL,22528+256
80          CALL PETE
90          LD HL,22528+512
100         CALL PETE
110        ADD A,INCR
120        HALT
130        DJNZ ET
140  ZEND   RET
150  INCR   EQU 231
160  PETE   PUSH AF
170        ADD A,L
180        LD L,A
190        LD A,0
200        ADC A,H
210        LD H,A
220        LD (HL),8*5 ;CULOAREA PAPER*8
230        POP AF
240        RET
```

Rutina se activează cu comanda *BASIC* ; RANDOMIZE USR adr: scoțind instrucțiunea *HALT* schimbarea culorii *PAPER*-ului se face instantaneu. Efectul grafic poate fi obținut pe diverse zone ale ecranului modificând programul astfel: fără liniile 70-100 numai treimea superioară, fără liniile 70-80 și 90-100 numai treimea mijlocie, fără liniile 90-100

primele două zone etc.

Exemplul 5.6:

```

10          ORG adr1          ;SCHIMBAREA CULORII
                                INK
20          ENT $
30          LD HL,22528
40          LD A,(adr+1)      ;adr de la ex.5.4
50          AND 7
60          LD B,A
70  ET3     LD A,(HL)
80          AND 248
90          OR B
100         LD (HL),A
110        INC HL
120        LD A,91
130        SUB H
140        JR NZ,ET3
150        RET

```

Programul BASIC aferent este similar cu cel de la exemplul 5.4 cu modificarea liniei 20 după cum urmează:

```

20 FOR i=0 TO 7: POKE (adr+1),i: RANDOMIZE USR
  adr1: PAUSE 50: NEXT i

```

- Rutina de la exemplul 5.7 realizează efecte pe BORDER

Exemplul 5.7

```

10          ORG 60000        ;EFECTE PE BORDER
20          ENT S
30          LD HL,01343
40          PUSH HL
50          LD HL,65048
60          BIT 7,A
70          JR NZ,ET1
80          LD HL,03224
90  ET1     EX AF,AF
100         INC DE
110        DEC IX
120        LD A,2
130        LD B,A
140  ET2     DJNZ ET2
150        OUT (254),A
160        XOR 15

```



```

170      LD B,10
180      DEC L
190      JR NZ,ET2
200      DEC B
210      DEC H
220      JR NZ,ET2
230  ZEND      RET

```

Durata efectului și culoarea pot fi schimbate introducând noile valori prin **POKE 60000,durata** (1;127) și respectiv **POKE 60020, culoarea** (0 la 7).

O aplicație interesantă este schimbarea atributelor într-o fereastră (box), așa cum se prezintă în următoarele patru rutine.

Exemplul 5.8:

```

10      ORG adr      ;SCHIMBAREA ATRIBUTE
                BOX
20      ENT $
30      LD A,70
40      LD BC,773
50      LD DE,3609
60      LD HL,22495
70      PUSH DE
80      LD DE,32
90      INC B
100  ET1      ADD HL,DE
110      DJNZ ET1
120      LD B,C
130      INC B
140  ET2      INC HL
150      DJNZ ET 2
160      POP DE
170      LD B,D
180  ET3      PUSH HL
190      LD C,B
200      LD B,E
210  ET4      LD (HL),A
220      INC HL
230      DJNZ ET4
240      POP HL
250      PUSH DE
260      LD DE,32

```

```

270          ADD HL,DE
280          POP DE
290          LD B,C
300          DJNZ ET3
310  ZEND    RET

```

Se reamintește că atributele se determină folosind relația

INK (0-7)+8*PAPER (0-7)+64*BRIGHT (0-1)*FLASH (0-1)

De pildă pentru **INK 0, PAPER 5, BRIGHT 0 și FLASH 0** rezultă
 $0+8*5+0+0=40$.

Introducerea atributelor și a dimensiunilor ferestrei se face astfel:

**POKE (adr+1), ATTR : POKE (adr+4), linia: POKE (adr+3),
coloana: POKE (adr+6), lungime box: POKE (adr+7),
înălțime box**

unde *linia, coloana* sînt coordonatele colțului stînga sus ale box-ului.

De pildă, un program *BASIC* ce folosește această rutină ar fi următorul:

```

10 BORDER 1: CLS : LET a$="32 caractere": FOR n=0
   TO 21: PRINT AT n,0;a$: NEXT n
20 LET adr=60000: POKE (adr+1),40: POKE (adr+4),8:
   POKE (adr+3),4: POKE (adr+6),24: POKE (adr+7),4:
   RANDOMIZE USR adr

```

Rutina este utilă pentru a colora anumite zone din ecran unde sînt scrise concluzii sau formule. Evident că dacă boz-ul este identic cu întregul ecran, atunci instrucțiunile programului *BASIC* se modifică corespunzător:

**POKE (adr+1), ATTR: POKE (adr+4),0: POKE (adr+3),0:
POKE (adr+6),32: POKE (adr+7),22**

Exemplul 5.9:

```

10          IRG adr          ;SCROLL ATTRIBUTE BOX
           IN SUS
20          ENT $
30          LD A,96
40          LD BC,772
50          LD DE,3608
60          LD HL,22495
70          PUSH AF
80          PUSH DE
90          LD DE,32
100         INC B

```


110	ET1	ADD HL,DE	
120		DJNZ ET1	
130		LD B,C	
140		INC B	
150	ET2	INC HL	
160		DJNZ ET2	
170		POP DE	
180		LD B,D	
190		DEC B	
200	ET3	PUSH BC	
210		LD B,0	
220		LD C,E	
230		PUSH DE	
240		PUSH HL	
250		LD DE,32	
260		ADD HL,DE	
270		POP DE	
280		PUSH HL	
290		LDIR	
300		POP HL	
310		POP DE	
320		POP BC	
330		LD A,B	
340		DJNZ ET3	
350		POP AF	
360		LD B,E	
370	ET4	LD (HL),A	
380		INC HL	
390		DJNZ ET4	
400	ZEND	RET	

Determinarea caracteristicilor box-ului se face la fel ca la exemplul 5.8 cu deosebirea că ele se dispun într-un ciclu la care variabila de ciclare (z) trebuie să fie în concordanță cu înălțimea box-ului. De pildă:

```

10 BORDER 1: CLS: FOR n=0 TO 21: PRINT AT n,0; "32
   caractere": NEXT n
20 LET adr=60000: FOR z=1 TO 10: POKE (adr+1),40:
   POKE (adr+4),4: POKE (adr+3),4: POKE (adr+6),24:
   POKE (adr+7),10 RANDOMIZE USR adr: NEXT z

```

Exemplul 5.10:

```

10          ORG adr          ;SCROLL ATTRIBUTE BOX

```

IN JOS

20		ENT \$
30		LD A,24
40		LD BC,1028
50		LD DE,2584
60		LD HL,22495
70		DEC D
80		PUSH AF
90		LD A,B
100		ADD A,B
110		LD B,A
120		LD A,C
130		ADD A,E
140		LD C,A
150		PUSH DE
160		LD DE,32
170		INC B
180	ET1	ADD HL,DE
190		DJNZ ET1
200		LD B,C
210	ET2	INC HL
220		DJNZ ET2
230		POP DE
240		LD B,D
250	ET3	PUSH BC
260		LD B,0
270		LD C,E
280		PUSH DE
290		PUSH HL
300		LD DE,32
310		AND A
320		SBC HL,DE
330		POP DE
340		PUSH HL
350		LDDR
360		POP HL
370		POP DE
380		POP BC
390		LD A,B
400		DJNZ ET3
410		POP AF


```

420          LD B,E
430 ET4      LD (HL),A
440          DEC HL
450          DJNZ ET4
460 ZEND     RET

```

Observațiile privind caracteristicile box-ului sînt identice cu cele formulate la exemplul 5.9 și implicit programul BASIC de exploatare a rutinei este identic.

Exemplul 5.11:

```

10          ORG adr          ;SCROLL ATTRIBUTE BOX
                                STINGA
20          ENT $
30          LD A,112
40          LD BC,513
50          LD DE,1821
60          LD HL,22495
70          PUSH AF
80          PUSH DE
90          LD DE,32
100         INC B
110 ET1      ADD HL,DE
120         DJNZ ET1
130         LD B,C
140         INC B
150 ET2      INC HL
160         DJNZ ET2
170         POP DE
180         LD B,D
190         POP AF
200 ET3      PUSH BC
210         LD B,0
220         LD C,E
230         DEC C
240         PUSH DE
250         PUSH HL
260         POP DE
270         NOP
280         PUSH DE
290         INC HL
300         LDIR

```

```

310          LD (DE),A
320          POP HL
330          LD DE,32
340          ADD HL,DE
350          POP DE
360          POP BC
370          DJNZ ET3
380  ZEND    RET

```

Programul *BASIC* cu caracteristicile box-ului este identic cu cel de la exemplul 5.9.

O aplicație grafică interesantă reprezintă deplasarea atributelor (la dreapta, la stînga, în sus, în jos, într-o fereastră). În astfel de situații este rațional să se apeleze la instrucțiuni de tip repetitiv (*LDI*, *LDR*, *LDIR*, *DDIR*).

Exemplul 5.12:

```

10          ORG adr          ;SCROLL ATRIBUTE
                                DREAPTA
20          ENT $
30          LD HL,22528
40          PUSH HL
50          POP DE
60          LD B,24
70  ET1      PUSH BC
80          LD A,(HL)        ;O ROTATIE COMPLETA
90          INC HL
100         LD BC,8192        ;B=32,C=0
110  ET2      LDI
120         DJNZ ET2          ;CICLUL DE 31 ORI
130         LD (DE),A
140         INC DE
150         POP BC
160         DJNZ ET1
170  ZEND    RET
180         ORG adr+23        ;ATRIBUTE PE TOT
                                ECRANUL
190         LD HL,6400
200         LD DE,22528
210         LD BC,768
220         LDIR
230         RET

```


În liniile 180-230 s-a introdus exemplul 3.12 (folosirea atributelor) pentru a pune în valoare rutina de deplasare a acestora (locată la adresa adr):

```
10 LET aS="32 caractere": CLS : FOR n=0 TO 21:
    PRINT AT n,0;a$: NEXT n
20 PAUSE 50: RANDOMIZE USR (adr+23): REM aparitia
    atributelor
30 FOR i=1 TO 32: RANDOMIZE USR adr: NEXT i: REM
    deplasare atribute la dreapta
```

Exemplul 5.13:

```
240          ORG adr+35          ;SCROLL ATRIBUTE
                                STINGA
250          LD HL,23295
260          PUSH HL
270          POP DE
280          LD B,24
290 ET3      PUSH BC
300          LD A,(HL)
310          DEC HL
320          LD BC,8192
330 ET4      LDD
340          DJNZ ET4
350          LD (DE),A
360          DEC DE
370          POP BC
380          DJNZ ET3
390          NOP
400          RET
```

După cum se poate constata această rutină s-a scris în continuarea celei precedente, din două motive: să folosească rutina de la adresa (adr+23) care umple ecranul cu atribute și respectiv să unească cele două efecte prin introducerea unei noi linii la programul BASIC:

```
40 FOR i=1 TO 32: RANDOMIZE USR (adr+35): NEXT i:
    REM deplasare atribute la stînga
```

Exemplul 5.14

```
410          ORG adr+58          ;SCROLL ATRIBUTE IN
                                SUS
420 ET5      NOP
430          DEFS 31          ;REZERVA 31 OCTETI
440          LD HL,22528
```

```

450 LD DE,ET5
460 LD BC,32
470 LDIR
480 LD DE,22528
490 LD BC,736
500 LDIR
510 LD HL,ET5
520 LD BC,32
530 LDIR
540 RET

```

La programul BASIC anterior se adaugă linia

```

50 FOR i=1 TO 32: RANDOMIZE USR (adr+58): NEXT i:
  REM deplasare attribute în sus

```

Exemplul 5.15:

```

550 ORG adr+118 ;SCROLL ATTRIBUTE IN
      JOS
560 ET6 NOP
570 LD HL,23295
580 LD DE,ET6
590 LD BC,32
600 LDDR
610 LD DE,23295
620 LD BC,736
630 LDDR
640 LD HL,ET6
650 LD BC,32
660 LDDR ;PUNE LINIA 24 IN
      PRIMA LINIE
670 ZEND RET

```

Se adaugă linia BASIC:

```

60 FOR i=1 TO 32: RANDOMIZE USR (adr+118):
  NEXT i: REM deplasare attribute în jos

```

Eventual se poate face o repetare la nesfârșit a acestor rutine completînd programul BASIC cu linia

```
70 GO TO 30
```

Exemplul 5.16:

```

10 ORG adr ;SCROLL ATTRIBUTE BOX
      DREAPTA
20 ENT $
30 LD A,1

```


40		LD BC,2051
50		LD DE,3098
60		LD HL,22495
70		DEC D
80		PUSH AF
90		LD A,B
100		ADD A,D
110		LD B,A
120		LD A,C
130		ADD A,E
140		LD C,A
150		PUSH DE
160		LD DE,32
170		INC B
180	ET1	ADD HL,DE
190		DJNZ ET1
200		LD B,C
210	ET2	INC HL
220		DJNZ ET2
230		POP DE
240		LD B,D
250		INC B
260		POP AF
270	ET3	PUSH BC
280		LD B,0
290		LD C,E
300		DEC C
310		PUSH DE
320		PUSH HL
330		POP DE
340		LD A,(DE)
350		PUSH DE
360		DEC HL
370		LDDR
380		LD (DE),A
390		POP HL
400		LD DE,32
410		AND A
420		SBC HL,DE
430		POP DE
440		POP BC

```

450          DJNZ ET3
460  ZEND    RET
470          ORG adr+160 ;ATTRIBUTE PE TOT
480          ECRANUL
480          LD HL,6400
490          LD DE,22528
500          LD BC,768
510          LDIR
520          RET

```

Caracteristicile box-ului se stabilesc după modelul indicat la exemplul 5.9, iar programul *BASIC* este similar; de pildă pentru adresa *adr*=65143:

```

10 CLEAR 65000: LET adr=65143: RANDOMIZE USR
   adr+160: REM aparitia atributelor pe tot ecranul
20 FOR z=1 TO 255: POKE (adr+1),40: POKE (adr+4),4:
   POKE (adr+3),4: POKE (adr+6),24: POKE (adr+7),8:
   RANDOMIZE USR adr: NEXT z

```

• În încheierea paragrafului consacrat culorilor se prezintă 2 rutine care realizează un efect grafic coloristic ce poate fi folosit în programe:

Exemplul 5.17:

```

10          ORG adr ;EFECT COLORISTIC
20          ENT $
30          LD B,127
40  ET1     LD HL,22528
50  ET2     LD A,R
60          LD (HL),A
70          INC HL
80          LD A,91
90          CP H
100         JR NZ,ET2
110        DJNZ ET1
120  ZEND    RET

```

Rutina are doar 17 octeți și se activează cu comanda **RANDOMIZE USR adr.**

Exemplul 5.18:

```

10          ORG adr ;BENZI VERTICALE
10          COLORATE
20          ENT $
30          LD HL,22528
40          LD BC,3*256 ;CITE ZONE SE

```


COLOREAZA

```

50 ET1 LD A,L
60 AND 12 ;SE POT PUNE ALTE
        VALORI:20,44,60,111
70 RLCA
80 XOR 56
90 LD (HL),A
100 INC HL
110 DEC BC
120 LD A,B
130 OR C
140 JR NZ,ET1
150 ZEND RET

```

Programul BASIC aferent rutinei:

```
10 BORDER 5:CLS:RANDOMIZE USR adr
```

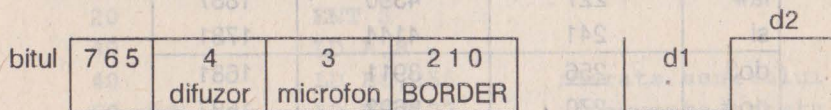
Pentru a colora parțial ecranul se efectuează modificările:

- pentru treimea superioară: 40 LD BC,256
- pentru primele 2 zone: 40 LD BC,2*256
- pentru ultima treime
  - 30 LD HL,23040
  - 40 LD BC,256

5.4. SUNETE

5.4.1. Codificarea unei melodii

Portul de ieșire 254 comandă difuzorul (bitul b4), microfonul (bitul b3) și culoarea BORDER-ului (biții b2,b1,b0), conform schemei următoare:

Pentru a se acționa difuzorul trebuie pus bitul b4 pe 0 și apoi pe 1 pentru a se realiza o perioadă T . Numărul de perioade pe secundă este frecvența f și ea reprezintă înălțimea sunetului. Prin urmare, pentru a se

produce un sunet de frecvență f trebuie pus bitul b4 pe 0 un timp d_1 apoi pe 1 în timpul d_2 ; p pentru simetrie se face $d_1 = d_2$, dar se pot încerca durate asimetrice ceea ce modifică timbrul sunetului. În tabelul 5.1 sînt prezentate caracteristicile a trei octave: gama centrală (notată cu indicele 3), octava inferioară (notată cu indicele 2) și octava superioară (notată cu indicele 4). Tabelul conține pentru fiecare notă: frecvența f , perioada T și valorile corespunzătoare frecvenței cu care trebuie încărcat registrul dublu HL. Ca element de bază s-a luat frecvența notei la3 (adica 430 Hz) a diapazonului; frecvențele notelor de sub la3 se determină prin împărțirea frecvenței anterioare la $r = \sqrt[12]{2} = 1,0594631 \approx 1,05$, iar cele de deasupra lui la3 prin înmulțire cu r . În mod analog, perioadele corespunzătoare notelor sub la3 s-au calculat cu relația $T = T_{\text{anterior}} * 1,05$ iar cele corespunzătoare notelor de deasupra lui la3 prin împărțire cu 1,05. Același procedeu s-a utilizat și pentru calcularea valorilor din coloana HL.

Tabelul 5.1

Nota	Frecvența $f(\text{Hz})$	Perioada T (μs)	HL
do2	127	7823	3363
do#	135	7384	3174
re	143	6970	2996
re#	152	6578	2828
mi	161	6209	2669
fa	170	5861	2519
fa#	180	5532	2378
sol	191	5221	2244
sol#	202	4928	2118
la	214	4652	2000
la#	227	4390	1887
si	241	4144	1781
do3	256	3911	1681
do#	270	3692	1587
re	286	3485	1498
re#	304	3289	1414
mi	322	3104	1334
fa	341	2930	1259

fa#	361	2766	1189
sol	383	2610	1122
sol#	405	2464	1059
la	<u>430</u>	<u>2326</u>	<u>1000</u>
la#	455	2195	943
si	482	2071	890
do4	511	1955	840
do#	541	1845	793
re	573	1742	749
re#	608	1644	707
mi	644	1552	667
fa	682	1465	629
fa#	723	1382	594
sol	766	1305	561
sol#	811	1231	529
la	860	1162	499
la#	911	1097	471
si	965	1035	445

Deoarece do3 are o frecvență de 256 cicl/sec, s-a stabilit valoarea 256 pentru a măsura durata unei secunde. Valorile duratelor se încarcă în registrul DE; prin urmare se vor reține următoarele valori

1 sec	1/2 sec	1/4 sec	1/8 sec
256	128	64	32

În fine, este de reținut că rutina de sunete din ROM este la adresa 949 și poate fi apelată cu instrucțiunea **CALL 949**.

- Primul program demonstrează producerea sunetelor.

Exemplul 5.19:

10	ORG adr	; SUNETELE
		CALCULATORULUI
20	ENT \$	
30	LD A,8	
40	LD BC,256	;durata sunetului
50	ET1 LD DE,127	;frecventa sunetului
		do2
60	ET2 LD H,A	;salveaza A
70	DEC DE	
80	LD A,D	

```

90      OR E
100     LD A,H
110     JR NZ,ET2
120     XOR 16      ;schimba bitul b4
                        din A
130     OUT (254),A ;catre difuzor
140     LD H,A      ;salveaza A
150     DEC BC
160     LD A,B
170     OR C
180     LD A,H
190     JR NZ,ET1
200     ZEND      RET

```

Instrucțiunea **LD A,8** (linia 30) face bitul $b_3=1$, adică nu se exploatează microfonul. Atunci când bitul $b_4=1$, instrucțiunea **XOR 16** îl aduce pe 0 (și lasă ceilalți biți neschimbați), iar când $b_4=0$ aceeași instrucțiune **XOR 16** îl aduce pe 1.

Programul *BASIC* de folosire a rutinei este următorul:

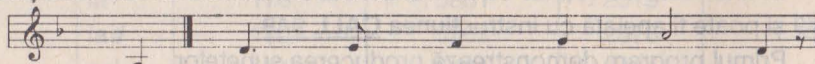
```

10 FOR n=128 TO 4 STEP -4: RANDOMIZE USR adr: POKE
   (adr+6),n: NEXT n

```

El schimbă de 31 ori frecvența sunetului diminuând perioada T (deci crește frecvența $f=1/T$).

• O modalitate de lucru este codificarea partiturii muzicale folosind datele din tabelul 5.1; un exemplu este ilustrat în fig.5.3 unde este prezentată această decodificare pentru primele două măsuri ale imnului "DEȘTEAPTĂ-TE ROMÂNE" de Anton Pann.

HL	2000	1498	1334	1259	1122	1000	1489
DE	128	160	64	128	128	256	128

Fig.5.3.

Programul corespunzător acestei codificări și care folosește rutina de sunete din ROM de la adresa 949 este următorul:

Exemplul 5.20:

```

10      ORG adr      ;DEȘTEAPTA-TE ROMANE
20      ENT $
30      LD HL,2000

```


40	LD DE,128	;durata unei patrimi
50	CALL 949	
60	LD HL,1498	
70	LD DE,160	;durata unei patrimi cu punct
80	CALL 949	
90	LD HL,1334	
100	LD DE,64	
110	CALL 949	
120	LD HL,1259	
130	LD DE,128	
140	CALL 949	
150	LD HL,1122	
160	LD DE,128	
170	CALL 949	
180	LD HL,1000	
190	LD DE,256	durata unei doimi
200	CALL 949	
210	LD HL,1498	
220	LD DE,128	
230	CALL 949	
240	ZEND	RET

Din analiza programului se vede că structura lui este foarte simplă și anume:

LD HL, codul corespunzător notei (din tabelul 5.1)

LD DE, durata notei

CALL 949

referindu-se la o singură notă din partitură, ceea ce este un dezavantaj de scriere în cazul melodiilor lungi. Din acest motiv, se prezintă în continuare o variantă care elimină acest dezavantaj, perechile de valori ce se introduc în cele două registre duble HL și respectiv DE fiind declarate în directiva de asamblare **DEFW**. Numărul perechilor de valori este încărcat în registrul B.

Exemplul 5.21:

10	ORG	;DESTEAPTA-TE ROMANE (var.2)
20	ENT \$	
30	LD B,7	
40	LD HL,ET1	

```

50      LD DE,ET2
60  ETO  PUSH BC
70      LD C,(HL)
80      INC HL
90      LD B,(HL)
100     INC HL
110     EX DE,HL
120     PUSH DE ;non ET1 pe stiva
130     LD E,(HL)
140     INC HL
150     LD D,(HL) ;DE=continut ET2
160     INC HL
170     PUSH BC ;HL=continut ET1
180     EX (SP),HL ;non ET2 pe stiva
190     CALL 949
200     POP DE
210     POP HL
220     POP BC
230     DJNZ ETO
240  ZEND RET
250  ET1  DEFW 2000,1498,1334,1259,1122,1000,
          1498
260  ET2  DEFW 128,160,64,128,128,256,128

```

5.4.2. Sunete diverse

Programele care urmează oferă sunete variate, utile în programe proprii.

Exemplul 5.22

```

10      ORG adr ;SUNET "IMPUSCATURI"
20      ENT $
30      LD B,10
40      PUSH BC
50      LD HL,768
60  L0   LD DE,1
70      PUSH HL
80      CALL 949
90      POP HL
100     LD DE,16
110     AND A

```



```

120      SBC HL,DE
130      JR NZ,L0
140      POP BC
150  ZEND      RET

```

Program BASIC de utilizare a rutinei:

```
10 FOR i=1 TO 10: RANDOMIZE USR adr: NEXT i
```

Exemplul 5.23

```

10      ORG adr      ; SUNET "OZN"
20      ENT $
30      LD DE,25698
40  L1   LD H,50
50      LD A,(23624)
60      RRA
70      RRA
80      RRA
90  L2   LD C,254
100     XOR 16
110     OUT (C),A
120     LD B,E
130  L3   DJNZ L3
140     DEC H
150     JR NZ,L2
160     INC E
170     DEC D
180     JR NZ,L1
190  ZEND      RET

```

Pot fi modificate frecvența, viteza, durata și derularea sunetului (în sus sau în jos) folosind instrucțiunile

POKE (adr+1), frecvența:

POKE (adr+2), viteza:

POKE (adr+4), durata:

POKE (adr+23),28 (în sus) sau 29 (în jos).

Exemplul 5.24:

```

10      ORG adr      ; SUNET "CLAXON"
20      ENT $
30      LD A,(23624)
40      RRA
50      RRA
60      RRA
70      LD B,240

```

```

80          LD C,254
90 ET1     DEC H
100        JR NZ,ET2
110        XOR 16
120        OUT (C),A
130        LD H,238
140 ET2     DEC L
150        JR NZ,ET1
160        XOR 16
170        OUT (C),A
180        LD L,254
190        DJNZ ET1
200        RET

```

Modificări se realizează cu:

POKE (adr+7), durata:

POKE (adr+18), frecvența 1:

POKE (adr+27), frecvența 2;

de exemplu:

```

10 LET adr=64675: POKE (adr+7),200: POKE
   (adr+18),238: POKE (adr+27),254: RANDOMIZE USR
   adr

```

Exemplul 5.25:

```

10          ORG adr          ;MULTIBEAP
20          ENT $
30          LD BC,64004
40          LD HL,512
50          LD DE,15
60 ET1     PUSH HL
70         PUSH DE
80         PUSH BC
90         CALL 949
100        POP BC
110        POP DE
120        POP HL
130        LD A,L
140        SUB C
150        LD L,A
160        DJNZ ET1
170 ZEND    RET

```

Cu POKE (adr+1), decrement înălțime:POKE (adr+2),

nr.note:POKE (adr+4) și POKE (adr+5), înălțime: P(OKE (adr+7) și POKE (adr+8), timp se fac modificări.

De pildă:

```
10 LET adr=63010: POKE (adr+1),4: POKE (adr+2),250:
   POKE (adr+4),33: POKE (adr+5),2: POKE
   (adr+7),15: POKE (adr+8),0: RANDOMIZE USR adr
```

5.4.3. Efecte pe BORDER cu sunete

- Cele trei programe care urmează realizează efecte pe BORDER însoțite de sunete care pot fi discrete sau stridente.

Exemplul 5.26:

```
10          ORG adr          ;EFECTE PE BORDER CU
                                SUNET DISCRET
20          ENT $
30          LD DE,1000
40 ET1      LD A,255
50          LD B,A
60 ET2      OUT (254),A
70          XOR A
80          DJNZ ET2
90          DEC DE
100         LD A,D
110        OR E
120        JR NZ,ET1
130 ZEND    RET
```

Tastînd **RANDOMIZE USR adr**, BORDER-ul își modifică culoarea, apar dungi subțiri însoțite de un sunet discret plăcut.

Exemplul 5.27:

```
10          ORG adr          ;EFECTE PE BORDER CU
                                SUNET INTRERUPT
20          ENT $
30          LD HL,1343
40          PUSH HL
50          LD HL,1664
60          BIT 7,A
70          JR Z,L1
80          LD HL,324
90 L1       EX AF,AF
```

```

100      INC DE
110      DEC IX
120      LD A, 3
130 L2    LD B, A
140 L3    DJNZ L3
150      OUT (254), A
160      RRA
170      RRCA
180      LD B, 131
190      DEC L
200      JR NZ, L3
210      DEC B
220      DEC H
230      JP P, L2
240 ZEND  RET

```

Cu **RANDOMIZE USR** *adr* se obțin dungi late pe **BORDER** și un sunet întrerupt cu semnificație de "atenționare".

Exemplul 5.28:

```

10      ORG adr ;EFECTE PE BORDER CU
          SUNET STRIDENT
20      ENT $
30      LD DE, 1000
40 X1    LD B, 255
50      LD A, (44880)
60 X2    OUT (254), A
70      DEC A
80      DJNZ X2
90      DEC DE
100     LD A, D
110     OR E
120     RET Z
130     JR Z1
140     NOP
150     NOP
160     LD DE, 1000
170 X3   LD A, 182
180     LD B, A
190 X4   OUT (254), A
200     XOR A
210     DJNZ X4

```



```

220      DEC DE
230      LD A,D
240      OR E
250      JR NZ,X3
260 ZEND  RET

```

Activarea rutinei se face cu comanda **RANDOMIZE USR adr**; se obțin dungii late suprapuse colorate diferit și un sunet pătrunzător de atenționare.

Toate cele trei rutine din exemplele 5.24...5.26 pot fi folosite în programe proprii ca efecte vizuale de trecere între două ecrane diferite (cortine).

- În fine, în încheierea paragrafului consacrat sunetelor se prezintă două rutine care realizează efecte pe **BORDER**, sunete și deplasarea caracterelor (absorbție în **PAPER**), respectiv defilarea atributelor.

Exemplul 5.29:

```

10      ORG adr          ;EFECTE BORDER,SUNET
                          SI CLS
20      ENT $
30      LD HL,22527
40      LD C,192
50 K1   LD B,32
60      XOR A
70 K2   RL (HL)
80      DEC HL
90      LD A,56
100     XOR B
110     OUT (254),A
120     DJNZ K2
130     DEC C
140     JR NZ,K1
150 ZEND  RET

```

Programul *BASIC* pentru această rutină:

```
10 FOR i=0 TO 7: RANDOMIZE USR adr: NEXT i
```

Se obține un sunet gen telefon, **CLS** prin absorbția caracterelor în **PAPER** (deplasare spre stânga) și dungii subțiri frunte pe **BORDER** colorat.

Exemplul 5.30:

```

10      ORG adr          ;EFECTE BORDER,
                          SUNET,DEPLASARE

```

ATTRIBUTE

20	ENT \$
30	LD A, 0
40 M0	LD HL, 22399
50	LD E, A
60	LD C, 192
70 M1	LD B, 32
80	XOR A
90 M2	RLC (HL)
100	DEC HL
110	XOR B
120	OUT (254), A
130	DJNZ M2
140	DEC C
150	JR NZ, M1
160	LD A, E
170	INC A
180	CP 8
190	JR NZ, M0
200 ZEND	RET

Cu **RANDOMIZE USR** *adr* rezultă dungi subțiri paralele pe **BORDER** colorat, un sunet gen telefon și o deplasare (roll) pentru fiecare coloană a ecranului cu revenire la imaginea inițială. Dacă se dorește ștergerea ecranului se va înlocui instrucțiunea **RLC (HL)** din linia 90 cu **RL (HL)**. Dacă se înlocuiește instrucțiunea **XOR A** din linia 80 cu **OR A** se obține un efect interesant.

5.5. SCRIEREA TEXTELOR

5.5.1. Scrierea unei linii cu 32 caractere

Alăturat se prezintă două rutine pentru scrierea unui text de maximum 32 caractere:

Prima rutină

```
LD A, 2 ; canalul 2
```

A doua rutină

```
LD HL, TEXT
```


	CALL 5633	CALL PRINT
	;selectioneaza	ZEND RET
	ecranul	PRINT LD A, (HL)
	LD HL,TEXT	INC HL
	LD B,END-TEXT	OR A
ET	LD A, (HL)	RET Z
	RST 16	RST 16
	INC HL	
	DJNZ ET	
	ZEND RET	JR PRINT

După cum se observă, adresa textului ce trebuie afișat este încărcat în registrul dublu HL; textul propriu zis va fi introdus prin directiva de asamblare DEFM, iar poziția de scriere (echivalentă cu **PRINT AT linie, coloană**) se obține folosind codul pentru **AT** (adică 22-v.fig.3.6) urmată de numărul liniei, numărul coloanei introduse prin directiva **DEFB** (de exemplu: echivalentul lui **PRINT AT 11,3** se va scrie **DEFB 22,11,3**).

Se ilustrează aplicarea celor două rutine pentru afișarea textului
M.M.POPOVICI STOFWARE 1993
 pe linia 11, începînd din coloana 3.

Exemplul 5.31:

10	ORG adr	;AFISARE TEXT 32 CARACTERE (v.1)
20	ENT \$	
30	LD A,2	
40	CALL 5633	
50	LD HL,TEXT	
60	LD B,END-TEXT	
70	ET LD A, (HL)	
80	RST 16	;RUTINA DE IMPRIMARE A UNUI CARACTER
90	INC HL	
100	DJNZ ET	
110	ZEND RET	
120	TEXT DEFB 22,11,3	;AT 11,3
130	DEFM "M.M.POPOVICI SOFTWARE 1993"	
140	END	

Pentru a se introduce culori, **FLASH**, **BRIGHT** etc. se vor folosi codurile următoare extrase din fig.3.6; ele se introduc în directiva **DEFB**:

Instrucțiunea BASIC	Cod
INK	16
PAPER	17
FLASH	18
BRIGHT	19
INVERSE	20
OVER	21
AT	22
TAB	23

De pildă, pentru a scrie textul anterior pe linia 11, coloana 3, cu **INK 1** și **PAPER 6**, directiva **DEFB** din exemplul 5.31 se va completa astfel

DEFB 22,11,3,16,1,17,6

Exemplul 5.32:

```

10      ORG adr ;SCRIERE TEXT 32
                                CARACTERE (V.2)
20      ENT $
30      LD HL,TEXT
40      CALL PRINT
50      ZEND      RET
60      PRINT     LD A, (HL)
70      INC HL
80      OR A
90      RET Z
100     RST Z
110     JR PRINT
120     TEXT      DEFB 22,11,3,16,1,17,6 ;AT 11,3;
                                INK 1; PAPER 6
130     DEFM "M.M.POPOVICI SOFTWARE 1993"
140     DEFB 0

```

Programul BASIC de folosire a rutinei este următorul:

```
10 CLS : PRINT : RANDOMIZE USR adr
```

5.5.2. Scrierea textelor multiple

Pentru a scrie mai multe texte (linii cu maximum 32 caractere) cele doua rutine de scriere prezentate se modifică după cum urmează:

Prima rutină

```
PRNTXT      LD HL, TEXTE ;adresa texte
```



```

LD B,numarul textelor (liniilor cu
max.32 caractere)
ET1    PUSH BC
        LD B,(HL);lungime text
        INC HL ;text propriu zis
        CALL RUTPRN
        POP BC
        DJNZ ET1
ZEND   RET
RUTPRN PUSH HL
        PUSH BC
        LD A,2
        CALL 5633
        POP BC
        POP HL
ET     LD A,(HL)
        RST 16
        INC HL
        DJNZ ET
        RET
TEXTE  DEFB LTXT1
TEXT1  DEFB parametri
        DEFM "text de afisat"
LTXT1  EQU $-TEXT1
TEXT2  DEFB parametri
        DEFM "text de afisat"
LTXT2  EQU S-TEXT2
...

```

Exemplul 5.33:

```

10     ORG adr ;SCRIERE MULTI-TEXTE
        (v.1)
20     ENT $
30     PRINTXT LD HL,TEXTE
40     LD B,2 ;2-numarul textelor
50     ET1    PUSH BC
60     LD B,(HL)
70     INC HL
80     CALL RUTPRN
90     POP BC
100    DJNZ ET1
110    ZEND   RET

```

```

120 RUTPRN    PUSH HL
130          PUSH BC
140          LD A,2
150          CALL 5633
160          POP BC
170          POP HL
180 ET        LD A,(HL)
190          RST 16
200          INC HL
210          DJNZ ET
220          RET
230 TEXTE     DEFB LTXT1
240 TEXT1     DEFB 22,11,3,16,1,17,6
250          DEFM "M.M.POPOVICI SOFTWARE 1993"
260 LTXT1     EQU $-TEXT1
270          DEFB LTXT2
280 TEXT2     DEFB 22,18,5,16,2,17,5
290          DEFM "PROGRAME IN COD MASINA"
300 LTXT2     EQU $-TEXT2

```

Se activează cu comanda **CLS : RANDOMIZE USR adr**

A doua rutină

```

PRNMT       LD HL,TEXTE
ET          CALL PRINT
           LD A,(HL)
           OR A
           RET Z
           JR RET
PRINT       LD A,(HL)
           INC HL
           OR A
           RET Z
           RST 16
           JR PRINT
TEXTE       DEFB parametri
           DEFM "text de afisat"
           DEFB 0           ;sfîrsit text 1
           DEFB parametri
           DEFB 0           ;sfîrsit text 2
           DEFB 0           ;sfîrsit texte

```


Exemplul 5.34:

```

10          ORG adr          ;SCRIERE MULTI-TEXTE
                                (v.2)
20          ENT $
30 PRINT   LD HL,TEXTE
40 ET      CALL PRINT
50          LD A,(HL)
60          OR A
70          RET Z
80          JR ET
90 PRINT   LD A,(HL)
100         INC HL
110         OR A
120        RET Z
130        RST 16
140        JR PRINT
150 TEXTE   DEFB 22,11,3,16,1,17,6
160         DEFM "M.M.POPOVICI SOFTWARE 1993"
170         DEFB 0
180         DEFB 22,18,5,16,2,17,5
190         DEFM "PROGRAME IN COD MASINA"
200         DEFB 0
210         DEFB 0

```

5.5.3. Scrierea cu aldine

Aldinele sînt caractere îngroșate, vizibile la o distanță mare de ecranul televizorului. Programul următor realizează asemenea caractere:

Exemplul 5.35:

```

10          ORG adr          ;CARACTERE ALDINE
20          ENT $
30          NOP
40          LD HL,15616      ;ADRESA CARACTERELOR
50          LD DE,64000
60          LD BC,768
70          LDIR
80          LD HL,64000
90          LD DE,768
100 L1      BIT 1,(HL)
110        JR Z,L2

```

120		SET 0, (HL)	
130	L2	BIT 2, (HL)	
140		JR Z, L3	
150		SET 1, (HL)	
160	L3	BIT 3, (HL)	
170		JR Z, L4	
180		SET 2, (HL)	
190	L4	BIT 4, (HL)	
200		JR Z, L5	
210		SET 3, (HL)	
220	L5	BIT 5, (HL)	
230		JR Z, L6	
240		SET 4, (HL)	
250	L6	BIT 6, (HL)	
260		JR Z, L7	
270		SET 5, (HL)	
280	L7	BIT 7, (HL)	
290		JR Z, L8	
300		SET 6, (HL)	
310	L8	INC HL	
320		DEC DE	
330		LD A, D	
340		OR E	
350		CP 0	
360		JR NZ, L1	
370		LD A, 249	
380		LD (23607), A	
400	ZEND	RET	

Rutina se lansează cu **RANDOMIZE USR adr**, după care scrierea se va face cu caractere aldine. Se revine la caracterele normale cu **POKE 23607,60**.

6. TASTATURA ȘI AFIȘAJUL

Studiul structurii tastaturii și a ecranului conduce la sporuri de viteză și reprezintă baza unei tehnici de programe avansată.

6.1. TASTATURA

6.1.1. Analiza tastaturii

Tastele sînt racordate cu liniile magistralei de adrese A8...A15 (pe orizontală) și respectiv liniile magistralei de date D0...D4 (pe verticală).

a) Orizontal (5 taste)

CS,Z,X,C,V	(linia A8)
A,S,D,F,G	(linia A9)
Q,W,E,R,T	(linia A10)
1,2,3,4,5	(linia A11)
0,9,8,7,6	(linia A12)
P,O,I,U,Y	(linia A13)
ENTER,L,K,J,H	(linia A14)
SPACE,SS,M,N,B	(linia A15)

b) Vertical (8 taste)

CS,A,Q,1,0,P,	(linia D0)
ENTER,SPACE	
Z,S,W,2,9,0,L,SS	(linia D1)
X,D,E,3,8,I,K,M	(linia D2)
C,F,R,4,7,U,J,N	(linia D3)
V,G,T,5,6,Y,H,B	(linia D4)

Aceleași elemente sînt reunite în fig.6.1

	D0	D1	D2	D3	D4		
numărul portului de	254	CS	Z	X	C	V	A8
	253	A	S	D	F	G	A9
	251	Q	W	E	R	T	A10
	247	1	2	3	4	5	A11

intrare orizontal	239	0	9	8	7	6	A12
	223	P	O	I	U	Y	A13
	191	ENTER	L	K	J	H	A14
	127	SPACE	SS	M	N	B	A15

Fig.6.1

La apăsarea unei taste se realizează conectarea unei coloane cu o linie, iar octetul venit de la portul 254 conține 0 pe bitul corespunzător tastei apăsate. În mod normal coloanele magistralei de date sînt puse pe 1; dacă o linie este pe 0 și una din tastele liniei este apăsată coloana corespunzătoare va trece pe 0. Prin urmare, dacă toate liniile exceptînd una sînt puse pe 1, la magistrala de date se va citi starea tastelor de pe linia pusă pe 0, cu precizarea că o tastă este apăsată cînd bitul corespunzător pe coloană este 0.

Pentru înțelegere se presupune că se dorește să se tasteze dacă tasta 3 este apăsată. Pe liniile A8...A15 trebuie plasat următorul număr binar

A15	A14	A13	A12	A11	A10	A9	A8
1	1	1	1	0	1	1	1

↑ linia de
taste 1,2, 3, 4, 5

Se presupun următoarele două stări ale magistralei de date

D4	D3	D2	D1	D0	D4	D3	D2	D1	D0
0	0	1	1	0	1	0	0	1	1

Se constată că în a doua situație tasta 3 este apăsată.

6.1.2. Utilizarea rutinei de scanare a tastaturii

În ROM la adresa 654 se află o rutină de scanare (lectură) a tastelor care inițializează registrul BC cu 65278 și apoi apelează instrucțiunea **IN A,(C)**, punctul de plecare al unui ciclu cu mai multe instrucțiuni între care ultima este **RLC B**. Această instrucțiune de rotație la stînga aduce succesiv fiecare bit din registrul B pe 0 (la pornirea calculatorului B=254); prin urmare registrul B va avea ca valori succesive 254, 253, 251, 247, 239, 191 și 127 (v.fig.6.1). Instrucțiunea **IN A,(C)** plasează registrul BC pe magistrala de adrese, după care transferă în registrul

acumulator A conținutul a 8 porturi succesive. Cum registrul B conține octetul semnificativ, liniile de adrese A8, A9,...etc. vor fi pe 0. În mod normal liniile D0...D4 sînt puse pe 1, exceptînd cazul cînd se apasă o tastă.

Din cele precizate rezultă modul de a tasta dacă o tastă este apăsată:

- se selecționează unul din cele 8 porturi de intrare;
- se efectuează 1.5 rotații pentru a pune bitul respectiv în flagul C_i ;
- se testează flagul C_i .

În cele ce urmează se prezintă trei exemple de testare:

a) Testul "*tasta SPACE este apăsată?*"; în caz afirmativ se comandă executarea unui program muzical MUZ

LD BC,32766 ;INT(32766/256) = 127 al 8-lea
port orizontal

IN A,(C)

RRA ;pune bitul A0 în C_i

JP NC,MUZ ;salt la rutina MUZ dacă tasta
SPACE este apăsată

continuare

b) Testul "*Tasta 8 este apăsată?*"; în caz afirmativ se execută rutina DEFDR

LD BC,61438 ;INT(61438/256) = 239 al 5-lea
port orizontal

IN A,(C)

RRA ;pune bitul A2 în C_i

RRA ;pune bitul A1 în C_i

RRA ;pune bitul A0 în C_i

JP NZ,DEFDR ;salt la rutina DEFDR dacă
tasta 8 este apăsată

continuare

c) Testul "*Tasta BREAK este apăsată?*"; în caz afirmativ rularea programului este oprită.

LD BC,32766 ;al 8-lea port orizontal

IN A,(C)

RRA

JR C,ET ;salt dacă BREAK nu este

		apăsată
	LD BC,65278	;INT (65278/256) = 254 primul port orizontal
	IN A,(C)	
	RRA	
	JP NC,STOP	;salt la STOP dacă CS este apăsată
ET	continuare	;dacă nici BREAK și nici CS nu sînt apăsate

6.1.3. Utilizarea variabilei de sistem LAST-K

Variabila de sistem LAST-K (la adresa 23560, v.tab.3.1) conține codul ultimei taste apăsate. Bitul b5 al variabilei de sistem FLAGS (adresa 23611) se așează pe 1 dacă o nouă tastă este apăsată. Se menționează că microprocesorul Z80 execută de 50 de ori pe secundă o rutină care actualizează contorul de imagine, variabila de sistem FRAMES și cercetează tastatura actualizînd variabilele de sistem FLAGS și FLAST-K dacă este cazul (rutina nu se execută cînd se produc sunete). Prin urmare este suficient să se testeze variabilele de sistem pentru a se cunoaște tasta apăsată. Pentru exemplificare se reia într-o altă formă exemplul anterior de testare a tastei 8.

	SUB A	;pune A pe 0
	LD HL, 23611	;FLAGS
	BIT 5, (HL)	
	JR Z,ET	;salt dacă nici o tastă nu este apăsată
	LD A,(23560)	;(LAST-K)
	RES 5, (HL)	;repune pe 0 bitul b5 al lui FLAGS
	CP 56	;56 = codul cifrei 8
	JP Z,DEFDR	;salt la rutina DEFDR dacă tasta 8 este apăsată
ET	continuare	

Comparativ cu programul inițial acesta este mai lung dar prezintă avantajul că registrul A este pus pe 0, ceea ce permite să se facă *mai*

multe comparații și să se ia decizii adecvate. De pildă, dacă tasta 8 este apăsată se execută salt la rutina DEFDR care comandă o deplasare a ecranului la dreapta, iar dacă tasta 5 este apăsată se face salt la rutina DEFST care comandă o deplasare a ecranului la stînga. În acest scop, exemplul anterior se completează astfel:

CP 56	;56= codul tastei 8
JP Z, DEFDR	;salt la rutina DEFDR dacă tasta 8 este apăsată
CP 53	;53= codul tastei 5
JP Z,DEFST	;salt la rutina DEFST dacă tasta 5 este apăsată

6.1.4. Pauzele

După cum se știe, pauzele pot fi de două feluri: nelimitate și limitate.

a) Pauzele nelimitate sînt cele care așteaptă apăsarea unei taste pentru a se lua o decizie. Se examinează situațiile în care se obțin pauzele rezultate în BASIC cu instrucțiunile INPUT și INKEY\$.

- Echivalentul lui INPUT

Programul următor realizează o pauză prelungită pînă la apăsarea unei taste:

	LD HL,23611	;FLAGS
	BIT 5, (HL)	;Z= $\overline{(HL)}$ 5
ET1	JR Z, ET1	

Acest ciclu se execută pînă se apasă o tastă; dacă se adaugă secvența

LD A,(23560)	;(LAST-K)
RES 5,(HL)	

se obține echivalentul instrucțiunii INPUT

- Echivalentul lui INKEY\$

Instrucțiunea INKEY\$ nu întrerupe derularea unui program BASIC dar se folosește de o tastă la un anumit moment. Prin urmare este suficient să se reia secvența de cod-mașină prezentată la folosirea variabilei de sistem LAST-K.

b) Pauzele limitate încetinesc sau variază derularea programului. Pentru a face pauze limitate se folosește timpul de execuție al


```

30 BORD          LD HL,212
40 ET1           OUT (254),A
50 ET2           DEC HL
60              LD A,H
70              OR L
80              JR NZ,ET2          ;PAUZA LINIILE
                                   50..80
90              RET
100 ENT          HALT
110             LD A,0
120             LD HL,462
130             CALL ET1
140             LD B,6
150             LD C,0
160 ET3          INC C
170             LD A,C
180             CALL BORD
190             DJNZ ET3
200             INC C
210             LD A,C
220             OUT (254),A
230             LD BC,32766        ;al 8-lea port
                                   orizontal
240             IN A,(C)
250             RRA                ;pune bitul A0 în Ci
260             JR C,ENT          ;SALT LA ENT DACA
                                   TASTA SPACE ESTE
                                   APASATA
270 ZEND        RET

```

Se trece în *BASIC* și se tastează **RANDOMIZE USR 60011**.

Exemplul 6.2.

```

10             ORG 60000          ;ATRIBUTE CU SUNETE
20             ENT $
30             LD HL,768
40             LD DE,22528
50             LD BC,768
60             LDIR
70             LD B,248
80 ETO         LD HL,22528
90             PUSH BC
100            LD BC,768

```

```

110 ET1      LD D, (HL)
120          LD A, 0
130          CP D
140          JR Z, ET2
150          DEC D
160          LD (HL), D
170 ET2      INC HL
180          DEC BC
190          LD A, 0
200          CP B
210          JR NZ, ET1
220          CP C
230          JR NZ, ET1
240          LD HL, 128
250          LD DE, 1
260          CALL 949          ;RUTINA DE SUNETE
                               DIN ROM
270          LD HL, 176
280          LD DE, 1
290          CALL 949
300          LD HL, 240
310          LD DE, 2
320          CALL 949
330          POP BC
340          DJNZ ETO
350 ZEND    RET

```

Rutina realizează un efect grafic plăcut, motiv pentru care este folosită în diverse jocuri drept cortină între două ecrane. Coloritul este atractiv iar sunetul discret cu rol de atenționare.

6.2. AFIŞAJUL

Studiul memoriei ecran și al zonei de atribute a fost prezentat în capitolul 3. O sinteză a acestui studiu este redată în tabelul 6.1

Tabelul 6.1

Zona	Linia	Poziția PRINT	x = 16384	Poziția ATTR	y = 22528
Treimea superioară	0	16384	$x+0*32$	22528	$y+0*32$
	1	16416	$x+1*32$	22560	$y+1*32$
	7	16608	$x+7*32$	22752	$y+7*32$
Treimea mijlocie	8	18432	$x+8*32+1792$	22784	$y+8*32$
	15	18656	$x+15*32+1792$	23008	$y+15*32$
Treimea inferioară	16	204480	$x+16*32+3584$	23040	$y+16*32$
	23	20704	$x+23*32+3584$	23264	$y+23*32$

6.2.1. Efecte cu atribute

Se prezintă rutina *PRATHL* care calculează adresa atributului unui caracter, cunoscând coordonatele *coloanei* (c) și *liniei* (l). Ea este echivalentul lui **PRINT AT I, c** unde coloana (c) se păstrează în registrul H și linia (l) în registrul L. Relația de calcul este

$$adr = adb + l + 32 * c \quad \text{unde } adb = 22528$$

```

PRATHL  PUSH HL
        PUSH DE
        LD A,H                ;în A este coloana c
        LD H,0                ;în HL este linia l
        ADD HL,HL              ;2c
        ADD HL,HL              ;4c
        ADD HL,HL              ;8c
        ADD HL,HL              ;16c
        ADD HL,HL              ;32c
        LD DE,22528           ;adb
        ADD HL,DE
        ADD A,L
        LD L,A
        LD A,0
        ADC A,H

```

LD H,A	;HL=adb+ +32*c
LD (HL),40	;8*PAPER 5= 40
POP DE	
POP HL	
RET	

Cu ajutorul acestei rutine se pot elabora programe interesante; pentru exemplificare se prezintă următoarele două programe.

Exemplul 6.3: se realizează o cortină stînga-dreapta de culoare PAPER dorită (de exemplu PAPER 5) așa cum se indică în rutina PRATHL.

10		ORG 60000	;CORTINA STINGA-
			DREAPTA PAPER
20		ENT \$	
30		LD DE,31	
40	ET1	LD L,0	
50	ET2	LD H,D	
60		CALL PRATHL	
70		LD H,E	
80		CALL PRATHL	
90		INC L	
100		CP 22	
110		LD A,L	
120		JR NZ,ET2	
130		HALT	
140		INC D	
150		DEC E	
160		LD A,E	
170		CP 15	
180		JR NZ,ET1	
190	ZEND	RET	
200	PRATHL	PUSH HL	
210		PUSH DE	
220		LD A,H	
230		LD H,0	
240		ADD HL,HL	
250		ADD HL,HL	
260		ADD HL,HL	
270		ADD HL,HL	
280		ADD HL,HL	
290		LD DE,22528	

300	ADD HL,DE
310	ADD A,L
320	LD L,A
330	LD A,0
340	ADC A,H
350	LD H,A
360	LD (HL),40
370	POP DE
380	POP HL
390	RET

Rutina se activează cu comanda RANDOMIZE USR 60000. Cu mici modificări se pot realiza cortine stînga-dreapta pe unele zone ale ecranului. Astfel:

- numai pe treimea superioară: 110 CP 7
  - pe primele două zone : 110 CP 15
  - pe treimea inferioară : 110 CP 7
- (v.tab.6.1) 290 LD DE,23040

Exemplul 6.4: se realizează un efect vizual în care un dreptunghi de culoare albă, inițial de dimensiunea ecranului, se micșorează treptat pînă dispăre într-un PAPER de culoare bleu (PAPER 5).

10	ORG 60000	; SPIRALA
20	ENT \$	
30	LD HL,0	
40	LD BC,31	
50	LD DE,23	
60	ET1	CALL PRATHL
70		INC H
80		LD A,H
90		CP C
100		JR NZ,ET1
110		INC D
120	ET2	CALL PRATHL
130		INC L
140		LD A,L
150		CP E
160		JR NZ,ET2
170		DEC C
180	ET3	CALL PRATHL
190		DEC H
200		LD A,H

210		CP B	000
220		JR NZ,ET3	010
230		DEC E	020
240	TEST	LD A,D	030
250		DEC A	040
260		SUB E	050
270		JR Z,END	060
280	ET 4	CALL PRATHL	070
290		DEC L	080
300		LD A,L	090
310		CP D	100
320		JR NZ,ET4	110
330		INC B	120
340		JR ET1	130
350	END	LD HL,2828	140
360	PRATHL	PUSH HL	150
370		PUSH BC	160
380	OPER	LD BC,17	170
390	ETO	DEC BC	180
400		LD A,C	190
410		AND 16	200
420		OR 5	210
430		OUT (254),A	220
440		LD A,B	230
450		OR C	240
460		JR NZ,ETO	250
470		POP BC	260
480		PUSH DE	270
490		LD A,H	280
500		LD H,0	290
510		ADD H1,HL	300
520		ADD HL,HL	310
530		ADD HL,HL	320
540		ADD HL,HL	330
550		ADD HL,HL	340
560		LD DE,22528	350
570		ADD HL,DE	360
580		ADD A,L	370
590		LD L,A	380
610		LD A,0	390
620		ADC A,H	400


```

630          LD A,H
640          LD (HL),5*8      ;PAPER 5
650          POP DE
660          POP HL
670          RET

```

- Următoarele două rutine realizează așa numitul efect "burete" prin care se obține ștergerea ecranului.

Exemplul 6.5: burete orizontal linie cu linie care schimbă culoarea PAPER-ului.

```

10          ORG 60000      ;BURETE ORIZONTAL
20          ENT $
30  ET1     PUSH AF
40          PUSH DE
50          PUSH HL
60          PUSH BC
70          LD A,96
80  ET2     DEC A
90          JR NZ,ET2
100         LD HL,15
110        LD DE,20
120        CALL 949
130        POP BC
140        POP HL
150        POP DE
160        POP AF
170        RET
180  ET3     PUSH BC
190        LD B,4
200  ET4     CALL ET1
210        DJNZ ET4
220        POP BC
230        RET
240        LD HL,22527
250        LD A,9
260        LD B,8
270  ET 5    PUSH BC
280        LD B,33
290  ET 6    INC HL
300        LD (HL),A
310        CALL ET3

```

```

320      DJNZ ET6
330      LD BC,32
340      ADD HL,BC
350      LD B,33
360 ET7   DEC HL
370      LD (HL),A
380      CALL ET3
390      DJNZ ET7
400      LD BC,32
410      ADD HL,BC
420      POP BC
430      DJNZ ET5
440 ZEND  RET

```

Exemplul 6.6: buretele care înconjoară marginea ecranului descriind dreptunghiuri descrescătoare ca dimensiuni (spirală)

```

10      ORG 60000      ;SPIRALA
20      ENT $
30      LD HL,22527
40      LD C,21
50      LD B,32
60 L6528 LD D,B
70 L6529 INC HL
80      LD (HL),A
90      CALL L6563
100     DEC D
110     JR NZ,L6529
120     DEC B
130     LD E,C
140     PUSH BC
150     LD BC,32
160 L6537 ADD HL,BC
170     LD (HL),A
180     CALL L6563
190     DEC E
200     JR NZ,L6537
210     POP BC
220     DEC C
230     LD D,B
240 L6542 DEC HL
250     LD (HL),A
260     CALL L6563

```


270		DEC D	
280		JR NZ, L6542	
290		LD E, A	
300		LD A, B	
310		CP 11	
320		RET Z	
330		LD A, E	
340		DEC B	
350		LD E, C	
360		PUSH BC	
370		LD BC, 32	
380	L6556	SBC HL, BC	
390		LD (HL), A	
400		CALL L6563	
410		DEC E	
420		JR NZ, L6556	
430		POP BC	
440		DEC C	
450		JR L6528	
460	L6563	PUSH AF	
470		PUSH DE	
480		PUSH HL	
490		PUSH BC	
500		LD A, 96	
510	L6569	DEC A	
520		JR NZ, L6569	
530		LD HL, 15	
540		LD DE, 20	
550		CALL 949	;RUTINA DE SUNETE DIN ROM
560		POP BC	
570		POP HL	
580		POP DE	
590		POP AF	
600	ZEND	RET	

• În încheierea paragrafului consacrat efectelor vizuale se redă o rutină care simulează "o explozie", utilă în programele de divertisment la atingerea unei ținte, sau ca o cortină între ecrane. Rutina realizează un **BORDER** colorat, modificarea **INK**-ului, un sunet discret și o "iluminare" a ecranului care sugerează explozia.

Exemplul 6.7:

```

10          ORG 60000          ;SIMULARE "EXPLOZIE"
20          ENT $
30  ET1     LD HL,22528
40          LD D,0
50          LD BC,768
60  ET2     LD A,(HL)
70          CP 0
80          JR Z,ET3
90          LD D,255
100         DEC (HL)
110        LD A,16
120        OUT (254),A
130        XOR A
140        OUT (254),A
150  ET3     DEC BC
160        INC HL
170        LD A,B
180        OR C
190        JR NZ,ET2
200        CP D
210        JR NZ,ET1
220        LD HL,16384
230        LD DE,16385
240        LD (HL),0
250        LD BC,6144
260  ZEND   RET

```

6.2.2. Efecte de scriere

Pentru a da programelor un plus de atractivitate se apelează la scriere cu aldine în mod *normal* sau pe *verticală*, *scriere rotită cu 90°* sau *180°* și respectiv *scriere roll-uită*.

6.2.2.1. Scriere cu aldine (în mod normal sau pe verticală)

Subrutina care urmează calculează adresa unui caracter oarecare folosind variabila de sistem LAST-K (de la adresa 23560), în care se memorează codul ultimei taste apăstate:


```

CHRADR LD A,(23560) ;(LAST-K)
SUB 32
LD L, A
ADD HL, HL
ADD HL, HL
ADD HL, HL
LD BC, (23606) ;(CHANS)
INC B
ADD HL, BC
RET

```

Caracterele aldine (îngroșate) se obțin cu următorul program:

Exemplul 6.8:

```

10      ORG 60000      ;ALDINE
20      ENT $
30      CALL CHRADR
40      LD IX, (23675) ; (UDG)
50      LD B, 8
60      ET1          LD A, (HL)
70      RRA
80      OR (HL)
90      LD (IX), A
100     INC IX
110     INC HL
120     DJNZ ET1
130     ZEND          RET
140     CHRADR       LD A, (23560) ; (LAST-K)
150     SUB 32
160     LD L, A
170     ADD HL, HL
180     ADD HL, HL
190     ADD HL, HL
200     LD BC, (23606) ; (CHANS)
210     INC B
220     ADD HL, BC
230     RET

```

Pentru a se scrie cu aldine fie pe orizontală fie pe verticală se utilizează următoarele programe BASIC:

a) Scriere pe orizontală

```
10 CLS : LET a$="32 caractere"
```

```

20 FOR i=1 TO LEN a$
30 POKE 23560, CODE a$(i)
40 RANDOMIZE USR 60000
50 PRINT AT linie, i-1; "%"; CHR$( 8;"A": REM litera
   "A" în modul grafic
60 NEXT i

```

b) Scriere pe verticală

```

10 CLS : LET a$="22 caractere"
20 FOR i=1 TO LEN a$
30 POKE 23560, CODE a$(i)
40 RANDOMIZE USR 60000
50 PRINT AT i-1, coloana; "%"; CHR$( 8;"A": REM litera
   "A" în modul grafic
60 NEXT i

```

6.2.2.2. Scriere cu litere rotite (cu 90° sau 180°)

Există situații în care literele trebuie rotite după dorință (de exemplu diagramele la care pe axa ordonatelor trebuie înscris un text). Programul următor realizează un nou set de caractere rotite cu 90°.

Exemplul 6.9:

10	ORG adr	; LITERE ROTITE CU 90 GRADE
20	ENT \$	
30	LD HL, 0	
40	CALL CHRADR	
50	LD C, 8	
60	ET1	LD B, 8
70		LD IX, (23675) ; (UDG)
80		LD A, (HL)
90	ET2	RRA
100		RL (IX)
110		INC IX
120		DJNZ ET2
130		JNC HL
140		DEC C
150		JR NZ, ET1
160	ZEND	RET
170	CHRADR	LD A, (23560) ; (LAST-K)
180		SUB 32


```

190 LD L, A
200 ADD HL, HL
210 ADD HL, HL
220 ADD HL, HL
230 LD BC, (23606) ; (CHANS)
240 INC B
250 ADD HL, BC
260 RET

```

Programul BASIC aferent celor două modalități de scriere are forma:

a) Scriere rotită cu 90°

```

10 CLS : LET a$="32 caractere"
20 FOR i=1 TO LEN a$
30 POKE 23560, CODE a$(i)
40 RANDOMIZE USR adr
50 PRINT AT linie, i-1;"A": REM litera "A" în modul
   grafic
60 NEXT i

```

b) Scriere rotită cu 180°

```

10 CLS : LET a$="22 caractere"
20 FOR i=1 TO LEN a$
30 POKE 23560, CODE a$(i)
40 RANDOMIZE USR adr
50 PRINT AT (i-linie), coloana;"A": REM litera "A"
   în modul grafic
60 NEXT i

```

6.2.2.3. Scriere roll

Rutina care urmează realizează efectul roll pentru un text de maximum 32 caractere, pe linia 32 a ecranului.

Exemplul 6.10:

```

10      ORG 60000 ;SRIERE ROLL PE
                LINIA 23
20      ENT $
30      LD HL, 32000
40      LD B, 8
50  ET1  LD (HL), 0
60      IND HL
70      DJNZ ET1
80      LD HL, 32000

```

90		LD DE,20704 ;ADRESA LINIEI 23
100		LD B,8
110	ET2	LD A, (DE)
120		RES 0,A
130		RES 1,A
140		RES 2,A
150		RES 3,A
160		RES 4,A
170		RES 5,A
180		RES 6,A
190		LD (HL),A
200		LD A,1
210		ADD A,D
220		LD D,A
230		INC HL
240		DJNZ ET2
250		LD A,0
260		LD HL,20735 ;ADRESA SFIRSTITULUI LINIEI 23
270		LD C,8
280	ET3	PUSH HL
290		LD B,32
300		OR A
310	ET4	RL (HL)
320		DEC HL
330		DJNZ ET4
340		LD DE,256
350		POP HL
360		ADD HL,DE
370		DEC C
380		CP C
390		JR NZ,ET3
400		LD HL,32000
410		LD DE,20735
420		LD B,8
430	ET5	LD C, (HL)
440		LD A,128
450		CP C
460		JR NZ,ET6
470		LD A, (DE)
480		SET 0,A


```

490 LD (DE), A
500 ET 6 LD A, 1
510 ADD A, D
520 LD D, A
530 INC HL
540 DJNZ ET5
550 ZEND RET

```

Rutina se valorifică prin următorul program BASIC:

```

10 CLS : PRINT # 0; " PROGRAMAT DE M.M. POPOVICI
1993"

```

```

20 RANDOMIZE USR 60000: IF INKEY$ = "" THEN GO TO 20

```

Este posibil ca efectul *roll* să se realizeze și pe linia 24, caz în care programul BASIC anterior se modifică după cum urmează:

```

10 CLS : PRINT # 0; "PROGRAMAT DE M.M. POPOVICI
1993": REM text staionar

```

```

15 PRINT # 1; " < PROGRAME IN COD MASINA > "

```

```

20 RANDOMIZE USR 60000: IF INKEY$ = "" THEN GO TO 20

```

7. NOȚIUNI DESPRE ANIMAȚIE ȘI ÎNTRERUPERI

În acest capitol se prezintă noțiunile de bază ale animației și se dezvoltă un program de divertisment (joc). De asemenea se explică fundamentele întreruperilor.

7.1. ELEMENTELE ANIMAȚIEI : HAZARDUL ȘI DEPLASAREA

Se prezintă două modalități prin care se realizează mai rapid numere aleatoare în cod mașină decât o face instrucțiunea RND din BASIC.

a) Utilizarea variabilei de sistem nefolosite 23681

Principiul este următorul: se extrage din ROM un octet în care se poate depune un număr $n=0...255$.

Exemplul 7.1:

10	ORG 60000	;GENERAREA NUMERELOR ALEATOARE
20	ENT \$	
30	LD HL,23681	
40	INC (HL)	
50	LD L, (HL)	
60	LD H,25	;6400=256*25 OCTETUL SEMNICIFICATIV
70	LD C, (HL)	
80	LD B,0	
90	RET	

Programul *BASIC* are forma:

```
10 CLS
20 LET a=USR 60000: PRINT a
30 GO TO 20
```

Se vor afișa diverse numere aleatoare.

b) Utilizarea variabilei de sistem SEED (23670)

Principiul este următorul: se alege un număr care se depune în variabila de sistem SEED aflată la adresa 23670. Se înmulțește apoi acest număr cu un număr prim, iar rezultatul - de cele mai multe ori modulo 65536 - este stocat în variabila de sistem SEED pentru o folosire ulterioară.

Exemplul 7.2:

```
10          ORG 60000          ;NUMERE ALEATOARE
                (v.2)
20          ENT $
30          LD HL,(23670)    ;(SEED)
40          LD D,H
50          LD E,L
60          ADD HL,HL
70          ADD HL,DE
80          ADD HL,HL
90          ADD HL,DE
100         ADD HL,HL
110        ADD HL,HL
120        ADD HL,DE
130        INC L
140        LD (23670),HL
150        LD B,H
160        LD C,L
170        RET
```

Programul *BASIC* de folosință este identic.

7.2. RUTINELE AFIȘĂRII

Cu următorul program:

a) în BASIC

```
10 CLS : FOR n=16384 TO 22527: POKE n,255: NEXT n
```

b) în limbaj de asamblare

```

10          ORG 60000
20          ENT $
30          LD HL,16384
40          LD BC,3*2048
50  E1      LD (HL),255
60          LD DE,10000      ;bucla temporizare
70  E2      DEC DE
80          LD A,D
90          OR E
100         JP NZ,E2
110        INC HL
120        DEC BC
130        LD A,B
140        OR C
150        JP NZ,E1
160        RET

```

(RANDOMIZE USR 60000)

se vizualizează organizarea ecranului. Afişajul pe ecran este divizat în 3 zone distincte a câte 8 linii fiecare conform schemei de mai jos

linia 0	16384
linia 7	18431
linia 8	18432
linia 15	20479
linia 16	20480
linia 23	22527

Observînd succesiunea de umplere a ecranului se constată că cele trei zone se umplu identic. De pildă, la prima zonă se umple rîndul 1 al primei linii, apoi rîndul 1 al liniei a 2-a, apoi rîndul 1 al liniei a 3-1 ş.a.m.d. pînă la 16389. Continuă apoi cu rîndul 2 al liniei 1, apoi rîndul 2 al liniei 2 etc, totul continuînd în aceeaşi manieră pînă la 18431. Evident, pentru zona a doua (de la 18432 la 20479) şi zona a treia (de la 20480 la 22527) se procedează identic.

Rezultă că sînt necesare unele rutine care să calculeze poziţiile de afişare. În acest scop se introduc următoarele notaţii:

OCTET	pentru a indica octetul într-un rând de pixeli
PRINT	pentru a indica poziția unui caracter (8 poziții OCTET)
PLOT	pentru a indica un pixel într-o poziție OCTET

7.2.1. Poziția PRINT

Exemplul 7.3:

```

10          ORG 42200          ;POZIȚIA PRINT
20  POZPR   LD D,0
30          AND A              ;Ci =0
40          LD A,H
50          LD B,5
60  ET1     RLA
70          RL D
80          DJNZ ET1
90          ADD A,L
100         LD E,A
110         PUSH BC
120        POP BC
130        LD A,B
140        AND A,88          ;ADAUS 22528=256*88
150        LD B,A
160        BIT 0,D          ;Z=D0
170        JR NZ,ET2        ;SALT DACA Z=1
180        LD A,D
190        ADD A,7          ;SE ADAUGA
                               1792=256*7
200        LD D,A
210  ET2     BIT 1,D          ;Z=D1
220        JR Z,ET3         ;SALT DACA Z=1
230        LD A,D          ;DACA D1=1,Z=0
240        ADD A,14         ;SE ADAUGA
                               3584=256*14
250        LD D,A
260  ET3     LD A,D
270        ADD A,64         ;SE ADAUGA=256*64
280        LD D,A
290        RET

```

La sfârșitul acestei rutine registrul dublu BC este punctat pe poziția

ATTR și registrul dublu **DE** pe poziția **PRINT**. Examinînd programul se observă că nu conține vreun test (de pildă dacă **H** este cuprins între 0 și 23, iar **L** cuprins între 0 și 31):

7.2.2. Poziția octet

Întrucît toate aceste rutine sînt necesare pentru a se realiza elemente de animație, se recomandă ca ele să fie scrise în continuare celei precedente.

Exemplul 7.4:

```

300          ORG 42240          ;POZITIA OCTET
310  POZOC   LD A,H
320          AND 248           ;H modulo 8 si Ci=0
330          RRA
340          RRA
350          RRA
360          PUSH HL
370          LD H,A
380          CALL POZPR        ;SALT LA ADRESA
                                   42400
390          POP HL
400          LD A,H
410          AND 7             ;IZOLEAZA NR.
                                   RINDULUI (0..7)
420          ADD A,D
430          LD D,A

```

Registrul **DE** este punctat pe poziția **OCTET**

7.2.3. PLOT

Exemplul 7.5:

```

450          ORG 42258          ;PLOT
460  POSPL   LD A,L
470          AND 248           ;L modulo 8 si Ci=0
480          RRA
490          RRA
500          RRA
510          PUSH HL

```

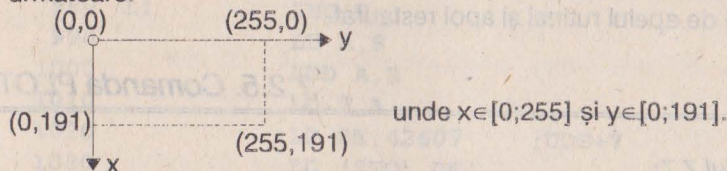


```

520 LD L,A
530 CALL POZOC ;SALT LA ADRESA
                    42240
540 POP HL
550 LD A,L
560 AND 7
570 RET

```

La revenire registrul DE este punctat pe poziția OCTET, registrul A pe pixelul din această poziție, iar BC pe poziția ATTR. Se menționează că s-a folosit un nou sistem de axe de coordonate conform schemei următoare:

7.2.4. Adresa matricei de caractere

Exemplul 7.6.:

```

500 ORG 42274 ;MATRICEA
                    CARACTERELOR
590 MATCAR BIT 7,A ;Z=A7
600 JR Z,ET4 ;SALT DACA A<128
610 LD B,0 ;DACA A>127
620 LD C,A
630 LD HL,2011
640 ADD HL,BC ;2011+COD UDG
650 JR ET5
660 ET4 LD H,0
670 LD L,A
680 ET5 ADD HL,HL ;MULTIPLICAT CU 8
690 ADD HL,HL
700 ADD HL,HL
710 LD A,H
720 ADD A,188 ;SE ADAUGA
                    48128=256*128
730 LD H,A
740 RET

```

La reîntoarcerea din rutină registrul dublu HL este punctat pe primul octet al matricei de caractere, al cărui cod este în registrul A. În același timp, pentru a se putea afișa caracterele grafice definite de programator rutina începe cu un test. Astfel, dacă $A < 128$ se pune A în HL, se multiplică cu 8 și se adaugă 48128; dacă $A > 127$ (de ex.144 care este codul primului caracter grafic), atunci se pune acest număr (ex.144) în BC, se adaugă 2011, se multiplică cu 8 și se adaugă 48128. Rezultă astfel $2155 * 8 + 48128 = 65368$ (adresa primului caracter UDG)

Se atenționează că rutina folosește registrul BC și dacă acest registru servește programului propriu zis, conținutul lui trebuie salvat în stivă înainte de apelul rutinei și apoi restaurat.

7.2.5. Comanda PLOT

Exemplul 7.7:

```

750          ORG 42298          ;AFISAREA POZITIEI
                                PLOT
760 AFPL     CALL POZPL
770          CPL
780          AND 7
790          RLA
800          RLA
810          RLA
820          OR 199            ;PENTRU A FACE SET
830          LD HL,23300      ;ADRESA CARE CONTINE
                                UN OCTET DE MATRICE
840          BIT 7, (HL)      ;TESTUL BITULUI 7
850          JR NZ,ET6
860          SUB 64            ;PENTRU A FACE RES
870 ET6      LD (ET7+1),A
880          LD A, (DE)
890 ET7      SET 0,A
900          LD (DE),A
910          RET

```

La linia 890 se pot realiza 16 posibilități folosind SET 0 la 7 sau RES 0 la 7.

7.2.6. Mișcarea

Exemplul 7.8:

```

920      ORG 42328      ;MISCAREA
930      ENT $
940  STO  DEFW 42326
950  MISC  LD H,7      ;NR.LINIE 0
960      LD L,30      ;NR.COLOANA
970      LD C,170
980  L1   INC H
990      LD A,8
1000     ADD A,H
1010     LD H,A
1020     LD DE,42607  ;UDG+7
1030     LD (STO),DE
1040     LD B,8
1050  L0   PUSH BC
1060     CALL POZOC
1070     NOP
1080     LD BC,(STO)
1090     LD A,(BC)
1100     LD (DE),A
1110     DEC BC
1120     LD (STO),BC
1130     DEC H
1140     POP BC
1150     DJNZ L0
1160     NOP
1170     DEC C
1180     JR NZ,L1
1190     RET

```

Personajul care se mișcă este desenat în fig.7.1; datele numerice pentru definirea acestui nou caracter grafic sînt introduse cu directiva DEFB.

```

1200     ORG 42600      ;DEFINIREA UDG
1210     DEFB 60,126,219,255,189,165,165,36
1220     DEFB 0

```

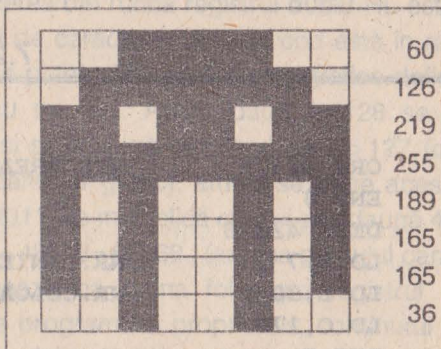

Fig.7.1

Trecînd în *BASIC* și tastînd **RANDOMIZE USR 42328** se constată că personajul cade cu o viteză mare; se va introduce o întîrziere;

```

1230 INT          DEFW 42327      ;INTIRZIERE
1240              LD DE,2049
1250 XX           DEC DE
1260              LD A,D
1270              OR E
1280              JR NZ,XX
1290              RET

```

Pentru varierea căderii se scrie programul *BASIC*

```

5 CLS : FOR N=8 TO 0 STEP -1
10 POKE 42379, N
20 RANDOMIZE USR 42328
25 NEXT N

```

Rezultă 8 căderi succesive. Tastînd

POKE 42600,129: RANDOMIZE USR 42328

extraterestrul va coborî ca pe o pistă de schi, respectiv tastînd

POKE 42600,0: RANDOMIZE USR 42328

se va produce coborîrea normală a extraterestrului.

7.3. ELABORAREA UNUI PROGRAM DE DIVERTISMENT (JOC)

Jocului reprezintă o categorie aparte de programe cu o mare audiență în rîndurile tineretului, datorită ingeniozității deseneilor și a mișcărilor, complexității scenariului și atractivității fundalului sonor. Este

știut că astfel de programe sînt elaborate de echipe de specialiști alcătuite din programatori, desenatori, muzicieni, plasticieni, scenariști și alte categorii de profesioniști ai genului care, printr-o muncă migăloasă, reușesc să realizeze cu inteligență și gust, o lume specifică și apropiată desenului animat.

Fără îndoială că o astfel de performanță de programare nu este la îndemîna oricui; din acest motiv există firme specializate în asemenea produse informatice, care își păstrează "secretele" printr-o protejare a programelor cu mijloace din ce în ce mai sofisticate.

În cele ce urmează se prezintă un program de divertisment foarte simplu, în care personajul principal (un om) trebuie să traverseze mai întîi o stradă foarte circulată în dublu sens de către vehicule rutiere diverse și pietoni, apoi o bandă deplasabilă cu păianjeni uriași și o zonă fluvială populată cu crocodili pe care navighează vapoare de diferite tonaje. În final se ajunge într-un spațiu marcat cu grilaje.

Pentru a elabora un asemenea joc trebuie rezolvate, în principal, trei probleme diferite și anume:

- modul în care trebuie deplasate anumite linii ale ecranului în sensuri inverse și cu viteze diferite, pe care urmează să se amplaseze vehiculele rutiere, pietonii, păianjenii, crocodilii și vehiculele navale;

- desenarea personajului central al jocului și a restului elementelor grafice;

- afișarea scorului și modul în care se punctează fiecare reușită a personajului central în tentativa sa de traversare.

a) Deplasarea diverselor linii ale ecranului se face conform modelelor de scroll prezentate în cap.4 . O analiză a liniilor ecranului a condus la schema de mai jos.

Sens deplasare →	la stînga	la dreapta
Tip deplasare ↓		
lentă	Liniile 2,6,16,18	Linia 12
rapidă	Linia 10	Liniile 4,8,10,14

Subrutina care realizează aceste deplasări este următoarea:

Exemplul 7.10:

10

ORG 42244

;DEPLASARI LINII

DIFERITE

20

ENT \$

30	ET1	LD C, B
40	ET2	PUSH HL
50		LD DE, 31
60		ADD HL, DE
70		LD A, (HL)
80		SBC HL, DE
90		RRA
100		LD B, 32
110	ET3	LD A, (HL)
120		RRA
130		LD (HL), A
140		INC HL
150		DJNZ ET3
160		POP HL
170		INC H
180		DEC C
190		JR NZ, ET2
200		RET
210	ET4	LD C, 8
220	ET5	XOR A
230		PUSH HL
240		LD DE, 31
250		SBC HL, DE
260		LD A, (HL)
270		ADD HL, DE
280		RLA
290		LD B, 32
300	ET6	LD A, (HL)
310		RLA
320		LD (HL), A
330		DEC HL
340		DJNZ ET6
350		POP HL
360		INC H
370		DEC C
380		JR NZ, ET5
390		RET
400		LD HL, 16749
410		CALL ET4
420		LD HL, 16512
430		CALL ET1

440		LD HL,16512
450		CALL ET1
460		LD HL,16607
470		CALL ET4
480		LD HL,18432
490		CALL ET1
500		LD HL,18432
510		CALL ET1
520		LD HL,18432
530		CALL ET1
540		LD A, (23673)
550		NOP
560		NOP
570		NOP
580		NOP
590		NOP
600		NOP
610		NOP
620		AND 2
630		JR Z,ET7
640		LD HL,18496
650		CALL ET1
660		LD HL,18496
670		CALL ET1
680		LD HL,18496
690		CALL ET1
700		JR ET8
710	ET7	LD HL,18527
720		CALL ET4
730		LD HL,18527
740		CALL ET4
750		LD HL,18527
760		CALL ET4
770	ET8	LD HL,18560
780		CALL ET1
790		LD HL,18624
800		CALL ET1
810		LD HL,18624
820		CALL ET1
830		LD HL,20511
840		CALL ET4

850	LD HL,20511	014
860	CALL ET4	020
870	LD HL,20575	024
880	CALL ET4	030
890	RET	034
900	LD HL,18560	038
910	CALL ET1	044
920	LD HL,18624	048
930	CALL ET1	054
940	LD HL,20511	058
950	CALL ET4	064
960	LD HL,20575	068
970	CALL ET4	074
980	RET	078
990	LD HL,16479	084
1000	CALL ET4	090
1010	LD HL,165512	094
1020	CALL ET1	100
1030	LD HL,18432	104
1040	CALL ET1	110
1050	RET	114
1060	LD HL,16479	118
1070	CALL ET4	124
1080	LD HL,16607	128
1090	CALL ET4	134
1100	LD HL,18560	138
1110	CALL ET1	144
1120	LD HL,18624	148
1130	ZEND CALL ET1	154

Verificarea funcționării rutinei se poate face cu următorul program:

```

5 BORDER 5: PAPER 5: INK 1: CLS
10 FOR n=0 TO 21: PRINT AT n,0;"Linia";n: NEXT n
15 FOR i=0 TO 255: RANDOMIZE USR 42295: NEXT i

```

Rutina poate fi plasată la orice adresă adr, iar activarea ei se face cu comanda

RANDOMIZE USR (adr+51).

Această rutină se va salva pe bandă cu comanda

SAVE "trav" CODE adr, 250

b) Desenarea personajului central și a elementelor grafice (vehicule rutiere de diferite forme, pietoni, păianjen, valuri, crocodil, vapoare de

forme diferite, grilaj) se face după modelul cunoscut din BASIC de definire a noilor UDG. Astfel:

- pentru mersul spre dreapta: automobil (AB) și camion (CDE);
- pentru mersul spre stânga: automobil (HI) și camion (JKL);
- pieton (F), personajul central (G), val (M), păianjen (OP), grilaj (N), vapor (QRRS) și crocodil (TU).

Programul BASIC de definire a UDG-urilor este următorul:

```

10 CLS : LET a=PEEK 23675 +256*PEEK 23676: RESTORE
    30
20 FOR b=a TO a+167: READ c: POKE b,c: NEXT b
30 DATA 15,18,34,127,255,255,40,16,128,64,32,254,
    254,255,40,16
40 DATA 127,127,127,127,127,255,21,8,254,254,254,
    254,255,255,64,128
50 DATA 0,248,196,196,254,254,40,16,24,24,36,126,
    60,90,165,66
60 DATA 56,40,146,124,56,56,40,108,1,2,4,127,127,
    255,20,8
70 DATA 240,72,68,254,255,255,20,8,0,31,35,35,127,
    127,20,8
80 DATA 127,127,127,127,255,255,2,1,254,254,254,
    254,254,255,168,16
90 DATA 16,41,199,0,38,0,0,0,0,66,255,68,68,255,68,
    0
100 DATA 0,34,85,143,151,163,160,0,0,68,170,241,233,
    197,5,0
110 DATA 16,16,16,254,63,31,15,7,0,0,0,0,30,255,255,
    255
120 DATA 96,124,84,120,127,255,254,252,0,0,3,2,15,
    16,255,0,6,12,152,240,224,85,255,0

```

Programul se verifică tastînd în modul grafic literele următoare:

AB CDE F G HI JKLM N OP QRRS TU

și se salează cu comanda

SAVE "UDG" CODE 65368,168

c) Afisarea scorului și modul de joc sînt scrise în programul BASIC, care urmează (în care majusculele subliniate se tastează în modul grafic):

```

10 CLS : LOAD "trav" CODE adr,250: LOAD "UDG" CODE
    65368,168
20 GO TO 40

```

```

25 BEEP .01,b-a
30 PRINT OVER 1; PAPER 8; INK 8; AT a,y2;"G":
  RETURN
40 CLS : PRINT AT 11,3;"Doriti instructiuni (d/n)?"
50 PAUSE 0: IF INKEY$ ="d" OR INKEY$ ="D" THEN GO
  TO 300
60 GO TO 400
300 CLS : PRINT AT 0,11;"OBIECTIVUL" ' ' "Conduci un
  G evitînd AB CDE F QRRS TU. " ' ' "Un OP
  patruleaza în fata in-sulei."
310 PRINT ' ' "Trebuie sa intri în cele 4 ca- sute
  necompletate din partea de sus NNN NNN".
320 PRINT ' "Cînd cele 4 casute sînt comple- tate,
  viteza va creste, apare un OP si casutele se
  golesc."
330 PRINT ' ' ' AT 18,4;"Apasati o tasta oarecare":
  BEEP .02,40: PAUSE 4: BEEP .02,-40: PAUSE 0
340 CLS : PRINT AT 7,22;"TASTE:"
350 PRINT ' "(7sp)↑(14sp)< >": REM (7sp)=7
  blancuri;(14sp)=14 blancuri
360 PRINT FLASH 1; AT 11,6; "1"; FLASH 0;" 2 3 4 5 6
  7 8 "; FLASH 1;"9"; FLASH 0;" "; FLASH 1;"0"
370PRINT AT 18,4;"Apasati o tasta oarecare":
  BEEP.02,40: BEEP.02,-40: PAUSE 0
400 BRIGHT 1: PAPER 5: BORDER 5: CLS
410 LET hi=0
420 PRINT PAPER 4; AT 10,0;"(15 sp)OP(14 sp)"
430 LET lives=9: LET score=0: LET home=0
440 POKE (adr+181),201: POKE (adr+206),201: POKE
  (adr+225),201
450 PRINT AT 0,0; PAPER 4;"NNNN"; PAPER 7;" "; PAPER
  4; "NNNNNNN"; PAPER 7;" "; PAPER 4; "NNNNNNNN";
  PAPER 7; " "; PAPER 4; "NNNNNNNN"; PAPER 7;" ";
  PAPER 4;"NNNN"
455 IF home <> 0 THEN GO TO 660
460 PRINT PAPER 4; INK 5;"32▣": REM tasta 3 în
  modul grafic (de 32 ori)
470 PRINT " QRRRS QRRRS QRRS QRRS "
480 PRINT INK 7;"(4sp)MMM(5sp)MMMM(5sp)MMM(4sp)M"
490 PRINT INK 2;"(2sp)TU(4sp)TU(5sp)TU(3sp)
  TU(6sp)TU"

```



```

500 PRINT INK 7;"MM(2sp)M(6sp)MMMM(8sp)MMM(4sp) "
510 PRINT INK 1;"RS(5sp)QRRS(5sp)QRRRRS(6sp)QRRR"
520 PRINT INK 7;"(2sp)MM(2sp)MMMM(5sp)MM(6sp)MM
(6sp) "
530 PRINT "U(8sp)TU(6sp)TU(6sp)TU(4sp) "
540 PRINT PAPER 4;"32N": REM 32 litere N
550 PRINT PAPER 0; INK 7; AT 11,0;"32N": REM 32
litere N
560 PRINT PAPER; INK 3:" AB F AB CDCDE F E
CDE(6sp) "
570 PRINT PAPER 0; INK 7;"32-": REM 32 minusuri
580 PRINT PAPER 0; INK 5;" AB(4sp)AB(4sp)AB(2SP)
AB(7sp)AB(4sp) "
590 PRINT PAPER 0; INK 7;"32=": REM 32 egaluri
600 PRINT PAPER 0; INK 4: "(15sp)HI(3sp)HI(7sp)HI
(9sp)H"
610 PRINT PAPER 0; INK 7;"32-": REM 32 minusuri
620 PRINT PAPER 0; INK 6;"KL(3sp)HI(2sp)HI F(2sp)
F(2sp)JKLKL(3sp)F(4sp)J"
630 PRINT PAPER 4;"32N": REM 32 litere N
640 PRINT PAPER 4;"32sp"
650 PRINT PAPER 1; INK 7;"SCOR:"; AT 21,11;" INC ";
PAPER 5; INK 0;lives; PAPER 1; INK 7;"SCOR MAX"
660 LET x1=20: LET y1=16: LET x2=x1: LET y2=y1
670 PRINT PAPER 8; INK 8; AT x1,y1;" "
680 RANDOMIZE USR (adr+51)
690 IF SCREENS (x2,y2)=" " THEN GO TO 880
700 LET a=x2: FOR b=25 TO 35: GOSUB 25: GOSUB 25:
GOSUB 25: NEXT b
730 FOR a=x2 TO 20 STEP 2: GOSUB 25: NEXT a
740 LET lives=lives-1: PRINT AT 21,16;lives
750 LET x2=20
760 IF lives <> 0 TEHN GO TO 680
770 LET hi=score; PRINT AT 21,27;hi
790 PRINT FLASH 1; PAPER 7; AT 12,7;"SFIRSITUL
JOCULUI"
800 PRINT AT 14,14;"ALT JOC' (d/n)?"
840 IF INKEY$ ="n" OR INKEY$ ="N" THEN CLS: STOP
850 IF INKEY$ <> "d" THEN GO TO 840
860 PRINT PAPER 5; AT 21,7;"4sp": GO TO 415
880 IF x2 <> 0 THEN GO TO 1050

```

```
890 PRINT PAPER 8; INK 8; AT x1,y1," "; AT x2,y2;
    "G"
900 RESTORE 920
910 FOR a=1 TO 8: READ b,c: BEEP b,c: NEXT a
920 DATA .1,11,.1,11,.8,16,.05,11,.05,16,.05,11,
    .05,16,1,20
930 LET home=home+1: LET score=score+50: PRINT AT
    21,7;score
940 IF home/4 <> INT (home/4) THEN GO TO 660
960 IF home=4 THEN POKE (adr+181),0
970 IF home=8 THEN POKE (adr+206),0
980 IF home=12 THEN POKE (adr+225),0
985 IF home>36 THEN GO TO 450
990 LET a=RND*31
1000 LET a=a+1
1005 IF a>31 THEN LET a=0
1010 IF SCREEN$ (10,a)="" THEN GO TO 1000
1020 IF SCREEN$ (10,a+1)="" THEN GO TO 1000
1030 PRINT PAPER 4; AT 10,a,"OP"
1035 RESTORE 920: FOR a=1 TO 8: READ b,c: BEEP b,c:
    NEXT a
1040 GO TO 450
1050 PRINT PAPER 8; INK 8; AT x2,y2;"G"
1060 LET x1=x2: LET y1=y2
1070 IF INKEYS <> "1" THEN GO TO 1100
1080 BEEP .001,33
1090 LET x2=x2-2: LET score=score+5: PRINT AT 21,7;
    score
1100 LET y2=y2+(INKEY$ ="0" AND y2 <> 31)-(INKEY$
    ="9" AND y2 <> 0)
1110 GO TO 670
```

7.4. ÎNTRERUPERILE

• Întreruperile sînt modalități subtile de programare care conduc la efecte vizuale spectaculoase ce sînt folosite în diverse categorii de programe cu precădere în cele de divertisment (jocuri). Mecanismul de funcționare al întreruperilor se explică în cele ce urmează.

Se consideră microprocesorul într-o stare inițială în care execută programul principal; la un moment dat sosește de la un periferic (de ex. tastatura) un semnal exterior care precizează că trebuie efectuată o întrerupere și furnizează, în același timp, originea semnalului de întrerupere. Prima operație pe care trebuie să o execute microprocesorul este să salveze în stivă datele care îi permit să reia programul principal după tratarea întreruperii, respectiv să salveze registrele și adresa de memorie de la care se va relua execuția. Din acest moment microprocesorul poate trece la tratarea întreruperii, adică la executarea unui subprogram ce are o adresă de început pe care microprocesorul o cunoaște datorită originii întreruperii.

După satisfacerea cererii de întrerupere se revine la programul principal, ceea ce implică reîncărcarea registrelor cu valorile salvate în stivă și continuarea execuției din locul specificat prin adresa de revenire.

Întreruperile sînt de două feluri: nemascabile (NMI) și mascabile (MI). La întreruperile nemascabile microprocesorul Z80 răspunde într-un singur mod, în timp ce pentru întreruperile mascabile există trei moduri de tratare (**IM 0**, **IM 1**, **IM 2**). Întreruperea nemascabilă este prioritară față de cea mascabilă.

- Întreruperile nemascabile nu pot fi ignorate; ele execută automat un **RST** sau **CALL** la adresa 102 din ROM; cu instrucțiunea **RETN** (revenire din întreruperea nemascabilă) microprocesorul revine la instrucțiunea următoare din programul principal. Acest tip de întrerupere este rezervat evenimentelor grave (cădere de tensiune, eroare de memorie) și este inaccesibil programatorului.

- Întreruperile mascabile sînt validate/invalidate de instrucțiunile **EI**, respectiv **DI**. Microprocesorul Z80 dispune de trei moduri de întreruperi mascabile și anume:

- a) În modul IM 0 se intră automat la inițializarea sistemului sau folosind instrucțiunea **IM 0**; în acest caz se execută una din cele 8 instrucțiuni **RST** de care dispune microprocesorul și a cărei adresă este înscrisă pe magistrala de date. Acest mod nu poate fi folosit de programator deoarece în configurația hard a calculatoarelor compatibile cu ZX-SPECTRUM nu există un circuit periferic care să genereze un cod de instrucțiune RST sau CALL.

- b) În modul IM 1, în care se intră cu instrucțiunea **IM 1**,

microprocesorul va executa programul din ROM de la adresa 56. Acest mod este folosit de interpretorul BASIC pentru scanarea (citirea) tastaturii și deci nu este util programatorului (la fiecare 1/50 secunde se lansează o cerere de întrerupere în urma căreia se execută un RST 56).

c) **Modul IM 2** este modul de întrerupere la dispoziția programatorului, adresa subprogramului de tratare a întreruperii găsiindu-se într-o locație de memorie. Pentru calculul acestei locații registru l asigură octetul superior (semnificativ) de adresă, iar octetul inferior (mai puțin semnificativ) este asigurat de dispozitivul periferic care a cerut întreruperea. De la această locație de memorie se citesc în ordine doi octeți cu care se formează o nouă adresă la care se va executa apoi un **CALL**. Pentru înțelegerea modului în care se formează această nouă adresă se presupune că x este valoarea conținută în registrul I; pentru această valoare adresa care se formează va lua valori limită între

$$256*x \text{ și } 256*x+255,$$

respectiv 256 valori distincte, indiferent de octetul inferior care i se furnizează microprocesorului de către dispozitivul periferic ce a solicitat întreruperea. Dacă toți octeții de memorie între aceste două adrese limită vor conține aceeași valoare y, microprocesorul va citi din această tabelă de valori doi octeți identici aflați în succesiune și va crea cu ei noua adresă

$$256*y+y$$

indiferent de unde se citesc octeții.

La această adresă $adr1 = 256*y + y$ se plasează subrutina care să deservească întreruperea dorită de programator.

- Subrutina de tratare a întreruperii trebuie să înceapă cu instrucțiunea **DI** (dezactivarea întreruperii) și să se termine cu **EI** (activarea întreruperii) și **RET**. De asemenea subrutina trebuie să conțină mai întâi o secvență de salvare în stivă a tuturor registrelor care vor putea fi alterate și în final o secvență de restaurare a registrelor pentru revenirea în programul principal.

Dacă se dorește ca întreruperea să funcționeze în paralel cu un program BASIC aflat sub interpretor, se va utiliza și instrucțiunea **CALL 703** (salt la adresa din ROM unde este plasată rutina de citire a tastaturii).

Rezumând, structura unei rutine pentru întreruperi va avea următoare formă:

INIT	ORG adr	;inițializarea întreruperii
	ENT \$	
	LD HL,adr2	;adr2 = 256*(y-1)-adresa tabelei de valori
	LD A,y	;y = octetul semnificativ
	LD B,0	;tabela începe la adr2 și conține numărul y
TABELA	LD (HL),A	
	INC HL	
	DJNZ TABELA	
	LD (HL),A	
	LD A,y-1	
	LD I,A	
	DI	
	IM 2	
	RET	
SUBRUT	ORG adr1	;adr1 = 256*y+y
	Eventual DI	
	PUSH AF	
	PUSH BC	
	PUSH DE	
	PUSH HL	
	Eventual o secvență de temporizare	
	CALL RUTINA	;apelarea rutinei de executat
	CALL 703	;apelarea rutinei de citire a tastelor
	POP HL	;restaurarea registrelor
	POP DE	
	POP AF	
	JP 56	;salt la adresa din ROM pentru tratarea întreruperilor mascabile
RUTINA	...	;rutina de executat în urma cererii de întrerupere

Activarea rutinei se face cu comanda **RANDOMIZE USR adr**.

Secvența de temporizare poate avea forma:

TEMP LD HL, 500
 WAIT DEC HL
 LD A,H
 OR L
 JR NZ,WAIT

Exemplul 7.11:

10	INIT	ORG 61697	;INITIALIZARE INTRERUPERI
20		ENT \$	
30		LD HL,61440	;adresa tabelii de valori
40		LD A,241	;Y=241
50		LD B,0	;tabela incepe la 62440 si contine numarul 241
60	TABELA	LD (HL),A	
70		INC HL	
80		DJNZ TABELA	
90		LD (HL),A	
100		LD A,240	;240=Y-1
110		LD I,A	
120		DI	
130		IM 2	
140		EI	
150		RET	
160	SUBRUT	ORG 61937	;61937=256*241+241
170		DI	
180		PUSH AF	
190		PUSH BC	
200		PUSH DE	
210		PUSH HL	
220		CALL RUTINA	
230		CALL 703	
240		POP HL	
250		POP DE	
260		POP BC	
270		POP AF	
280		JP 56	
290	RUTINA	LD B,32	;rutina de executat
300		LD HL,23264	


```

310 ET      LD A,R
320        LD (HL),A
330        INC HL
340        DJNZ ET
350 ZEND    RET

```

Programul BASIC de folosire a rutinei:

```

10 BORDER 2: PAPER 0: INK 7: CLS
20 RANDOMIZE USR 61697
30 PRINT # 1; AT 1,4;"APASATI O TASTA OARECARE":
   PAUSE 0

```

Se obține linia 23 colorată și acest efect nu poate dispărea decât prin resetarea calculatorului.

Exemplul 7.12: deplasarea spre stînga ecranului a unui text cu max.768 caractere în timpul execuției unui program BASIC.

```

10      ORG 63993      ;DEPLASARE TEXT
20      ENT $
30 ET1   EQU $+3
40 ET2   EQU $+4
50 ET3   EQU $+7
60      JR ET3
70 LF9FB LD BC,5377
80 LF9FE LD L,(HL)
90      CALL M,50677
100     PUSH DE
110     PUSH HL
120     PUSH IX
130     LD A,(LF9FB)
140     AND A
150     JR NZ,LFA1F
160     LD BC,64530
170     LD (LF9FE),BC
180     LD (ET2),A
190 LFA16 POP IX
200     POP HL
210     POP DE
220     POP BC
230     POP AF
240     JP 56
250 LFA1F LD A,(ET1)
260     AND A

```

270		JP NZ, LFA63
280		LA A, 8
290		LD (ET1), A
300		LD DE, (LF9FE)
310		LD A, (DE)
320		INC DE
330		CP 13
340		JR NZ, LFA39
350		LD DE, 64530
360		LD A, (DE)
370	LFA39	LD (LF9FE), DE
380		CP 32
390		JR C, LFA16
400		LD DE, (23606)
410		BIT 7, A
420		JR Z, LFA54
430		RES 7, A
440		SUB 16
450		JP C, LFA16
460		LD DE, (23675)
470	LFA54	LD L, A
480		LD H, 0
490		ADD HL, HL
500		ADD HL, HL
510		ADD HL, HL
520		ADD HL, DE
530		LD DE, 64520
540		LD BC, 8
550		LDIR
560	LFA63	LD A, (ET2)
570		CP 24
580		JP NC, LFA16
590		AND 8
600		OR 64
610		LD H, A
620		LD A, (ET2)
630		OR 248
640		RRCA
650		RRCA
660		RRCA
670		LD L, A

680		LD IX,64520	
690		LD C,8	
700	LFA7F	PUSH HL	
710		LD B,32	
720		RL (IX+0)	
730	LFA86	RL (HL)	
740		DEC HL	
750		DJNZ LFA86	
760		POP HL	
770		INC H	
780		INC IX	
790		DEC C	
800		JP NZ,LFA7F	
810		LD A,(ET1)	
820		DEC A	
830		LD (ET1),A	
840		JP LFA16	
850		NOP	;între liniile 850 la 1070
1070		NOP	
1080		DI	
1090		LD HL,64256	
1100		LD DE,64257	
1110		LD (HL),249	
1120		LD BC,258	
1130		LDIR	
1140		LD A,251	
1150		LD I,A	
1160		IM2	
1170		XOR A	
1180		LD (ET1),A	
1190		LD DE,64530	
1200		LD (LF9FE),DE	
1210		LD HL,(23637)	
1220		LD BC,5	
1230		ADD HL,BC	
1240		LD BC,768	
1250	LFADD	LD A,(HL)	
1260		CP 13	
1270		JR Z,LFAEA	
1280		INC HL	

1290	INC DE	
1300	DEC BC	
1310	LD A,B	
1320	OR C	
1330	JR NZ,LFADD	
1340	LFAEA	EI
1350	ZEND	RET

Programul BASIC de exploatare a rutinei va conține textul dorit a se tradusa într-o instrucțiune REM; cu POKE 63997,1 se activează tradusa iar cu POKE 63995,0 se oprește. Numărul liniei pe care se dorește defilarea textului se obține cu POKE 93997,linie unde $linie = [0;23]$.

```

10 CLS : RANDOMIZE USR 64180
20 REM Programul realizeaza o tradusa spre
   stînga a unui sir de caractere în timp ce se
   ruleaza un program în BASIC
30 POKE 63995,1
40 POKE 63997,21
50 LIST : PAUSE 0

```


8. 50 RUTINE PENTRU PERFEȚIONAREA PROGRAMELOR PROPRII

În acest capitol se prezintă 50 de rutine care perfecționează programele proprii (în cod-mașină sau în *BASIC*), aducând un spor de atractivitate. Din motive didactice ele au fost grupate în patru categorii distincte:

- sunete;
- efecte vizuale;
- efecte audio-vizuale;
- modalități de scriere.

Aceste rutine pot fi folosite în programele proprii după cum urmează:

- sunetele pentru sublinierea unei ide, a unui eveniment sau cu rol de atenționare;
- efectele vizuale și cele audio-vizuale cu rol principal de cortină între ecrane sau cu scop de a crea efecte surpriză;
- modalitățile de scriere pentru titluri, mărirea dimensiunilor caracterelor, scriere tip șenilă cu sunet etc.

8.1. SUNETE

Exemplul 8.1.:

```
10  ORG adr ;SUNET "CLAXON" (v.1)
20  ENT $
30  LD DE,15362
40  ET1 LD H,9
50  LD A,(23624)
```

```

60          RRA
70          RRA
80          RRA
90  ET2     LD C,254
100         XOR 16
110         OUT (C),A
120         LD B,E
130  ET3     DJNZ ET3
140         DEC H
150         JR NZ,ET2
160         DEC E
170         DEC D
180         JR NZ,ET1
190  ZEND    RET

```

Activarea rutinei se face cu comanda **RANDOMIZE USR** adr.

Exemplul 8.2.:

```

10          ORG adr          ;SUNET "CLAXON" (v.2)
20          ENT $
30          LD B,30
40  ET1     PUSH BC
50          LD HL,256
60  ET2     LD DE,1
70          PUSH HL
80          CALL 949        ;949-RUTINA DE
                             SUNETE DIN ROM
90          POP HL
100         LD DE,16
110         AND A
120         SBC HL,DE
130         JR NZ,ET2
140         POP BC
150         DJNZ ET1
160  ZEND    RET

```

(RANDOMIZE USR adr)

Exemplul 8.3:

```

10          ORG adr          ;SUNET "TELEFON"
                             (CÎRÎT)
20          ENT $
30          LD BC,127
40          LD HL,170

```



```

50 LD DE,1
60 PUSH DE
70 PUSH BC
80 PUSH HL
90 CALL 949
100 POP HL
110 POP BC
120 POP DE
130 INC BC
140 INC HL
150 INC HL
160 INC HL
170 LD BC,65044
180 LD BC,60960
190 ZEND RET

```

Programul BASIC de folosire a rutinei este următorul:

```
10 FOR i=1 TO 100: RANDOMIZE USR adr: NEXT i
```

Exemplul 8.4:

```

10 ORG adr ;SUNET ZGOMOTOS
20 ENT $
30 LD DE,1
40 LD BC,0
50 LD H,0
60 ET LD A,(BC)
70 LD L,A
80 PUSH HL
90 PUSH DE
100 PUSH BC
110 CALL 949
120 POP BC
130 POP DE
140 POP HL
150 INC BC
160 LD A,B
170 CP 7
180 JR NZ,ET
190 ZEND RET

```

(RANDOMIZE USR adr)

Un astfel de efect sonor este folosit adesea în jocurile de succes.

Exemplul 8.5:

```

10          ORG adr          ;SUNET SUITOR-
                                COBORITOR
20          ENT $
30          LD BC,350
40          LD HL,400
50  ET 1    LD DE,3
60          PUSH HL
70          PUSH BC
80          CALL 949
90          POP BC
100         POP HL
110        INC HL
120        DEC BC
130        LD A,B
140        CP 0
150        JR NZ,ET1
160        LD BC,350
170  ET2    LD DE,3
180        PUSH BC
190        PUSH HL
200        CALL 949
210        POP HL
220        POP BC
230        DEC BC
240        DEC HL
250        LD A,B
260        CP 0
270        JR NZ,ET2
280  ZEND   RET

```

(RANDOMIZE USR adr)

Din această rutină poate fi exploatată numai o parte și anume liniile 10-150 cu următoarele introduceri:

```

55          PUSH DE
105         POP DE
155         RET

```

Programul *BASIC* are forma:

```
10 FOR t=1 TO 3: RANDOMIZE USR adr: NEXT t
```

• Urmează un număr de 4 rutine sonore cu o structură similară, diferențele fiind formate de valorile numerice introduce în registrele B,BC și DE; se obțin însă sunete diferite.

Exemplul 8.6:

```

10          ORG adr          SUNET "SIRENA"
20          ENT $
30          LD B,10
40 ET1      PUSH BC
50          LD HL,0
60 ET2      LD DE,1
70          PUSH HL
80          CALL 949
90          LD BC,1
100         LD DE,356
110         POP HL
120        ADD A,0
130        ADC HL,BC
140        PUSH HL
150        ADD A,0
160        SBC HL,DE
170        POP HL
180        JR C,ET2
190        POP BC
200        DJNZ ET1
210 ZEND    RET

```

Modificările menționate sînt indicate în tabelul următor:

	LINIILE MODIFICATE	DENUMIREA SUNETULUI
a)	30 LD B,5 90 LD BC,512 100 LD DE,4864	Sunete "misterioase"
b)	30 LD B,14 90 LD BC,25 100 LD DE, 240	Sunet "Păsărele"
c)	30 LD B,1 90 LD BC,1 100 LD DE,356	Sunet "Glonte"

Rutina care urmează realizează 3 sunete diverse.

Exemplul 8.7:

```

10          ORG adr          ;TREI SUNETE
20          ENT $
30          PUSH BC
40          PUSH DE
50 ET1      LD B,E

```

```

60 ET2      DJNZ ET2
70          LD A(BC)
80          SET 0,A
90          SET 1,A
100         SET 2,A
110         OUT (254),A
120         INC C
130         DEC D
140         JR NZ,ET1
150         POP DE
160         POP BC
170 ZEND    RET

```

Programul BASIC de exploatare:

```

10 FOR x=1 TO 10: RANDOMIZE USR adr: NEXT x: PAUSE
   S
20 FOR y=1 TO 10: RANDOMIZE USR (adr+86): NEXT y:
   PAUSE 0
30 RANDOMIZE USR (adr+98)

```

Exemplul 8.8:

```

10          ORG adr ;SUNET "SONERIE"
20          ENT $
30          PUSH BC
40          PUSH DE
50          XOR A
60          SET 0,A
70          SET 1,A
80          SET 2,A
90 ET1      LD B,E
100 ET2     DJNZ ET2
110         SET 4,A
120         OUT (254),A
130         LD B,E
140 ET3     DJNZ ET3
150         RES 4,A
160         OUT (254),A
170         DEC D
180         JR NZ,ET1
190         POP DE
200         POP BC
210 ZEND    RET

```


Exemplul 8.9:

10		ORG adr	1 ; SUNET COMPLEX
20		ENT \$	
30		LD HL, 23728	
40		LD (HL), 254	
50		INC HL	
60		LD (HL), 0	
70		LD B, 127	
80	ET1	LD DE, 25	
90		LD H, 1	
100		LD A, (23728)	
110		LD L, A	
120		PUSH BC	
130		CALL 949	
140		POP BC	
150		LD H, 1	
160		LD DE, 5	
170		LD A, (23729)	
180		LD L, A	
190		PUSH BC	
200		CALL 949	
210		POP BC	
220		LD HL, 23728	
230		DEC (HL)	
240		DEC (HL)	
250		INC HL	
260		INC (HL)	
270		INC (HL)	
280		DJNZ ET1	
290	ZEND	RET	

Exemplul 8.10:

10		ORG adr	9 SUNETE
20		ENT \$	
30	ET1	EQU \$+23	
40	ET2	EQU \$+29	
50		LD H, 2	
60	ET3	DEC H	
70		NOP	
80		NOP	
90		NOP	
100		JP NZ, ET4	

110		RET	
120	ET4	LD C,1	
130	ET5	CALL ET8	
140		LD A,C	
150		LD (ET1),A	
160		LD (ET2),A	
170		LD B,99	
180	ET6	LD A,7	
190		OUT (254),A	
200		LD A,99	
210	ET7	DEC A	
220		CP 0	
230		JP NZ,ET7	
240		LD A,23	
250		OUT (254),A	
260		DEC B	
270		JP NZ,ET6	
280		INC C	
290		LD A,C	
300		CP 100	
310		JR NZ,ET5	
320		JP ET3	
330	ET8	LD D,20	
340	ET9	DEC D	
350		NOP	
360		NOP	
370		JP Z,ET11	
380		LD E,1	
390	ET10	DEC E	
400		NOP	
410		NOP	
420		JP NZ,ET10	
430		JP ET9	
440	ET11	RET	

Această rutină de 74 octeți are următorul program BASIC de folosire:

```

24 CLS : LET a=adr: POKE (a+37),23: REM adr=adresa
    de start a rutinei în cod masina
29 GO TO 100
31 POKE (a+1),VAL A$(1 TO 3)
32 POKE (a+55),VAL A$(4 TO 6)
33 POKE (a+11),VAL A$(7 TO 9)

```



```
34 POKE (a+47),VAL A$. (10 TO 12)
35 RETURN
36 GOSUB 31
38 LET M=USR a: RETURN
40 BORDER 0: PAPER 0: INK 7: CLS : PRINT AT 1,3;
  INVERSE 1;"SUNETE DIFERITE"; INVERSE 0; PRINT
  "1)Ipuscaturi"
100 LET A$="002020001100": GOSUB 36
108 LET A$="002010001100": GOSUB 36
110 PRINT "'2)Traiect în aer"
112 LET A$="020001075080": GOSUB 36
115 PRINT "'3)Mitraliera"
116 LET A$="040040001030": GOSUB 36
120 LET A$="040100001020": GOSUB 36
122 PRINT "'4)Hohote de rîs"
200 LET A$="002200001020": GOSUB 31
202 FOR I=2 TO 50: POKE (a+7),I: LET M=USR a: NEXT
  I: PAUSE 10
206 PRINT "'5)Armonii"
207 LET A$="050010001020": GOSUB 31
208 FOR I=20 TO 18 STEP -1: POKE (a+47),I: LET M=USR
  a: NEXT I: PAUSE 10
213 PRINT "'6)Decolare"
250 LET A$="006010001060": GOSUB 31
254 FOR I=50 TO 20 STEP-1: POKE (a+47),I: LET M=USR
  a: NEXT I: PAUSE 10
260 PRINT "'7)Revenire la sol"
300 LET A$="002010001040": GOSUB 31
302 FOR I=2 TO 60: POKE (a+55),I: LET M=USR a: NEXT
  I: PAUSE 10
310 PRINT "'8)Avion doborît"
500 LET A$="002010001020": GOSUB 31
502 FOR I=2 TO 255: POKE (a+55),I: LET M=USR a: NEXT
  I: PAUSE 10
510 PRINT "'9)Redresarea avionului"
512 LET A$="002010001020": GOSUB 31
515 FOR I=255 TO 2 STEP-1: POKE (a+55),I: LET M=USR
  a: NEXT I
```

8.2. EFECTE VIZUALE

Exemplul 8.11:

```

10          ORG adr          ;BENZI COLORATE
                                VERTICALE
20          ENT $
30          LD BC,320
40          RST 56
50          RLA
60          LD (HL),L
70          LDIR
80          LD HL,22528
90          LD BC,736
100 ET      LD A,L
110         AND 28
120         RLCA
130         XOR 56
140         LD (HL),A
150         INC HL
160         DEC BC
170         LD A,B
180         OR C
190         JR NZ,ET
200 ZEND    RET

```

(RANDOMIZE USR adr)

Exemplul 8.12:

```

10          ORG adr          ;CORTINA LATERALA
                                DIAGONALA
20          ENT $
30          LD DE,31
40          LD HL,22528
50          LD C,32
60          PUSH HL
70 ET1     LD (HL),0
80          ADD HL,DE
90          LD A,H
100         LD B,255
110 WAIT    DJNZ WAIT

```



```

120 CP 91
130 JR Z,ET2
140 JR NC,ET2
150 JR ET1
160 ET2 POP HL
170 INC HL
180 DEC C
190 LD A,C
200 CP 0
210 RET Z
220 PUSH HL
230 JR ET1

```

(RANDOMIZE USR adr)

• Se prezintă 14 rutine care realizează efecte cu ajutorul unui **SCREEN încărcat la adresa 53000**. Programul BASIC ce exploatează aceste rutine are forma următoare:

```

10 LOAD "mira" CODE 53000,6912: REM adresa
    obligatorie de incarcare a SCREEN-ului cu numele
    "mira", salvat la adresa 16384,6912
20 RESTORE 40: READ b$,x,y
30 RANDOMIZE USR x
40 DATA "nume",x,y: REM "nume" este numele
    rutinei,x=adresa de lansare a rutinei si
    y=lungimea rutinei în octeti

```

Exemplul 8.13:

```

10 ORG 60000 ;nume="PRINT";
    x=60000; y=12
20 ENT $
30 LD DE,16384
40 LD HL,53000
50 LD BC,6912
60 LDIR
70 ZEND RET

```

Deci programul BASIC va fi:

```

10 LOAD "mira" CODE 53000,6912
20 RESTORE 40: READ b$,x,y
30 TANDOMIZE USR x
40 DATA "PRINT",60000,12

```

Exemplul 8.14:

```

10 ORG 60025 ;nume="FADE";

```

X=60025;Y=53

```

20      ENT $
30      LD HL,16384
40      LD DE,7
50      LD B,E
60  ET1  PUSH HL
70      PUSH BC
80  ET2  LD A,H
90      CP 88
100     JR NC,ET3
110     PUSH HL
120     RES 6,H
130     PUSH DE
140     LD DE,53000 ;ADRESA INCARCARE
                SCREEN
150     NOP
160     ADD HL,DE
170     PUSH HL
180     POP IX
190     POP DE
200     POP HL
210     LD A,(IX+0)
220     LD (HL),A
230     ADD HL,DE
240     JR ET2
250  ET3  POP BC
260     POP HL
270     INC HL
280     HALT
290     DJNZ ET1
300     LD DE,16384
310     LD HL,53000
320     LD BC,6912
330     LDIR
340  ZEND RET

```

În programul BASIC general linia 40 va fi: **40 DATA "FADE",60025,53**

Exemplul 8.15:

```

10      ORG 60078 ;nume="SHUTTER";
                x=60078; y=51
20      ENT $
30      LD HL,53000

```


40		LD DE,6144	
50		ADD HL,DE	
60		LD DE,22528	
70		LD BC,768	
80		LDIR	
90		LD D,128	
100		LD B,8	
110	ET1	PUSH BC	
120		LD HL,53000	
130		LD IX,16384	
140		LD BC,6144	
150	ET2	LD A,(HL)	
160		AND D	
170		LD (IXD+0),A	
180		INC HL	
190		INC IX	
200		DEC BC	
210		LD A,B	
220		OR C	
230		JR NZ,ET2	
240		POP BC	
250		RR D	
260		SET 7,D	
270		DJNZ ET1	
280	ZEND	RET	

(40 DATA "SHUTTER",60078,51)

Exemplul 8.16:

10		ORG 60129	;nume="SLIDE-DOWN";
			x=60129; y=75
20		ENI \$	
30		LD HL,53000	
40		LD DE,6144	
50		ADD HL,DE	
60		LD DE,22528	
70		LD BC,768	
80		LDIR	
90		LD HL,53000	
100		LD B,192	
110	ET1	PUSH BC	
120		LD A,192	
130		SUB A	

140	LD H,A	80
150	LD L,0	80
160	LD A,H	80
170	AND 192	79
180	RRCA	80
190	RRCA	90
200	RRCA	100
210	ADD A,64	110
220	LD D,A	120
230	LD A,H	130
240	AND 7	140
250	ADD A,D	150
260	LD D,A	160
270	LD A,H	170
280	ADD A,A	180
290	ADD A,A	190
300	AND 224	200
310	LD E,A	210
320	LD A,L	220
330	AND 248	230
340	RRCA	240
350	RRCA	250
360	RRCA	260
370	OR E	270
380	LD E,A	280
390	PUSH DE	290
400	LD HL,53000	300
410	LD A,D	310
420	SUB 64	320
430	LD D,A	330
440	ADD HL,DE	340
450	POP DE	350
460	LD BC,32	360
470	LDIR	370
480	POP BC	380
490	HALT	390
500	DJNZ ET	400
510	ZEND	RET

(40 DATA "SLIDE-DOWN",60129,75)

Exemplul 8.17:

10   ORG 60204 ;name="SLIDE-UP"

;x=60204; y=70

20		ENT \$
30		LD HL,53000
40		LD DE,6144
50		ADD HL,DE
60		LD DE,22528
70		LD BC,768
80		LDIR
90		LD B,193
100	ET	PUSH BC
110		DEC B
120		LD H,B
130		LD L,0
140		LD A,H
150		AND 192
160		RRCA
170		RRCA
180		RRCA
190		ADD A,64
200		LD D,A
210		LD A,H
220		AND 7
230		ADD H,D
240		LD D,A
250		LD A,H
260		ADD A,A
270		ADD A,A
280		AND 224
290		LD E,A
300		LD A,L
310		AND 248
320		RRCA
330		RRCA
340		RRCA
350		OR E
360		LD E,A
370		PUSH DE
380		LD HL,53000
390		LD A,D
400		SUB 64
410		LD A,D

```

420      ADD HL,DE
430      POP DE
440      LD BC,32
450      LDIR
460      POP BC
470      HALT
480      DJNZ ET
490  ZEND      RET

```

(40 DATA "SLIDE-UP",60204,70)

Exemplul 8.18:

```

10      ORG 60274      ;nume="SLIDE-LEFT";
                        x=60274; y=67
20      ENT $
30      LD HL,53000
40      LD DE,6144
50      ADD HL,DE
60      LD DE,22528
70      LD BC,768
80      LDIR
90      LD IX,53000
100     LD DE,31
110     ADD IX,DE
120     LD HL,16415
130     INC DE
140     LD BC,8193
150  ET1     PUSH BC
160     LD B,8
170  ET2     PUSH BC
180     PUSH HL
190     PUSH IX
200     LD B,192
210  ET3     LD A,(IX+0)
220     AND C
230     LD (HL),A
240     ADD HL,DE
250     ADD IX,DE
260     DJNZ ET3
270     POP IX
280     POP HL
290     POP BC
300     RL C

```



```

310          INC C
320          HALT
330          DJNZ ET2
340          POP BC
350          DEC HL
360          DEC IX
370          DJNZ ET1
380 ZEND     RET

```

(40 DATA "SLIDE-LEFT",60274,67)

Exemplul 8.19:

```

10          ORG 60341          ;name="SLIDE-RIGHT";
                x=60341;y=65
20          ENT $
30          LD HL,53000
40          LD DE,6144
50          ADD HL,DE
60          LD DE,22528
70          LD BC,768
80          LDIR
90          LD IX,53000
100         LD HL,16384
110        LD DE,32
120        LD BC,8320
130 ET1     PUSH BC
140        LD B,8
150 ET2     PUSH BC
160        PUSH HL
170        PUSH IX
180        LD B,192
190 ET3     LD A,(IX+0)
200        AND C
210        LD (HL),A
220        ADD HL,DE
230        ADD IX,DE
240        DJNZ ET3
250        POP IX
260        POP HL
270        POP BC
280        RR C
290        SET 7,C
300        HALT

```

```

310          DJNZ ET2
320          POP BC
330          INC HL
340          INC IX
350          DJNZ ET1
360 ZEND     RET

```

(40 DATA "SLIDE-RIGHT", 60341,65)

Exemplul 8.20:

```

10          ORG 60406          ;name="ATTR-DOWN";
                                x=60406; y=24
20          ENT $
30          LD HL,53000
40          LD DE,16384
50          LD BC,6144
60          LDIR
70          LD B,24
80 ET       PUSH BC
90          LD BC,32
100         LDIR
110         POP BC
120         HALT
130         DJNZ ET
140 ZEND     RET

```

(40 DATA "ATTR-DOWN",60406,24)

Exemplul: 8.21:

```

10          ORG 60430          ;name="ATTR-UP";
                                x=60430; y=35
20          ENT $
30          LD HL,53000
40          LD DE,16384
50          LD BC,6144
60          LDIR
70          LD BC,768
80          ADD HL,BC
90          PUSH HL
100         LD H,D
110         LD L,E
120         ADD HL,BC
130         LD D,H
140         LD E,L

```



```

150          POP HL
160          LD B,24
170 ET      PUSH BC
180          LD BC,32
190          LDDR
200          POP BC
210          HALT
220          DJNZ ET
230 ZEND    RET
(40 DATA "ATTR-UP",60430,35)

```

Exemplul 8.22:

```

10          ORG 60465          ;nume="ATTR-LEFT";
                                x=60465; y=52
20          ENT $
30          LD HL,53000
40          LD DE,16384
50          LD BC,6144
60          LDIR
70          LD BC,31
80          ADD HL,BC
90          PUSH DE
100         PUSH HL
110        POP IX
120        POP HL
130        ADD HL,BC
140        LD DE,32
150        LD B,32
160 ET1    PUSH BC
170        PUSH HL
180        PUSH IX
190        LD B,24
200 ET2    LD A,(IX+0)
210        LD (HL),A
220        ADD HL,DE
230        ADD IX,DE
240        DJNZ ET2
250        POP IX
260        POP HL
270        POP BC
280        DEC HL
290        DEC IX

```



```

30          LD HL,53000
40          LD DE,16384
50          LD BC,6144
60          LDIR
70          LD B,13
80  ET1     PUSH BC
90          PUSH HL
100         PUSH DE
110        LD HL,53000
120        LD DE,6528
130        ADD HL,DE
140        LD IX,22912
150        LD DE,32
160  ET2     ADD HL,DE
170        ADD IX,DE
180        DJNZ ET2
190        PUSH IX
200        POP DE
210        LD BC,32
220        LDIR
230        POP DE
240        POP HL
250        LD BC,32
260        LDIR
270        HALT
280        POP BC
290        DJNZ ET1
300  ZEND    RET

```

(40 DATA "ATTR-IN",60564,55)

Exemplul 8.25:

```

10          ORG 60619          ;nume="ATTR-OUT";
                                x=60619; y=75
20          ENT $
30          LD HL,53000
40          LD DE,16384
50          LD BC,6144
60          LDIR
70          LD B,13
80  ET1     PUSH BC
90          PUSH DE
100         LD HL,53000

```

```

110          LD DE,6112
120          ADD HL,DE
130          LD DE,32
140          LD IX,22496
150 ET2      ADD HL,DE
160          ADD IX,DE
170          DJNZ ET2
180          LD BC,32
190          PUSH IX
200          POP DE
210          LDIR
220          POP BC
230          LD HL,53000
240          LD DE,6912
250          ADD HL,DE
260          LD IX,23296
270          LD DE,65504
280 ET3      ADD HL,DE
290          ADD IX,DE
300          DJNZ ET3
310          PUSH IX
320          POP DE
330          LD BC,32
340          LDIR
350          HALT
360          POP BC
370          DJNZ ET1
380 ZEND     RET

```

(40 DATA "ATTR-OUT",60619,75)

După cum se poate constata, rutinele de la exemplele 8.13-8.25 au fost scrise cu adresele de start în succesiune astfel încît să se realizeze un program avînd lungimea de 696 octeți; acesta se exploatează cu următorul program BASIC:

```

10 CLS : PRINT "Incarcati un screen..."
20 LOAD "mira" CODE 53000,6912
30 FOR i=1 TO 13: READ b$,x,y
40 RANDOMIZE USR x
50 PRINT # 0; AT 1,16-(LEN b$/2);b$: PAUSE 100
60 NEXT i: RESTORE : GO TO 30
70 STOP

```



```

100 DATA "PRINT",60000,12;"FADE",60025,53;
    "SHUTTER",60078,51
110 DATA "SLIDE-DOWN",60129,75,"SLIDE-UP",60204,70
120 DATA "SLIDE-LEFT",60274,67,"SLIDE-RIGHT",60341,
    65.
130 DATA "ATTR-DOWN",60406,24,"ATTR-UP",60430,35
140 DATA "ATTR-LEFT",60465,52,"ATTR-RIGHT",60517,47
    "ATTR-IN",60564,55,"ATTR-OUT",60619,75

```

- Ultima dintre rutinele consacrate efectelor pe SCREEN realizează inversarea acestuia.

Exemplul 8.26:

```

10      ORG adr ;INVERSARE SCREEN
        (SAU TEXT)
20      ENT $
30      LD HL,50000
40      LD BC,6144
50  ETO  LD HL,0
60      INC HL
70      DEC BC
80      LD A,B
90      OR C
100     JR NZ,ETO
110     LD A,192
120     LD HL,16415
130     LD DE,50000
140  ET1 LD B,32
150  ET2 BIT 0, (HL)
160     JR Z,ET3
170     EX DE,HL
180     SET 7, (HL)
190     EX DE,HL
200  ET3 BIT 1, (HL)
210     JR Z,ET4
220     EX DE,HL
230     SET 6, (HL)
240     EX DE,HL
250  ET4 BIT 2, (HL)
260     JR Z,ET5
270     EX DE,HL
280     SET 5, (HL)

```

290		EX DE,HL
300	ET5	BIT 3, (HL)
310		JR Z,ET6
320		EX DE,HL
330		SET 4, (HL)
340		EX DE,HL
350	ET6	BIT 4, (HL)
360		JR Z,ET7
370		EX DE,HL
380		SET 3, (HL)
390		EX DE,HL
400	ET7	BIT 5, (HL)
410		JR Z,ET8
420		EX DE,HL
430		SET 2, (HL)
440		EX DE,HL
450	ET8	BIT 6, (HL)
460		JR Z,ET9
470		EX DE,HL
480		SET 1, (HL)
490		EX DE,HL
500	ET9	BIT 7, (HL)
510		JR Z,ET10
520		EX DE,HL
530		SET 0, (HL)
540		EX DE,HL
550	ET10	DEC HL
560		INC DE
570		DJNZ ET2
580		DEC A
590		JR Z,ET12
600		LD B,64
610	ET11	INC HL
620		DJNZ ET11
630		JP ET1
640	ET12	LD HL,56175
650		LD DE,22528
660		LD C,24
670	ET13	LD B,32
680	ET14	LD A, (DE)
690		LD (HL),A

700		INC DE	220
710		DEC HL	230
720		DJNZ ET14	240
730		LD B,64	250
740	ET15	INC HL	260
750		DJNZ ET15	270
760		DEC	280
770		JR NZ,ET13	290
780		LD HL,50000	300
790		LD DE,16384	310
800		LD BC,6911	320
810		LDIR	330
820	ZEND	RET	340

Programul BASIC de folosire:

```
10 BORDER 2: PAPER 0: INK 7: CLS
20 LOAD "MIRA" SCREEN$ : PAUSE 0
30 FOR i=1 TO 5: RANDOMIZE USR adr: PAUSE 10: NEXT
i
```

Exemplu 8.27:

10		ORG adr	;EFECTUL "EXPLOZIE BOMBE"
20		ENT \$	
30		LD HL,16384	
40		LD B,192	
50	ET1	PUSH BC	
60		LD B,32	
70	ET2	LD A, (HL)	
80		CP 170	
90		JR Z,ET3	
100		LD (HL),254	
110	ET3	INC HL	
120		DJNZ ET2	
130		POP BC	
140		DJNZ ET1	
150		LD A,7	
160		OUT (254),A	
170		LD HL,16384	
180		LD B,192	
190	ET4	PUSH BC	
200		LD B,32	
210	ET5	LD A, (HL)	

```

220          CP 170
230          JR Z,ET6
240          LD HL,0
250  ET6     INC HL
260          DJNZ ET5
270          POP BC
280          DJNZ ET4
290          LD A,0
300          OUT (254),A
310  ZEND    RET

```

Această rutină de 55 octeți este elaborată pentru un joc în care se vizualizează efectul exploziei unei bombe; ea poate fi folosită și în alte scopuri cum ar fi rolul unei cortine între două ecrane succesive. În acest din urmă caz programul BASIC are forma:

```

10 BORDER 0: PAPER 0: INK 7: CLS
20 FOR i=1 TO 5: RANDOMIZE USR adr: NEXT i

```

Exemplul 8.28:

```

10          ORG adr          ;DREPTUNGHIIURI
                COLORATE
                CRESCATOARE
20          ENT $
30          LD A,54
40  ET1     LD DE,32
50          LD HL,22896
60          LD BC,257
70  ET2     HALT
80          PUSH BC
90  ET3     LD (HL),A
100         DEC HL
110        DEC B
120        JR NZ,ET3
130  ET4     LD (HL),A
140        ADD HL,DE
150        DEC C
160        JR NZ,ET4
170        POP BC
180        PUSH AF
190        LD A,33
200        CP B
210        JR Z,ET9

```



```

220          INC B
230          LD A,24
240          CP C
250          JR Z,ET5
260          INC C
270 ET5      POP AF
280          PUSH BC
290 ET6      LD (HL),A
300          INC HL
310          DEC B
320          JR NZ,ET6
330 ET7      LD (HL),A
340          AND A
350          SBC HL,DE
360          DEC C
370          JR NZ,ET7
380          POP BC
390          PUSH AFA
400          INC B
410          LD A,24
420          CP C
430 ET8      JR Z,ET8
440          INC C
450 ET8      POP AF
460          JR ET2
470 ET9      POP AF
480          PUSH AF
490          AND 7
500          OUT (254),A
510          POP AF
520          SUB 9
530          CP 247
540          JR NZ,ET1
550 ZEND    RET

```

(RANDOMIZE USR adr)

Exemplul 8.29:

```

10          ORG adr ;PETE COLORATE PE
20          ENT $   PAPER
30          LD HL,(23563)
40          LD BC,4

```

50		ADD HL,BC	
60		LD D, (HL)	
70		LD BC, 8	
80		ADD HL,BC	
90		LD E, (HL)	
100		LD (ET8), DE	
110		ADD HL,BC	
120		LD D, (HL)	
130		ADD HL,BC	
140		LD E, (HL)	
150		LD (ET6), DE	
160		ADD HL,BC	
170		LD A, (HL)	
180		AND 7	
190		SLA A	
200		SLA A	
210		SLA A	
220		LD (ET5), A	
230		ADD HL,BC	
240		LD A, (HL)	
250		AND 1	
260		JR Z, ET1	
270		LD A, (ET5)	
280		OR 64	
290		LD (ET5), A	
300	ET1	ADD HL,BC	
310		LD A, (HL)	
320		AND 1	
330		JR Z, ET2	
340		LD A, (ET5)	
350		OR 128	
360		LD (ET5), A	
370	ET2	LD DE, (ET8)	
380		LD A, (ET6)	
390		CP 0	
400		RET Z	
410		LD A, (ET7)	
420		CP 0	
430		RET Z	
440		LD (ET8), DE	
450		LD A, E	

460		AND 24
470		SRL A
480		SRL A
490		SRL A
500		OR 88
510		LD H,A
520		LD A,E
530		AND 7
540		OR A
550		RRA
560		RRA
570		RRA
580		RRA
590		ADD A,D
600		LD L,A
610		LD A,(ET6)
620		LD B,A
630	ET3	PUSH BC
640		PUSH HL
650		LD A,(ET7)
660		LD B,A
670	ET4	LD A,(HL)
680		AND 7
690		LD C,A
700		LD A,(ET5)
710		OR C
720		LD (HL),A
730		INC HL
740		DJNZ ET4
750		POP HL
760		LD BC,32
770		ADD HL,BC
780		POP BC
790		DJNZ ET3
800		RET
810	ET5	NOP
820	ET6	EX AF,AF'
830	ET7	NOP
840	ET8	INC B
850		LD C,0
860	ZEND	RET

Programul BASIC care folosește această rutină este următorul:

```

10 DEF FN c(x,y,h,v,c;b,f)=USR adr
20 BORDER 1: PAPER 4 : CLS
30 FOR i=1 TO 50: LET x1=INT(RND*17): LET y1=INT
  (RND*10): LET h1=INT(RND*16): LET
  v1=INT(RND*15): LET c1=INT(RND*7): RESTORE FN
  (x1,y1,h1,v1,c1,0,0): NEXT i
40 REM valorile sînt: x<32;y<24;x+h<32;y+v<24;
  c=culoarea (0..7);b=BRIGHT (0 sau 1);f=FLASH (1
  sau 0)

```

Exemplul 8.30:

10	ORG adr	;EFECTUL GRAFIC
		"MELC"
20	ENT \$	
30	JP ET10	
40	ET1 HALT	
50	LD HL,16384	
60	LD BC,6144	
70	ET2 LD (HL),0	
80	INC HL	
90	DEC BC	
100	LD A,B	
110	OR B	
120	JR NZ,ET2	
130	RET	
140	ET3 LD HL,22528	
150	LD DE,32	
160	LD C,24	
170	ET4 LD A,C	
180	AND 7	
190	LD B,A	
200	ADD A,A	
210	ADD A,A	
220	ADD A,A	
230	OR B	
240	RES 7,A	
250	ET5 LD B,A	
260	NOP	
270	LD A,C	
280	ADD A,7	
290	ET6 LD (HL),B	

300		INC HL	300
310		DEC A	310
320		JR NZ,ET6	320
330		LDA,C	330
340		DEC A	340
350	ET7	LD (HL),B	350
360		ADD HL,DE	360
370		DEC A	370
380		JR NZ,ET7	380
390		LD A,C	390
400		ADD A,7	400
410	ET8	LD (HL),B	410
420		DEC HL	420
430		DEC A	430
440		JR NZ,ET8	440
450		LD A,C	450
460		DEC A	460
470	ET9	LD (HL),B	470
480		SBC HL,DE	480
490		DEC A	490
500		JR NZ,ET9	500
510		INC HL	510
520		ADD HL,DE	520
530		HALT	530
540		HALT	540
550		DEC C	550
560		DEC C	560
570		JR NZ,ET4	570
580		RET	580
590	ET10	CALL ET3	590
600		HALT	600
610		HALT	610
620		HALT	620
630		LD HL,ET5	630
640		LD (HL),6	640
650		CALL ET3	650
660		LD HL,ET5	660
670		LD (HL),71	670
680		CALL ET1	680
690	ZEND	RET	690

(RANDOMIZE USR adr)

Exemplul 8.31:

10		ORG adr	EFECTUL "CHENAR COLORAT"
20		ENT \$	
30		CALL LFA1E	
40		LD HL,0	
50		LD (LFB2B),HL	
60		CALL LFAEB	
70	LFA0C	CALL LFA7C	
80		LD HL,15000	
90		LD (LFB2B),HL	
100		CALL LFAE8	
110		CALL LFAF1	
120		JR Z,LFA0C	
130		RET	
140	LFA1E	LD A,1	
150		LD HL,22528	
160		XOR A	
170		LD (LFB2D),A	
180		LD B,8	
190	LFA29	LD (HL),56	
200		INC HL	
210		LD (HL),56	
220		INC HL	
230		LD (HL),16	
240		INC HL	
250		LD (HL),16	
260		INC HL	
270		DJNZ LFA29	
280		LD HL,22560	
290		LD DE,32	
300		LD B,5	
310	LFA3F	LD (HL),16	
320		ADD HL,DE	
330		LD (HL),16	
340		ADD HL,DE	
350		LD (HL),56	
360		ADD HL,DE	
370		LD (HL),56	
380		ADD HL,DE	
390		DJNZ LFA3F	

400		LD (HL), 16	018
410		ADD HL, DE	028
420		LD (HL), 16	038
430		LD HL, 22591	048
440		LD DE, 32	058
450		LD B, 5	068
460	LFA5A	LD (HL), 56	078
470		ADD HL, DE	088
480		LD (HL), 56	098
490		ADD HL, DE	108
500		LD (HL), 16	118
510		ADD HL, DE	128
520		LD (HL), 16	138
530		ADD HL, DE	148
540		DJNZ LFA5A	158
550		LD (HL), 56	168
560		ADD HL, DE	178
570		LD (HL), 56	188
580		ADD HL, DE	198
590		ADD HL, DE	208
600		LD DE, 23264	218
610		LD HL, 22528	228
620		LD BC, 31	238
630		LDIR	248
640		RET	258
650	LFA7C	LD HL, LFB2D	268
660		INC (HL)	278
670		BIT 0, (HL)	288
680		JR Z, LFA91	298
690		CALL LFA9E	308
700		CALL LFAC4	318
710		CALL LFAAA	328
720		CALL LFAD0	338
730		RET	348
740	LFA91	CALL LFAAA	358
750		CALL LFAD0	368
760		CALL LFA9E	378
770		CALL LFAC4	388
780		RET	398
790	LFA9E	LD HL, 22528	408
800		LD DE, 22529	418

810		LD BC, 31	400
820		LDDR	410
830		RET	420
840	LF AAA	LD HL, 23263	430
850		LD DE, 23295	440
860		LD BC, 32	450
870		OR A	460
880		LD A, 23	470
890	LF AB6	PUSH AF	480
900		LD A, (HL)	490
910		LD (DE), A	500
920		SBC HL, BC	510
930		EX DE, HL	520
940		SBC HL, BC	530
950		EX DE, HL	540
960		POP AF	550
970		DEC A	560
980		JR NZ, LF AB6	570
990		RET	580
1000	LF AC4	LD DE, 23264	590
1010		LD HL, 23265	600
1020		LD BC, 31	610
1030		LDIR	620
1040		RET	630
1050	LF AD0	LD DE, 22528	640
1060		LD HL, 22560	650
1070		LD BC, 32	660
1080		LD A, 23	670
1090		OR A	680
1100	LF ADC	PUSH AF	690
1110		LD A, (HL)	700
1120		LD (DE), A	710
1130		ADD HL, BC	720
1140		EX DE, HL	730
1150		ADD HL, BC	740
1160		EX DE, HL	750
1170		POP AF	760
1180		DEC A	770
1190		JR NZ, LF ADC	780
1200		RET	790
1210	LF AE8	LD HL, (LFB2B)	800

1220	LFAEB	DEC HL	
1230		LD A,L	
1240		OR H	
1250		JR NZ,LFAEB	
1260		RET	
1270	LFAF1	OR A	
1280		LD A,254	
1290		CALL NC,LFB20	
1300		LD A,127	
1310		CALL NC,LFB20	
1320		LD A,191	
1330		CALL NC,LFB20	
1340		LD A,253	
1350		CALL NC,LFB20	
1360		CCF	
1370		RET NC	
1380		XOR A	
1390		LD A,247	
1400		CALL LFB20	
1410		LD A,251	
1420		CALL NC,LFB20	
1430		LD A,239	
1440		CALL NC,LFB20	
1450		LD A,223	
1460		CALL NC,LFB20	
1470		RET C	
1480		XOR A	
1490		RET	
1500	LFB20	IN A,(254)	
1510		CPL	
1520		AND 31	
1530		JR NZ,LFB29	
1540		XOR A	
1150		RET	
1560	LFB29	SCF	
1570		RET	
1580	LFB2B	SBC A,B	;SAU DEFB 152
1590		LD A,(00018)	
1600		NOP	
1610	LFB2D	NOP	;SAU DEFB 10

(BORDER 0:PAPER 0:INK 7:CLS:RANDOMIZE USR adr)

8.3. EFECTE AUDIO-VIZUALE

Exemplul 8.32:

```

10          ORG adr          ;CORTINA DREAPTA,
                                SUNET, STERGERE TEXT
20          ENT $
30          LD C,32
40          LD HL,22528
50  ET1     LD B,24
60          LD DE,32
70          PUSH HL
80  ET2     LD HL,18
90          ADD HL,DE
100         DJNZ ET2
110        PUSH BC
120        LD HL,208
130        LD DE,32
140        CALL 949
150        POP BC
160        POP HL
170        PUSH HL
180        LD B,24
190        LD DE,32
200  ET3    LD (HL),9
210        ADD HL,DE
220        DJNZ ET3
230        POP HL
240        INC HL
250        DEC HL
260        JR NZ,ET1
270  ZEND   RET

```

(RANDOMIZE USR adr)

Se poate ca textul să nu fie șters (acoperit de culoare) dacă se fac următoarele modificări:

```

200        LD (HL),15
250        DEC C

```


Exemplul 8.33:

10		ORG adr	;CULORI ORIZONTALE
			CU SUNET
20		ENT \$	
30	LF6E0	DEC B	
40	LF6E1	ADD HL,SP	
50		LD H,H	
60		ADD A,B	
70		ADD A,B	
80		LD B,1	
90	LF6E7	PUSH BC	
100		LD A,(LF6E0)	
110		DEC A	
120		JR NZ,LF6F0	
130		LD A,6	
140	LF6F0	LD(LF6ED),A	
150		SLA	
160		SLA	
170		SLA	
180		LD HL,22528	
190		LD B,18	
200	LF6FE	PUSH BC	
210		LD B,32	
220	LF701	LD (HL),A	
230		INC HL	
240		DJNZ LF701	
250		SUB 8	
260		JR NZ,LF708	
270		LD A,48	
280	LF708	POP BC	
290		DJNZ LF6FE	
300		LD IX,LF6E1	
310		CALL LF719	
320		POP BC	
330		DJNZ LF6E7	
340		RET	
350	LF719	PUSH HL	
360		PUSH DE	
370		PUSH BC	
380		PUSH AF	
390		LD H,H	

400		LD B, (IX+1)	Example 8.33
410		LD D, (IX+2)	01
420		LD E, (IX+3)	
430	LF72A	PUSH BC	02
440		LD A, (23624)	03
450		SRL A	04
460		SRL A	05
470		SRL A	06
480		SET 4, A	07
490		OUT (254), A	08
500		LD B, D	09
510	LF739	NOP	100
520		DJNZ LF739	110
530		LD B, (HL)	120
540		INC B	130
550		INC B	140
560	LF73F	NOP	150
570		NOP	160
580		NOP	170
590		NOP	180
600		DJNZ LF73F	190
610		RES 4, A	200
620		OUT (254), A	210
630		LD B, E	220
640	LF74A	NOP	230
650		DJNZ LF74A	240
660		INC D	250
670		INC E	260
680		INC HL	270
690		POP BC	280
700		DJNZ LF72A	290
710		POP AF	300
720		POP BC	310
730		POP DE	320
740		POP HL	330
750	ZEND	RET	340

Rutina, care realizează un PAPER colorat prin dungii orizontale fără să șteargă ecranul, este exploatată cu următorul program BASIC:

```

10 LET durata=10: LET linii=24: GOSUB 100: STOP
100 LET a=adr: POKE (a+6), durata: POKE (a+29), linii
110 RANDOMIZE USR (a+5): RETURN

```


120 REM durata=durata efectului; linii=nr. liniilor
pe care are loc efectul grafic

Exemplul 8.34:

10		ORG adr	T;CORTINA STINGA-2
			DREAPTA CU BENZI
			VERTICALE COLORATE
			SI SUNET
20		ENT \$	
30		CALL LE35C	
40		RET	
50	LE35C	LD IX,15	
60		LD HL,16	
70		LD B,16	
80	LE365	PUSH BC	
90		PUSH HL	
100		CALL LE37D	
110		PUSH IX	
120		PUSH HL	
130		CALL LE 370	
140		POP HL	
150		POP BC	
160		INC HL	
170		DEC IX	
180		LD A,255	
190		LD (23664),A	
200		DJNZ LE365	
210		RET	
220	LE37D	LD B,24	
230		LD A,(LE3E8)	
240		ADD A,2	
250		LD (LE3E8),A	
260	LE387	PUSH BC	
270		PUSH HL	
280		CALL LE3A0	
290		POP HL	
300		LD A,(LE3E8)	
310		AND 127	
320		LD C,A	
330		LD A,32	
340		CALL LE3B7	
350		LD DE,32	

360		ADD HL,DE	
370		POP BC	
380		DJNZ LE387	Example 8.34
390		RET	
400	LEA3A0	LD A, (23664)	
410		CP 0	
420		RET Z	
430		DEC A	
440		LD (23664),A	
450		LD C,A	
460		LD B,A	
470		LD A,16	
480	LE3AE	OUT (254),A	
490		DJNZ LE3AE	
500		LD B,C	
510		XOR A	
520		OUT (254),A	
530		RET	
540	LE3B7	PUSH HL	
550		PUSH AF	
560		EX DE,HL	
570		LD HL,22528	
580		ADD HL,DE	
590		LD (HL),C	
600		LD HL,16384	
610		LD A,D	
620		OR A	
630		JR Z,LE3C8	
640		LD H,71	
650	LE3C8	CP2	
660		JR NZ,LE3CE	
670		LD H,78	
680	LE3CE	ADD HL,DE	
690		POP AF	
700		PUSH HL	
710		LD L,A	
720		LD H,0	
730		ADD HL,HL	
740		ADD HL,HL	
750		ADD HL,HL	
760		EX DE,HL	

770		LD HL, LE3EA	
780		ADD HL, DE	
790		EX DE, HL	
800		POP HL	
810		LD B, 8	
820	LE3E0	LD A, (DE)	
830		INC DE	
840		LD (HL), A	
850		INC H	
860		DJNZ LE3E0	
870		POP HL	
880		RET	
890	LE3E8	ADD A, B	
900		NOP	
910	LE3EA	NOP	

(RANDOMIZE USR adr)

Exemplu 8.35:

10		ORG adr	;EFECTUL "MELC" CU
			SUNET
20		ENT \$	
30		LD BC, 7960	
40		LD HL, 22496	
50	LF650	LD A, 2	
60	LF652	CALL LF68C	
70		JR Z, LF674	
80		CP 8	
90		JR NZ, LF65D	
100		LD A, 2	
110	LF65D	PUSH AF	
120		LD A, 17	
130		OUT (254), A	
140		POP AF	
150		CALL LF6B9	
160		JR Z, LF674	
170		PUSH AF	
180		LD A, 1	
190		OUT (254), A	
200		POP AF	
210		CP 8	
220		JR Z, LF652	
230		JR LF650	

240	LF674	LD BC,7960	770
250		LD HL,22496	780
260	LF67A	LD A,33	790
270		CALL LF68C	800
280		RET Z	810
290		OUT (254),A	820
300		CALL LF6B9	830
310		RET Z	840
320		OR 16	850
330		OUT (254),A	860
340		JR LF67A	870
350	LF68C	PUSH BC	880
360		PUSH AF	890
370		RLCA	900
380		RLCA	910
390		RLCA	920
400		LD B,C	930
410	LF692	LD DE,32	940
420		ADD HL,DE	950
430		LD (HL),A	960
440		DJNZ LF692	970
450		POP AF	980
460		POP BC	990
470		CP 33	1000
480		JR Z,LFCA0	1010
490		INC A	1020
500	LFCA0	CALL LF6DD	1030
510		PUSH BC	1040
520		PUSH AF	1050
530		RLCA	1060
540		RLCA	1070
550		RLCA	1080
560	LF6A8	INC HL	1090
570		LD (HL),A	1100
580		DJNZ LF6A8	1110
590	LF6AC	POP AF	1120
600		CP 33	1130
610		JR Z,LF6B2	1140
620		INC A	1150
630	LF6B2	POP BC	1160
640		CALL LF6DD	1170

650		DEC B	
660		DEC C	
670		RET	
680	LF6B9	PUSH BC	
690		PUSH AF	
700		RLCA	
710		RLCA	
720		RLCA	
730		LD B,C	
740	LF6BF	LD DE,32	
750		OR A	
760		SBC HL,DE	
770		LD (HL),A	
780		DJNZ LF6BF	
790		POP AF	
800		POP BC	
810		CP 33	
820		JR Z,LF6CF	
830		INC A	
840	LF6CF	CALL LF6DD	
850		PUSH BC	
860		PUSH AF	
870		RLCA	
880		RLCA	
890		RLCA	
900	LF6D7	DEC HL	
910		LD (HL),A	
920		DJNZ LF6D7	
930		JR LF6AC	
940	LF6DD	PUSH AF	
950		PUSH BC	
960		PUSH DE	
970		PUSH HL	
980		LD HL,416	
990	LF6E4	DEC HL	
1000		LD A,H	
1010		OR L	
1020		JR NZ,LF6E4	
1030		POP HL	
1040		POP DE	
1050		POP BC	

1060		POP AF		
1070	ZEND	RET		
(RANDOMIZE USR adr)				
<u>Exemplul 8.36:</u>				
10		ORG adr	;DUBLU EFECT	"MELC"
			CU SUNET	
20		ENT \$		
30	LFDE8	JR BC,65342		
40		JR LFDF2		
50		LD A,1		
60		JR LFDF2		
70		XOR A		
80	LFDF2	LD (LLFDE8),A		
90		LD HL,0		
100		LD DE,8216		
110		LD A,D		
120		CALL LFE72		
130		LD B,D		
140	LFE00	CALL LFEAA		
150		INC H		
160		CALL LFE56		
170		DJNZ LFE00		
180		DEC H		
190		JR LFE1E		
200	LFE0C	LD A,D		
210		OR A		
220		RET Z		
230		CALL LFE72		
240		LD B,D		
250	LFE13	CALL LFEAA		
260		INC H		
270		CALL LFE56		
280		DJNZ LFE13		
290		DEC D		
300		DEC H		
310	LFE1E	LD A,E		
320		OR A		
330		RET Z		
340		CALL LFE72		
350		LD B,E		
360	LFE25	CALL LFEAA		

370		INC L	DEC D	087
380		CALL LFE56	OR A	088
390		DJNZ LFE25	POP DE	089
400		DEC E	POP AF	090
410		DEC L	POP BC	091
420		LD A,D	RET	092
430		OR A	PUSH AF	093
440		RET Z	LD A,(PUSH)	094
450		CALL LFE72	OR A	095
460		LD B,D	JR LFE37	096
470	LFE37	CALL LFEAA	CP I	097
480		DEC HL	JR LFE37	098
490		CALL LFE56	POP AF	099
500		DJNZ LFE37	POP BC	100
510		DEC D	AND T	101
520		INC H	LD C,A	102
530		LD A,E	SIA A	103
540		OR A	SIA A	104
550		RET Z	SIA A	105
560		CALL LFE72	OR C	106
570		LD B,E	POP BC	107
580	LFE49	CALL LFEAA	AND C	108
590		DEC L	RET	109
600		CALL LFE56	POP AF	110
610		DJNZ LFE49	LD A,(PUSH)	111
620		DEC E	RET	112
630		INC L	POP AF	113
640		JR LFE0C	XOR A	114
650	LFE56	PUSH BC	RET	115
660		PUSH AF	PUSH AF	116
670		PUSH DE	PUSH DE	117
680		INC D	LD D,D	118
690		LD BC,254	LD E,L	119
700	LFE5D	LD A,16	EX DE HL	120
710		OUT(C),A	ADD HL HL	121
720		XOR A	ADD HL HL	122
730		OUT(C),A	ADD HL HL	123
740		LD A,16	ADD HL HL	124
750		OUT(C),A	ADD HL HL	125
760		XOR A	LD A,D	126
770		OUT(C),A	ADD A,I	127

780		DEC D	370
790		JR NZ, LFE5D	380
800		POP DE	390
810		POP AF	400
820		POP BC	410
830		RET	420
840	LFE72	PUSH AF	430
850		LD A, (LFE8)	440
860		OR A	450
870		JR Z, LFE8D	460
880		CP 1	470
890		JR Z, LFE91	480
900		POP AF	490
910		PUSH BC	500
920		AND 7	510
930		LD C, A	520
940		SLA A	530
950		SLA A	540
960		SLA A	550
970		OR C	560
980		POP BC	570
990		AND 63	580
1000		RET	590
1010	LFE8D	POP AF	600
1020		LD A, 69	610
1030		RET	620
1040	LFE91	POP AF	630
1050		XOR A	640
1060		RET	650
1070	LFE94	PUSH AF	660
1080		PUSH DE	670
1090		LD D, 0	680
1100		LD E, L	690
1110		EX DE, HL	700
1120		ADD HL, HL	710
1130		ADD HL, HL	720
1140		ADD HL, HL	730
1150		ADD HL, HL	740
1160		ADD HL, HL	750
1170		LD A, D	760
1180		ADD A, L	770

1190		LD L,A	000
1200		LD DE,22528	000
1210		ADC HL,DE	000
1220		POP DE	000
1230		POP AF	000
1240		RET	000
1250	LFEAA	PUSH HL	000
1260		CALL LFE49	000
1270		LD (HL),A	000
1280		POP HL	000
1290	ZEND	RET	000

[RANDOMIZE USR adr: RANDOMIZE USR (adr+5)]

Exemplul 8.37:

10		ORG adr	;EFECTUL "STAR3D"
20		ENT \$	
30		LD HL,16384	
40		LD DE,4096	
50		LD D,24	
60		LD L,8	
70	LFCF3	LD H,80	
80		LD B,8	
90	LFCF7	LD (HL),0	
100		INC H	
110		DJNZ LFCF7	
120		INC L	
130		DEC D	
140		JR NZ,LFCF3	
150		LD D,24	
160		LD L,232	
170	LFD04	LD H,80	
180		LD B,8	
190	LFD08	LD (HL),0	
200		INC H	
210		DJNZ LFD08	
220		INC L	
230		DEC D	
240		JR NZ,LFD04	
250		LD A,0	
260		LD (LFD00),A	
270		LD (LFD01),A	
280		LD HL,2304	

290		LD (LFDA2),HL	0001
300	LFD1F	LD HL,22766	0002
310		LD C,2	0003
320		LD A,C	0004
330		LD (LFDA4),A	0005
340	LFD28	LD B,C	0006
330	LFD29	LD A,(LFDA0)	0007
340		LD (HL),A	0008
350		INC HL	0009
360		LD (HL),A	0010
370		INC HL	0011
380		LD A,16	0012
390		OUT (254),A	0013
400		LD A,0	0014
410		OUT (254),A	0015
420		DJNZ LFD29	0016
430		LD DE,32	0017
440		LD B,C	0018
450	LFD3E	DEC DE	0019
460		DEC DE	0020
470		DJNZ LFD3E	0021
480		ADD HL,DE	0022
490		LD A,(LFDA4)	0023
500		DEC A	0024
510		LD (LFDA4),A	0025
520		JR NZ,LFD28	0026
530		LD DE,(LFDA2)	0027
540		LD A,16	0028
550		OUT (254),A	0029
560	LFD54	DEC DE	0030
570		LD A,D	0031
580		OR E	0032
590		JR NZ,LFD54	0033
600		LD A,0	0034
610		OUT (254),A	0035
620		LD DE,(LFDA2)	0036
630		DEC DE	0037
640		DEC DE	0038
650		DEC DE	0039
660		DEC DE	0040
670		DEC DE	0041

680		DEC DE	
690		DEC DE	
700		DEC DE	
710		DEC DE	
720		DEC DE	
730		DEC DE	
740		DEC DE	
750		DEC DE	
760		DEC DE	
770		DEC DE	
780		DEC DE	
790		LD (LFDA2),DE	
800		LD B,C	
810		INC B	
820		LD DE,65504	
830	LFD7A	ADD HL,DE	
840		DJNZ LFD7A	
850		DEC HL	
860		DEC HL	
870		INC C	
880		INC C	
890		LD A,C	
900		LD (LFDA4),A	
910		CP 18	
920		NOP	
930		JR NZ,LFD28	
940		LD A,(LFDA0)	
950		ADD A,8	
960		AND 63	
970		LD (LFDA0),A	
980		LD A,(LFDA1)	
990		INC A	
1000		LD (LFDA1),A	
1010		CP 17	
1020		JR NZ,LFD1F	
1030	ZEND	RET	
1040	LFDA0	EX AF,AF'	
1050	LFDA1	LD DE,128	
1060	LFDA4	LD (DE),A	
1070	LFDA2	NOP	

Programul BASIC ce pune în valoare rutina prezentată este:

```

10 BORDER 0: PAPER 0: INK 7: CLS
20 PRINT AT 6,3; PAPER 5; INK 1;"M.M.POPOVICI
   SOFTWARE 1993";- AT 10,7; PAPER 6; INK 2; FLASH
   L; "EFFECT AUDIO-VIZUAL"
30 PLOT 0,172: DRAW 251,0: DRAW 0,-90: DRAW -251,0:
   DRAW 0,90
40 PAUSE 30: RANDOMIZE USR adr: CLS

```

Efectul obținut este foarte interesant și nu șterge textul scris pe ecran.

Exemplul 8.38:

```

10          ORG adr          ; EFECTUL "SPECTRES"
20          ENT S
30          LD L,1
40          LD C,23
50  LE488   LD B,32
60          LD H,0
70          LD A,0
80  LE48C   CALL LE4FA
90          INC H
100         DJNZ LE48C
110        CALL LE4CA
120        LD A,120
130        LD H,0
140        DEC L
150        LD A,L
160        CP 2
170        JR NZ,LE4A5
180  LEA41   LD A,122
190        JR LE4B3
200  LE4A5   CP 3
210        JR Z,LE4A1
220        CP 4
230        JR NZ,LE4B1
240        LD A,121
250        JR LE4B3
260  LE4B1   LD A,120
270  LE4B3   LD B,32
280  LE4B5   CALL LE4F4
290        INC H
300        DJNZ LE4B5

```


310		CALL LE4CA	057
320		INC L	058
330		INC L	059
340		DEC C	060
350		JR NZ, LE488	061
360		RET	062
370	LE4CA	PUSH AF	063
380		PUSH BC	064
390		PUSH DE	065
400		LD D, 80	066
410		LD BC, 254	067
420	LE4CC	LD A, D	068
430		NOP	069
440		NOP	070
450		NOP	071
460		LD E, D	072
470	LE4D1	LD A, 16	073
480		OUT (C), A	074
490		XOR A	075
500		OUT (C), A	076
510		LD A, 16	077
520		OUT (C), A	078
530		XOR A	079
540		OUT (C), A	080
550		DEC E	081
560		JR NZ, LE4D1	082
570		DEC D	083
580		JR Z, LE4F0	084
590		DEC D	085
600		JR Z, LE4F0	086
610		DEC D	087
620		JR Z, LEF40	088
630		DEC D	089
640		JR Z, LE4F0	090
650		JR LE4CC	091
660	LE4F0	POP DE	092
670		POP BC	093
680		POP AF	094
690		RET	095
700	LE4F4	PUSH HL	096
710		CALL LE4FB	097

720		LD (HL),A	
730		POP HL	
740		RET	
750	LE4FB	PUSH AF	
760		PUSH DE	
770		LD D,0	
780		LD E,L	
790		EX DE,HL	
800		ADD HL,HL	
810		ADD HL,HL	
820		ADD HL,HL	
830		ADD HL,HL	
840		ADD HL,HL	
850		LD A,D	
860		ADD A,L	
870		LD L,A	
880		LD DE,22528	
890		ADC HL,DE	
900		POP DE	
910		POP AF	
920		RET	
930		AND 7	
940		PUSH BC	
950		LD B,0	
960		LD C,254	
970		OUT (C),A	
980		POP BC	
990	ZEND	RET	

(RANDOMIZE USR adr)

Exemplul 8.39:

10		ORG adr	;CHENAR COLORAT CU
			SUNET
20		ENT \$	
30		NOP	
40		LD A,255	
50		LD (LF03C),A	
60		LD B,255	
70	LF044	PUSH BC	
80		CALL LF04C	
90		POP BC	
100		DJNZ LF044	

110		RET
120	LF04C	LD HL,0
130		LD B,32
140	LF051	PUSH BC
150		LD A,R
160		LD C,A
170		LD A,0
180		CALL LF0B9
190		LD DE,736
200		ADD HL,DE
210		LD A,R
220		LD C,A
230		LD A,0
240		CALL LF0B9
250		LD DE,735
260		SBC HL,DE
270		POP BC
280		DJNZ LF051
290		LD HL,0
300		LD B,23
310	LF073	PUSH BC
320		LD A,R
330		LD C,A
340		LD A,0
350		CALL LFOA5
360		LD DE,31
370		ADD HL,DE
380		LD A,R
390		LD C,A
400		LD A,0
410		CALL LFOA5
420		INC HL
430		POP BC
440		DJNZ LF073
450		LD A,(LF03C)
460		CP 0
470		RET Z
480		DEC A
490		LD (LF03C),A
500		LD C,A
510		LD B,A

520		LD A,16	
530	LFO9A	OUT (254),A	
540		DJNZ LFO9A	
550		LD B,C	
560		XOR A	
570		OUT (254),A	
580		RET	
590	LFOA3	POP HL	
600		RET	
610	LFOA5	PUSH HL	
620		LD DE,769	
630		SBC HL,DE	
640		JR NC,LFOA3	
650		NOP	
660		POP HL	
670		PUSH HL	
680		LD DE,31	
690		SBC HL,DE	
700		JR C,LFOA3	
710		NOP	
720		POP HL	
730	LFOB9	PUSH HL	
740		PUSH AF	
750		EX DE,HL	
760		LD HL,22528	
770		ADD HL,DE	
780		LD (HL),C	
790		LD HL,16384	
800		LD A,D	
810		OR A	
820		JR Z,LFOCA	
830		LD H,71	
840	LFOCA	CP 2	
850		JR NZ,LFODO	
860		LD H,78	
870	LFODO	ADD HL,DE	
880		POP AF	
890		PUSH HL	
900		LD L,A	
910		LD H,0	
920		ADD HL,HL	

930		ADD HL,HL	230
940		ADD HL,HL	230
950		EX DE,HL	230
960		LD HL,LFOEA	230
970		ADD HL,DE	230
980		EX DE,HL	230
990		POP HL	230
1000	LFOE2	LD A,(DE)	230
1020		INC DE	230
1030		LD (HL),A	230
1040		INC H	230
1050		DJNZ LFOE2	230
1060		POP HL	230
1070		RET	230
1080	LFOEA	NOP	230
(RANDOMIZE USR adr)			
<u>Exemplul 8.40:</u>			
10		ORG adr ;EFFECTUL "PLUS"	230
20		ENT \$	230
30	L7A3A	CALL L7CDF	230
40		LD (L7A30),HL	230
50		LD (L7A34),HL	230
60		NOP	230
70		CALL L7AEE	230
80		LD HL,23264	230
90		LD (L7A36),HL	230
100		XOR A	230
110		LD (L7A38),A	230
120		LD B,12	230
130	L7A53	PUSH BC	230
140		LD HL,(L7A30)	230
150		PUSH HL	230
160		LD B,24	230
170		LD DE,32	230
180	L7A5D	LD (HL),27	230
190		ADD HL,DE	230
200		DJNZ L7A5D	230
210		POP HL	230
220		INC HL	230
230		LD (L7A30),HL	230
240		LD HL,(L7A32)	230

250		PUSH HL
260		LD B,22
270	L7A6D	LD (HL),27
280		ADD HL,DE
290		DJNZ L7A6D
300		POP HL
310		DEC HL
320		LD (L7A32),HL
330		LD HL,(L7A34)
340		PUSH HL
350		LD B,32
360	L7A7D	LD (HL),27
370		INC HL
380		DJNZ L7A7D
390		POP HL
400		ADD HL,DE
410		LD (L7A34),HL
420		LD HL,(L7A36)
430		PUSH HL
440		LD B,32
450	L7A8D	LD (HL),27
460		INC HL
470		DJNZ L7A8D
480		POP HL
490		CALL L7AF5
500		LD (L7A36),HL
510		CALL L7ADA
520		POP BC
530		DJNZ L7A53
540		LD A,(L7A38)
550		CP 1
560		JR Z,L7AC9
570		LD A,1
580		LD (L7A38),A
590		LD B,12
600		LD A,0
610		LD (L7A5D+1),A
620		LD (L7A6D+1),A
630		LD (L7A7D+1),A
640		LD (L7A8d+1),A
650		LD HL,22544


```
660          LD (L7A30),HL
670          LD HL,22543
680          LD (L7A32),HL
690          JR L7A53
700 L7AC9     LD A,27
710          LD (L7A5D+1),A
720          LD (L7A6D+1),A
730          LD (L7A7D+1),A
740          LD (L7A8D+1),A
750          RET
760 L7ADA     LD BC,1706
770 L7ADD     DEC BC
780          LD A,B
790          OR C
800          CP 0
810          JR NZ,L7ADD
820          LD HL,439
830          LD DE,13
840          CALL 949
850          RET
860 L7AEE     LD HL,22559
870          LD (L7A32),HL
880          RET
890 L7AF5     CCF
900          SBC HL,DE
910          INC HL
920          RET
930 L7CDF     LD A,255
940          LD HL,22560
950 ZEND      RET
960 L7A30     DEFW 0
970 L7A32     DEFW 0
980 L7A34     DEFW 0
990 L7A36     DEFW 0
1000 L7A38    DEFW 0
```

(RANDOMIZE USR adr)

8.4. MODALITĂȚI DE SCRIERE

Din rațiuni didactice, rutinele care urmează au fost împărțite în trei categorii:

- scrierea textelor curente (texte multiple);
- scrierea titlurilor;
- modalități combinate.

8.4.1. Scrierea textelor curente

Exemplul 8.41:

10	ORG adr	;SCRIERE SENILA CU
		SUNET SI EFECTE PE
		BORDER
20	ENT \$	
30	LD DE,1	
40	LD HL,0	
50	LD B,72	
60	ET1 LD C,L	
70	LD A,HL	
80	OUT (254),A	
90	LD H,0	
100	LD L,A	
110	PUSH HL	
120	PUSH DE	
130	PUSH BC	
140	CALL 949	
150	POP BC	
160	POP DE	
170	POP HL	
180	LD H,0	
190	LD L,C	
200	INC L	
210	DJNZ ET1	
220	ZEND RET	

Programul BASIC corespunzător este următorul:


```

10 BORDER 0: PAPER 0: INK 7: CLS
20 LET pas=1: LET LS="32": REM tasta 4 în modul
   grafic de 32 ori
30 GOSUB 100
40 LET L$="CINESTOSTATICA STUDIAZA FORTELE CARE
   ACTIONEAZA ASUPRA ELEMENTE-LOR SI CUPLELOR
   MECANISMULUI IN TIMPUL UNUI CICLU ENERGETIC PRE-
   SUPUNIND CUNOSCUTA SI CONSTANTA VITEZA UNGHIULAR
   A A ELEMENT- LUI CONDUCATOR": GOSUB 100
50 LET L$=" O ASEMENEA IPOTEZA ESTE SIMPLI-FICATOAR
   E DEOARECE STAREA DE MISCARE A MASINII ESTE
   REZULTA- TUL ACTIUNII FORTELOR, IAR UNELE DIN
   FORTE (CUM SINT CELE DE I- NERTIE) SINT
   DEPENDENTE DE STA- REA DE MISCARE A MASINII.":
   GOSUB 100
60 LET L$="32": REM tasta 4 în modul grafic de 32
   ori
70 GOSUB 100
80 STOP

```

Exemplul 8.42:

```

10          ORG adr 0+XI ;SCRIERE RAPIDA, CU
           CURSOR SI SUNET
20          ENT $
30 LF5B4    RLCA
40 LF5B4    NOP
50          INC A
60          LD HL,15360
70          LD (LF5B5),HL
80          LD HL,(23627)
90 LF5C0    LD A,(HL)
100         CP 65
110         JR Z,LF5D4
120         CALL 6584
130         EX DE,HL
140         LD DE,HL
150         AND A
160         SBC HL,DE
170         ADD HL,DE
180         RET NC
190         JR LF5C0
200 LF5D4    INC HL

```

210		LD C, (HL)
220		INC HL
230		LD B, (HL)
240		INC HL
250		PUSH HL
260		POP IX
270		LD L, 0
280		LD H, 0
290	LF5E0	LD A, B
300		OR C
310		RET Z
320		PUSH BC
330		CALL LF5EF
340		POP BC
350		DEC BC
360		JR LF5E0
370	LF5EB	ADD HL, SP
380		EX AF, AF'
390		INC D
400		INC D
410	LF5EF	LD A, (IX+0)
420		PUSH AF
430		LD A, (LF637)
440		LD (LF5B4), A
450		LD A, 127
460		LD (LF637), A
470		LD DE, 0
480		CALL LF640
490		LD A, (LF5B4)
500		LD (LF637), A
510		POP AF
520		PUSH IX
530		PUSH AF
540		LD IX, LF5EB
550		LD (IX+1), 8
560		CALL LF689
570		POP AF
580		POP IX
590		LD D, 0
600		LD E, A
610		CALL LF640

620		JR NC,LF633	0807
630		INC L	0808
640		LD H,0	0809
650		CALL LF640	0810
660		JR NC,LF633	0811
670		LD L,0	0812
680		LD H,0	0813
690		CALL LF640	0814
700	LF633	INC H	0815
710		INC IX	0816
720		RET	0817
730	LF637	RLCA	0818
740	LF638	LD A,31	0819
750		CP H	0820
760		RET C	0821
770		LD A,23	0822
780		CP L	0823
790		RET	0824
800	LF640	CALL LF638	0825
810		RET C	0826
820		PUSH HL	0827
830		PUSH BC	0828
840		PUSH DE	0829
850		LD C,H	0830
860		LD H,0	0831
870		LD B,H	0832
880		SLA L	0833
890		SLA L	0834
900		SLA L	0835
910		SLA L	0836
920		RL H	0837
930		SLA L	0838
940		RL H	0839
950		ADD HL,BC	0840
960		PUSH HL	0841
970		LD BC,22528	0842
980		ADD HL,BC	0843
990		LD A,(LF637)	0844
1000		LD (HL),A	0845
1010		SLA E	0846
1020		RL D	0847

1030		SLA E		
1040		RL D		
1050		SLA E		
1060		RL D		
1070		LD HL, (LF5B5)		
1080		ADD HL, DE		
1090		EX DE, HL		
1100		POP HL		
1110		SLA H		
1120		SLA H		
1130		SLA H		
1140		SET 6, H		
1150		LD B, 8		
1160	LF67F	LD A, (DE)		
1170		LD (HL), A		
1180		INC DE		
1190		INC H		
1200		DJNZ LF67F		
1210		POP DE		
1220		POP BC		
1230		POP HL		
1240		RET		
1250	LF689	PUSH HL		
1260		PUSH DE		
1270		PUSH BC		
1280		PUSH AF		
1290		LD H, (IX+0)		
1300		LD B, (IX+1)		
1310		LD B, (IX+2)		
1320		LD B, (IX+3)		
1330	LF69A	PUSH BC		
1340		LD A, (23624)		
1350		SRL A		
1360		SRL A		
1370		SRL A		
1380		SET 4, A		
1390		OUT (254), A		
1400		LD B, D		
1410	LF6A9	NOP		
1420		DJNZ LF6A9		
1430		LD B, (HL)		

1440		INC B	8 12	00
1450		INC B	9 12	00
1460	LF6AF	NOP	8 12	010
1470		NOP	9 12	010
1480		NOP	8 12	010
1490		NOP	9 12	010
1500		DJNZ LF6AF	8 12	020
1510		RES 4,A	10 12	020
1520		OUT (254),A	10 12	020
1530		LD B,E	10 12	060
1540	LF6BA	NOP	10 12	060
1550		DJNZ LF6BA	10 12	060
1560		INC D	10 12	010
1570		INC E	10 12	010
1580		INC HL	10 12	010
1590		POP BC	10 12	010
1600		DJNZ LF69A	10 12	010
1610		POP AF	10 12	010
1620		POP BC	10 12	010
1630		POP DE	10 12	010
1640		POP HL	10 12	010
1650	ZEND	RET	10 12	010

Programul BASIC:

```

10 BORDER 0: PAPER 0: INK 7: CLS
20 LET PAPER=0: LET INK=7: LET BRIGHT=1: LET
  FLASH=0: LET SOUND=8: LET A=ADR
30 LET a$="TEXT (max.22 rînduri a cite max.32
  caractere)": GOSUB 100: STOP
100 POKE (a+131),INK+8*PAPER+64*BRIGHT+128*FLASH:
  POKE (a+97),SOUND
110 RANDOMIZE USR A: RETURN

```

Exemplul 8.43:

10	ORG adr	;RUTINA DE SCRIERE CÙ LITERE MARITE
20	ENT \$	
30	LD HL,(23606)	
40	INC H	
50	LD A,(FIN+5)	
60	LD C,A	
70	LD B,0	
80	RL C	

90		RL B	
100		RL C	
110		RL B	
120		RL C	
130		RL B	
140		ADD HL,BC	
150		LD BC,8	
160		LD DE,FIN+16	
170		LDIR	
180		LD HL,FIN+5	
190		LD DE,(FIN+1)	
200		LD BC,(FIN+3)	
210		LD A,8	
220	L5D19	PUSH AF	
230		INC HL	
240		LD A,B	
250		SUB D	
260		LD B,A	
270		JR L5D25	
280	L5D20	POP AF	
290		DEC A	
300		JR NZ,L5D19	
310		RET	
320	L5D25	LD A,8	
330	L5D27	PUSH AF	
340		PUSH HL	
350		RLC (HL)	
360		JR C,L5D3B	
370	L5D2D	POP HL	
380		LD A,E	
390		ADD A,C	
400		LD C,A	
410		POP AF	
420		DEC A	
430		JR NZ,L5D27	
440		LD A,(FIN+3)	
450		LD C,A	
460		JR L5D20	
470	L5D3B	PUSH DE	
480		PUSH BC	
490	L5D3D	PUSH DE	


```

500          PUSH BC
510 L5D3F    JR L5D4F
520 L5D41    DEC B
530          DEC D
540          JR NZ, L5D3F
550          POP BC
560          POP DE
570          INC C
580          DEC E
590          JR NZ, L5D3D
600          POP BC
610          POP DE
620          JR L5D2D
630 L5D4F    PUSH DE
640          PUSH BC
650          CALL 8933
660          POP BC
670          POP DE
680          JR L5D41
690 FIN     NOP
700          NOP
710          NOP
720          NOP
730          NOP
740          NOP
750          NOP
760          NOP
770          NOP
780          NOP
790          NOP
800          NOP
810          NOP
820          NOP
830 ZEND    NOP

```

Această rutină de numai 122 octeți permite mărirea caracterelor la orice dimensiune (lățime max. 32 caractere și înălțime max. 22 caractere)

folosind variabila șir: z\$="1 2 3 4 5 6 7 8"

în care cifrele: 1 și 2 : numărul coloanei

3 și 4 : numărul liniei

5 și 6 : lățimea caracterului

7 și 8 : înălțimea caracterului

Programul BASIC aferent are forma următoare:

```

5 BORDER 2: PAPER 0: INK 7: CLS
10 LET z$="00000203RUTINA DE .SCRIS": GOSUB 120
20 LET z$="03000102caractere de orice marime":
  GOSUB 120
30 LET z$="05000102Cifrele 1-2=nr.coloanei": GOSUB
  120
40 LET z$="070801023-4=NR.LINIEI": GOSUB 120
50 LET z$="090801025-6=LATIME CHARACTER": GOSUB 120
60 LET z$="110801027-8=inaltime caracter": GOSUB
  120
70 STOP
120 LET adr: POKE (a+108),z$(5 TO 6): POKE (a+109),
  sZ(7 TO 8): POKE (a+111),175+PEEK (a+109)-
  8*zS(TO 2): POKE (a+110),8*zS(3 TO 4): LET
  z$=z$(9TO)
130 FOR z=SGN PI TO LEN z$: POKE (a+112),CODE z$
  (z)-32: RANDOMIZE USR a: POKE (a+110),((PEEK
  (A+110))+8*(PEEK (a+108))*((PEEK (a+110))+8*PEEK
  (a+108))<256: NEXT z: RETURN

```

8.4.2. Scrierea de titluri cu litere mărite

Exemplul 8.44:

10	ORG adr	;SCRIERE CU LITERE DUBLE SI SUNET
20	ENT \$	
30	LD DE,18435	
40	LD HL,TEXT1	
50	CALL L9CCC	
60	LD DE,20485	
70	LD HL,TEXT2	
80	CALL L9CCC	
90	RET	
100	L9C40	PUSH HL
110		LD L,A
120		LD H,0
130		ADD HL,HL
140		ADD HL,HL

150		ADD HL,HL	
160		LD DE,15360	
170		ADD HL,DE	
180		LD DE,(23684)	
190		LD B,8	
200	L9C51	LD A,(HL)	
210		SLA A	
220		OR (HL)	
230		LD DE,(A)	
240		INC HL	
250		PUSH HL	
260		EX DE,HL	
270		PUSH AF	
280		CALL L9C6F	
290		POP AF	
300		EX DE,HL	
310		OR (HL)	
320		LD (DE),A	
330		EX DE,HL	
340		CALL L9C6F	
350		EX DE,HL	
360		POP HL	
370		DJNZ L9C51	
380		LD HL,23684	
390		INC (HL)	
400		POP HL	
410		RET	
420	L9C6F	LD A,H	
430		AND 7	
440		CP 7	
450		JR Z,L9C78	
460		INC H	
470		RET	
480	L9C78	LD A,L	
490		AND 14	
500		CP 14	
510		JR Z,L9C86	
520		LD DE,1760	
530		AND A	
540		SBC HL,DE	
550		RET	

560	L9C86	LD DE, 32	081
570		ADD HL, DE	082
580		RET	083
590	L9C8B	LD A, (HL)	084
600		OR A	085
610		RET Z	086
620		CP 22	087
630		JR Z, L9C98	088
640		INC HL	089
650		CALL L9C40	090
660		JR L9C8B	091
670	L9C98	CALL L9C9D	092
680		JR L9C8B	093
690	L9C9D	INC HL	094
700		LD C, (HL)	095
710		INC HL	096
720		LD B, (HL)	097
730		INC HL	098
740		PUSH HL	099
750		LD A, B	100
760		AND 248	101
770		ADD A, 64	102
780		LD H, A	103
790		LD A, B	104
800		AND 7	105
810		RRCA	106
820		RRCA	107
830		RRCA	108
840		ADD A, C	109
850		LD L, A	110
860		LD (23684), HL	111
870		POP HL	112
880		RET	113
890	L9CB6	CALL L9C9D	114
900	L9CCC	LD (23684), DE	115
910	L9CD0	LD A, (HL)	116
920		OR A	117
930		RET Z	118
940		CP 22	119
950		JR Z, L9CB6	120
960		INC HL	121


```

970          CALL L9C40
980          PUSH HL
990          LD HL,9000
1000 L9CDF   LD A,(HL)
1010          AND 16
1020          OUT (254),A
1030          DEC HL
1040          LD A,H
1050          OR L
1060          JR NZ,L9CDF
1070          POP HL
1080          JR L9CD0
1090 TEXT1    DEFM "M.M.POPOVICI software 1993"
1100          DEFB 0
1110 TEXT2    DEFM "PROGRAME IN COD-MASINA"
1120          DEFB 0

```

Exemplul 8.45:

```

10          ORG adr          ;SCRIERE CU LITERE
                                DUBLE COLORATE
20          ENT $
30          LD HL,20480
40          LD BC,2048
50 LFBFA    LD A,(HL)
60          AND A
70          RRA
80          OR (HL)
90          LD (HL),A
100         INC HL
110        DEC BC
120        LD A,B
130        OR C
140        JR NZ,LFBFA
150        LD HL,20480
160        LD DE,224
170        XOR A
180        LD C,8
190 LFC0E   LD B,32
200 LFC10   RRD
210        INC HL
220        DJNZ LDC10
230        ADD HL,DE

```

240		DEC C	078
250		JR NZ, LFC0E	082
260		LD HL, 22272	086
270		LD B, 4	090
280	LFC1E	PUSH BC	094
290		LD B, 32	098
300	LFC21	CALL LFC2E	102
310		DJNZ LFC21	106
320		LD BC, 32	110
330		ADD HL, BC	114
340		POP BC	118
350		DJNZ LFC1E	122
360		RET	126
370	LFC2E	PUSH BC	130
380		LD D, H	134
390		LD E, L	138
400		EX DE, HL	142
410		LD BC, 32	146
420		ADD HL, BC	150
430		EX DE, HL	154
440		LD B, 4	158
450	LFC39	LD A, (HL)	162
460		DEC H	166
470		LD (DE), A	170
480		DEC D	174
490		LD (DE), A	178
500		DEC D	182
510		DJNZ LFC39	186
520		EX DE, HL	190
530		LD BC, 2016	194
540		ADD HL, BC	198
550		EX DE, HL	202
560		LD B, 4	206
570	LFC49	LD A, (HL)	210
580		DEC H	214
590		LD (DE), A	218
600		DEC D	222
610		LD (DE), A	226
620		DEC D	230
630		DJNZ LFC49	234
640		LD BC, 2049	238


```

650          ADD HL,BC
660          POP BC
670  ZEND      RET
10 BORDER 0: PAPER 0: INK 7: CLS
20 PRINT # 0; TAB 6; INK 5;"RUTINA DE SCRIERE"
   INK 4; "(3sp)OCUPA 99 OCTETI DE LA adr" INK 6;
   "Permite o colorare spectaculoasa"; INK 3; TAB
   3;"M.M.POPOVICI SOFTWARE 1993"; AT 8,0;:
   RANDOMIZE USR adr

```

Exemplul 8.46: rutina care urmează, deși are o lungime mare comparativ cu restul programelor (610 octeți), realizează un efect de scriere extrem de atractiv și anume litere duble care se rotesc în jurul axului propriu vertical și sînt însoțite de un sunet de atenționare.

```

10          ORG adr          ;LITERE DUBLE ROTITE
                        CU SUNET
20  LD508      LD BC
30  LD 50B     DEC BC
40          LD A,0
50          OUT (254),A
60          LD A,16
70          OUT (254),A
80          LD A,B
90          OR C
100         JR NZ,LD50B
110         RET
120  LD519     LD A,(HL)
130         AND 127
140         CP 32
150         JR Z,LD525
160         PUSH HL
170         CALL LD536
180         POP HL
190  LD525     LD A,(HL)
200         AND 128
210         RET NZ
220         LD DE,(LDC88)
230         INC DE
240         INC DE
250         LD (LDC88),DE
260         INC HL

```

270		JR LD519	282
280	LD536	LD (LDC8C), A	286
290		LD B, 36	270
300	LD53B	PUSH BC	10
310		LD A, 37	20
320		SUB B	10
330		LD (LDC8E), A	10
340		CALL LD572	10
350		LD A, (LDC8D)	10
360		LD B, A	10
370		LD A, (LDC8F)	10
380		ADD A, B	10
390		CP 6	10
400		JR Z, LD55A	10
410		CP 255	10
420		JR Z, LD566	10
430		LD (LDC8D), A	10
440		JR LD56E	10
450		LD A, 5	10
460		LD (LDC8D), A	10
470		LD A, 255	10
480		LD (LDC8F), A	10
490		JR LD56E	10
500	LD566	XOR A	10
510		LD (LDC8D), A	10
520		INC A	10
530		LD (LDC8F), A	10
540	LD56E	POP BC	10
550		DJNZ LD53B	10
560		RET	10
570	LD572	LD A, (LDC8C)	10
580		LD L, A	10
590		LD H, 0	10
600		ADD HL, HL	10
610		ADD HL, HL	10
620		ADD HL, HL	10
630		LD DE, 15360	10
640		ADD HL, DE	10
650		LD A, (LDC8D)	10
660		LD DE, 23296	10
670		AND A	10

680		JR NZ, LD590	1090
690		LD BC, 8	1100
700		LDIR	1110
710		JP LD655	1120
720	LD590	DEC A	1130
730		JR NZ, LD5C9	1140
740		LD B, 8	1150
750	LD595	PUSH BC	1160
760		LD BC, 0	1170
770		LD A, (HL)	1180
780		SLA A	1190
790		RL C	1200
800		SLA A	1210
810		RL B	1220
820		SLA A	1230
830		RL C	1240
840		SLA A	1250
850		RL B	1260
860		SLA A	1270
870		RL C	1280
880		SLA A	1290
890		RL B	1300
900		SLA A	1310
910		RL C	1320
920		SLA A	1330
930		RL B	1340
940		LD A, B	1350
950		OR C	1360
960		SLA A	1370
970		SLA A	1380
980		LD (DE), A	1390
990		INC HL	1400
1000		INC DE	1410
1010		POP BC	1420
1020		DJNZ LD595	1430
1030		JP LD655	1440
1040	LD5C9	DEC A	1450
1050		JR NZ, LD5EA	1460
1060		LD B, 8	1470
1070	LD5CE	PUSH BC	1480
1080		LD BC, 0	1490

1090		LD A, (HL)	080
1100		AND 15	081
1110		JR Z, LD5D9	082
1120		LD, B, 8	083
1130	LD5D9	LD A, (HL)	084
1140		AND 240	085
1150		JR Z, LD5E0	086
1160		LD C, 16	087
1170	LD5E0	LD A, C	088
1180		OR B	089
1190		LD (DE), A	090
1200		INC HL	091
1210		INC DE	092
1220		POP BC	093
1230		DJNZ LD5CE	094
1240		JR LD655	095
1250	LD5EA	DEC A	096
1260		JR NZ, LD60C	097
1270		LD B, 8	098
1280	LD5EF	PUSH BC	099
1290		LD A, (HL)	100
1300		LD BC, 0	101
1310		AND 15	102
1320		JR Z, LD5FA	103
1330		LD B, 16	104
1340	LD5FA	LD A, (HL)	105
1350		AND 240	106
1360		JR Z, LD601	107
1370		LD C, 8	108
1380	LD601	LD A, C	109
1390		OR B	110
1400		LD (DE), A	111
1410		INC DE	112
1420		INC HL	113
1430		POP BC	114
1440		DJNZ LD5EF	115
1450		JP LD655	116
1460	LD60C	DEC A	117
1470		JR NZ, LD644	118
1480		LD B, 8	119
1490	LD611	PUSH BC	120

1500		LD BC,0	1510
1510		LD A, (HL)	1520
1520		SRL A	1530
1530		RL C	1540
1540		SRL A	1550
1550		RL B	1560
1560		SRL A	1570
1570		RL C	1580
1580		SRL A	1590
1590		RL B	1600
1600		SRL A	1610
1610		RL C	1620
1620		SRL A	1630
1630		RL B	1640
1640		SRL A	1650
1650		RL C	1660
1660		SRL A	1670
1670		RL B	1680
1680		LD A,B	1690
1690		OR C	1700
1700		SLA A	1710
1710		SLA A	1720
1720		LD (DE), A	1730
1730		INC DE	1740
1740		INC HL	1750
1750		POP BC	1760
1760		DJNZ LD611	1770
1770		JR LD655	1780
1780	LD644	LD B,8	1790
1790	LD646	PUSH BC	1800
1800		LD C, (HL)	1810
1810		LD B,8	1820
1820	LD64A	SLA C	1830
1830		RRA	1840
1840		DJNZ LD64A	1850
1850		LD (DE), A	1860
1860		INC HL	1870
1870		INC DE	1880
1880		POP BC	1890
1890		DJNZ LD646	1900
1900	LD655	LD HL,23296	

1910		LD (LDC8A), HL	1500
1920		LD B, 25	1510
1930	LD650	PUSH BC	1520
1940		LD A, (LDC89)	1530
1950		ADD A, 25	1540
1960		SUB B	1550
1970		LD B, A	1560
1980		SRL A	1570
1990		SRL A	1580
2000		SRL A	1590
2010		CALL 3742	1600
2020		LD A, B	1610
2030		AND 7	1620
2040		ADD A, H	1630
2050		LD H, A	1640
2060		LD A, (LDC89)	1650
2070		LD B, 0	1660
2080		LD C, A	1670
2090		ADD HL, BC	1680
2100		LD DE, (LDC8A)	1690
2110		POP BC	1700
2120		PUSH BC	1710
2130		LD A, B	1720
2140		AND 3	1730
2150		LD A, (DE)	1740
2160		JR NZ, LD680	1750
2170		INC DE	1760
2180		LD (LDC8A), DE	1770
2190	LD68B	LD BC, 0	1780
2200		RLCA	1790
2210		RL B	1800
2220		RRCA	1810
2230		RL B	1820
2240		SLA A	1830
2250		RLCA	1840
2260		RL B	1850
2270		RRCA	1860
2280		RL B	1870
2290		SLA A	1880
2300		RLCA	1890
2310		RL B	1900

2320	RRCA	0875
2330	RL B	0875
2340	SLA B	0875
2350	RLCA	0875
2360	RL B	0875
2370	RRCA	0875
2380	RL B	0875
2390	SLA A	0880
2400	RLCA	0880
2410	RL C	0880
2420	RRCA	0880
2430	RL C	0880
2440	SLA A	0880
2450	RLCA	0880
2460	RL C	0880
2470	RRCA	0880
2480	RL C	0880
2490	SLA A	0880
2500	RLCA	0880
2510	RL C	0880
2520	RRCA	0880
2530	RL C	0880
2540	SLA A	0880
2550	RLCA	0880
2560	RL C	0880
2570	RRCA	0880
2580	RL C	0880
2590	LD (HL), B	0880
2600	INC HL	0880
2610	LD (HL), C	0880
2620	POP BC	0880
2630	DJNZ LD650	0880
2640	LD A, (LDC89)	0880
2650	AND 248	0880
2660	LD L, A	0880
2670	LD H, 0	0880
2680	SLA L	0880
2690	RL H	0880
2700	SLA L	0880
2710	RL H	0880
2720	LD A, (LDC88)	0880

2730		LD C,A	
2740		LD B,88	
2750		ADD HL,BC	
2760		LD A,(LDC8D)	
2770		CP 3	
2780		LD A,66	
2790		JR NC,LD6F4	
2800		LD A,70	
2810	LD7F4	LD DE,32	
2820		LD (HL),A	
2830		INC HL	
2840		LD (HL),A	
2850		ADD HL,DE	
2860		LD (HL),A	
2870		DEC HL	
2880		LD (HL),A	
2890		ADD HL,DE	
2900		LD (HL),A	
2910		INC HL	
2920		LD (HL),A	
2930		ADD HL,DE	
2940		LD (HL),A	
2950		DEC HL	
2960		LD (HL),A	
2970		LD A,(LDC8E)	
2980		SLA A	
2990		SLA A	
3000		SLA A	
3010		LD H,A	
3020		LD C,32	
3030		LD A,(23560)	
3040		CP 226	
3045		NOP	
3055		NOP	
3060		LD C,1	
3070	LD71B	LD B,H	
3080	LD71C	DJNZ LD71C	
3090		XOR A	
3100		OUT (254),A	
3110		LD B,H	
3120	LD722	DJNZ LD722	


```

3130          LD A,16
3140          OUT (254),A
3150          DEC C
3160          JR NZ,LD71B
3170          RET
3180 LDC88      DEFB 0
3190 LDC89      DEFB 0
3200 LDC8A      DEFB 6
3210 LDC8B      DEFB6
3220 LDC8C      DEFB 44
3230 LDC8D      DEFB 0
3240 LDC8E      DEFB 157
3250 LDC8F      DEFB 1
3260 TEXT       DEFS 32
3270 PROG       CALL LD508
3300           LD HL,TEXT
3310           CALL LD519
3320           CALL LD508
3330           RET
3340 ZEND       EQU $
3350           ENT PROG

```

```

10 LET START=adr: BORDER 0: PAPER 0: CLS
11 REM LINIA=linia în pixeli,COLOANA=coloana în
   caractere
12 LET LIN=40: LET COL=1: LET AS="MIRCEA POPOVICI":
   GOSUB 100
13 LET LIN=72: LET COL=8: LET AS="'prezinta'";
   GOSUB 100
14 LET LIN=14*8: LET COL=6: LET AS="'COD-MASINA!':
   GOSUB 100
15 STOP
100 FOR I=1 TO LEN AS-1
110 POKE (START+555+I),CODE A$(I)
120 NEXT I
130 POKE (START+555+LEN A$),CODE A$(LEN A$)+128
140 POKE (START+548),COL: POKE (START+549),LIN
150 RANDOMIZE USR (START+588): RETURN

```

Dacă se dorește o citire mai lentă a literelor atunci se vor efectua următoarele modificări în rutina prezentată:

- se scot liniile 3045 și 3055 și se introduce linia

3050

JR NZ,LD71B

-se modifică linia 3210 astfel

3210 LDC8B

DEFB 1291

8.4.3. Alte modalități

Exemplul 8.47: defilarea de jos în sus a unui text.

```

10          ORG adr          ;SCROLL IN SUS TEXT
20          ENT $
30          AND A
40          LD DE,20480
50          LD B,1
60  LFF92   PUSH BC
70          LD A,8
80  LFF95   EX AF,AF
90          LD A,7
100  LFF98  LD H,D
110         LD L,E
120         INC H
130         PUSH HL
140         LD BC,32
150         LDIR
160         POP DE
170         DEC A
180         JR NZ,LFF98
190         LD BC,1792
200         SBC HL,BC
210         LD BC,32
220         LD BC,32
230         LDIR
240         POP DE
250         EX AF,AF
260         DEC A
270         JR NZ,LFF95
280         LD BC,1760
290         ADD HL,BC
300         LD D,H
310         LD E,L
320         LD BC,32

```


330		SBC HL,BC
340		EX DE,HL
350		LDIR
360		POP BC
370		DJNZ LFF92
380		LD HL,22496
390		LD B,32
400	LFFCB	LD (HL),A
410		INC HL
420		DJNZ LFFCB
430		RET
440		NOP
450		NOP
460		LD B,D
470		LD B,D
480		LD A,H
490		LD B,B
500		LD B,B
510		NOP
520		NOP
530		INC A
540		LD B,D
550		LD B,D
560		LD D,D
570		LD C,D
580		INC A
590		NOP
600		NOP
610		LD A,H
620		LD B,D
630		LD B,D
640		LD A,H
650		LD B,H
660		LD B,D
670		NOP
680		NOP
690		INC A
700		LD B,B
710		INC A
720		LD (BC),A
730		LD B,D

```

740      INC A
750      NOP
760      NOP
770      CP 16
780      DJNZ X0
790      DJNZ X1
800      NOP
810      NOP
820      LD B,D
830 X0    LD B,D
840      LD B,D
850 X1    LD B,D
860      LD B,D
870 ZEND  RET

```

```

10 BORDER 0: PAPER 0: INK 7: CLS
15 FOR N=8 TO 15: PRINT AT N,4; INK 2; PAPER 6;"8";
   AT N,26"8": NEXT N
20 PRINT AT 10,7; INK 5;"RUTINA DE SCRIERE"; AT
   12,9; "DE JOS IN SUS"
25 FOR N=3 TO 13: PRINT AT 8,N*2-2; INK 2; PAPER
   6;"8"; AT 15,N*2-2;"8": NEXT N
30 RESTORE 240
50 FOR w=1 TO 11
60 PRINT AT 21,0; INK 0; PAPER 0; , ,
70 READ A$:IF A$="STOP" THEN GO TO 230
80 FOR A=1 TO LEN A$:PRINT AT 21,A;A$(A); INK 5;
   "*" : IF A$(A) CHR$ 32 THEN BEEP .003,5: BEEP
   .005,10: BEEP .003,5
90 NEXT A: PRINT AT 21,A;" "
95 LET adr=60000
100 FOR N=1 TO 10: RANDOMIZE USR adr: NEXT N: NEXT w
110 STOP
240 DATA "VA SALUT!!",',',',',',",ZX-SPECTRUM PREZINTA",
   "EFECTUL VIZUAL",',',',',',",SCRIERE SCROLL JOS IN SUS"',
   "REALIZAT DE",',',',',',",M.M.POPOVICI"
250 DATA "STOP"

```

Exemplul 8.48: scriere tip "șenilă" cu litere duble pe linia 21 (roll)

```

10      ORG adr      ; SCRIERE ROLL
        LITERE DUBLE PE
        LINIA 21

```


20		ENT \$	020
30	L9C40	LD HL, 3000	040
40		LD (L9CB4), HL	020
50		LD A, 2	080
60		CALL 5633	070
70		XOR A	080
80		LD (23168), A	050
90		LD (23200), A	050
100		LD (23231), A	050
110		LD (23199), A	050
120	9C58	CALL L9C75	030
130		CALL L9CFA	030
140		LD HL, (L9C4B)	050
150		LD A, (HL)	080
160		CP 127	070
170		JP Z, L9C40	050
180		CP 142	070
190		JP Z, L9CEB	050
200		LD A, (23560)	050
210		CP 32	070
220		RET Z	030
230		JP L9C58	050
240	L9C75	LD A, 16	080
250		RST 16	030
260		XOR A	080
270		RST 16	030
280		LD A, 17	080
290		RST 16	030
300		XOR A	080
310		RST 16	030
320		LD HL, (L9CB4)	050
330		LD A, (HL)	080
340		CALL L9CB6	030
350		LD HL, (L9CB4)	050
360		INC HL	070
370		LD (L9CB4), HL	050
380		RET	030
390	L9CBE	LD DE, 20640	050
400		LD B, 8	080
410	L9C93	PUSH DE	030
420		PUSH BC	030

430		LD B,31	
440		LD A, (HL)	
450		RL A	
460		RL A	
470		LD (DE), A	
480		INC DE	
490	L9C9E	LD A, (DE)	
500		LD L, A	
510		LD H, 0	
520		ADD HL, HL	
530		ADD HL, HL	
540		DEC DE	
550		LD A, (DE)	
560		XOR H	
570		LD (DE), A	
580		INC DE	
590		LD A, L	
600		LD (DE), A	
610		INC DE	
620		DJNZ L9C9E	
630		POP BC	
640		POP DE	
650		INC D	
660		DJNZ L9C93	
670		RET	
680	L9CB4	LD E, A	
690		LD (HL), L	
700	L9CB6	LD H, 0	
710		LD L, A	
720		ADD HL, HL	
730		ADD HL, HL	
740		ADD HL, HL	
750		LD DE, (23606)	
760		ADD HL, DE	
770		LD DE, (23675)	
780		LD B, 16	
790	L9CC7	LD A, (HL)	
800		LD (DE), A	
810		INC DE	
820		XOR5 A	
830		LD (DE), A	

840		INC HL
850		INC DE
860		DJNZ L9CC7
870		LD DE, (23675)
880		LD HL, 20639
890		LD B, 8
900	L9CD9	LD A, (DE)
910		LD (HL), A
920		INC DE
930		INC H
940		DJNZ L9CD9
950		LD HL, 20671
960		LD B, 8
970	L9CE4	LD A, (DE)
980		LD (HL), A
990		INC DE
1000		INC H
1010		DJNZ L9CE4
1020		RET
1030	L9CEB	LD B, 100
1040	L9CED	HALT
1050		DJNZ L9CED
1060		LD HL, (L9CB4)
1070		INC HL
1080		LD (L9CB4), HL
1090		JP L9C58
1100	L9CFA	LD B, 4
1110	L9CFC	HALT
1120		LD DE, 20608
1130		PUSH BC
1140		LD B, 8
1150	L9D03	PUSH DE
1160		PUSH BC
1170		LD B, 31
1180		LD A, (DE)
1190		RL A
1200		RL A
1210		LD (DE), A
1220		INC DE
1230	L9D0E	LD A, (DE)
1240		LD L, A

```

1250 LD H,0
1260 ADD HL,HL
1270 ADD HL,HL
1280 DEC DE
1290 LD A,(DE)
1300 XOR H
1310 LD (DE),A
1320 INC DE
1330 LD (DE),A
1340 INC DE
1350 DJNZ L9D0E
1360 POP BC
1370 INC D
1380 DJNZ L9D03
1390 CALL L9C8E
1400 POP BC
1410 DJNZ L9CFC
1420 ZEND RET

```

10 BORDER 0: PAPER 0: INK 7: CLS

20 LET a\$="Textul este introdus de la adresa 30000"
+CHR\$ 142"+7sp M.M.POPOVICI SOFTWARE"+CHR\$
142+"6spApasati SPACE pentru revenire în BASIC
18spRUTINA ARE #234 OCTETI ! ! 4sp"+CHR\$
142+"8sp05.01.198615sp "+CHR\$ 127: REM sp=
blanc; 142=oprire temporara; 127=mesajul se
repetă; SPACE=revenire la urmatoarea linie BASIC

30 GOSUB 100

40 PAUSE 0: STOP

100 FOR n=1 TO LEN a\$: POKE 29999+n, CODE a\$(n TO
n): NEXT N: RETURN

Exemplul 8.49: dublarea caracterelor într-o fereastră (box)

```

10 ORG 56700 ;2*SCREEN IN BOX
20 ENT $
30 LD HL,(23563)
40 LD BC,4
50 ADD HL,BC
60 LD D,(HL)
70 LD C,8
80 ADD HL,BC
90 LD (LDE89),DE

```


110		ADD HL,BC	250
120		LD A,(HL)	250
130		LD (LDE8C),A	250
140		ADD HL,BC	250
150		LD A,(HL)	250
160		LD (LDE8B),A	250
170		LD A,(LDE8A)	250
180		LD B,A	250
190		LD A,(LDE8C)	250
200		ADD A,B	250
210		AND 224	250
220		JR Z,LDDA8	250
230		LD A,31	250
240		SUB B	250
250		LD (LDE8C),A	250
260	LDDA8	LD A,(LDE89)	250
270		LD B,A	250
280		LD A,(LDE8B)	250
290		ADD A,B	250
300		SUB 22	250
310		JR C,LDDBA	250
320		LD A,21	250
330		SUB B	250
340		LD (LDE8B),A	250
350	LDDBA	LD DE,(LDE89)	250
360		LD A,E	250
370		AND 24	250
380		OR 64	250
390		LD H,A	250
400		LD A,E	250
410		AND 7	250
420		OR A	250
430		RRA	250
440		RRA	250
450		RRA	250
460		RRA	250
470		ADD A,D	250
480		LD L,A	250
490		LD (LDE8D),HL	250
500		LD DE,16384	250
510		AND A	250

520		SBC HL,DE	011
530		LD DE,57344	051
540		ADD HL,DE	021
550		LD (LDE8F),HL	051
560		CALL LDE71	021
570		LD HL,(LDE8D)	021
580		LD DE,(LDE8F)	021
590		LD A,(LDE8B)	021
600		LD B,A	021
610	LDDEC	PUSH BC	005
620		LD BC,1026	015
630	LDDFO	POP BC	005
640		CALL LDE14	025
650		POP BC	005
660		DJNZ LDDFO	025
670		LD HL,(LDE8D)	025
680		CALL LDE4F	015
690		LD (LDE8D),HL	005
700		LD B,4	025
710		DEC C	005
720		JR NZ,LDDFO	025
730		LD DE,(LDE8F)	005
740		CALL LDE59	025
750		LD (LDE8F),DE	025
760		POP BC	005
770		DJNZ LDDEC	025
780		RET	025
790	LDE14	LD A,(LDE8C)	025
800		LD B,A	025
810		LD (LDE91),HL	025
820		LD (LDE93),DE	025
830	LDE1F	PUSH BC	025
840		CALL LDE36	025
850		POP BC	025
860		DJNZ LDE1F	025
870		LD HL,(LDE91)	025
880		LD DE,(LDE93)	025
890		PUSH HL	025
900		CALL LDE63	025
910		POP HL	025
920		INC H	025

930		INC H
940		INC D
950		RET
960	LDE36	LD A, (DE)
970		LD BC, 1026
980	LDE3A	PUSH BC
990		PUSH AF
1000		XOR A
1010		LD (HL), A
1020		POP AF
1030	LDE3F	RLA
1040		PUSH AF
1050		RL (HL)
1060		POP AF
1070		RL (HL)
1080		DJNZ LDE3F
1090		INC HL
1100		POP BC
1110		DEC C
1120		JR NZ, LDE3A
1130		INC DE
1140		RET
1150	LDE4F	LD A, 32
1160		ADD A, L
1170		LD L, A
1180		RET NC
1190		LD A, 8
1200		ADD A, H
1210		LD H, A
1220		RET
1230	LDE59	LD A, 32
1240		ADD A, E
1250		LD E, A
1260		RET NC
1270		LD A, 8
1280		ADD A, D
1290		LD D, A
1300		RET
1310	LDE63	LD A, (LDE8C)
1320		SLA A
1330		LD B, A

1340	LDE69	LD A, (HL)	230
1350		INC H	240
1360		LD (HL), A	250
1370		DEC H	260
1380		INC HL	270
1390		DJNZ LDE69	280
1400		RET	290
1410	LDE71	LD HL, 16384	300
1420		LD DE, 57344	310
1430		LD BC, 6656	320
1440		LDIR	330
1450		RET	340
1460		LD HL, 57334	350
1470		LD DE, 16384	360
1480		LD BC, 6656	370
1490		LDIR	380
1500		RET	390
1510	LDE89	NOP	400
1520	LDE8A	NOP	410
1530	LDE8B	LD B, 16	420
1540	LDE8D	ADD A, B	430
1550		LD C, B	440
1560	LDE8F	RET NZ	450
1570		RET PO	460
1580	LDE91	LD H, B	470
1590		LD C, (HL)	480
1600	LDE93	AND B	490
1610	ZEND	RET	500
1620	LDE8C	NOP	510

```

10 CLS : DEF FN q(y,x,u,v)=USR 56700: REM
   y,x=coordonatele coltului stînga sus al box-
   ului (coloana,linie); u=lungime box; v=înltime
   box (de 2 ori mai mici)
20 FOR n=0 TO 21: PRINT AT n,0;"32*": REM de 32 de
   ori caracterul *
30 PAUSE 50: RANDOMIZE FN q(4,7,12,4): REM box la
   mijlocul ecranului (coloana 4, linia 7, lungime
   12*2, înltime 4*2)

```


Programul de mai sus mărește de 2 ori o fereastră la mijlocul ecranului; evident o astfel de rutină este utilă pentru mărirea unor diagrame/scheme pe o porțiune a ecranului. Pentru a se mări întreg ecranul comanda va fi

RANDOMIZE FN $q(0,0,16,11)$

De pildă, pentru scrierea de titluri programul BASIC va fi:

```
10 BORDER 2: PAPER 1: INK 6: CLS
20 DEF FN q(y,x,u,v)=USR 56700
30 PRINT AT 8,10;"M.M.POPOVICI"; AT 10,9;"software
  1993"; AT 13,11;"COD-MASINA"
40 RANDOMIZE FN q(0,0,16,11)
```

Exemplul 8.50: roll caractere qvadruple în paralel cu caractere

normale

10		ORG adr	;ROLL CARACTERE QVADRUPLE
20		ENT \$	
30	ET1	EQU \$+37	
40	ET2	EQU \$+140	
50	ET3	EQU \$+43	
60	ET4	EQU \$+42	
70		LD DE,65504	
80		LD A,(LF34B)	
90		LD L,A	
100		LD A,(LF34C)	
110		LD H,A	
120		LD B,8	
130	LF23D	LD A,(DE)	
140		LD (HL),A	
150		INC DE	
160		INC H	
170		DJNZ LF23D	
180		LD A,(LF34B)	
190		INC A	
200		LD L,A	
210		LD A,(LF34C)	
220		LD H,A	
230		LD B,8	
240	LF24E	LD A,(DE)	
250		LD (HL),A	
260		INC DE	

270		INC H
280		DJNZ LF24E
290		LD B,2
300		PUSH BC
310		LD D,64
320	LF259	LD HL,18176
330		LD A,D
340		LD (ET3),A
350		LD C,20
360		SLA (HL)
370		JR NC,LF268
380		LD C,0
390	LF268	INC HL
400		LD B,31
410	LF26B	SLA(HL)
420		JR NC,LF272
430		DEC HL
440		INC HL
450		INC HL
460	LF272	INC HL
470		DJNZ LF26B
480		DEC HL
490		LD A,C
500		CP 10
510		JR NC,LF27C
520		INC (HL)
530	LF27C	LD A,D
540		INC A
550		LD D,A
560		LD A,D
570		CP 72
580		JR NZ,LF259
590		LD A,32
600		LD (ET4),A
610		POP BC
620		DJNZ ET1
630		LD A,0
640		LD (ET4),A
650		LD HL,16433
660		LD DE,20511
670		LD B,8

680	LF299	LD A, (HL)	0801
690		CP 128	0811
700		JR C, LF2AD	0810
710		PUSH BC	0811
720		LD A, 170	0811
730		LD B, 8	0811
740	LF2A3	LD (DE), A	0811
750		INC D	0811
760		DJNZ LF2A3	0811
770		LD B, 8	0811
780	LF2A9	DEC D	0811
790		DJNZ LF2A9	0811
800		POP BC	0811
810	LF2AD	INC H	0811
820		LD A, E	0811
830		LD E, 32	0811
840		ADD A, E	0811
850		LD E, A	0811
860		DJNZ LF299	0811
870		LD HL, 16401	0811
880		LD DE, 18462	0811
890		LD B, 8	0811
900		LD A, (HL)	0811
910		CP 127	0811
920		JR C, LF2DF	0811
930		PUSH BC	0811
940		PUSH HL	0811
950		LD HL, 65520	0811
960		LD B, 8	0811
970	LF2C9	LD A, (HL)	0811
980		LD (DE), A	0811
990		INC D	0811
1000		INC HL	0811
1010		DJNZ LF2C9	0811
1020		LD B, 8	0811
1030	LF2D1	DEC D	0811
1040		DJNZ LF2D1	0811
1050		INC E	0811
1060		LD B, 8	0811
1070	LF2D7	LD A, (HL)	0811
1080		LD (DE), A	0811

1090		INC D	088
1100		INC HL	089
1110		DJNZ LF2D7	090
1120		POP HL	091
1130		POP BC	092
1140	LF2DF	INC H	093
1150		LD A, E	094
1160		LD E, 32	095
1170		ADD A, E	096
1180		LD E, A	097
1190		DJNZ ET2	098
1200		LD HL, 500	099
1210		LD DE, 1	100
1220		LD B, 19	101
1230	LF2EF	PUSH HL	102
1240		PUSH DE	103
1250		PUSH BC	104
1260		CALL 949	105
1270		POP BC	106
1280		POP DE	107
1290		POP HL	108
1300		DEC HL	109
1310		DEC HL	110
1320		DEC HL	111
1330		DJNZ LF2EF	112
1340		LD DE, LF34D	113
1350		LD A, (LF34B)	114
1360		LD L, A	115
1370		LD A, (LF34C)	116
1380		LD H, A	117
1390		LD B, 8	118
1400	LF309	LD A, (DE)	119
1410		LD (HL), A	120
1420		INC DE	121
1420		INC DE	122
1430		INC H	123
1440		DJNZ LF309	124
1450		LD A, (LF34B)	125
1460		INC A	126
1470		LD L, A	127
1480		LD A, (LF34C)	128

1490		LD H,A
1500		LD B,8
1510	LF31A	LD A,(DE)
1520		LD (HL),A
1530		INC DE
1540		INC H
1550		DJNZ LF31A
1560		LD HL,18433
1570		LD B,128
1580	LF325	PUSH BC
1590		LD B,31
1600	LF328	LD A,(HL)
1610		DEC HL
1620		LD (HL),A
1630		INC HL
1640		INC HL
1650		DJNZ LF328
1660		DEC HL
1670		LD (HL),0
1680		INC HL
1690		INC HL
1700		POP BC
1710		DJNZ LF325
1720		LD A,(LF34B)
1730		INC A
1740		LD L,A
1750		LD A,(LF34C)
1760		LD H,A
1770		LD A,(HL)
1780		CP 0
1790		JR Z,LF34A
1800		LD A,255
1810		LD (LF34E),A
1820	LF34A	RET
1830	LF34B	NOP

10 BORDER 0: PAPER 0: INK 7: CLS

20 PRINT AT 1,0;"PROGRAME IN LIMBAJ DE ASAMBLARE"

30 RANDOMIZE USR adr

40 IF INKEY\$="" THEN GO TO 30

Observatii: 1) Scoțînd linia 1260 efectul are loc fără sunet.
 2) Rutina poate fi folosită în jocuri; de pildă deplasarea unui cartier de blocuri se realizează cu următorul program BASIC:

```

10 RESTORE 20: FOR f=USR "a" TO USR "p"+7: READ a:
   POKE f,A: NEXT f
20 DATA 24,24,255,255,189,189,255,255,0,248,216,
   255,223,253,223,255
30 DATA 0,0,0,0,0,0,85,255,0,0,3,15,63,255,255,255
40 DATA 60,60,255,255,85,255,85,255,0,0,3,15,13,63,
   53,255
50 DATA 0,255,129,255,129,255,129,255,255,255,165,
   255,165,255,165,255
60 DATA 16,16,16,16,16,19,255,255,0,0,0,7,31,149,
   255,255
70 DATA 231,255,165,231,165,231,165,255,24,60,24,
   60,24,255,255,255
80 DATA 0,24,24,60,255,219,255,255,0,15,15,13,253,
   255,181,255
90 DATA 0,224,248,168,248,168,255,170,0,0,0,118,84,
   126,76,76
100 BORDER 0: PAPER 0: INK 7: CLS : PLOT 0,159: DRAW
   255,0: PLOT 0,158: DRAW 255,0
110 FOR f=0 TO 31: PRINT AT 1,f; CHR$(INT(RND*16)
   +144): NEXT f: REM deșenarea blocurilor de
   locuinte
120 FOR f=0 TO 20: LET a=INT (RND*256): LET b=INT
   (RND*8)+167: PLOT a,b: NEXT f: REM desenarea
   stelelor pe cer
130 FOR f=0 TO 1: PRINT AT f,0; INK 5; PAPER 1;
   BRIGHT 1; OVER 1;"31sp"; AT f,13; PAPER 2; INK
   7;"3sp": NEXT f: REM cerul;sp=blanc
140 LET mc=USR adr: IF INKEY$="" THEN GO TO 140

```


9. DEZASAMBLORUL MONS3M21

9.1. INTRODUCERE

MONS3M21 este un program în cod mașină avînd 6068 octeți și care este relocabil (adică se poate încărca la adresa dorită). Dacă se dorește reintrarea în **MONS**, după revenirea în **BASIC**, adresa de intrare trebuie să fie cu 29 mai mare decît adresa inițială. De exemplu, presupunînd că **MONS** va fi încărcat după împrejurări la o adresă joasă (ex.26000) sau înaltă (ex.55000), comenzile de încărcare și lansare în cele două cazuri vor fi:

LOAD "MONS3M21" CODE 26000: RANDOMIZE USR 26000

respectiv

LOAD "MONS3M21" CODE 55000: RANDOMIZE USR 55000

Pentru a reintra în **MONS** se vor folosi comenzile

RANDOMIZE USR 26029 respectiv **RANDOMIZE USR 55029**

Odată lansat, **MONS** afișează mesajul:

* MONS3 copyright Hisoft 1983 *

care va fi înlocuit, după cîteva secunde, de un panou frontal. Acest panou constă din registrele și fanioanele microprocesorului Z80, afișate împreună cu conținutul lor, precum și o zonă de 34 octeți avînd centrul marcat cu caracterele ">" și "<" în dreptul valorii curente a indicatorului de memorie (inițial valoarea acestuia este 0). Prima linie de sus de pe ecran reprezintă dezasambarea instrucțiunii arătate de indicatorul de memorie.

La intrarea în **MONS** adresele afișate în cadrul panoului frontal sînt date în hexazecimal (care este sistemul de numerație folosit de **MONS**), dar se poate trece în sistemul zecimal prin comanda **SYMBOL SHIFT 3**.

Se menționează că adresele codului de dezasamblat trebuie introduse obligatoriu în hexazecimal.

Comenzile se tastează ca răspuns la propterul ">" afișat sub display-ul de memorie, atît cu litere minuscule cît și cu litere majuscule. Unele comenzi, al căror efect poate fi distructiv în cazul folosirii incorecte, necesită apăsarea tastei SYMBOL SHIFT (SS) odată cu litera corespunzătoare comenzii.

În cele ce urmează SYMBOL SHIFT și CAPS SHIFT se vor abrevia SS și respectiv CS. De exemplu "SYMBOL SHIFT Z" este echivalent cu "SS și Z".

Comenzile sînt executabile imediat nefiind necesară apăsarea tastei CR (ENTER), iar comenzile nevalabile sînt ignorate. Întregul panou frontal este reîmprospătat după fiecare comandă executată, permițînd observarea rezultatelor comenzii respective.

Întoarcerea în BASIC se face prin comanda CAPS SHIFT 1 (CS și 1).

9.2. COMENZILE MONS

Principalele comenzi ale dezasamblorului MONS3M21 sînt indicate în tabelul următor.

Nr.crt.	Comanda	Ce se realizează
1	SS și 3	Determină afișarea adreselor în zecimal (repetarea comenzii SS și 3 cauzează revenirea la sistemul hexazecimal).
2	SS și 4	Afișează o pagină de dezasamblare. Pentru continuarea vizualizării listing-ului se apasă o tastă oarecare, iar repetarea comenzii SS și 4 cauzează revenirea la panoul frontal.
3	CR (ENTER)	Incrementează indicatorul de memorie cu 1
4	CS și 7	Decrementează indicatorul de memorie cu 1
5	CS și 3	Decrementează indicatorul de memorie cu 8
6	CS și 8	Incrementează indicatorul de memorie cu 8
7	Virgula (,)	Reîmprospătează indicatorul de memorie să conțină adresa curentă din stivă dată de SP

8	G	<p>Caută în memorie un string specificat. Apare prompterul ":" la care se răspunde prin introducerea primului octet urmat de CR. De aici se continuă introducerea de octeți ca răspuns la delimitatorul ":" până la definirea string-ului căutat. Dacă string-ul este identificat, panoul frontal va fi reîmprospătat, indicatorul de memorie fiind poziționat pe primul caracter al string-ului.</p> <p>Pentru a determina noi apariții ale string-ului se utilizează comanda "n".</p>
9	h	<p>Convertește un număr zecimal în hexazecimal (ca răspuns la prompterul ":")</p>
10	l	<p>Produce o copie inteligentă (în sensul că permite copierea într-o zonă care se suprapune peste cea originală). Comanda solicită adresele de început (First:) și de sfârșit (Last:) ale zonei de memorie ce trebuie copiată, precum și adresa la care trebuie copiată (To:). Toate adresele se specifică în hexazecimal.</p>
11	J	<p>Execută programul în cod mașină de la adresa tastată în hexazecimal ca răspuns la prompterul ":". Dacă se preconizează o întoarcere la panoul frontal după execuția programului, atunci se va fixa un "punct de oprire" (breakpoint)-v.comanda W.</p>
12	SS și k	<p>Continuă execuția programului de la adresa conținută în contorul program PC. De regulă această comandă este folosită în conjuncție cu comanda W.</p>
13	L	<p>Listează un bloc de memorie începând cu adresa curentă conținută de indicatorul de memorie. Adresele vor fi date în hexazecimal sau zecimal în funcție de starea curentă a panoului frontal (v.SS și 3).</p>

14	M	Fixează indicatorul de memorie la valoarea tastată în hexazecimal ca răspuns la prompterul ":".
15	n	Caută următoarea apariție a string-ului specificat cu comanda G .
16	P	Umple memoria cu un octet dat între limite specificate. Ca răspuns la prompturile (First:), (Last:) și (Whit:) se vor tasta în hexazecimal adresele de început și de sfârșit ale blocului de memorie ce trebuie umplut, respectiv octetul cu care se va umple blocul.
17	Q	Interschimbă seturile de registre (cel standard AF,BC,DE,HL cu cel alternativ AF', BC', DE', HL'). Repetarea comenzii cauzează revenirea la afișarea setului standard.
18	SS și T	Fixează un breakpoint după instrucțiunea curentă și continuă execuția.

19

T

Dezasamblează un bloc de cod mașină (opțional pe imprimantă). La apariția prompterului (First:) și respectiv (Last:) se vor tasta în hexazecimal adresele de început și de sfârșit referitoare la codul mașină de dezasmblat. La mesajul (Printer?) se va răspunde cu Y (majusculă) în cazul când se dorește dezasmblarea pe imprimantă (orice altă tastă determină dezasmblarea pe ecran). În continuare se afișează (Text:) care cere adresa în hexazecimal a filei de text pe care o va produce dezasmblorul (acceptată de GENS3M21). Apoi apare mesajul (Workspace:) care cere adresa de început a memoriei rezervate pentru tabela de simboluri. Răspunzând cu CR adresa va fi 24576 (#6000). Programul va cere în mod repetat adresele de început (First:) și de sfârșit (Last:) ale tuturor cîmpurilor de date existente în blocul de memorie. De regulă se tastează CR la fiecare mesaj. La terminarea dezasmblării se afișează listing-ul dezasmblat (care poate fi oprit cu CR sau SPACE) și lungimea codului rezultat (End of text XXXXX unde XXXXX este adresa de sfârșit a filei de text). Etichetele sînt generate în codul dezasmblat sub forma LYYYY unde YYYY este adresa absolută a etichetei dacă aceasta este cuprinsă între limitele dezasmblării; dacă adresa este în afara blocului dezasmblat ea va fi indicată în zecimal sau hexazecimal fără litera L. În cazul când se întîlnește un cod invalid, acesta se va dezasmbla ca o instrucțiune NOP marcată cu un asterisc (*).

20	W	Fixează un breakpoint la adresa dată de indicatorul de memorie (în prealabil se va fixa acest indicator pe adresa dorită cu comanda M).
21	SS și 7	Execuția pas cu pas.
22	SS și P	Listare la imprimantă.

9.3: ALGORITMUL DE LUCRU

- 1) Se încarcă **MONS3M21** la adresa dorită (adr), eventual cu **CLEAR (adr-1)**
- 2) Se încarcă codul mașină de dezasamblat.
- 3) Se activează **MONS** cu comanda **RANDOMIZE USR adr** (iar dacă se dorește a se lucra în zecimal se tastează **SS și 3**).
- 4) Se află valorile în hexazecimal al adreselor de început și sfârșit ale codului mașină, folosind comanda **h**.
- 5) Se tastează **T** și apoi la mesajele (First:) și (Last:) se introduc adresele de început și de sfârșit ale codului de dezasamblat. La mesajul (**Printer?**) se va răspunde după dorință (o tastă oarecare dacă nu se dorește dezasamblarea la imprimantă, respectiv **Y** în caz contrar). La mesajul (**Text:**) se introduce adresa în hexazecimal a filei de text pentru **GENS3M21 (adr 1)**.
La restul mesajelor se va tasta de fiecare dată **CR**.
- 6) La terminarea dezasamblării se va nota lungimea codului rezultat, după care se tastează **SS și 4** (pentru revenire la panoul frontal) și apoi **CS și 1** (pentru a se reveni în **BASIC**). În continuare se salvează codul cu comanda **SAVE "nume" CODE adr1, lungime**.
- 7) Se resetează calculatorul, se încarcă **GENS2M21** și apoi se lucrează cu **GENS**-ul după modelul indicat la capitolul 2.

9.4. EXEMPLE DE DEZASAMBLARE

Exemplele care urmează au rezultat în urma dezasamblării unor blocuri în cod mașină; ele reprezintă rutine utile pentru programele

proprii.

Exemplul 9.1.

```

10          ORG 60899          ;PROTECTIE ANTI-
                                BREAK
20          ENT $
30          CALL 124
40          DEC SP
50          DEC SP
60          POP HL
70          LD BC,15
80          ADD HL,BC
90          EX DE,HL
100         LD HL,(23613)      ;(ERR SP)
110         LD (HL),E
120         INC HL
130         LD (HL),D
140         RET
150         HALT
160  LEDF6   CALL 654
170         LD A,E
180         CP 255
190         JR NZ,LEDF6
200         LD A,(23610)      ;(ERR NR)
210         CP 12
220         JR Z,LEE0F
230         CP 16
240         JR Z,LEE0F
250         CP 20
260         JR Z,LEE0F
270         JR LEE28
280  LEE0F   INC A
290         LD (23681)A      ;(23681) nefolosit
300         LD (IY+0),255
310         LD HL,7500
320         LD (23618),HL    ;(23618)=(NEWPC)
330         LH HL,0
340         LD (23620),HL    ;(NSPPC)
350         DEC SP
360         DEC SP
370         JP 7037
380  LEE28   JP 4867

```

Rutina se exploatează cu următorul program BASIC:

```

6 LET a=60899: LET b=7500 :REM b=nr.liniei unde se
  va transfera programul când se tasteaza BREAK
7 POKE (a+53),b-256*INT(b/256): POKE (a+54),INT
  (b/256): REM in locatiile de memorie (a+53) si
  (a+54) se scrie numarul liniei b=7500

```

```

8 RANDOMIZE USR a
9 CLS : FOR i=32 TO 255: PRINT CHR$ i: NEXT i: REM
  se va tasta BREAK în timp ce se afiseaza
  caracterele
10 STOP
7500 LET t$="13sp": PAPER 6: BRIGHT 1: INK 0: BORDER
  7: CLS : PLOT 0,0: DRAW 255,0: DRAW 0,175: DRAW
  -255,0: DRAW 0,-175
7505 PRINT AT 1,2; PAPER 5;t$;t$(2 TO): FOR i=2 TO
  20: PRINT AT i,1; PAPER 7;t$(2 TO); AT i-1,30:
  PAPER 5:"": NEXT i
7510 OVER 1: FOR f=72 TO 79: POKE 23681,f: LPRINT TAB
  3;"M.M.POPOVICI SOFTWARE 1993": NEXT f
7520 PAUSE 20: PRINT AT 20,1; PAPER 7;"Parola:"
7530 INPUT LINE p$
7540 IF p$="MIRCEA" THEN STOP
7550 PRINT AT 20,8; PAPER 0; INK 7; "NU ! ! !": BEEP
  .02,40: PAUSE 4: BEEP .02,-40: GO TO 7500

```

Exemplul 9.2

```

10          ORG 62200          ; LITERE DUBLE
11          ENT $
12          ET1          EQU $+248
13          ET2          EQU $+300
14          ET3          EQU $+252
15          ET4          EQU $+250
16          ET5          EQU $+249
17          ET6          EQU $+246
18          LD HL, (23563)
19          LD BC, 4
20          ADD HL, BC
21          LD D, (HL)
22          LD BC, 8
23          ADD HL, BC
24          LD E, (HL)
25          LD (ET1), DE
26          LD A, 99
27          LD B, A
28          LD HL, ET2
29          LD (ET3), HL
30          LF312          PUSH BC
31          LD DE, (ET1)
32          LD A, 30
33          CP D
34          JP P, LF325
35          LD D, 0
36          INC E
37          INC E

```


290		LD (ET1),DE	787
300	LF325	LD A,20	788
310		CP E	789
320		JP M,LF36F	790
330		LD HL,(ET3)	791
340		LD A,(HL)	792
350		INC HL	793
360		LD (ET3),HL	794
370		CP 31	795
380		JP M,LF36F	796
390		CP 144	797
400		JP P,LF36F	798
410		SUB 32	799
420		LD BC,8	800
430		LD HL,(23606)	801
440		INC H	802
450	LF346	ADD HL,BC	803
460		DEC A	804
470		JR NZ,LF346	805
480		LD (ET4),HL	806
490		LD A,E	807
500		AND 24	808
510		OR 64	809
520		LD H,A	810
530		LD A,E	811
540		AND 7	812
550		OR A	813
560		RRA	814
570		RRA	815
580		RRA	816
590		RRA	817
600		ADD A,D	818
610		LD L,A	819
620		LD (ET6),HL	820
630		CALL LF371	821
640		LD A,(ET5)	822
650		INC A	823
660		INC A	824
670		LD (ET5),A	825
680		POP BC	826
690		DJNZ LF312	827
700		RET	828
710	LF36F	POP BC	829
720		RET	830
730	LF371	LD DE,LF3CE	831
740		LD B,32	832
750		LD A,0	833
760	LF378	LD (DE),A	834

770		INC DE	000
780		DJNZ LF378	000
790		LD DE, (ET4)	000
800		LD HL, LF3CE	000
810		LD B, 8	000
820	LF385	PUSH BC	000
830		LD A, (DE)	000
840		LD BC, 1026	000
850	LF38A	PUSH BC	000
860	LF38B	RLA	000
870		PUSH AF	000
880		RL (HL)	000
890		POP AF	000
900		RL (HL)	000
910		DJNZ LF38B	000
920		INC HL	000
930		POP BC	000
940		DEC C	000
950		JR NZ, LF38A	000
960		DEC HL	000
970		LD A, (HL)	000
980		PUSH AF	000
990		DEC HL	000
1000		LD A, (HL)	000
1010		INC HL	000
1020		INC HL	000
1030		LD (HL), A	000
1040		INC HL	000
1050		POP AF	000
1060		LD (HL), A	000
1070		INC HL	000
1080		INC DE	000
1090		POP BC	000
1100		DJNZ LF385	000
1110		LD HL, (ET6)	000
1120		LD DE, LF3CE	000
1130		LD C, 2	000
1140	LF3B1	PUSH HL	000
1150		LD B, 8	000
1160	LF3B4	LD A, (DE)	000
1170		LD (HL), A	000
1180		INC HL	000
1190		INC DE	000
1200		LD A, (DE)	000
1210		LD (HL), A	000
1230		INC DE	000
1240		DEC HL	000
1250		INC H	000


```

1260          DJNZ LF3B4
1270          POP HL
1280          LD A,32
1290          ADD A,L
1300          LD L,A
1310          JR NC,LF3CA
1340          LD A,8
1350          ADD A,H
1360          LD H,A
1370  LF3CA    DEC C
1380          JR NZ,LF3B1
1390          RET
1400  LF3CE    NOP

```

Următorul program BASIC pune în valoare rutina anterioară:

```

10 DEF FN d(x,y)=USR 62200
20 BORDER 2: PAPER 0: INK 6: CLS
30 LET n$="M.M.POPOVICI": GOSUB 100: RANDOMIZE FN
  d(4,8)
40 LET n$="COD-MASINA": GOSUB 100: RANDOMIZE FN
  D(6,14)
50 STOP
100 LET L=LEN n$: LET k=62499: FOR I=1 TO L: LET
  n=CODE n$(I): POKE k+i,n: NEXT i: POKE k+i,13:
  RETURN

```

Se definește funcția DEF FN d(x,y)=USR 62200 unde x,y=poziția PRINT (cu $x < 32$ și $y < 24$), în care x-coloana și y-linia. Textul este POKE - at ca un sir (n\$) în memorie la adresa 62500 (poate fi stocat un număr maxim de 16 caractere).

Exemplul 9.3

```

10          ORG 60000          ;COMPACTARE SCREEN$
20          ENT $
30          PUSH IX
40          PUSH IY
50          DI
60          LD IY,50002
70          LD IX,16384
80          LD DE,1
90          LD HL,1
100         LD A,(IX+0)
110         LD BC,6911
120  LFF45   CP (IX+1)
130         JR Z,LFF82
140  LFF4A   PUSH AF
150         LD A,D
160         CP 0
170         JR Z,LFF66

```

180		LD (IY+0),255	1280
190		POP AF	1270
200		LD (IY+1),A	1280
210		INC IY	1280
220		PUSH IY	1300
230		PUSH BC	1310
240		LD B,255	1340
250	LFF5F	DEC DE	1350
260		DJNZ LFF5F	1360
270		POP BC	1370
280		INC HL	1380
290		JR LFF4A	1390
300	LFF66	LD A,E	1400
310		CP 0	
320		JR Z,LFF79	
330		POP AF	
340		LD (IY+0)E	
350		LD (IY+1),A	
360		INC HL	
370		INC IY	
380		INC IY	
390		JR LFF7A	
400	LFF79	POP AF	
410	LFF7A	LD A,(IX+1)	
420		LD DE,1	
430		JR LFF83	
440	LFF82	INC DE	
450	LFF83	INC IX	
460		PUSH BC	
470		PUSH AF	
480		LD A,B	
490		OR C	
500		CP 0	
510		JR Z,LFF90	
520		POP AF	
530		JR LFF45	
540	LFF90	LD A,D	
550		CP 0	
560		JR Z,LFFAC	
570		LD (IX+0),255	
580		POP AF	
590		LD (IY+1),A	
600		INC IY	
610		PUSH IY	
620		PUSH BC	
630		LD B,255	
640	LFFA4	DEC DE	
650		DJNZ LFFA4	

660		POP BC
670		INC HL
680		PUSH AF
690		JR LFF90
700	LFFAC	LD A,E
710		CP 0
720		JR Z,LFFBB
730		POP AF
740		LD (IY+0),E
750		LD (IY+1),A
760		INC HL
770		JR LFFBC
780	LFFBE	POP AF
790	LFFBC	LD IX,50000
800		LD (IX+0),L
810		LD (IX+1),H
820		EI
830		POP IY
840		POP IX
850		RET
860		PUSH AF
870		PUSH BC
880		PUSH DE
890		PUSH HL
900		PUSH IX
910		PUSH IY
920		LD IX,50002
930		LD BC,(50000)
940		LD HL,16384
950		DEC BC
960	LFFE0	PUSH BC
970		LD B,(IX+0)
980		LD A,(IX+1)
990	LFFE7	LD (HL),A
1000		INC HL
1010		DJNZ LFFE7
1020		POP BC
1030		INC IX
1040		INC IX
1050		DEC BC
1060		LD A,B
1070		OR C
1080		JR NZ,LFFE0
1090		POP IY
1100		POP IX
1110		POP HL
1120		POP DE
1130		POP BC

```

1140          POP AF
1150          EI
1160  ZEND      RET

```

Cu această rutină se compactează un screen a cărui lungime inițială de 6912 octeți se reduce sensibil; noul screen este locat la adresa 50000.

Programul BASIC aferent este următorul:

```

10 BORDER 2: PAPER 0: INK 7: CLS
20 PRINT AT 4,0;"Pregateste caseta cu SCREEN$-ul"
   " "8sppentru compactat"
30 PAUSE 0
100 LOAD "" SCREEN$
110 LET a=60000: RANDOMIZE USR a
120 LET cit=PEEK 50000+256*PEEK 50001
130 LET cit=cit*2+2
170 CLS: PRINT "" Au fost ocupati :"; INVERSE 1;
   cit; INVERSE 0;" octeti""8spadica:"; INVERSE
   1;cit/1024; INVERSE 0; " Ko": PAUSE 0
180 IF cit>6912 THEN CLS : PRINT ""
   "8spIMPOSIBIL !!!!""11sp";cit;">6912": PAUSE
   0: GO TO 500
185 PRINT ""Vrei sa vezi SCREEN$ (d/n)?: PAUSE 0
186 IF INKEY$="d" THEN GO TO 200
187 IF INKEY$="n" THEN GO TO 300
200 RANDOMIZE USR (a+160)
210 PAUSE 0
300 CLS : PRINT # 1; AT 1,0;"Salvez SCREEN$-ul
   compactat (d/n)?: PAUSE 0
310 IF INKEY$="d" THEN GO TO 400
320 IF INKEY$="n" THEN GO TO 500
400 CLS : PRINT AT 8,0;"Pregateste caseta pentru
   salvat!": PAUSE 0: PRINT AT 11,2;"Adresa,
   lungimea: 50000,"; cit
410 SAVE "W" CODE 50000,cit
500 CLS
510 PRINT AT 6,6;"Alt SCREEN$ (d/n)?: PAUSE 0
520 IF INKEY$="d" THEN GO TO 20
530 IF INKEY$="n" THEN CLS : STOP

```

Rezultă un SCREEN\$ compactat cu numele "W" la adresa 50000, de lungime *cit* (calculată prin programul BASIC).

Folosirea SCREEN\$-ului compactat impune a se lucra cu rutina care urmează.

Exemplul 9.4

```

10          ORG 60000          ;DECOMPACTARE
          SCREEN$
20          ENT $

```


30		PUSH AF	
40		PUSH BC	
50		PUSH DE	
60		PUSH HL	
70		PUSH IX	
80		PUSH IY	
90		LD IX,50002	
100		LD BC,(50000)	
110		LD HL,16384	
120		PUSH BC	
130	LFFE0	PUSH BC	
140		LD B,(IX+0)	
150		LD A,(IX+1)	
160	LFFE7	LD (HL),A	
170		INC HL	
180		DJNZ LFFE7	
190		POP BC	
200		INC IX	
210		INC IX	
220		DEC BC	
230		LD A,B	
240		OR C	
250		JR NZ,LFFE0	
260		POP IY	
270		POP IX	
280		POP HL	
290		POP DE	
300		POP BC	
310		POP AF	
320		EI	
330	ZEND	RET	

Programul BASIC are forma:

```

10 LOAD "W" CODE 50000: REM SCREEN$-UL COMPRIMAT
15 BORDER 5: PAPER 6: INK 2: CLS: LET a=60000: REM
   a-adresa rutinei
20 PRINT AT 4,10;"DECOMPACTARE"; AT 6,2;"SCREEN$-ul
   compactat la adresa"; AT 17,11;"ADR=50000"; AT
   20,9;"Apasa o tasta!"; PAUSE 0: LET adr=50000:
   GOSUB 1000
30 RANDOMIZE USR a: PAUSE 0
40 CLS : PRINT # 1; AT 0,9;"RELUAM (d/N)?" : PAUSE 0
50 GO TO 15*(INKEY$="D")+60*(INKEY$="n")
60 STOP
1000 POKE (a+10),adr+2-256*INT ((adr+2)/256)
1010 POKE (adr+11),INT ((adr+2)/256)
1020 POKE (a+14),adr-256*INT (adr/256)

```

1030 POKE (a+15),INT (adr/256)

1040 RETURN

Exemplul 9.5

```

10          ORG 60000          ;LOAD SCREEN$ CU
                                EFECTE BORDER
20          ENT $
30          LD IX,0
40          LD DE,17
50          CALL LEA76
60          LD IX,16384
70          LD DE,6912
80          CALL LEA76
90          EI
100         RET
110  LEA76   CALL LEA8A
120         CALL LEAF6
130         INC DE
140  LEA7D   CALL LEAF6
150         LD (IX+0),L
160         INC IX
170         LD A,D
180         OR E
190         JR NZ,LEA7D
200         RET
210  LEA8A   DI
220         LD A,8
230         OUT (254),A
240         IN A,(254)
250         RRA
260         AND 32
270         OR 2
280         LD C,A
290         CP A
300  LEA98   RET NZ
310  LEA99   CALL LEAD2
320         JR NC,LEA98
330         LD HL,1045
340  LEAA1   DJNZ LEAA1
350         DEC HL
360         LD A,H
370         OR L
380         JR NZ,LEAA1
390         CALL LEACE
400         JR NC,LEA98
410  LEAAD   LD B,156
420         CALL LEACE

```


430		JR NC, LEA98
440		LD A, 198
450		CP B
460		JR NG, LEA99
470		INC H
480		JR NZ, LEAAD
490	LEABC	LD B, 201
500		CALL LEAD2
510		JR NC, LEA98
520		LD A, B
530		CP 212
540		JR NC, LEABC
550		LD B, 201
560		CALL LEAD2,
570		RET
580	LEACE	CALL LEAD2
590		RET NC
600	LEAD2	LD A, 10
610	LEAD4	DEC A
620		JR NZ, LEAD4
630		AND A
640	LEAD8	INC B
650		RET Z
660		LD A, 127
670		IN A, (254)
680		RRA
690		RET NC
700		XOR C
710		AND 32
720		JR Z, LEAD8
730		LD A, C
740		CPL
750		LD C, A
760		LD A, D
770		AND 7
780		OR 8
790		OUT (254), A
800		XOR A
810		OR 8
820		SCF
830		OUT (254), A
840		RET
850	LEAF6	LD B, 178
860		LD L, 1
870	LEAFA	CALL LEACE
880		RET NC
890		LD A, 203
900		CP B

910	RL L
920	LD B,176
930	JR NC,LEAFA
940	SCF
950	DEC DE
960	ZEND RET

Această rutină de 170 octeți realizează încărcarea unui SCREEN\$ cu o suită de efecte pe BORDER, acesta fiind succésiv static, cu dungi subțiri și rare, respectiv cu dungi dese. Activarea se face cu instrucțiunile:

```
10 BORDER 1: PAPER 1: INK 6: CLS
20 RANDOMIZE USR 60000
30 LOAD "" SCREEN$
```

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. *Lupu, Cr.Ștefănescu* - **St-Microprocesoare**, Editura Militară, București, 1986.
2. *Lupu Cr,ș.a.* - **Microprocesoare. Aplicații**. Editura Militară, București, 1982.
3. *Henrot, Marcel* - **La pratique du ZX Spectrum**, vol.2, Editions du PSI 1983.
4. *Patrubany,M* - **Totul despre microprocesorul Z80**, Editura Tehnică, București, 1989.
5. *Peterson J,L* - **Computer Organisation and Assembler Language Programmings**, Academic Press, New York, 1978.
6. *Petrescu A,ș.a.* - **A,B,C, de calculatoare și nu doar atât**, Editura Tehnică, București, 1990.
7. *Toacșe, Gh.* - **Introducere în microprocesoare**, Editura Științifică și enciclopedică, București, 1985.
8. *Zaks, R* - **Programming in the Z80**, Sybex, Inc.Berkeley, 1982.
9. xxx - **Documentațiile programelor GENS3M21 și MONS3M21.**
10. xxx - **Colecția de reviste Hobbit 1990-1992.**
11. xxx - **Colecția de reviste PC-Magazin 1990-1991.**
12. xxx - **Programul TUTOR**

SUMAR

1. NOȚIUNI INTRODUCTIVE

1.1. PRELIMINARII.....	3
1.2. SISTEME DE NUMERAȚIE.....	5
1.2.1. Sistemul zecimal.....	5
1.2.1.1. Reprezentarea numerelor întregi fără semn	5
1.2.1.2. Operații aritmetice	6
1.2.2. Sistemul binar.....	6
1.2.2.1. Caracterizare.....	6
1.2.2.2. Operații aritmetice	8
1.2.3. Sistemul hexazecimal.....	8
1.2.4. Notația zecimal codificat binar	10
1.2.5. Notația pozitivă și negativă	10
1.3. STRUCTURA DE BAZĂ A UNUI MICROPROCESOR.....	11
1.3.1. Generalități.....	11
1.3.2. Registre speciale	14
1.3.2.1. Contorul program PC (Program Counter)	14
1.3.2.2. Indicatorul de stivă SP (Stack Pointer)	15
1.3.2.3. Registrul acumulator A (Acumulator)	16
1.3.2.4. Registrul indicatorilor de condiție F (Flag-fanion)	16
1.3.2.5. Registrul vectorilor de întreruperi I (Interrupt register).....	19
1.3.2.6. Registrul de reîmprospătare a memoriei dinamice R (Refresh)	21
1.3.3. Registre de uz general	22
1.4. ASAMBLORUL GENS3M21.....	23
1.4.1. Prezentare	23
1.4.2. Modul de lucru.....	24
1.4.2.1. Generalități.....	24
1.4.2.2. Formatul instrucțiunilor asamblorului.....	26
1.4.2.3. Directivele de asamblare.....	27
1.4.2.4. Comenzile editorului	29
1.4.2.5. Comenzile pentru asamblare și rulare a codului generat.....	29
1.4.2.6. Comenzile de bandă.....	29
1.4.3. Algoritmul de lucru cu GENS3M21	29

2. SETUL DE INSTRUCȚIUNI

2.1. INSTRUCȚIUNI DE ÎNCĂRCARE PE 8 BIȚI	33
2.2. INSTRUCȚIUNI DE ÎNCĂRCARE PE 16 BIȚI	35

2.3.	INSTRUCȚIUNI DE INTERSCHIMBABILITATE	36
2.4.	INSTRUCȚIUNI DE TRANSFER DE BLOCURI DE DATE	37
2.5.	INSTRUCȚIUNI PENTRU CĂUTAREA ÎN BLOCURI DE MEMORIE	38
2.6.	INSTRUCȚIUNI LOGICE ȘI ARITMETICE PE 8 BIȚI	39
	2.6.1. Adunare	39
	2.6.2. Scădere	40
	2.6.3. Instrucțiuni logice	40
	2.6.4. Comparări	40
	2.6.5. Incrementări și decrementări	41
2.7.	INSTRUCȚIUNI ARITMETICE CU SCOP GENERAL ȘI DE CONTROL AL CPU	43
2.8.	INSTRUCȚIUNI ARITMETICE PE 16 BIȚI	47
2.9.	INSTRUCȚIUNI DE ROTAȚIE ȘI DE DEPLASARE	48
2.10.	INSTRUCȚIUNI DE TESTARE ȘI MODIFICARE LA NIVEL DE BIT	54
2.11.	INSTRUCȚIUNI DE SALT	54
2.12.	INSTRUCȚIUNI DE APEL ȘI ÎNTOARCERE DIN RUTINE	56
2.13.	INSTRUCȚIUNI DE INTRARE/IEȘIRE	58
3.	FOLOSIREA INSTRUCȚIUNILOR ÎN OPERAȚII DE BAZĂ	
3.1.	NOȚIUNI INTRODUCȚIVE	61
	3.1.1. Rolul funcției USR	61
	3.1.2. Organizarea memoriei calculatorului și organizarea ecranului	62
	3.1.3. Structura variabilelor de sistem	67
	3.1.4. Codurile caracterelor	71
3.2.	ÎNCĂRCAREA ÎN MEMORIE	72
	3.2.1. Încărcarea registrelor (adresarea directă)	72
	3.2.2. Adresarea indirectă	79
3.3.	OPERAȚII ARITMETICE DE BAZĂ	81
	3.3.1. Adunarea și flagul Carry (Ci)	81
	3.3.2. Scăderea cu fanionul Carry (Ci)	88
	3.3.3. Incrementarea și decrementarea	91
3.4.	INSTRUCȚIUNI CARE INFLUENȚEAZĂ VALOAREA UNUI BIT	93
3.5.	TRANSFERURI DE BLOCURI DE MEMORIE	95
4.	FOLOSIREA INSTRUCȚIUNILOR PENTRU CICLURI, TESTĂRI, ROTAȚII ȘI DEPLASĂRI	
4.1.	SALTURI ȘI CICLURI	98
	4.1.1. Salturi necondiționate	96
	4.1.2. Salturi condiționate	99
	4.1.3. Salturi relative	100
4.2.	STIVA	105
4.3.	OPERAȚII LOGICE	111
4.4.	COMPLEMENTAREA ȘI OPRIREA EXECUȚIEI PROGRAMULUI	114

4.5. TESTĂRI ȘI COMPARAȚII	116
4.5.1. Testarea fiecărui bit luat izolat.....	116
4.5.2. Compararea constantelor, registrelor sau octeților de memorie	117
4.5.3. Comparări cu repetiții, incrementeări și decrementări	122
4.6. ROTIRI ȘI DEPLASĂRI	126
4.6.1. Rotiri de registre și locații de memorie	126
4.6.2. Rotirea zecimală	133
4.6.3. Deplasări	135
5. FOLOSIREA INSTRUCȚIUNILOR PENTRU CULORI, SUNETE ȘI SCRIEREA TEXTELOR	
5.1. APELAREA SUBRUTINELOR (SUBPROGRAMELOR).....	140
5.2. INSTRUCȚIUNI DE INTRARE/IEȘIRE (i/e)	147
5.3. CULOAREA.....	149
5.4. SUNETE	163
5.4.1. Codificarea unei melodii.....	163
5.4.2. Sunete diverse	168
5.4.3. Efecte pe BORDER cu sunete.....	171
5.5. SCRIEREA TEXTELOR	174
5.5.1. Scrierea unei linii cu 32 caractere.....	174
5.5.2. Scrierea textelor multiple.....	176
5.5.3. Scrierea cu aldine	179
6. TASTATURA ȘI AFIȘAJUL	
6.1. TASTATURA	181
6.1.1. Analiza tastaturii.....	181
6.1.2. Utilizarea rutinei de scanare a tastaturii.....	182
6.1.3. Utilizarea variabilei de sistem LAST-K.....	184
6.1.4. Pauzele.....	185
6.2. AFIȘAJUL	188
6.2.1. Efecte cu atribute.....	188
6.2.2. Efecte de scriere.....	196
6.2.2.1. Scriere cu aldine (în mod normal sau pe verticală).....	196
6.2.2.2. Scriere cu litere rotite (cu 90° sau 180°).....	198
6.2.2.3. Scriere roll.....	199
7. NOȚIUNI DESPRE ANIMAȚIE ȘI ÎNTRERUPERI	
7.1. ELEMENTELE ANIMAȚIEI : HAZARDUL ȘI DEPLASAREA	202
7.2. RUTINELE AFIȘĂRII	203
7.2.1. Poziția PRINT	205
7.2.2. Poziția octet	206
7.2.3. PLOT	206
7.2.4. Adresa matricei de caractere	207
7.2.5. Comanda PLOT	208
7.2.6. Mișcarea.....	209

7.3.	ELABORAREA UNUI PROGRAM DE DIVERTISMENT (JOC).....	210
7.4.	ÎNTRERUPERILE.....	218
8.	50 RUTINE PENTRU PERFECTIONAREA PROGRAMELOR PROPRII	
8.1.	SUNETE	227
8.2.	EFACTE VIZUALE	236
8.3.	EFACTE AUDIO-VIZUALE	262
8.4.	MODALITĂȚI DE SCRIERE.....	284
	8.4.1. Scrierea taxtelor curente	284
	8.4.2. Scrierea de titluri cu litere mărite.....	292
	8.4.3. Alte modalități.....	306
9.	DEZASAMBLORUL MONS3M21	
9.1.	INTRODUCERE.....	323
9.2.	COMENZILE MONS.....	324
9.3.	ALGORITMUL DE LUCRU	328
9.4.	EXEMPLE DE DEZASAMBLARE	328
	BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	

SERIA INFORMATICĂ

M. M. POPOVICI

LIMBAJUL MASINA

al calculatoarelor
ZX SPECTRUM, KC,
TIM-S, COBAR, CIP,
JET, ...

EDITURA APH București 1993

Lucrarea inițiază cititorul în cunoașterea și aplicarea instrucțiunilor microprocesorului Z80 și este ilustrată prin 150 de rutine care pot fi folosite în programe proprii.

Aceste rutine realizează sunete diverse, efecte vizuale și audio-vizuale interesante și atractive precum și modalități diverse de scriere cu litere de mărimi și forme diferite care defilează, se rotesc sau sînt "mitraliate" pe ecran.

De asemenea sînt arătate și ilustrate principiile organizării jocurilor precum și compilarea programelor BASIC sau dezasambarea programelor scrise în

limbaj mașină.

Mircea Mihail Popovici

În Editura APH au apărut:

1. M.M. POPOVICI – **BASIC** pentru calculatoarele **Spectrum** e.t.c.
Vol. 1. **INSTRUCȚIUNI. EXERCITII. PROBLEME.**
2. M.M. POPOVICI – **BASIC** pentru calculatoarele **Spectrum** e.t.c.
Vol. 2. **COLECȚIE DE PROGRAME.**
3. R. M. HRISTEV – Introducere în **PROLOG** – Un limbaj al inteligenței artificiale.
4. R. M. HRISTEV – **GHIDUL** utilizatorului și programatorului **SPECTRUM.**
5. A. HRISTEV – **PROBLEME DE FIZICĂ** pentru licee, bacalaureat, admitere în facultăți, învățămînt politehnic.
Vol. 1. **Mecanica**, Vol 2. **Termodinamica**, Vol. 3. **Electricitate**, Vol. 4. **Optica.Fizica atomică.**

precum și alte cărți școlare de **fizică** și **matematică**.

ISBN 973-95175-8-7

Lei **2900**